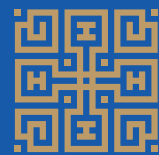
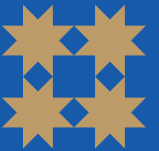
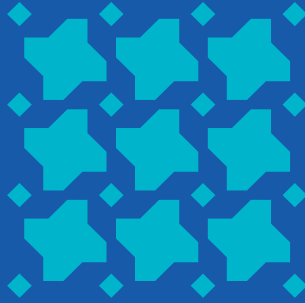

EKONOMİ VE DIŞ TİCARET RAPORU 2016

TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

EKONOMİ VE

DIŞ TİCARET RAPORU

2016

Türkiye İhracatçılar Meclisi

Dış Ticaret Kompleksi Çobançeşme Mevkii
Sanayi Cad. B Blok Kat:9 (34196) Yenibosna-İstanbul
Tel: 0212 454 04 90 / 454 04 91
Faks: 0212 454 04 13 / 454 04 83
tim@tim.org.tr

Yapım

TİM adına, Küçük Mucizeler Yayıncılık ve İletişim Hizmetleri tarafından yayına hazırlanmıştır.
www.kucukmucizeler.com

Türkiye ekonomisi derinlik ve dinamizm kazandı

Ülkeler, kurumlar ve şirketler ekonomik bakımdan daha güçlü hale gelebilmek ve daha ileri gidebilmek için geçmişin tarafsız şekilde muhasebesini yapmak zorundadır. Bu bağlamda, elde edilen başarılar kadar geçmişte yaşanan sıkıntılar da objektif bir şekilde değerlendirilmeli ve dersler çıkarılmalıdır. Küresel ticarete de büyümenin ve kalkınmanın süratle yaşandığı yıllar olabildiği gibi piyasaların bir daha tekrarlanmasını istemediği yıllar da yaşanabiliyor. 2015 yılı da maalesef küresel ticaret için çok parlak bir yıl olmadı. En büyüğünden en küçüğüne kadar tüm ekonomiler, hem ekonomik hem de siyasi alanda karşılaştıkları riskler nedeniyle son derece sarsıntılı bir dönem geçirdi.

Dünya Ticaret Örgütü'nün geçici verilerine göre küresel ihracatın 2015 yılında %11 gibi keskin bir düşüş yaşadığı tahmin edilmektedir. Dünya ticaret ağı ile entegre olmuş ülkemiz de bu olumsuz gelişmelerden maalesef doğrudan etkilenmiştir. 2015'te ihracatımız 143,9 milyar dolar, ithalatımız ise 207,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, 2014 yılında %65,1 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı %69,5'e yükselmiştir.

2000'li yıllarda başlayan değişim ve gelişim süreci, ihracatımızda hem niceliksel artışı hem de niteliksel dönüşümü beraberinde getirmiş, ihracatın da katkısıyla Türkiye ekonomisi teknolojik ilerleme kaydederek derinlik ve dinamizm kazanmıştır. Ayrıca ülkemiz, dünyanın tüm ülkelerine mal ihraç eden, küresel ticaretin etkin bir aktörü olmuştur.

Ayrıca, gerek ürün çeşitlendirme, gerekse pazar büyümesi bakımından yaşanan gelişmeler, ülkemiz ihracatının küresel bazda güçlü olabilmesi için önemli rol oynamaktadır. 2002 yılında 1 milyar dolardan üzerinde ihracat yapılan ülke sayısı 8 iken 2015'e gelindiğinde bu sayı 32'ye çıkmıştır. Benzer şekilde, 2002 yılında 1 milyar dolar üzerinde ihracat gerçekleştirilen ürün sayısı 9 iken, 2015 yılı itibarıyla bu sayı 31'e yükselmiştir.

Ihracatımızı değer olarak arttırırken niteliksel olarak daha da geliştirebilmek amacıyla gerçekleştirdiğimiz çalışmalar neticesinde; önümüzdeki dönemde odaklanabileceğimiz Hedef ve Öncelikli ülkeleri tespit ettik. Bu ülkeler için ayrıntılı pazara giriş eylem planları oluşturduk ve bu bağlamda başta sektörel heyet programları, alım heyetleri, fuar organi-

zasyonları ve tanıtım grubu faaliyetleri gibi pek çok çalışmayı icra ediyoruz. Ayrıca, tasarıma yönelik desteklerimiz, markalaşma çalışmalarımız ve destek programlarımız ile ihracat birim fiyatımızın artmasını sağlamayı amaçlıyoruz.

Yürüttüğümüz ikili ve çok taraflı müzakerelerle ihracatçılarımızın yurtdışı pazarlarda karşılaştığı engellerin bertaraf edilmesi yolunda çalışmalarımız da hız kesmeden sürmektedir. Bu bağlamda, ihracatçılarımızın yeni pazarlara açılımını kolaylaştırmak için yeni Serbest Ticaret Anlaşmaları imzalanmasına ve mevcut anlaşmalarımızın kapsamının genişletilmesine de ayrı bir öncelik vermekteyiz.

Ayrıca, küresel ekonomide söz sahibi bir ülke konumuna ulaşabilmek için ülkemizin özellikle de teknoloji odaklı yatırım yapan girişimciler için cazip bir konuma gelmesi önem arz etmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek için yapısal reformların ve uygulanacak teşvik politikalarının önemi büyüktür. Nitekim; dinamik bir yapıya sahip il bazlı bölgesel teşvik sistemimiz ile ülkemizde yatırım havzalarının oluşması, verimliliği artırmak adına kümelenmenin sağlanması, büyüme potansiyeli olan sektörlerimizin ara malı ithalatına olan bağımlılığını azaltacak, teknoloji ve Ar-Ge kapasitesini artırarak rekabetçi avantaj sağlayacak büyük ölçekli yatırımların ülkemize çekilmesi önem arz etmektedir. Bu amaçla, yaptığımız çalışmalar neticesinde yabancı yatırımcıların en gözde ülkelerinden birisi haline geldik ve 2003 yılından bu yana toplam 165,4 milyar dolarlık uluslararası doğrudan yatırım çektik.

Konjonktürel dalgalanmalar, serbest piyasa ekonomisinin olağan bir sonucudur. Bu sebeple, ekonomimizi yaşanması muhtemel tüm olumsuzluklara hazırlamak ve önlemler almak kamu kurumlarının en önemli görevidir. Bu farkındalık sayesinde ekonomimiz, karşılaşılabileceğimiz her türlü soruna karşı dirençli hale gelecektir.

Uzun yıllardır gerçekleştirdiğimiz reformlarla ekonomimizi güçlendirmek için çok yol kat ettik bundan sonra da aynı kararlılıkla yola devam edip hep birlikte, ülkemizin 2023 hedeflerine ulaşması için ihracatçılarımızla birlikte çalışacağız. Hem küresel ekonomi hem de ülkemiz dış ticareti için zor bir yıl olan 2015'te yaşananların ayrıntılı değerlendirmesini yapan bu güzel çalışmayı hazırlayan Türkiye İhracatçılar Meclisi'ni tebrik ediyorum ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Dış Ticaret ve Ekonomi Raporumuz 3. Yılı Doldurdu

Küresel ekonominin önemli bir oyuncusu Türkiye'nin, küresel ticarete yön veren dinamikleri yerinde ve zamanında analiz ederek doğru politikalar geliştirmesinin büyük önem taşıdığına inanıyoruz. Bu amaç doğrultusunda, 63 bin ihracatçının temsilcisi Türkiye İhracatçılar Meclisi olarak, 2014 ve 2015 yıllarında olduğu gibi bu yıl da ihracat ve dış ticaretimizi mercek altına almaya devam ediyoruz. Bu yıl üçüncüsünü yayınladığımız "Ekonomi ve Dış Ticaret Raporu 2016"da küresel ekonomi ile Türkiye ekonomisindeki temel makroekonomik gelişmeleri detaylı bir şekilde analiz ederek son 3 yıllık gelişmeleri değerlendiriyoruz. Raporumuzun Türkiye'nin dış ticareti açısından rehber bir çalışma olduğuna inanıyoruz.

2015 yılı Dünya ekonomisi açısından oldukça zorlu geçti. Parite etkisi, emtia fiyatlarında gerileme ve jeopolitik sorunlar Dünya ticaretinde ciddi gerilemeye neden oldu. Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre, 2015 yılında dünya ticareti %11 daraldı. Ülkemizin dolar bazlı ihracat gerilemesi ise, önde gelen ülkelere oranla iyi bir noktada gerçekleşti ve %8,7 oldu. Bu durum ülkemizin dünya ticaretinden aldığı payı artırmasını sağladı. 71 Dünya Ticaret Örgütü ülkesi içinde, dünya ticaret hacminden aldığımız pay binde 9,5 ile rekor kırdı. Yine aynı şekilde AB pazarından aldığımız pay da %1,21 ile tarihteki en üst noktalara ulaştı.

2016 yılıyla beraber küresel ekonomideki risklerin devam ettiğini gözlemliyoruz. IMF, 2016 ve 2017 yıllarına ilişkin küresel büyüme beklentilerini 0,2 puan aşağı yönlü revize ederek sırasıyla %3,4'e ve %3,6'ya indirdi. Dünya Bankası ve OECD benzer bir tutumla önümüzdeki dönem için beklentileri aşağı çekti. Küresel ekonomideki beklentiler aşağı yönlü revize ediliyor olmasına rağmen Türkiye olarak ihracat hedeflerimizi daha yukarılara taşımaya devam ediyoruz. 11 Ocak 2016 tarihi itibariyle

açıklanan 2016-2018 Orta Vadeli Program kapsamında revize edilen 2016 yılı ihracat hedefimiz 150 milyar dolardan 155,5 milyar dolara yükseltildi. İhracata yönelik hedeflerimizin yükseltilmesiyle birlikte net ihracatın büyümeye katkısının da pozitif geleceğini öngörüyoruz. Dünya'nın her noktasına ulaşan, ihracat yapılmamış tek gümrük kapısı bırakmayan Türkiye İhracatçıları olarak 2016 yılı hedeflerimize de ulaşacağımıza inanıyoruz.

Türkiye İhracatçılar Meclisi olarak, yüksek katma değerli mal üretimi ve yaratıcı fikirlerin çoğalması için çalışmalarımıza devam ediyoruz. 14 Ocak tarihinde Başbakanımız tarafından açıklanan Ar-Ge reform paketinde önerilerimize yer verilmesinden büyük mutluluk duyduk. 250 Ar-Ge ve 500 Tasarım merkezinin açılması ile ilgili proje üzerinde çalışıyoruz. Türkiye İnovasyon Haftası, İnoVALİG ve İnoVA TİM projelerimiz tüm hızıyla devam ediyor. 2015 yılında dört şehirde açtığımız girişim evlerimizin sayısını 2016 yılında dokuza çıkarmayı hedefliyoruz. 2016 yılında, Dünya ticaretinin üçte birini, Dünya ekonomisinin yaklaşık yarısını oluşturan 34 ülkeye ticaret heyeti düzenlemeyi planlıyoruz. 365 gün fuar mantığıyla ilerlediğimiz Türkiye Ticaret Merkezleri projemizi hayata geçirmeye başlıyoruz. Ülkemiz için çok önemli gördüğümüz bir diğer husus ise, Gümrük Birliği anlaşmasının güncellenmesi. Muhtemel bir Gümrük Birliği Anlaşması güncellenmesi halinde, anlaşmanın ülkemize etkilerini ortaya koyan kapsamlı bir araştırmayı Ekonomi Bakanlığımızın liderliğinde yürütüyoruz.

2016 yılının hedeflerimize daha da çok yaklaştığımız ve başarılarla dolu bir yıl olmasını temenni ediyoruz. Bu anlamda, 2015 yılı dış ticaret gelişmelerine ışık tutarken, 2023 hedeflerimize de büyük katkı sağlayacağına inandığımız bu çalışmada emeği geçen herkese değerli katkıları için teşekkür ediyorum.

Türkiye, küresel ekonomi ve pazarlar ile en yüksek bütünleşmeyi mal ticareti alanında gerçekleştirmeyi sürdürmektedir. Bu bütünleşme ile Türkiye 2015 yılı itibariyle dünyanın 31. büyük ihracatçısı ve 21. büyük ithalatçısı olmuştur. Türkiye, 2023 yılı için ortaya koyduğu 500 milyar dolar ihracat hedefine ulaşmak için çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çerçevede uygulamaya konulan 2023 ihracat stratejisi dış ticaret için önemli bir yol haritası olmaktadır. Türkiye'nin uzun vadeli ihracat hedeflerine ulaşmasında yıllar itibariyle ihracat ve dış ticaret gerçekleştirmelerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ihracat stratejisinde iyileştirmeler yapılması da önem taşımaktadır.

Ekonomi ve Dış Ticaret Raporu, Türkiye'nin ekonomik ve ağırlıklı olarak da dış ticaret verilerinin ayrıntılı olarak analiz edilerek değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmış olup, özellikle genel ve sektörel dış ticaret politikalarının uygulanmasına katkı sağlamayı hedeflemektedir. Ekonomi ve Dış Ticaret Raporu sekiz bölümden oluşmaktadır. Tüm bölümlerde dünya ticareti ile Türkiye'nin dış ticareti ayrıntılı olarak incelenmekte ve son üç yıllık gelişmeler değerlendirilmektedir. Ekonomi ve Dış Ticaret Raporu'nun Türkiye'nin 2023 yılı ihracat stratejisine ve ihracat hedeflerine katkı sağlamasını dileriz.

Saygılarımla
Dr. Can Fuat GÜRLESEL

14	I. BÖLÜM DÜNYA TİCARETİNDE GELİŞMELER VE EĞİLİMLER	80	IV. BÖLÜM İTHALAT
14	I.1 Dünya Ekonomisinde Temel Gelişmeler ve Dünya Ticaretine Etkileri	80	IV.1 Temel İthalat Göstergeleri
14	I.1.1 Dünya Ekonomisinde Büyüme	80	IV.1.1 Toplam İthalat ve Dünya Mal İthalatı İçinde Yerimiz
16	I.1.2 Dünya Ekonomisinde Genel Eğilimler	82	IV.1.2 Ekonomik Faaliyetlere ve Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat
17	I.1.3 Dünya Ekonomisindeki Gelişmelerin Dünya Ticaretine Etkileri	83	IV.1.3 Döviz Türlerine Göre ve TL İle Yapılan İthalat
18	I.2 Dünya Ticaret Büyüklüğünde Gelişmeler	84	IV.1.4 Ödeme Şekillerine ve Taşıma Yollarına Göre İthalat
19	I.3 Dünya Ticaretinde Genel Eğilimler	85	IV.2 Teknoloji Yoğunluğu İtibariyle İmalat Sanayi İthalatı
20	I.4 Bölgeler ve Ülkeler İtibariyle İhracat	85	IV.3 İthalatta Fiyat ve Miktar Gelişmeleri
21	I.5 Bölgeler ve Ülkeler İtibariyle İthalat	87	IV.4 İllerde İthalat
23	I.6 Sektörler İtibariyle İhracat	87	IV.5 Ülke Grupları ve Ülkelere Göre İthalat
26	II. BÖLÜM TÜRKİYE EKONOMİSİ VE DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	87	IV.5.1 Ülke Gruplarına Göre İthalat
26	II.1 Türkiye’de Ekonomi Politikaları ve Belirleyici Unsurlar	87	IV.5.2 Ülkelere Göre İthalat
26	II.2 Temel Ekonomik Göstergelerde Gelişmeler	88	IV.6 Firma Ölçeklerine Göre İthalat ve İthalatta Yoğunlaşma
27	II.3 Merkez Bankası Para Politikası ve Mali Göstergeler	89	IV.7 Ana ve Alt Fasıllara Göre İthalat
29	II.4 Temel Dış Ticaret Göstergelerinde Gelişmeler	90	IV.7.1 Ana Fasıllara Göre İthalat
30	II.5 Net İhracat ve Ekonomik Büyümeye Katkısı	90	IV.7.2 Alt Fasıllara Göre İthalat
30	II.6 Cari İşlemler Dengesi ve Mal Ticareti	91	IV.8 Ülkelere ve Fasıllara Göre İthalat
31	II.7 İktisadi Faaliyetlerde Gelişmeler İle İhracat İthalat İlişkisi	104	V. BÖLÜM NET İHRACAT
31	II.7.1 İhracat ve İktisadi Faaliyetler	120	V.1 Ülkelere Göre Net İhracat
33	II.7.2 İthalat ve İktisadi Faaliyetler	120	V.2 Fasıllara Göre Net İhracat
36	III. BÖLÜM İHRACAT	120	V.3 Ülkeler ve Fasıllar Bağlamında Net İhracat Analizi
36	III.1 Temel İhracat Göstergeleri	124	V.3.1 Fasıllar Temelinde Ülkelerin Değerlendirilmesi
36	III.1.1 Toplam İhracat ve Dünya Mal İhracatı İçinde Yerimiz	125	V.3.2 Ülkeler Temelinde Fasılların Değerlendirilmesi
38	III.1.2 Ekonomik Faaliyetlere ve Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat	130	VI. BÖLÜM TÜRKİYE’NİN DIŞ TİCARET POLİTİKASI
39	III.1.3 Döviz Türlerine Göre ve TL İle Yapılan İhracat	130	VI.1 Genel Değerlendirme
39	III.1.4 Ödeme Şekillerine ve Taşıma Yollarına Göre İhracat	130	VI.2 AB İle Gümrük Birliği ve Dış Ticaret
40	III.2 Teknoloji Yoğunluğu İtibariyle İmalat Sanayi İhracatı	131	VI.3 Bölgesel Kuruluşlar İle Dış Ticaret
41	III.3 İhracatta Fiyat ve Miktar Gelişmeleri	133	VI.4 Serbest Ticaret Anlaşmaları ve Dış Ticaret Etkisi
43	III.4 İllerde İhracat	134	VI.5 Dış Ticaret Destekleri ve Etkileri
44	III.5 Ülke Grupları ve Ülkelere Göre İhracat	136	VII. BÖLÜM UZUN VADELİ İHRACAT HEDEFLERİ İÇİN DEĞERLENDİRME
44	III.5.1 Ülke Gruplarına Göre İhracat	136	VII.1 Küresel Eğilimler ve Türkiye’ye Etkileri
46	III.5.2 Ülkelere Göre İhracat	136	VII.2 Küresel Ölçekte Ülkelerin İhracat Performansları
46	III.6 Firma Ölçeklerine Göre İhracat ve İhracatta Yoğunlaşma	138	VII.3 Türkiye’nin 2023 İhracat Hedefleri ve Gerçekleşmeler
49	III.7 Ana ve Alt Fasıllara Göre İhracat	144	VIII. BÖLÜM STRATEJİK DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER
49	III.7.1 Ana Fasıllara Göre İhracat		
50	III.7.2 Alt Fasıllara Göre İhracat		
64	III.8 Ülkelere ve Fasıllara Göre İhracat		

GİRİŞ

YÖNETİCİ ÖZETİ

1. Dünya Ekonomisi 2015 Yılında Yine Beklentilerin Altında Büyüdü

Dünya ekonomisi 2015 yılında yüzde 2,5 ile yine beklentilerin ve potansiyelinin altında büyüme göstermiştir. Gelişmiş ülkeler 2014 yılındaki yüzde 1,8 büyüme ardında 2015 yılında yüzde 1,9 büyümüştür. Gelişen ülkelerin büyüme performansı 2015 yılında zayıflamıştır. Gelişen ülkeler 2015 yılında yüzde 4,0 büyüme göstermişlerdir.

2. 2015 Yılında Dünya Ekonomisinde Belirleyici Olan 6 Ana Eğilim Yaşanmıştır

Altı ana eğilim; gelişmiş ülkelerin para politikaları, Çin ekonomisinde yeni büyüme modeline geçiş ve ekonomik yavaşlama, yeni küresel mali koşullar ile emtia fiyatlarında sert düşüşler, petrol fiyatlarında aşırı gerileme, gelişmiş ülkelerde deflasyon endişesi ve jeopolitik gelişmelerdir.

3. Dünya Ekonomisinde Yaşanan Gelişmeler Ve Eğilimler Doğrudan Ve Dolaylı Olarak Dünya Mal Ticaretini De Etkilemiştir

Gelişmiş ülkelerde büyümenin hızlanması dünya mal ticaretini olumlu etkilemiştir. Euro bölgesinde yeneden büyüme uzun süre sonra ilk kez ithalatta artışa yol açarak dünya ticaretine olumlu katkı sağlamıştır. Çin ve gelişen ülkelerde yavaşlama talebi sınırlamaktadır. Petrol ve diğer emtia fiyatlarındaki gerileme ticaretin küçülmesine yol açmaktadır. Jeopolitik gelişmeler ticaret olanaklarını sınırlamaktadır. Deflasyon eğilimi ticarete konu olan malların fiyatlarını düşürerek ticaret büyüklüğünü sınırlamaktadır.

4. Dünya Mal Ticareti 2015 Yılında Yüzde 10,9 Küçüldü

Dünya mal ticareti üç yıldır yaşadığı yavaşlama ardından 2015 yılında yüzde 10,9 küçülmüştür. Dünya mal ticareti bu gerilemeye bağlı olarak 2014 yılında 18,49 trilyon dolar iken 2015 yılında 16,48 trilyon dolara inmiştir. Dünya mal ticaretinde miktarsal olarak büyüme ise 2015 yılında da sürmüştür ve dünya mal ticareti miktar olarak yüzde 2,8 büyümüştür.

5. Dünya Ticaretine Konu Olan Mal Fiyatları 2015 Yılında Önemli Ölçüde Geriledi

2015 yılında ticarete konu olan petrol ve enerji ürünlerinin fiyatları bir önceki yıla göre ortalama yüzde 14,4 düşmüştür. Yine mal ticaretine konu olan metaller ile diğer emtia fiyatları da bir önceki yıla göre ortalama yüzde 11,0 gerilemiştir. İmalat sanayi ürünlerinin ortalama fiyatlarında ise uzun süre sonra ilk kez yüzde 2,0 gerileme yaşanmıştır.

6. Dünya Mal Ticaretinde 2015 Yılında Etkileri Hissedilen Önemli Eğilimler Bulunmaktadır

Gelişen ülkelerde yavaşlama ithalat talebini sınırlamaktadır. Gelişmiş ülkelerde büyüme ithalatta ilave talebe yol açmaktadır. Petrol ve emtia fiyatları uzun süre düşük kalabilecektir. Atıl kapasiteler yatırım malı talebini sınırlamaktadır. Gelir artışının ticaret elastikiyeti düşmektedir. Çin'de ekonomik yavaşlamanın bu ülkeye yönelik ihracat artışını sınırlamaktadır. Bölgesel ve yeni nesil ticaret anlaşmaları öne çıkmaktadır.

7. Tüm Sektörlerde İhracat Geriledi

2015 yılında sektörler itibarıyla ihracatta en önemli belirleyici ticarete konu olan malların fiyatlarındaki gerilemeler olmuştur. Buna bağlı olarak 2015 yılında tarımsal hammaddeler ve gıda tarım ürünleri, petrol-doğal gaz-madencilik ürünleri ile imalat sanayi ürünlerinin tamamında ihracat gerilemiştir.

8. Türkiye'de Ekonomik Büyüme Toparlanıyor

2015 yılında iki genel seçim, terör olayları ve jeopolitik gelişmeler ile iktisadi faaliyetlerde göreceli durağan bir yıl yaşanmıştır. Buna rağmen 2015 yılında ekonomik büyüme özellikle iç tüketimdeki artış kademeli olarak toparlanmıştır. Orta vadeli programa paralel 2015 yılında yüzde 4,0 büyüme gerçekleşmiştir.

9. Türk Lirası 2015 Yılında Yüzde 20 Değer Kaybetti

2015 yılı genelinde Türk Lirası kademeli olarak sepet bazında yüzde 20 değer kaybetmiştir. Türk Lirasının Euro-Dolar paritesinde yaşanan gerileme ile esas değer kaybı dolar karşısında gerçekleşmiştir. Merkez Bankası'nın Türk Lirasının değer kaybı karşısında kayıtsız kalması Türk Lirasının değer kaybını hızlandırmıştır.

10. Küresel ve Bölgesel Gelişmeler Dış Ticareti Etkiledi

Küresel mal ticaretinde özellikle değer bazında yaşanan daralma Türkiye'nin dış ticaret göstergelerini de etkilemiştir. Değer bazında gerilemeler yaşanırken, miktarsal bazda büyümeler çok sınırlı kalmıştır. Paritelerdeki gelişmeler ile enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüşler de belirleyici olmuştur. Özellikle ithalattaki azalmada enerji fiyatlarındaki gerileme etkilidir. İhracatı etkileyen bir önemli unsur ise önemli ihracat pazarlarında ortaya çıkan jeopolitik gelişmeler olmuştur.

11. İhracat, İthalat ve Dış Ticaret Açığı Birlikte Geriledi

2015 yılında ihracat yüzde 8,7 azalarak 143,9 milyar dolar olmuştur. İthalat yüzde 14,5 azalmış ve 207,2 milyar dolara gerilemiştir. Dış ticaret açığı da 63,3 milyar dolara inmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 69,6 ile son dört yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

12. Net İhracatın Büyümeye Katkısı Negatif

2015 yılında ekonomik büyümenin kaynakları itibariyle değerlendirildiğinde net ihracatın katkısı negatif olmuştur. 2015 yılında yüzde 3,98 olan reel büyüme hızına karşın net ihracat 0,30 puan negatif katkı sağlamıştır.

13. Mal Ticaretindeki Açığın Azalması Cari İşlemler Açığını Düşürdü

Türkiye'nin cari işlemler dengesi içinde mal ticareti dengesi ile diğer gelir-gider dengesi açık verirken, hizmetler dengesi ile cari transferler dengesi fazla vermektedir. 2015 yılında mal ticareti dengesi açığı 47,8 milyar dolara inerek cari işlemler dengesindeki önemli iyileşmeyi sağlamıştır.

14. İhracattaki Gerileme Dünya İhracat Düşüşünün Altında

2015 yılında hem dünya ihracatı hem de Türkiye'nin ihracatı gerilemiştir. Türkiye'nin yüzde 8,7 olan ihracattaki değersel gerilemesi dünya ihracatındaki yüzde 10,9 küçülmenin altında gerçekleşmiştir.

15. Dünya Mal İhracatı İçinde Payımız Yüzde 0,87'ye Yükseldi

Türkiye'nin dünya mal ticareti içindeki payı 2015 yılında yüzde 0,87'ye yükselmiştir. 2013 yılında yüzde 0,83 olan pay 2014 yılında yüzde 0,85'e yükselmişti. 2015 yılında dünya mal ihracatındaki gerilemenin altında bir düşüş gösteren ihracat ile payımız 2015 yılında yüzde 0,87'ye yükselmiştir.

16. 2015 Yılında 31 Olan Dünya İhracat Sıralamamız Değişmedi

Türkiye 2015 yılında gerçekleştirdiği 143,9 milyar dolar ihracat ile dünya ihracatındaki 31. sırasını korumuş ve sırasında değişiklik olmamıştır. İlk 30 büyük ihracatçı ile karşılaştırıldığında Türkiye 2015 yılında yüzde 8,7 ile göreceli ihracatını daha sınırlı düşüren ülkeler içinde yer almaktadır.

17. En Yüksek İhracat Düşük Teknolojili Ürünlerde Gerçekleşti

Türkiye'nin 2015 yılı imalat sanayi ürünleri ihracatı

134,5 milyar dolar olmuştur. İmalat sanayi ihracatı içinde en yüksek payı yüzde 35,0 ile düşük teknoloji yoğunluklu ürünler almaktadır. İleri teknoloji yoğunluklu ürünlerin ihracat payı ise yüzde 3,4'den yüzde 3,7'ye yükselmiştir.

18. 2015 Yılında İhracat Miktar Olarak Sınırlı Ölçüde Arttı

Türkiye'nin ihracatı 2015 yılında miktar olarak yüzde 2,0 artmıştır. Son iki yıldır küresel talepteki daralmaya rağmen ihracat miktar olarak artmaktadır.

19. Türkiye'nin Birim İhraç Değerindeki Gerileme Dünya'daki Birim İhraç Değerindeki Gerilemenin Altında

2015 yılında Türkiye'nin ihracat birim değerlerindeki gerileme dünyadaki gerilemenin altında kalmıştır. Bunun en önemli nedeni dünyada enerji ve emtia fiyatlarında önemli gerilemeler yaşanırken Türkiye'nin bu ürünlerin ihracatına bağımlı olmaması ve büyük ölçüde imalat sanayi ürünü ihraç etmesidir.

20. İstanbul Dışındaki Önemli İhracatçı İllerde Gerileme Daha Yüksek Gerçekleşti

2015 yılında en yüksek ihracat yapan ilk 20 ilin tamamında ihracat gerilemiştir. Gerilemenin şiddeti ise iller arasında önemli farklılıklar göstermiştir. En büyük ihracatçı il olan İstanbul'un ihracatı yüzde 6,1 azalırken, önemli ihracatçı illerden İzmir, Kocaeli, Ankara, Denizli, Kayseri, Sakarya, Tekirdağ gibi illerde ihracat iki haneli gerilemeler göstermiştir.

21. Avrupa Birliği'ne İhracat Dolar Cinsinden 4,5 Milyar Dolar Geriledi, Ancak Gerilemede Euro-Dolar Paritesi Belirleyici Oldu, Euro Cinsinden İhracat İse Yüzde 11,2 Arttı

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Euro cinsinden ihracatı 2015 yılında yüzde 11,2 artarak 51,7 milyar Euro'dan 57,7 milyar dolar Euro'ya yükselmiştir. Ancak Euro-dolar yıl ortalaması paritesi 2014 yılında 1,3250 iken 2015 yılında 1,1130'a inmiştir. 2015 yılında ortalama paritenin yine 1.3250 seviyesinde kalması halinde Türkiye'nin AB'ye ihracatı 76,5 milyar dolara yükselmiş olacaktır. Parite farkından kayıp 12,4 milyar dolar olmuştur.

22. AB Ülkelerinin Payı Yüzde 44,5'e Yükseldi

Ülke grupları içinde AB ülkelerinin payı 2015 yılında artışını sürdürerek yüzde 44,5 seviyesine yükselmiştir. Yakın ve Ortadoğu ülkelerinin payı ise yüzde 21,6'ya gerilemiştir. Diğer Avrupa ülkelerinin payının da yüzde 9,8'e ulaştığı görülmektedir. Kuzey Ameri-

GİRİŞ

ka ülkelerinin payı yüzde 4,9, Asya ülkelerinin payı ise yüzde 7,2 ile halen potansiyelinin altında kalmaktadır.

23. İlk 30 Ülke İhracat Pazarımızın Payı 0,6 Puan Arttı

İlk 30 ülke ihracat pazarımızın toplam ihracatımız içindeki payı 2015 yılında 0,6 puan yükselerek yüzde 78,5'e yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatının aynı pazarlara bağımlı ve duyarlı kaldığı görülmekte olup yeni pazar ihtiyaçları bulunmaktadır.

24. 2014 Yılında 1 Milyar Dolar Üzerinde İhracat Yapan Firma Sayısı 9

2014 yılında 1 milyar dolardan fazla ihracat yapan firma sayısı 9 olmuştur. 100 milyon dolar ile 1 milyar dolar arasında ihracat yapan firma sayısı ise 136 adet olarak gerçekleşmiştir. 100 milyon doların üzerinde ihracat yapan toplam 145 firma tüm ihracatın yüzde 38,1'ini yapmaktadır.

25. Türkiye'nin İthalatı Daha Hızlı Yavaşladı

Dünya mal ithalatı 2015 yılında dolar cinsinden değer olarak yüzde 10,9 azalmıştır. Türkiye'nin mal ithalatı ise 2015 yılında yüzde 14,5 gerilemiştir. Türkiye'nin mal ithalatı dünya mal ithalatındaki gerilemeden daha yüksek bir düşüş göstermiştir. Bunda Türkiye'nin fiyatları önemli ölçüde düşen enerji ithalatına olan yüksek bağımlılığı rol oynamıştır.

26. Türkiye'nin Dünya Mal İthalatı İçinde Payı Yüzde 1,24'e Geriledi

Türkiye'nin mal ithalatının dünya mal ithalatı içindeki payı 2014 yılında yüzde 1,29 olurken 2015 yılında yüzde 1,24'e gerilemiştir. Son iki yılda Türkiye'nin dünya ithalatındaki payı 0,11 puan gerilemiştir.

27. Türkiye Dünya'nın Yirmi Birinci Büyük İthalatçısı Oldu

Türkiye dünyanın mal ithalatçısı ülkeleri içinde son yıllarda ilk yirmi içinde yer almaktadır. 2014 yılında ithalatındaki gerileme ile 20. büyük ithalatçı sırasına inmişti. 2015 yılında ise ithalatındaki gerileme ile Türkiye dünyanın 21. büyük ithalatçısı ülke olmuştur.

28. Türk Lirasının İthalatta Kullanım Payı Artıyor

Türk Lirası ile ithalatın payı artmaya devam etmektedir. 2015 yılında 13,6 milyar dolar tutarında ithalat TL ile yapılmıştır. TL ile yapılan ithalatın payı 2015 yılında yüzde 6,5'e yükselmiştir.

29. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler Türkiye'nin Toplam İthalat İçinde En Yüksek Payı Alıyor

Türkiye'nin toplam ithalatı içinde orta yüksek tek-

nolojili ürünler en yüksek payı almıştır. Orta yüksek teknolojili ürünlerin ithalatı 2015 yılında yüzde 6,6 gerilemesine rağmen 73,9 milyar dolar olmuş ve toplam ithalat içindeki payı da yüzde 44,3'e yükselmiştir.

30. 2015 Yılında İthalat Miktar Olarak Yüzde 1,7 Arttı

2015 yılında Türkiye'nin ithalatı değer olarak yüzde 14,5 düşerek 207,2 milyar dolara inmiştir. Ancak Türkiye'nin ithalatı miktar olarak 2015 yılında yüzde 1,7 artış göstermiştir. Ekonomide alınan önlemlere rağmen ithalatta miktar olarak son dört yıldır gerileme olmamıştır.

31. İlk 20 Büyük İthalatçı İlin 18'inde İthalat Geriledi

2015 yılında toplam ithalat gerilerken illerin ithalat performansları da benzerlik göstermiştir. 2015 yılında en çok ithalat yapan 20 il içinde 18 ilin ithalatı gerilerken sadece Antalya ve Kocaeli'nin ithalatı artmıştır.

32. İthalattaki En Yüksek Gerileme Yakın ve Ortadoğu Ülkelerinden

2015 yılında Türkiye'nin tüm ülke gruplarından ithalatı gerilemiştir. Gerileme ülke grupları arasında farklı oranlarda gerçekleşmiştir. Bu farklılaşmada enerji, emtia ve imalat sanayi ürünleri ithalatı yapılması belirleyici olmuştur. Nitekim petrol ve doğalgaz ithal edilen yakın ve orta doğu ülkelerinden ithalat yüzde 33,7 gerilemiştir.

33. Gümrük Birliği'nin Avrupa Birliği İle Karşılıklı Ticareti Genişletme Etkisi Korunmaktadır

Gümrük Birliği'nin Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki karşılıklı ticareti genişletme etkisi korunmaktadır. Bunlara bağlı olarak Avrupa Birliği ile yapılan dış ticaret hacminin Türkiye'nin dış ticaret hacmi içindeki payı 2013 yılından itibaren yeniden artmaktadır. Bu oran kademeli olarak yükselerek 2015 yılında yüzde 40,6'ya çıkmıştır.

34. Bölgesel Kuruluşlar ve Teşkilatlar İle Dış Ticarete Gerileme

Türkiye'nin son üç yılda bölgesel kuruluşlar ile yaptığı dış ticaretin toplam dış ticaret hacmi içindeki payı gerilemektedir. 2015 yılında Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün payı yüzde 13,2'ye, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın payı yüzde 5,4'e ve İslam İşbirliği Teşkilatı'nın payı da yüzde 18,6'ya gerilemiştir.

35. STA Kapsamındaki Dış Ticaret Hacmi Henüz Sınırlı Kalıyor

STA kapsamındaki ülkelere yaptığımız ihracatın top-

lam ihracat içindeki payı 2015 yılında yüzde 14,1'e çıkmıştır. İthalatın payı yüzde 8,0'e gerilemiştir. Toplam dış ticaret hacmi içindeki pay ise yüzde 10,5'e yükselmiştir. STA kapsamındaki dış ticaret hacminin halen sınırlı kaldığı görülmektedir.

36. STA Kapsamındaki Ülkeler İle Dış Ticarete Fazla Verildi

STA yapılan ülkeler ile toplam dış ticarete 2014 yılında 1,62 milyar dolar açık verilmiş iken 2015 yılında da 3,73 milyar dolar fazla verilmiştir. Ancak bu fazla EFTA ülkeleri içinde yer alan İsviçre'ye yapılan altın ihracatındaki önemli artıştan kaynaklanmıştır.

37. Toplam İhracat Desteklerinin İhracata Oranı Düşük Kalmaya Devam Ediyor

Dolar cinsinden toplam ihracat destekleri 2014 yılında 550,3 milyon dolar ve 2015 yılında ise 435,8 milyon dolar olarak hesaplanmaktadır. Toplam ihracat desteklerinin ihracata oranı ise 2015 yılında yüzde 0,30'a inmiştir. Toplam ihracat desteklerinin ihracata oranı gerilerken düşük kalmaya da devam etmektedir.

38. AB Ülkeleri İle Enerji ve Emtia İhracatçısı Ülkelerin Performansları Zayıflıyor

İlk 30 büyük ihracatçı ülkenin 2008-2015 yılları arasındaki ihracat performansları değerlendirildiğinde 15 ülkenin ihracat payı artarken, 15 ülkenin ihracat payı gerilemiştir. Enerji ve emtia ihracatına bağımlı ülkelerin ihracat payları ile AB ülkelerinin ihracat payları düşmüştür.

39. Türkiye İlk 30 İhracatçı İçinde 2008-2015 Arasında İhracat Payını Artıran 15 Ülkeden Biri Oldu

Türkiye sınırlı da olsa ihracat payını artırmayı başaran 15 ülkeden bir olmayı başarmıştır. Türkiye'nin ihracatı 2008-2015 döneminde mutlak olarak sınırlı ölçüde artmış olmakla birlikte dünya ihracatı içindeki payı 0,04 puan yükselmiştir. Türkiye bu dönemde ihracatı gerileyen ülkeler ile karşılaştırıldığında başarılı bir performans göstermiştir.

40. Türkiye'nin 2015 Yılında Gerileyen İhracatı Hedefin Altında Kaldı

2015 yılı için ihracat strateji belgesinde 207,5 milyar dolar, orta vadeli programda ise 173,0 milyar dolar ihracat hedefi bulunurken, ihracat 143,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

41. Dünya Ticareti İçinde 2015 Pay Hedefinin 0,23 Puan Altında Kalındı

Türkiye'nin 2023 ihracat stratejisinde mutlak ihracat büyüklükleri ile birlikte dünya mal ticaretinden alınacak pay da bir hedef olarak belirlenmiştir. 2015 yılında yüzde 1,10 olan hedefe karşın yüzde 0,87 gerçekleşme ile hedeften 0,23 puan uzak düşülmüştür.

42. İlk 30 Büyük İthalatçı İçinde İhracatımızın Payı Yüzde 0,54'den Yüzde 0,67'ye Yükseldi

Türkiye'nin en büyük ilk 30 ithalatçıya ihracatı 2015 yılında ise 80,7 milyar dolara inmiştir. Ancak ilk 30 pazarın ithalatı içinde Türkiye'nin aldığı pay yüzde 0,67'ye yükselmiştir. Bu artışın önemli nedeni ithalatçı ülkelerin toplam ithalatında yaşanan yüksek gerilemeye karşın Türkiye'den yapılan ithalatın daha sınırlı ölçüde azalması olmuştur.

43. 2015 Yılında Sektörlerin İhracat Hedeflerini Gerçekleştirme Oranı Yüzde 64,4

2023 İhracat Stratejinde 26 alt sektörün 2015 yılı için toplam ihracat hedefi 207,5 milyar dolar olarak konulmuş, buna karşın 133,6 milyar dolar ihracat yapılmıştır. Altın dışarıda bırakılarak konulan 207,5 milyar dolarlık 2015 yılı ihracat hedefinde gerçekleşme oranı yüzde 64,4 olmuştur. 2015 yılında ihracat hedefine ulaşan ve aşan sadece 2 alt sektör olmuştur.

44. Sektörlerin 2023 Hedefine Ulaşması İçin İhracatın Yıllık Ortalama Yüzde 20,0 Artması Gerekli

2015 yılında ulaşılan ihracat büyüklükleri ile 2023 yılı hedefleri karşılaştırıldığında Türkiye'nin ihracatını her yıl ortalama yüzde 20,0 artırması gerekmektedir. 19 alt sektörde 2023 yılına kadar yıllık ortalama iki haneli ihracat artışlarına ihtiyaç bulunmaktadır.

DÜNYA TİCARETİNDE GELİŞMELER VE EGİLİMLER

1 DÜNYA TİCARETİNDE GELİŞMELER VE EĞİLİMLER

I.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE TEMEL GELİŞMELER VE DÜNYA TİCARETİNE ETKİLERİ

I.1.1 Dünya Ekonomisinde Büyüme

Dünya Ekonomisi 2015 yılında Yine Beklentilerin Altında Büyüdü

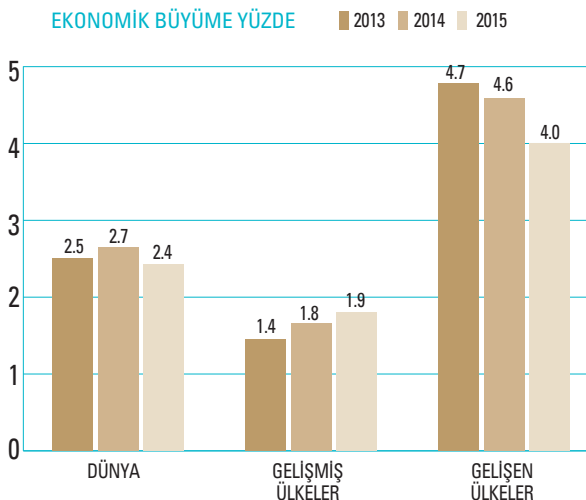
Dünya ekonomisi 2015 yılında yüzde 2,4 ile yine beklentilerin ve potansiyelinin altında büyüme göstermiştir. 2015 yılında yüzde 2,4 büyüyen dünya ekonomisi 2014 yılındaki yüzde 2,7 büyümenin de altında bir büyüme göstermiştir. 2015 yılında büyüme yılın başında öngörülen yüzde 3,0'ün de oldukça altında kalmıştır. Dünya ekonomisinde büyümenin beklentilerin ve potansiyelin altında kalmasında ağırlıklı olarak üç unsur etkili olmuştur. Bunlar ABD Merkez Bankası FED'in para politikasındaki normalleşmenin yarattığı yeni küresel koşullar, Çin ile özellikle enerji ve emtia ihraç eden gelişen ülkelerde ortaya çıkan yavaşlama ve Ortadoğu'da yaşanan gerginlik, karışıklık ve jeopolitik gelişmeler olmuştur.

Dünya Ekonomisinde Dengeli Büyüme 2015 Yılında da Sağlanamadı

Dünya ekonomisi yaşadığı küresel krizin ardından dengeli ve kalıcı bir büyüme sürecine girememiştir. 2015 yılında da yine dengeli bir büyüme ortaya çıkmamıştır.

2015 yılında gelişmiş ülkelerin büyümelerinde toparlanma görülmektedir. Gelişmiş ülkeler 2013 yılında yüzde 1,4 ile 2014 yılındaki yüzde 1,8 büyüme ardından 2015 yılında yüzde 1,9 büyümüştür. Özellikle Euro Bölgesi ve Avrupa Birliği'ndeki büyümede artış görülmektedir.

ŞEKİL.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE BÜYÜME

TABLO.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE BÜYÜME YÜZDE

ÜLKELER	2013	2014	2015
DÜNYA	2,5	2,7	2,4
GELİŞMİŞ ÜLKELER	1,4	1,8	1,9
ABD	2,2	2,4	2,4
EURO BÖLGESİ	-0,4	0,9	1,6
AB 28	0,2	1,5	2,0
JAPONYA	1,6	0,0	0,5
DiĞER ÜLKELER	2,2	2,8	2,0
GELİŞEN ÜLKELER	4,7	4,6	4,0
ORTA VE DOĞU AVRUPA	2,9	2,8	3,5
BDT	2,2	1,0	-2,8
ASYA	6,6	6,8	6,6
ORTA DOĞU VE K.AFRİKA	2,4	2,7	2,5
SAHRA AFRIKASI	5,2	5,0	3,4
LATİN AMERİKA	2,9	1,3	-0,1

KAYNAK: IMF WORLD ECONOMIC OUTLOOK 2016 NİSAN

Buna karşın gelişen ülkelerin büyüme performansı 2015 yılında zayıflamıştır. Gelişen ülkeler 2013 yılında yüzde 4,7 ve 2014 yılında yüzde 4,6 büyüme sonrası 2015 yılında yüzde 4,0 büyüme göstermişlerdir. Yeni küresel mali koşulların etkileri, enerji ve emtia fiyatlarındaki gerileme ve jeopolitik gelişmeler gelişen ülkelerin büyüme performansını olumsuz etkilemiştir.

Gelişmiş ve Gelişen Ülkelerde Farklı Büyüme Performansları

Dünya ekonomisine yön veren gelişmiş ve gelişen ülkelerin 2015 yılı büyüme performansları farklı eğilimler göstermiştir.

ABD 2015 yılında yüzde 2,4 büyüyerek daha kalıcı ve hızlı büyüme sürecine girmiştir. Bu büyüme performansına bağlı olarak ABD Merkez Bankası FED uzun süredir beklenen faiz artışını Aralık ayında gerçekleştirmiştir.

Japonya 2014 yılında yeniden girdiği resesyondan 2015 yılında çıkmış ve yüzde 0,5 büyüme sağlamıştır. Euro bölgesi ekonomilerinde büyüme 2014 yılından sonra 2015 yılında da önemli bir toparlanma göstermiştir. Almanya yüzde 1,5 ile büyümede sürükleyici olmuştur. İspanya yüzde 3,2 ile göreceli hızlı bir büyüme sağlamıştır. Fransa'da büyüme yüzde 1,1 ile toparlanmıştır. İtalya ise uzun süre sonra ilk kez yüzde 0,8 ile büyümüştür.

Diğer gelişmiş ülkelerden Kanada, Avustralya ve Güney Kore ise 2015 yılında bir önceki yıla göre daha yavaş büyümüşlerdir.

İngiltere, büyümede yakaladığı ivmeyi korumaya ça-

İşmakta olup 2015 yılında yüzde 2,2 büyüme ile potansiyeline yakın büyüme gerçekleştirmiştir.

Gelişmiş ülkelerde ekonomik büyümenin hızlanması ile birlikte küresel kriz sonrası en büyük sorun olan işsizlikte de iyileşmeler yaşanmıştır. Özellikle ABD ve İngiltere'den sonra 2015 yılında Euro bölgesi ve Avrupa Birliği'nde de işsizlik gerilemeye başlamıştır. ABD'de işsizlik oranı yüzde 5,3 ile kriz öncesi döneme geri dönmüştür.

Dünya ekonomisinin ikinci motorunu oluşturan gelişen ülkeler içinde ise özellikle Çin ekonomisindeki yavaşlama belirleyici olmaktadır. Çin ekonomisi 2015 yılında yüzde 6,9 büyümüştür. Çin ekonomisi ihracata ve yeni yatırımlara dayalı büyümeden iç tüketimin büyümeye daha çok katkı sağladığı bir büyüme modeline geçiş sürecinde bulunmaktadır. Buna bağlı olarak birçok yapısal sorunu da bulunan Çin'de büyüme yavaşlamaktadır. Çin'deki yavaşlama 2015 yılında kendisi ile ekonomik ve ticareti bağlantıları yüksek diğer gelişen ülkelerin de büyümesini olumsuz etkilemiştir.

Hindistan'da yönetime gelen yeni hükümetin reform ağırlıklı politikaları büyümeyi de hızlandırmaya başlamıştır. Hindistan 2015 yılında yine yüzde 7,3 büyümüştür.

Rusya Batı ülkeleri ile uygulanmaya başlanan karşılıklı yaptırımların olumsuz etkileri ardından 2015 yılında düşen enerji ve emtia fiyatlarından da oldukça etkilenecektir. Bunlara bağlı olarak Rusya ekonomisi 2015 yılında yüzde 3,7 küçülmüştür.

Brezilya enerji ve emtia ihracatına yüksek bağımlılığı nedeniyle 2015 yılında oluşan fiyat düşüşlerinden en çok etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Brezilya ekonomisi 2015 yılında yüzde 3,8 oranında küçülmüştür. Güney Afrika da benzer özelliklere sahip olup 2015 yılında yüzde 1,3 ile geçen yılın altında büyümüştür.

Polonya giderek Avrupa Birliği'nin yeni sanayi merkezi haline gelmekte olup daha hızlı büyümektedir ve 2015 yılında büyüme hızını yüzde 3,6'ya çıkarmıştır.

Meksika ise ABD'deki toparlanmanın etkisi ile 2014 yılında yüzde 2,3 büyüdükten sonra 2015 yılında da yüzde 2,5 büyüme sağlamıştır.

▶ TABLO.2 GELİŞMİŞ ÜLKELERDE BÜYÜME YÜZDE

ÜLKELER	2013	2014	2015
ABD	2,2	2,4	2,4
ALMANYA	0,5	1,6	1,5
JAPONYA	1,6	0,0	0,5
KANADA	2,0	2,5	1,2
İNGİLTERE	1,7	2,9	2,2
AVUSTRALYA	2,1	2,7	2,5
FRANSA	0,3	0,2	1,1
İTALYA	-1,7	-0,4	0,8
İSPANYA	-1,2	1,4	3,2
GÜNEY KORE	3,0	3,3	2,6

KAYNAK: IMF WORLD ECONOMIC OUTLOOK 2016 NİSAN

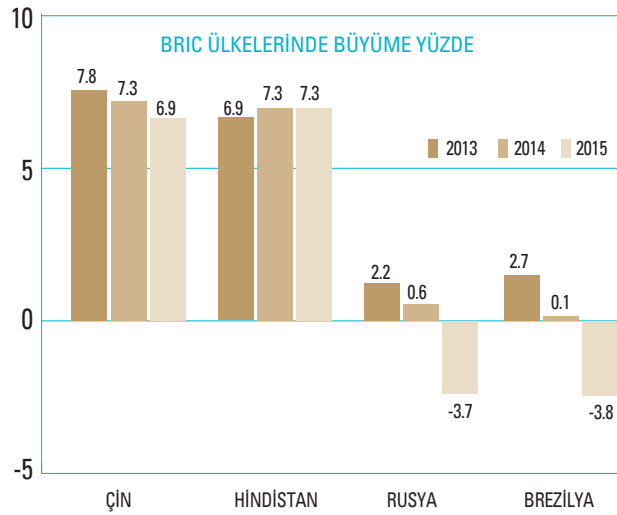
Endonezya ve Malezya'da ekonomik büyümeler Çin'deki yavaşlama ve emtia fiyatlarındaki düşüşlere bağlı olarak geçen yılın bir miktar altında gerçekleşmiştir. S.Arabistan 2015 yılında petrol fiyatlarındaki önemli gerilemeye rağmen ekonomik büyümesini yüzde 3,4'de tutmayı başarmıştır.

▶ TABLO.3 GELİŞMİŞ ÜLKELERDE İŞSİZLİK YÜZDE

ÜLKELER	2013	2014	2015
GELİŞMİŞ ÜLKELER	7,9	7,3	7,0
ABD	7,4	6,2	5,3
EURO BÖLGESİ	12,1	11,6	10,9
JAPONYA	4,0	3,6	3,4
İNGİLTERE	7,6	6,2	5,4
KANADA	7,1	6,9	6,9
DIĞER GELİŞMİŞ ÜLKELER	4,6	4,7	4,6

KAYNAK: IMF WORLD ECONOMIC OUTLOOK 2016 NİSAN, 2016 DATABASE

▶ ŞEKİL.2 BRIC ÜLKELERİNDE BÜYÜME

▶ TABLO.4 GELİŞEN ÜLKELERDE BÜYÜME YÜZDE

ÜLKELER	2013	2014	2015
ÇİN	7,8	7,3	6,9
HİNDİSTAN	6,9	7,3	7,3
RUSYA	2,2	0,6	-3,7
BREZİLYA	2,7	0,1	-3,8
MEKSİKA	1,4	2,3	2,5
GÜNEY AFRIKA	2,2	1,5	1,3
ENDONEZYA	5,4	5,0	4,8
MALEZYA	6,2	6,0	5,0
POLONYA	1,3	3,4	3,6
S.ARABİSTAN	3,6	3,6	3,4

KAYNAK: IMF WORLD ECONOMIC OUTLOOK 2015 NİSAN

1 DÜNYA TİCARETİNDE GELİŞMELER VE EĞİLİMLER

1.1.2 Dünya Ekonomisinde Genel Eğilimler

2015 yılında dünya ekonomisinde belirleyici olan 6 ana eğilim yaşanmıştır.

1-Gelişmiş Ülkelerin Para Politikaları

Küresel kriz sonrası olağanüstü genişletici para politikaları ile tarihin en düşük faiz oranlarını uygulayan gelişmiş ülkelerin Merkez Bankaları'nın para politikaları 2015 yılında da küresel ekonomide belirleyici olmayı sürdürmüştür.

ABD Merkez Bankası FED parasal genişlemesini 2014 yılı Ekim ayında sona erdirdikten sonra olağanüstü düşük faiz oranlarını arttırma sürecine yaklaşmıştır. 2015 yılı geneli ABD Merkez Bankası'nın faiz artışı beklentisi ile geçmiştir. ABD Merkez Bankası FED beklenen faiz artışını Aralık ayında gerçekleştirmiştir. FED etkisi ile birlikte Dolar diğer tüm para birimleri karşısında değer kazanmış, dolar endeksi 100 seviyesini aşmıştır.

Avrupa Merkez Bankası ise 2015 yılında parasal genişleme önlemlerini daha da artırmıştır. Özellikle karşı karşıya kalınan deflasyon riski nedeniyle AMB uyguladığı programın süresini uzatmış, kapsamını da genişletmiştir.

İngiltere ve Japonya Merkez Bankaları da genişletici para politikalarını ve tarihi düşük faiz oranlarını yıl boyunca korumuşlar ve uygulamışlardır.

Gelişmiş ülkeler içinde İsviçre, Danimarka, İsveç ve AMB 2015 yılında eksi faiz uygulamasına geçmişlerdir.

2- Çin Ekonomisinde Dönüşüm, Yeni Büyüme Modeli ve Ekonomik Yavaşlama

Çin, 1990'lı yılların ortasından bu yana uyguladığı üstü örtülü kamu desteklerini içeren kendine özgü devlet kapitalizminden 2015 yılı başından itibaren yine kendine özgü piyasa ekonomisine geçmektedir. 2014 yılında göreve başlayan yeni yönetimin hedefi yeni kalkınma planı sürecinde bu geçişi 2020 yılına kadar tamamlamaktır. Bu geçiş Çin'in ekono-

mik büyüme modelinde de değişikliğe yol açmaktadır. Çin uzun yıllar sürdürdüğü yatırımlara ve ihracata dayalı büyüme modelinden iç talebe dayalı bir büyüme modeline geçmektedir. Bu nedenle ekonomik büyüme hızı ortalama yüzde 10-11 seviyelerinden yüzde 6-7 arasına inmektedir.

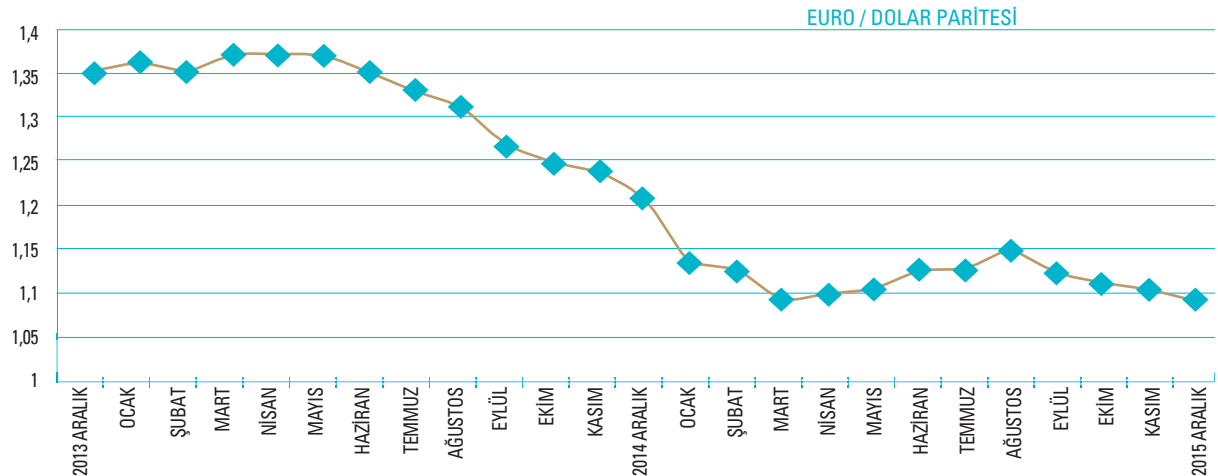
Çin ekonomisi kısa sürede dünyanın ikinci büyük ekonomisi haline gelmiştir. Son yirmi beş yıl içinde sağladığı ortalama yüzde 11 büyüme ile dünya ekonomisinde motor görevi yapmıştır. Çin hızlı büyümesinin yarattığı talep etkisi ile çok sayıda ülkenin de büyümesini hızlandırmıştır. Çin enerji, emtia, ara malı ve nihai mallar talebi ile bu ürünleri ihraç eden ülkelerde ekonomik büyümeyi hızlandırmıştır. Almanya, Güney Kore, Japonya, Endonezya, S.Arabistan, Angola, Avustralya gibi ülkeler ihraç ettikleri farklı ürün grupları ile Çin ekonomisiyle bağımlılık yaratmışlardır. Çin ekonomisindeki yavaşlama, bu ülkelere yönelik mal talebini de sınırlamakta olup çok sayıda gelişmiş ve gelişen ülke Çin'deki yavaşlamadan olumsuz etkilenmektedir. Böylece dünya ekonomisi ve ticaretindeki büyüme de sınırlanmaktadır.

3-Yeni Küresel Mali Koşullar Oluşuyor; Emtia Fiyatlarında Sert Düşüşler

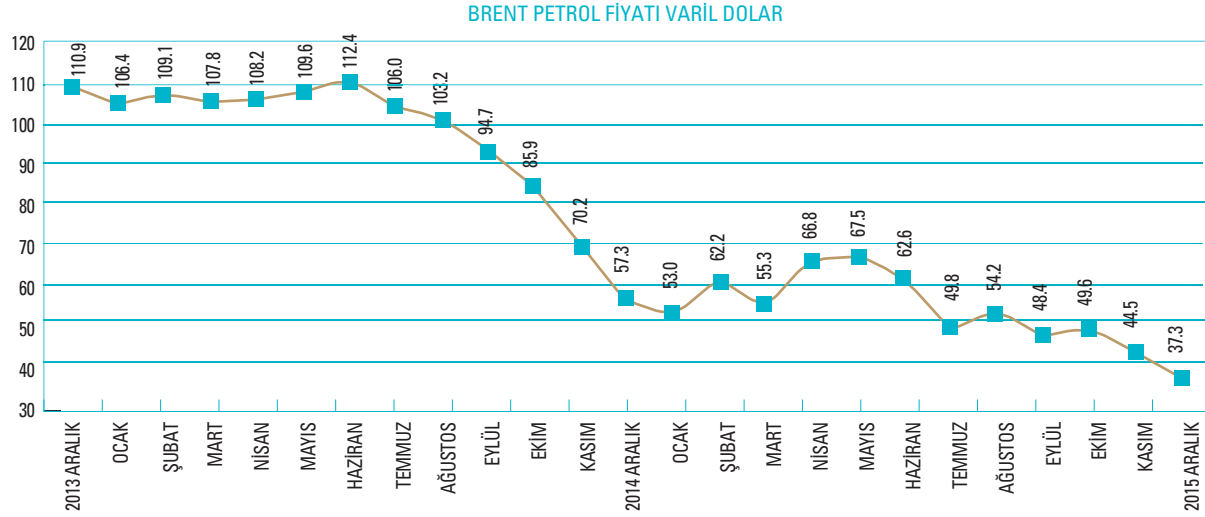
Çin ekonomisindeki yavaşlama ve ABD Merkez Bankası FED'in para politikasını normalleştirmeye başlaması ile birlikte 2015 yılında oluşan yeni küresel mali koşullar içinde emtia fiyatlarında önemli düşüşler yaşanmaktadır. Çin'deki yavaşlama ile emtia talebinin sınırlanması ve Doların güçlenmesine bağlı olarak emtia fiyatlarında önemli gerilemeler yaşanmıştır. Metaller, gıda, endüstriyel hammaddeler, diğer emtialar ve enerji hammadde fiyatları gerilemiştir.

Bir diğer önemli yeni küresel mali koşul ABD Dolarının güçlenmesi ve diğer para birimleri karşısında değer kazanmasıdır. Dolar, Euro, Yen, Sterlin gibi gelişmiş ülke para birimleri karşısında değer kazanmaktadır ve son 10 yılın en değerli seviyesine ulaşmıştır. Küresel sermaye akımları Dolar varlıklara doğru akmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak Dolar varlıklarının değerleri artmaktadır.

ŞEKİL.3 EURO / DOLAR PARİTESİ

ŞEKİL.4 BRENT PETROL FİYATI VARİL/DOLAR

KAYNAK: BRENT OIL MARKET

4- Petrol Fiyatlarında Aşırı Gerileme

2015 yılında yaşanan önemli bir eğilim petrol fiyatlarında yaşanan düşüş olmuştur. 2015 yılında emtia fiyatlarında gerileme eğilimi beklendiği ölçüde gerçekleşmiştir. Ancak petrol fiyatlarında arz ve talepteki gelişmelerden kopuk çok yüksek oranlı bir gerileme yaşanmıştır. Gerilemede küresel ekonomideki yavaşlamadan çok üretim tarafında yaşanan yeni arz kapasiteleri etkili olmuştur. İran'a ambargoların kalkması, Irak'ın altyapısını iyileştirmesi, ABD'nin petrol ihracatını kaldırarak petrol ihracatına başlaması etkili olmuştur. Ayrıca OPEC ve dışındaki üretici ülkelerin üretimi sınırlamaması ve daha düşük fiyatlardan rekabete girmeleri de petrol fiyatlarındaki sert düşüşe neden olmuştur.

5-Gelişmiş Ülkelerde Deflasyon Endişesi

Uygulanan çok genişletici para politikalarına rağmen 2015 yılında petrol ve tüm emtia fiyatlarındaki önemli gerileme sonucunda gelişmiş ülkelerde fiyatların gerilemesi olarak adlandırılan deflasyon endişesi kuvvetlenmiştir. Deflasyon en kuvvetli AB, Euro bölgesi ve Japonya'da yaşanmaktadır. ABD ve İngiltere de ulaşmaya çalıştıkları yüzde 2,0 enflasyon hedefinden bir miktar daha uzaklaşmıştır. Deflasyon riski para politikalarında normalleşmeyi geciktiren bir unsur olarak kalmaya devam etmektedir.

6-Jeopolitik Gelişmeler

2015 yılında dünya ekonomisinde etkili olan bir diğer gelişme jeopolitik risklerdeki artış olmuştur. Rusya ile Ukrayna arasındaki anlaşmazlık sonucu Batı ile Rusya arasında başlayan gerginlik ve karşılıklı yaptırımlar 2015 yılında da sürmüştür. Bir diğer jeopolitik gelişme Suriye'de ortaya çıkan ve Irak'ta genişleyen IŞİD tehdidi olmuştur. IŞİD tehdidi bölgesel istikrarı ve ticareti önemli ölçüde olumsuz etkilemiştir. Rusya'nın Suriye'deki sürece askeri olarak fiilen katılması da riskleri artırmıştır. Ortadoğu'da ayrıca İran'a yönelik ambargoların kalkması nedeniyle S.Arabistan ile İran blokları arasında yeni bir gerginlik hattı oluşmuştur. Ortadoğu kaynaklı yüksek riskler mali fiyatlara eskisi gibi yansımamakla birlikte ticareti olumsuz etkilemektedir.

TABLO.5 GELİŞMİŞ VE GELİŞEN ÜLKELERDE ENFLASYON YÜZDE

ÜLKELER	2012	2013	2014	2015
GELİŞMİŞ ÜLKELER	2,0	1,4	1,4	0,3
ABD	2,1	1,5	1,6	0,1
EURO BÖLGESİ	2,5	1,3	0,4	0,0
AB-28	2,6	1,5	0,5	0,1
JAPONYA	0,0	0,4	2,7	0,8
DİĞER GELİŞMİŞ ÜLKELER	2,2	1,7	1,5	1,3
GELİŞEN ÜLKELER	6,1	5,9	5,1	5,5

KAYNAK: IMF, DATABASE 2016

I.1.3 Dünya Ekonomisindeki Gelişmelerin Dünya Ticaretine Etkileri

2015 yılında dünya ekonomisinde yaşanan gelişmeler ve eğilimler doğrudan ve dolaylı olarak dünya mal ticaretini de etkilemiştir.

Olumlu Etkiler;

a-Gelişmiş ülkelerde büyümenin hızlanması talep etkisi ile dünya mal ticaretini olumlu etkilemiştir.

b-Euro bölgesinde yeniden büyüme uzun süre sonra ilk kez ithalatta artışa yol açarak dünya ticaretine olumlu katkı sağlamıştır.

1 DÜNYA TİCARETİNDE GELİŞMELER VE EĞİLİMLER

Olumsuz Etkiler;

- Başta Çin olmak üzere gelişen ülkelerde yavaşlama her türlü hammadde talebini sınırlamaktadır.
- Petrol ve diğer emtia fiyatlarındaki gerileme hem ihracat maliyetlerini zorlamakta hem de değer olarak ticaretin küçülmesine yol açmaktadır.
- Jeopolitik gelişmeler ve karşılıklı yaptırımlar ticaret olanaklarını sınırlamaktadır.
- Deflasyon eğilimi ticarete konu olan malların fiyatlarını düşürerek ticaret büyüklüğünü sınırlamaktadır.

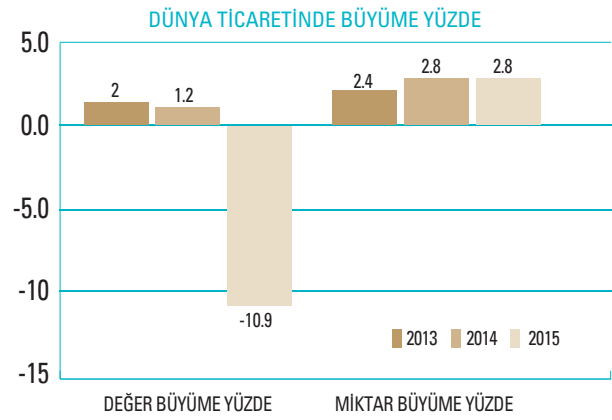
1.2 DÜNYA TİCARET BÜYÜKLÜĞÜNDE GELİŞMELER

Dünya mal ticareti üç yıldır yaşadığı yavaşlama ardından 2015 yılında önemli ölçüde daralmıştır. Dünya mal ticareti değer olarak 2013 yılında yüzde 2,0 ve 2014 yılında yüzde 1,2 büyüdükten sonra 2015 yılında yüzde 10,9 küçülmüştür.

Dünya mal ticaretinde miktarsal olarak büyüme ise 2015 yılında da sürmüştür. Dünya mal ticareti 2014 yılında yüzde 2,8 büyüme ardından 2015 yılında da yine yüzde 2,8 büyümüştür.

Dünya mal ticareti bu gerilemeye bağlı olarak 2014 yılında 18,49 trilyon dolar iken 2015 yılında 16,48 trilyon dolara inmiştir.

ŞEKİL.6 DÜNYA TİCARETİNDE BÜYÜME

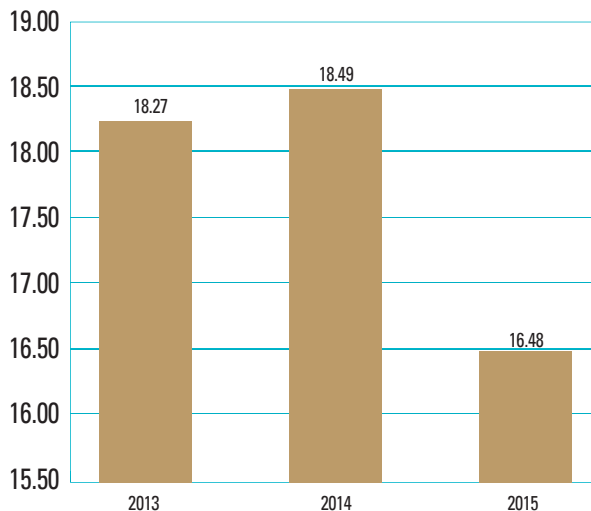
TABLO.6 DÜNYA MAL TİCARETİ MİLYAR DOLAR

ÜLKELER	2013	2014	2015
MAL TİCARETİ MİLYAR DOLAR	18.270	18.494	16.482
MAL TİCARETİ BÜYÜME YÜZDE DEĞER BAZINDA	2,0	1,2	-10,9
MAL TİCARETİ BÜYÜME YÜZDE MİKTAR BAZINDA	2,4	2,8	2,8

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

2015 yılında miktarsal olarak ithalat ve ihracatta gelişmiş ve gelişen ülkelerde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Gelişmiş ülkelerde miktar olarak ithalat birkaç yıl üst üste küçüldükten sonra 2014 yılında yüzde 3,5 ve ardından 2015 yılında yüzde 4,5 artmıştır. Gelişen ülkelerin ithalatı ise miktar olarak 2015 yılında sadece yüzde 0,2 artmıştır.

ŞEKİL.5 DÜNYA MAL TİCARETİ (TRİLYON \$)

TABLO.7 DÜNYA TİCARETİNDE MİKTARSAL BÜYÜME YÜZDE

ÜLKELER	2013	2014	2015
GELİŞMİŞ ÜLKELER İTHALAT BÜYÜME %	-0,2	3,5	4,5
GELİŞEN ÜLKELER İTHALAT BÜYÜME %	5,2	2,1	0,2
GELİŞMİŞ ÜLKELER İHRACAT BÜYÜME %	1,7	2,4	2,6
GELİŞEN ÜLKELER İHRACAT BÜYÜME %	3,8	3,1	3,3

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

İhracat tarafında da gelişmiş ülkelerde miktarsal büyüme 2015 yılında yüzde 4,5 ile 2013 ve 2014 yıllarındaki büyümenin üzerinde gerçekleşmiştir. Gelişen ülkelerin ihracatı miktarsal olarak 2015 yılında yüzde 3,3 ile 2013 yılının altında, 2014 yılının ise bir miktar üzerinde hızla gelişmiştir.

Dünya ticaretine konu olan mal fiyatlarında 2015 yılında önemli gerilemeler yaşanmıştır. Buna bağlı olarak dünya mal ticaretinde değersel bazda küçülmüştür. 2015 yılında ticarete konu olan petrol ve enerji ürünlerinin fiyatları bir önceki yıla göre ortalama yüzde 14,5 düşmüştür. Yine mal ticaretine konu olan metaller ile diğer emtia fiyatları da bir önceki yıla göre ortalama yüzde 11,0 gerilemiştir. İmalat sanayi ürünlerinin ortalama fiyatlarında ise uzun süre sonra ilk kez yüzde 2,0 ile gerileme yaşanmıştır.

► TABLO.8 DÜNYA TİCARETİNDE MAL FİYATLARINDA GELİŞMELER YÜZDE

ÜLKELER	2013	2014	2015
DÜNYA TİCARETİNDE DEĞER BAZINDA BÜYÜME %	2,0	1,2	-10,9
PETROL VE ENERJİ ÜRÜNLERİ FİYATLARI %	-2,0	-11,0	-14,5
METALLER VE DİĞER EMTİA FİYATLARI %	1,5	-5,0	-11,0
İMALAT SANAYİ ÜRÜNLERİ FİYATLARI %	0,0	0,0	-2,0

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

I.3 DÜNYA TİCARETİNDE GENEL EĞİLİMLER

Dünya mal ticaretinde 2015 yılında etkileri hissedilen önemli eğilimler bulunmaktadır. Bu eğilimlerin büyük bölümü dünya mal ticaretinde yavaşlamaya yol açmaktadır.

1-Gelişen Ülkelerde Yavaşlama İthalat Talebini Sınırlıyor

Gelişen ülkelerde büyüme performansı zayıflamaktadır. Bu nedenle gelişen ülkelerin ithalat talebi de sınırlandırılmaya başlamıştır. Gelişen ülkelerin potansiyel ithalatı aşağı yönlü değişmektedir.

2-Gelişmiş Ülkelerde Büyüme İthalatla İlave Talebe Yol Açıyor

Küresel ekonomik kriz sonrası gelişmiş ülkelerde büyüme kalıcı olarak toparlanma eğilimine girmiştir. Buna bağlı olarak gelişmiş ülkelerin ithalat talebi de yeniden artmaya başlamıştır. Özellikle Avrupa Birliği'nde Birlik dışı ithalat yeniden artmaktadır.

3- Petrol ve Emtia Fiyatları Uzun Süre Düşük Kalabilir

Petrol ve emtia fiyatlarındaki aşırı dalgalanma kuvvetli bir gerileme aşamasında bulunmaktadır. Petrol ve emtia fiyatlarının uzun süre düşük kalma riski bulunmaktadır ve bu dünya mal ticaretini sınırlayacaktır.

4-Atıl Kapasiteler Yatırım Eğilimini Ve Yatırım Malı Talebini Sınırlıyor

Küresel kriz sonrası birçok endüstride halen atıl kapasitelerin bulunması nedeniyle küresel yatırım eğilimi sınırlı kalmaktadır. Buna bağlı olarak büyük ölçüde ithalat ile karşılanan yatırım malı talebi de halen zayıf kalmaktadır.

5-Gelir Artışının Ticaret Elastikiyeti Düşmektedir

Gelir artışının yarattığı ithalat talebi olarak tanımlanan ticaret elastikiyeti düşmektedir. 1986-2007 yılları arasında 2,3 olan gelir-ticaret elastikiyeti 2011-2015 yılları arasında 1,2'ye inmiştir. Gelir artışları yeterince ithalat talebi yaratmamaktadır. Özellikle imalat sanayi ürünlerine yönelik elastikiyet daha da düşmüştür. Korunma önlemlerinin ve giderek bölgeselleşen ticaretin de bunda payı bulunmaktadır.

6-Çin'de Ekonomik Yavaşlama Bu Ülkeye Yönelik İhracat Artışını Sınırlıyor

Uzun süre ihracat ve yeni yatırımlara dayalı büyüyen ve bu özelliği ile çok sayıda tedarikçi ülke için önemli bir ihracat pazarı olan Çin yeni büyüme modeli ile yeni yatırımlarını ve ihracata yönelik üretimini sınırlamakta olup bunun yarattığı ithalat artışı da durağanlaşmaktadır.

7-Küresel Tedarik Zincirinde Büyüme Yavaşladı

Sanayi üretiminin ayrışması ve buna bağlı olarak oluşan küresel tedarik zincirinde büyüme artık yavaşlamıştır. Değer zincirine yeni halkalar eklenmemektedir. Ticaretteki genişlemeyi sadece mevcut halkalar arasındaki ticaret destekleyecektir. Bu nedenle tedarik zincirine dayalı ithalat artışı da yavaşlamıştır.

8-Bölgesel ve Yeni Nesil Ticaret Anlaşmaları Öne Çıkıyor

Dünya ticaretinde çok taraflı ticaret anlaşması sürecinden bölgesel ve yeni nesil kapsamlı anlaşmalar sürecine girilmektedir. Bu anlaşmalar ticaretin anlaşmaların kapsadığı bölgelerde yoğunlaşması riskini barındırmaktadır.

1 DÜNYA TİCARETİNDE GELİŞMELER VE EĞİLİMLER

I.4 BÖLGELER VE ÜLKELER İTİBARIYLA İHRACAT

Dünya mal ihracatında küresel ölçekte yaşanan gerileme ile tüm bölgelerin ihracatı 2015 yılında düşmüştür. Ancak bölgelerdeki ihracat düşüşleri küresel ölçekte oluşan ekonomik ve ticari eğilimlerin değişik bölgesel etkilerine bağlı olarak farklı olmuştur.

Avrupa Birliği ve daha geniş olarak Avrupa'nın ihracatı 2015 yılında sırası ile yüzde 12,4 ve yüzde 12,5 düşmüştür. Buna karşın Avrupa ve Avrupa Birliği 2015 yılında da en yüksek ihracat yapan bölge olmayı sürdürmüştür. Asya'nın ihracatı uzun yıllar sonra ilk kez gerilemiştir. Asya bölgesi ikinci büyük ihracatçı bölge olarak 2015 yılında 5,46 trilyon dolar ihracat yapmıştır. Kuzey Amerika bölgesi ihracatı 2015 yılında yüzde 8,0 azalmıştır.

2015 yılında üç bölgenin ihracatı ortalamasının üzerinde azalmıştır. Bu bölgelerin ortak özelliği ağırlıklı olarak gelişen ülkeler ile enerji ve emtia ihracatçısı ülkelere sahip olmalarıdır. Bağımsız Devletler Topluluğu'nun mal ihracatı 2015 yılında yüzde 32,0, Güney ve Orta Amerika bölgesinin yüzde 21,2 ve Ortadoğu bölgesinin yüzde 34,7 gerilerken Afrika bölgesinin ihracatı yüzde 29,6 azalmıştır. Petrol ve emtia fiyatlarındaki düşüşler ihracattaki gerilemede etkili olmuştur.

► TABLO.9 DÜNYA İHRACATINDA BÖLGELER MİLYAR DOLAR

	2013	2014	2015	2014 / 2015 DEĞİŞİM (%)
AFRİKA	602	555	388	-29,6
ASYA	5.773	5.916	5.464	-7,9
BAĞIMSIZ DEVLETLER TOP.	779	735	500	-32,0
AVRUPA	6.646	6.810	5.958	-12,4
AB28	6.020	6.235	5.387	-12,5
ORTA DOĞU	1.347	1.288	841	-34,7
KUZAY AMERİKA	2.418	2.493	2.294	-8,0
GÜNEY VE ORTA AMERİKA	736	695	540	-21,2

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

Dünya mal ihracatında en yüksek ihracat gerçekleştiren 30 ülkenin 2015 yılı ihracat performansları gerilemiştir. İlk 30 ülke içinden sadece Vietnam'ın ihracatı artmıştır. Geri kalan 29 ülkenin ihracatı gerilemiştir. 29 ülkenin ihracat gerilemesi oldukça farklı oranlarda gerçekleşmiştir.

Çin'in 2015 yılında ihracatı uzun süre sonra ilk kez yüzde 2,9 gerilemiştir. Çin 2,28 trilyon dolar ihracatı ile ilk sıradaki yerini korumuştur. İkinci sıradaki ABD'nin ihracatı yüzde 7,3, üçüncü sıradaki Almanya'nın ihracatı yüzde 12,0 gerilemiştir. En yüksek ihracat gerilemesi yüzde 41,1

► TABLO.10 DÜNYA İHRACATINDA ÜLKELER

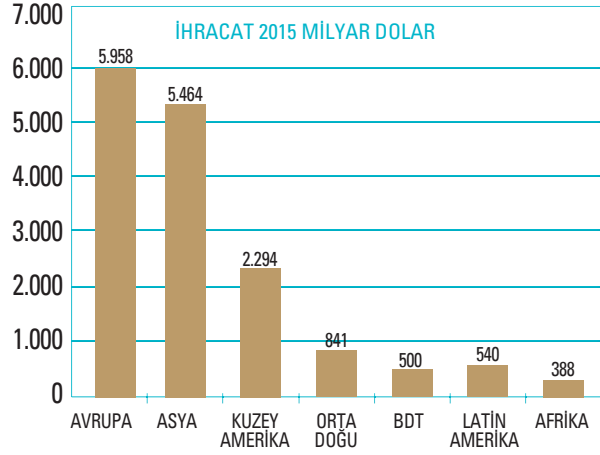
SIRA	ÜLKE	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)		2014/2015 DEĞİŞİM (%)	2015 PAY (%)	2014 SIRASI
		2014	2015			
1	ÇİN	2.343	2.275	-2,9	13,70	1
2	ABD	1.623	1.505	-7,3	9,07	2
3	ALMANYA	1.511	1.329	-12,0	8,01	3
4	JAPONYA	684	625	-8,6	3,77	4
5	HOLLANDA	672	567	-15,6	3,42	5
6	GÜNEY KORE	573	527	-8,0	3,17	7
7	HONG KONG	524	511	-2,5	3,08	9
8	FRANSA	583	506	-13,2	3,05	6
9	İNGİLTERE	507	460	-9,3	2,77	10
10	İTALYA	529	459	-13,2	2,77	8
11	KANADA	474	408	-13,9	2,46	12
12	BELÇİKA	469	398	-15,1	2,40	13
13	MEKSİKA	398	381	-4,3	2,30	15
14	SINGAPUR	410	347	-15,4	2,09	14
15	RUSYA	497	340	-31,6	2,05	11
16	İSVİÇRE	312	290	-6,9	1,75	22
17	TAYVAN	314	285	-9,2	1,72	20
18	İSPANYA	323	282	-12,7	1,70	18
19	HİNDİSTAN	317	267	-15,8	1,61	19
20	BAE	360	265	-29,3	1,61	16
21	TAYLAND	228	214	-6,1	1,29	24
22	SARABİSTAN	354	202	-41,1	1,20	17
23	MALEZYA	234	200	-14,5	1,20	23
24	POLONYA	217	198	-8,8	1,19	26
25	BREZİLYA	225	191	-15,1	1,15	25
26	AVUSTRALYA	240	188	-21,7	1,13	21
27	VİETNAM	150	162	+8,0	0,98	32
28	ÇEK CUM.	174	158	-9,2	0,95	29
29	AVUSTURYA	177	152	-14,1	0,92	27
30	ENDONEZYA	176	150	-14,8	0,90	28

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

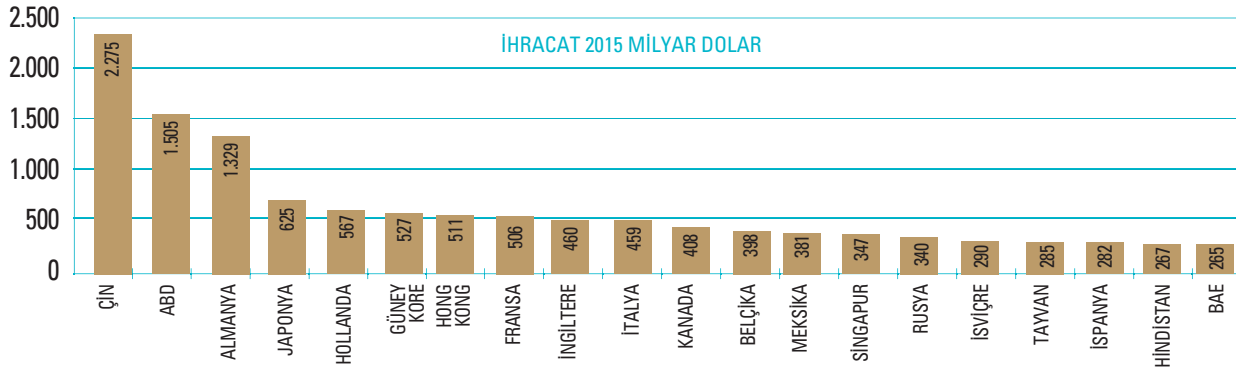
ile S.Arabistan, yüzde 31,6 ile Rusya'da, yüzde 29,3 ile BAE'de ve yüzde 21,9 ile Avustralya'da olmuştur. Enerji ve emtia üreticisi ülkelerde ihracat gerilemesi daha yüksek gerçekleşmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinde dolar cinsinden ihracat gerilemesinin bir nedeni de Euro'nun Dolar karşısında değer kaybetmesi ile Euro cinsinde yapılan ancak Dolar cinsinde hesaplanan ihracatın daha düşük kalmasıdır. Uzak Doğu'nun önemli sanayi mal ihracatçısı ülkelerinin de ihracatları gerilemiştir.

Dünya mal ihracatında ilk 30 içinde yer alan ülkelerde bir önceki yıla göre 1 ülke değişmiştir. 2014 yılında ilk 30 içinde yer alan Norveç 2015 yılında çıkmış yerine 2014 yılında 32.sırada yer alan Vietnam girmiştir. Bunun dışında ilk 30 içinde sıralamalarda petrol ve emtia ihracatçısı ülkelerin düştükleri görülmektedir.

ŞEKİL.7 DÜNYA İHRACATINDA BÖLGELER

ŞEKİL.8 EN YÜKSEK İHRACAT YAPAN 20 ÜLKE 2015

1.5 BÖLGELER VE ÜLKELER İTİBARIYLA İTHALAT

Bölgeler ve ülkeler itibarıyla ithalat gelişimi ihracat pazarlarındaki gelişimi de yansıması itibarıyla önemlidir. 2015 yılında bölgesel olarak ithalatın yaşanan küresel ekonomik koşullardan etkilendiği görülmektedir.

2015 yılında tüm bölgelerin ithalatı gerilemiştir. Ancak gerilemenin şiddeti bölgeler arasında farklılıklar göstermektedir. İthalattaki gerileme göreceli olarak iki bölgede daha düşük gerçekleşmiştir. Kuzey Amerika pazarında ithalat 2015 yılında yüzde 4,7 ile ortalamasının altında gerilemiş ve 3,15 trilyon dolarlık ithalat gerçekleştirilmiştir. Asya bölgesinde ise ithalat 2015 yılında yüzde 14,6 ortalamasının üzerinde daralmıştır. Bölgenin ithalatı 5,02 trilyon dolar olmuştur.

Küresel ekonomide en büyük pazar olmayı sürdüren Avrupa pazarında ithalat 2015 yılında yüzde 13,2 küçülerek 5,9 trilyon dolara inmiştir.

2015 yılında gelirleri petrol ve emtia fiyatlarındaki düşüşler ile

TABLO.11 DÜNYA İTHALATINDA BÖLGELER MİLYAR DOLAR

	2013	2014	2015	2014/2015 DEĞİŞİM (%)
DÜNYA	18.595	18.711	16.790	-10,2
AFRİKA	618	639	581	-9,1
ASYA	5.958	5.957	5.550	-6,8
BAĞIMSIZ DEVLETLER TOP.	576	512	354	-30,8
AVRUPA	6.745	6.808	5.905	-13,3
AB28	6.013	6.134	5.365	-12,5
ORTA DOĞU	760	780	637	-18,3
KUZEY AMERİKA	3.182	3.287	3.132	-4,7
GÜNEY VE ORTA AMERİKA	756	728	631	-13,3

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

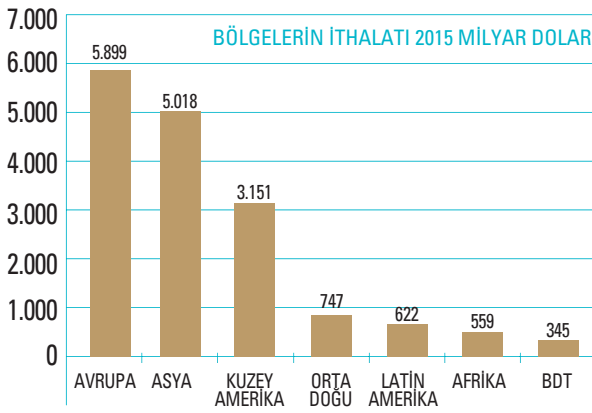
1 DÜNYA TİCARETİNDE GELİŞMELER VE EĞİLİMLER

azalan Ortadoğu bölgesinde ise ithalat 2015 yılında sadece yüzde 4,5 gerilemiştir.

Bağımsız Devletler Topluluğu'nun ithalatı ise yüzde 31,99 gerilemiştir. Uygulanan yaptırımların üzerine enerji fiyatlarındaki düşüşler ile gelirlerin azalması ithalatta keskin düşüşe yol açmıştır. Enerji ve emtia ihracatına dayalı olan Güney ve Orta Amerika bölgesinde ise ithalat yüzde 15,9 azalmıştır.

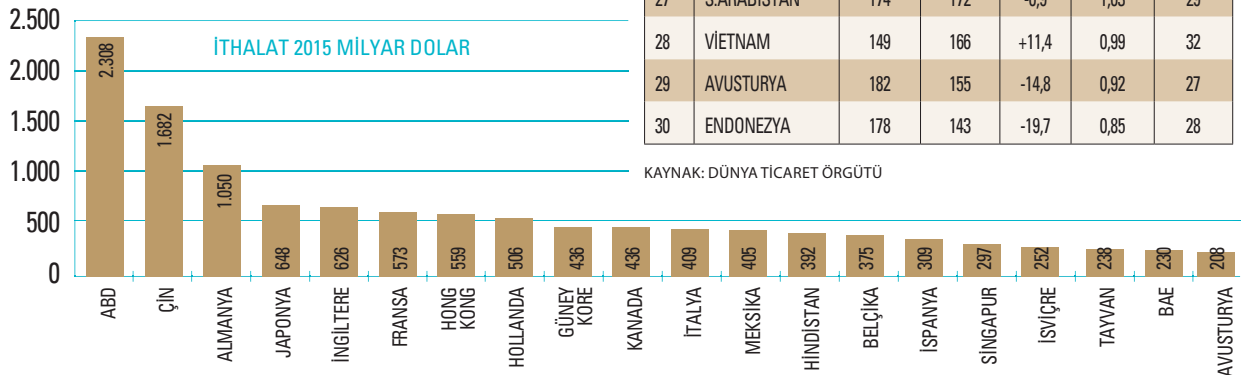
Dünya mal ticaretinde en yüksek ithalat gerçekleştiren ilk 30 ülkenin ithalatları 2015 yılında bir ülke hariç gerilemiştir. İthalatı artan ülke Vietnam olmuştur.

ŞEKİL.9 DÜNYA İTHALATINDA BÖLGELER

Dünya mal ithalatında en yüksek ithalat gerçekleştiren ilk 30 ülkeden geçen yıla göre bir değişiklik olmuştur. 2014 yılında ilk 30 ithalatçı içinde yer alan İsveç çıkmış ve yerine Vietnam girmiştir. En büyük ithalat pazarı ABD'nin ithalatı yüzde 4,2 azalarak 2,3 trilyon dolara inmiştir. Çin'in ithalatı ise yüzde 14,2 ile yüksek oranda gerilemiştir. Üçüncü büyük ithalatçı Almanya'nın ise ithalatı yüzde 13,7 düşmüştür. Dördüncü sıradaki Japonya'nın ithalatı ise yüzde 21,0 gerilemiştir. İthalatı en yüksek gerileyen ülke ise yüzde 37,0 ile Rusya olmuştur.

ŞEKİL.10 EN YÜKSEK İTHALAT YAPAN İLK 20 ÜLKE 2015

TABLO.12 DÜNYA İTHALATINDA ÜLKELER

SIRA	ÜLKE	İTHALAT (MİLYAR DOLAR)		2014/2015 DEĞİŞİM (%)	2015 PAY (%)	2014 SIRASI
		2014	2015			
1	ABD	2.409	2.308	-4,2	13,77	1
2	ÇİN	1.960	1.682	-14,2	10,04	2
3	ALMANYA	1.217	1.050	-13,7	6,26	3
4	JAPONYA	822	648	-21,0	3,87	4
5	İNGİLTERE	683	626	-8,3	3,74	5
6	FRANSA	679	573	-15,8	3,41	6
7	HONG KONG	601	559	-7,0	3,34	7
8	HOLLANDA	587	506	-13,8	3,02	8
9	GÜNEY KÖRE	526	436	-17,1	2,60	9
10	KANADA	475	436	-9,1	2,60	10
11	İTALYA	472	409	-13,3	2,44	11
12	MEKSİKA	412	405	-1,7	2,42	14
13	HİNDİSTAN	460	392	-14,8	2,34	12
14	BELÇİKA	451	375	-16,9	2,24	13
15	İSPANYA	356	309	-13,2	1,84	16
16	SİNGAPUR	366	297	-18,9	1,77	15
17	İSVİÇRE	276	252	-8,7	1,50	26
18	TAYVAN	274	238	-13,1	1,42	18
19	BAE	262	230	-15,7	1,40	19
20	AVUSTRALYA	238	208	-12,0	1,20	22
21	TÜRKİYE	242	207	-14,5	1,24	20
22	TAYLAND	228	203	-11,0	1,21	23
23	RUSYA	308	194	-37,0	1,16	17
24	POLONYA	218	193	-11,5	1,15	24
25	BREZİLYA	239	179	-25,1	1,07	21
26	MALEZYA	209	176	-15,8	1,05	25
27	S.ARABİSTAN	174	172	-0,9	1,03	29
28	VİETNAM	149	166	+11,4	0,99	32
29	AVUSTURYA	182	155	-14,8	0,92	27
30	ENDONEZYA	178	143	-19,7	0,85	28

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

I.6 SEKTÖRLER İTİBARIYLA İHRACAT

2015 yılında sektörler itibariyle ihracatta en önemli belirleyici ticarete konu olan malların fiyatlarındaki gerilemeler olmuştur. 2015 yılında petrol, doğal gaz, madencilik ürünleri, tarımsal hammaddeler ve gıda ile metal fiyatlarında gerilemeler yaşanmıştır. Bu fiyat gerilemelerine bağlı olarak bu sektörlerde daha yüksek düşüşler ortaya çıkmıştır.

2015 yılında tarımsal ürün ve gıda fiyatları düşmüştür. Buna bağlı olarak tarımsal ürünler ihracatı 2014 yılında 1,77 trilyon dolar iken 2015 yılında 1,68 trilyon dolara indiği öngörülmektedir.

Enerji fiyatlarındaki gerileme ile petrol ve doğalgaz ihracatının 3,79 trilyon dolardan 2015 yılında 2,75 trilyon dolara indiği tahmin edilmektedir. Madencilik ürünleri ihracatında da gerileme yaşanmıştır.

İmalat sanayi ürünlerinin toplam ithalatı da gerilemiştir. Gerileme petrol, metal ve mineral girdisi kullanan sektörlerde daha yüksek gerçekleşmiştir. Demir çelik, kimyasallar ile ana metal sanayi ve metal eşya ile mineral ürünler ihracatlarının 2015 yılında önemli ölçüde gerilediği öngörülmektedir.

► TABLO.13 SEKTÖRLER İTİBARIYLA İHRACAT MİLYAR DOLAR

	2013	2014	2015*
DÜNYA MAL İHRACATI	18.270	18.494	16.482
TARIMSAL ÜRÜNLER	1.745	1.765	1.680
İŞLENMİŞ GIDA ÜRÜNLERİ	1.457	1.486	1.450
TARIMSAL ÜRÜNLER	288	279	230
YAKIT VE MADENCİLİK	4.264	3.789	2.632
PETROL VE DOĞALGAZ	3.449	3.068	2.017
MADENCİLİK	815	721	615
İMALAT SANAYİ	12.292	12.940	12.170

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ, TRADEMAP,*2015 YILI VERİLERİ GEÇİCİDİR

**TÜRKİYE
EKONOMİSİ
VE DIŞ
TİCARETTE
GELİŞMELER**

2 TÜRKİYE EKONOMİSİ VE DİŞ TİCARETTE GELİŞMELER

II.1 TÜRKİYE'DE EKONOMİ POLİTİKALARI VE BELİRLEYİCİ UNSURLAR

2015 yılında Türkiye ekonomisini etkileyen beş önemli unsur olmuştur. Bu unsurlar; yeni oluşan küresel ekonomik koşullar, Merkez Bankası'nın temkinli para politikası, yurtdışında yaşanan iki genel seçimin yarattığı koşullar, terör olayları ile komşu ülkelerde yaşanan jeopolitik gelişmelerdir.

2015 yılında küresel ekonomik koşulları belirleyen üç temel gelişme yaşanmıştır. Yıl boyunca ABD Merkez Bankası FED'in faiz artışına ilişkin beklentiler sürmüş ve FED Aralık ayında faiz artırmıştır. Çin ekonomisinde yavaşlama ve para birimi Yuan'da gerçekleştirdiği mini devalüasyon küresel piyasaları olumsuz etkilemiştir. Son olarak petrol ve emtia fiyatları önemli ölçüde gerilemiştir. Bu küresel ekonomik gelişmeler ile birlikte gelişen ülkelere önemli sermaye çıkışları olmuş ve Türkiye de bundan olumsuz etkilenmiştir. Bu çerçevede Türk Lirasında değer kaybı ve faiz oranlarında artış yaşanmıştır.

2015 yılında hükümet ortaya çıkan küresel gelişmeler ve iki genel seçimin yarattığı bekle-gör ortamı içinde finansal istikrarı öne çıkaran politikalar uygulamıştır. Bu çerçevede geçen yıllarda alınmaya başlanan makro ihtiyari tedbirler ile kamu mali disiplini sür-

dürülmüştür.

Merkez Bankası yıl genelinde göreceli sıkı ve temkinli bir para politikası izlemiş olmakla birlikte Türk Lirasının değer kaybına kayıtsız kalmıştır. Merkez Bankası'nın politika iletişimi enflasyon beklentilerini de olumsuz etkilemiş ve enflasyon önemli ölçüde artmıştır.

2015 yılında yaşanan iki genel seçim yıl boyunca siyaseti ekonominin ötesine taşımış ve uzun süren bir bekle-gör döneminin oluşmasına neden olmuştur. Aynı süreçte yaşanan terör olayları da güven ve beklentileri olumsuz etkilemiştir.

2015 yılında özellikle dış ticaret üzerinde yarattığı sınırlayıcı etkisi ile çevre ülkelerde meydana gelen jeopolitik gelişmeler ekonomiyi olumsuz etkilemiştir. Güney komşularımızdan Irak ve Suriye'de ortaya çıkan IŞİD tehdidi bölgesel ticaret ve ekonomik ilişkiler üzerinde olumsuz etki yaratmıştır. Rusya'nın Suriye'ye doğrudan müdahalesi sorunu daha da karmaşıklaştırmıştır. Rusya ile yılın sonunda yaşanan uçak krizi ise tüm ilişkilerin kopmasına neden olmuştur. Bu ülkeler ile ekonomik ve ticari ilişkilerin zayıflaması 2015 yılında Türkiye ekonomisinin performansını olumsuz etkilemiştir.

II.2 TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELERDE GELİŞMELER

2015 yılında iki genel seçimin yarattığı uzun süreli bekle gör dönemi ile terör olayları ve jeopolitik gelişmelerin güven ve beklentileri olumsuz etkilemesi iktisadi faaliyetleri etkilemiş ve iktisadi faaliyetlerde göreceli durağan bir yıl yaşanmıştır.

Buna rağmen 2015 yılında ekonomik büyüme özellikle iç tüketimdeki artış ile kademeli olarak toparlanmıştır. Orta vadeli program beklentilerine paralel olarak yıl genelinde yüzde 4,0 büyüme gerçekleşmiştir. Türk Lirasının değer kaybı ile birlikte milli gelir 720,0 milyar dolara, kişi başı gelir ise 9.261 dolara inmiştir.

İktisadi faaliyetlerdeki yavaşlamanın önemli bir sonucu işsizlik oranı ve işsiz sayısında artış olmuştur. 2015 yılında işsizlik yüzde 10,3'e, işsiz sayısı ise 3,06 milyona yükselmiştir.

Uygulanan ekonomi politikalarına ve özellikle ithalatta ağırlıklı yer tutan enerji ve metal fiyatlarındaki düşüşe bağlı olarak dış ticaret açığı ve cari açıda önemli bir gerileme ortaya çıkmıştır. Yıl genelinde ihracat yüzde 8,7 azalırken, ithalat yüzde 14,5 küçülmüş ve dış ticaret açığı 63,3 milyar dolara inmiştir.

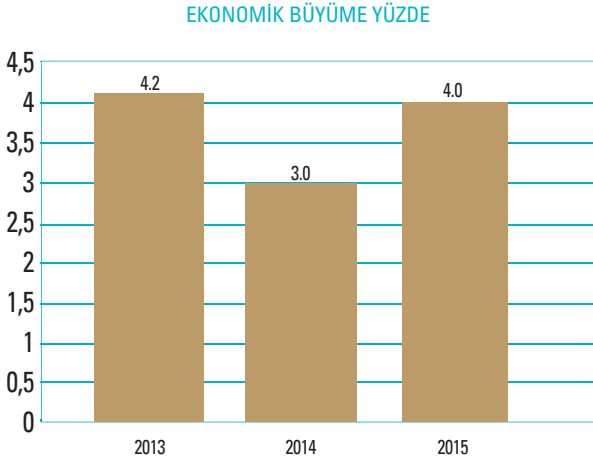
Aynı nedenlerden dolayı cari açıda da önemli bir iyileşme sağlanmıştır. Cari açık 45,8 milyar dolardan 32,2 milyar dolar gerilerken, cari açığın milli gelire oranı da yüzde 5,5'den yüzde 4,5'e inmiştir.

Dış ticaret açığı ve cari açığı iyileşme ile ekonominin dış kaynak ihtiyacı da azalmıştır. Buna bağlı olarak Türkiye'nin dış borçları 2015 yılının ilk üçteyrek döneminde oldukça

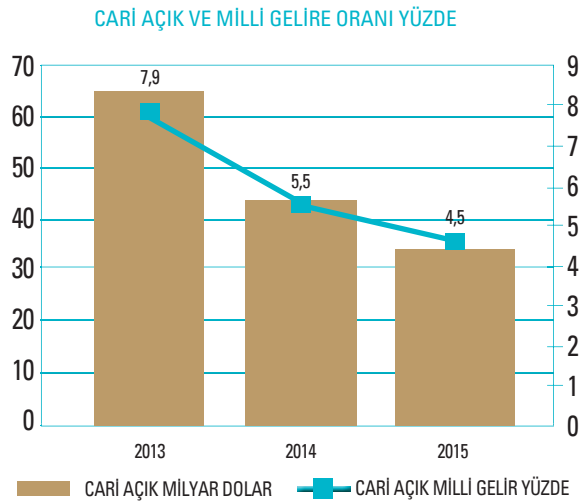
► TABLO.1 TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

GÖSTERGELER	2013	2014	2015
BÜYÜME %	4,2	3,0	4,0
MİLLİ GELİR MİLYAR DOLAR	823,0	799,0	720
KİŞİ BAŞI GELİR DOLAR	10.822	10.395	9.261
İSTİHDAM BİN KİŞİ	24.601	25.933	26.621
İŞSİZLİK ORANI %	9,0	9,9	10,3
İŞSİZ BİN KİŞİ	2.445	2.853	3.057
YIL ORTASI NÜFUS BİN KİŞİ	76.903	77.738	78.559
İHRACAT MİLYAR DOLAR	151,9	157,6	143,9
İTHALAT MİLYAR DOLAR	251,7	242,2	207,2
DİŞ TİCARET AÇIĞI	-99,8	-84,5	-63,3
CARI AÇIK MİLYAR DOLAR	-64,9	-43,6	-32,2
CARI AÇIK/MİLLİ GELİR %	-7,9	-5,5	-4,5
DİŞ BORÇ MİLYAR DOLAR	388,2	402,4	398,0
DİŞ BORÇ/MİLLİ GELİR %	47,3	50,3	55,3
TÜFE %	7,40	8,20	8,81
YURTIÇI ÜFE %	6,97	6,36	5,71
KAMU DENGESİ/GSYİH %	0,8	0,6	0,8
BÜTÇE DENGESİ /GSYİH %	-1,2	-1,3	-1,2

ŞEKİL.1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE BÜYÜME

ŞEKİL.2 CARİ AÇIK VE MİLLİ GELİRE ORANI

sınırlı ölçüde artmış ve 398 milyar dolara, dış borçların milli gelire oranı ise yüzde 55,3'e yükselmiştir.

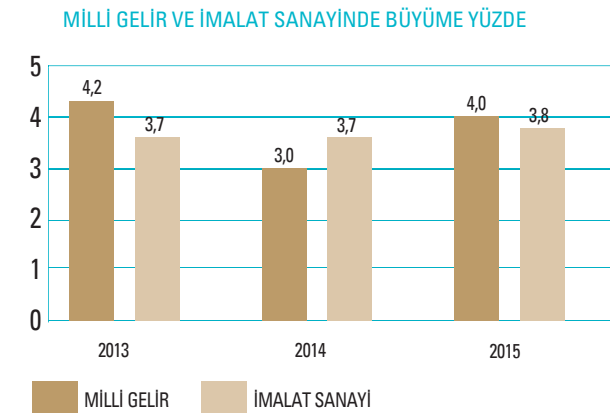
2015 yılında Merkez Bankası'nın temkinli ve görece sıkı para politikasına rağmen fiyat istikrarı ve enflasyon konusunda hedeflere ulaşamamıştır. 2015 yılsonunda TÜFE yüzde 8,81, yurtiçi ÜFE ise yüzde 5,71 olmuştur.

2015 yılında karşılaşılan sıkıntılara, iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlamaya ve seçimlere rağmen kamu mali disiplini korunmuştur. Buna bağlı olarak kamu genel dengesinin GSYİH oranı yüzde 0,8 fazla verirken, genel bütçe açığının GSYİH oranı ise yüzde 1,2 olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı reel kesim beklentileri ile tüketici güveninin genel olarak zayıf kaldığı bir yıl olmuştur.

Tüm bu makroekonomik gerçekleştirmeler çerçevesinde Türkiye, iki kredi derecelendirme kurumundan aldığı yatırım yapılabilir ülke kredi notlarını ve görünümünü 2015 yılında da korumuştur.

ŞEKİL.3 İMALAT SANAYİNDE BÜYÜME

TABLO.2 SEKTÖREL BÜYÜME HIZLARI

DÖNEM	GSMH	İMALAT SANAYİ	TİCARET	ULAŞTIRMA	MALİ HİZMET.	İNŞAAT	TURİZM	TARIM	MADEN
2013	4,2	3,7	5,1	3,9	9,8	7,4	9,2	3,5	-3,4
2014	3,0	3,7	1,9	3,1	7,3	2,2	2,8	-2,1	5,6
2015	4,0	3,8	2,1	2,9	10,0	1,7	4,6	7,6	-2,3

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

II.3 MERKEZ BANKASI PARA POLİTİKASI VE MALİ GÖSTERGELER

Merkez Bankası 2015 yılında ortaya çıkan ekonomik ve siyasi belirsizlikler karşısında temkinli ve göreceli sıkı bir para politikası izlemiştir. Ancak Merkez Bankası yıl boyunca üç önemli baskı ile karşı karşıya kalmıştır. Bunlardan ilki Türk Lirasındaki değer kaybı ile artan enflasyon ve enflasyon beklentilerinin bozulmasıdır. İkincisi küresel büyük Merkez Bankaları'nın

para politikalarının yarattığı küresel yeni mali koşulların etkileridir. Üçüncü olarak ise Merkez Bankası faiz politikası alanında önemli siyasi eleştirilere maruz kalmıştır.

Merkez Bankası bu baskılar çerçevesinde yıl boyunca sıkılaştırıcı makro ihtiyati tedbirlerini sürdürmüştür. Merkez Bankası yıl genelinde kur artışlarından arındırılmış yıllık kredi büyüme-

2 TÜRKİYE EKONOMİSİ VE DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER

sini yüzde 15'ler seviyesinde tutmuş, piyasadaki TL likiditesini ise kontrollü ve kademeli olarak artırmak zorunda kalmıştır. Merkez Bankası'nın 2015 yılı için esas belirleyici politika aracı ise faiz politikası olmuştur. Yılın başında Merkez Bankası politika faizini yüzde 8,25'den yüzde 7,50'ye, gecelik borç verme faizini de yüzde 11,25'den yüzde 10,75'e indirmiştir. Yılın geri kalanında ise faizlerde değişikliğe gitmemiştir. Artan enflasyon ve Türk Lirasındaki değer kaybına karşın Merkez Bankası faiz aracını doğrudan kullanmamış, çok faizli para politikası içinde piyasa fonlama maliyetlerini yükseltmiştir.

TC Merkez Bankası 2015 yılı Ağustos ayında ise para politikasında sadeleştirmeye gideceğini açıklamış ve çok faizli para politikası uygulamasından tek faizli para politikasına dönüş işareti vermiştir. Ancak yılsonuna kadar sadeleştirme adımı atmamıştır.

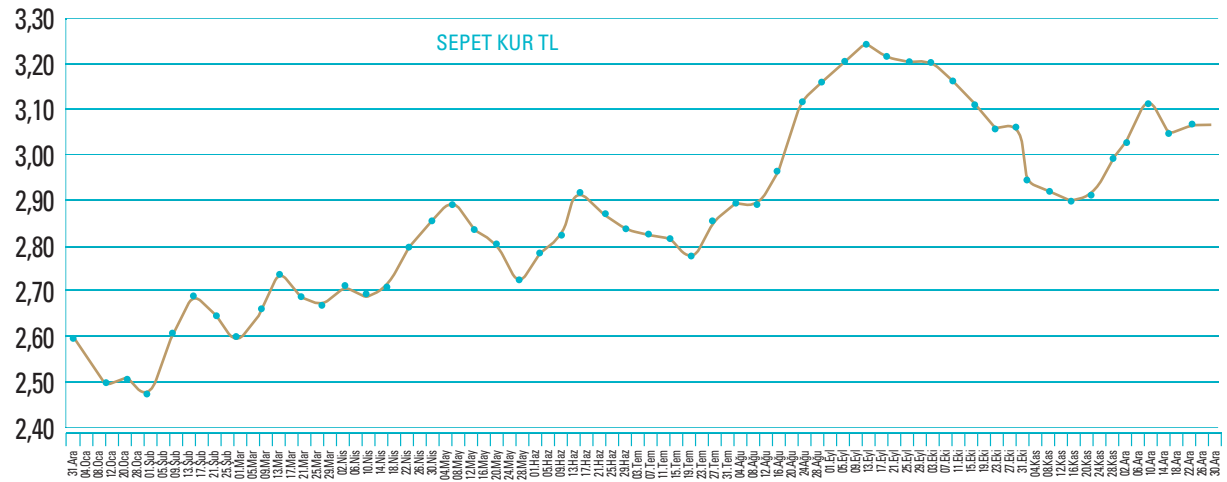
Merkez Bankası'nın uyguladığı para politikası çerçevesinde 2015 yılında enflasyon önemli ölçüde artarken, Türk Lirası

► TABLO.3 MALİ GÖSTERGELER YILSONLARI İTİBARIYLA

GÖSTERGELER	2013	2014	2015
MERKEZ BANKASI POLİTİKA FAİZİ %	4,50	8,25	7,50
MERKEZ BANKASI GECELİK BORÇ VERME FAİZ ORANI %	7,75	11,25	10,75
2 YIL VADELİ GÖSTERGE BONO FAİZİ %	10,10	8,02	10,86
TL TİCARİ KREDİ FAİZLERİ %	11,75	11,70	14,50
TÜRK LİRASI DOLAR KURU	2,15	2,33	2,92
TÜRK LİRASI EURO KURU	2,94	2,83	3,19
TÜRK LİRASI SEPET KUR	2,55	2,58	3,06
MERKEZ BANKASI REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU 2003=100	100,95	105,46	98,36

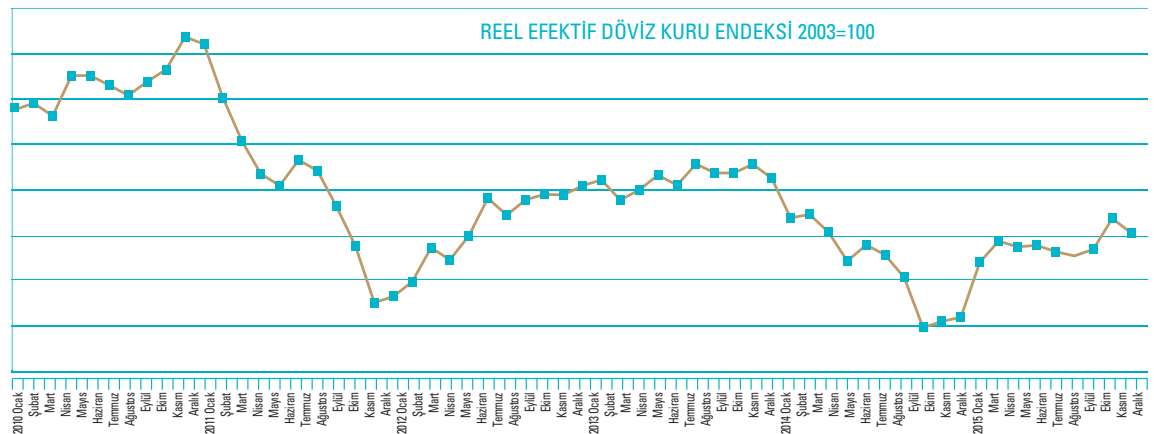
KAYNAK: TC MERKEZ BANKASI

► ŞEKİL.4 TÜRK LİRASI SEPET KURDA GELİŞMELER

KAYNAK: TC MERKEZ BANKASI

► ŞEKİL.5 REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU ENDEKSİ

KAYNAK: TC MERKEZ BANKASI

yüzde 20 değer kaybetmiş, piyasa faiz oranları da önemli ölçüde yükselmiştir.

2014 yılı sonunda yüzde 8,02 olan gösterge bono faiz oranını 2015 yılını yüzde 10,86 oranında kapatmıştır. TL Kredi faiz oranları da yaklaşık 2,8 puan artarak yılsonunda yüzde 14,60'e kadar yükselmiştir.

2015 yılı genelinde Türk Lirası kademeli olarak önemli ölçüde değer kaybetmiştir. Türk Lirası Dolar ve Euro karşısında değer kaybetmiş, ancak Euro-Dolar paritesinde yaşanan gerileme ile esas değer kaybı Dolar karşısında gerçekleşmiştir.

Merkez Bankası'nın Türk Lirasının değer kaybı karşısında kayıtsız kalması Türk Lirasının değer kaybını hızlandırmıştır.

Türk Lirası 2015 yılında en çok değer kaybeden üç gelişen ülke para biriminden biri olmuştur. 2014 sonunda 2,55 TL olan sepet kur 2015 yılını 3,06 TL seviyesinden kapatmıştır.

Merkez Bankası'nın reel efektif döviz kuru endeksine göre ise Türk Lirası 2015 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 6,7 oranında değer kaybetmiştir. Türk Lirasında ortaya çıkan oynaklık ve hızlı değer kaybı reel kesim ve ihracatçının öngörü yeteneğini sınırlamıştır.

II.4 TEMEL DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİNDE GELİŞMELER

2015 yılında temel dış ticaret göstergelerinde önemli gerilemeler yaşanmıştır. Küresel mal ticaretinde özellikle değer bazında yaşanan daralma Türkiye'nin dış ticaret göstergelerini de etkilemiştir. Değer bazında gerilemeler yaşanırken, miktarsal bazda sınırlı da olsa büyümeler yaşanmıştır. Paritelerdeki gelişmeler ile enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüşler de belirleyici olmuştur. Özellikle ithalattaki azalmada enerji fiyatlarındaki gerileme etkilidir.

Ekonomide uygulanan korunma önlemleri ile Türk Lirasının değer kaybı da dış ticaret faaliyetlerinde belirleyici olmuş ve özellikle ithalat tarafını şekillendirmiştir. İhracatı etkileyen bir önemli unsur ise önemli ihracat pazarlarında ortaya çıkan jeopolitik gelişmeler olmuştur.

▶ TABLO.4 TEMEL DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ

GÖSTERGELER	2013	2014	2015
İHRACAT MİLYAR DOLAR	151,8	157,6	143,9
İHRACAT /MİLLİ GELİR %	18,4	19,7	20,0
İTHALAT MİLYAR DOLAR	251,6	242,2	207,2
İTHALAT / MİLLİ GELİR %	30,6	30,3	28,8
DIŞ TİCARET DENGESİ MİLYAR DOLAR	-99,8	-84,5	-63,3
DIŞ TİCARET DENGESİ/MİLLİ GELİR %	-12,1	-10,6	-8,8
DIŞ TİCARET HACMİ MİLYAR DOLAR	403,5	399,8	351,1
DIŞ TİCARET HACMİ/MİLLİ GELİR %	49	50	48,8
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI %	60,3	65,1	69,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

2015 yılında ihracat yüzde 8,7 azalarak 143,9 milyar dolar olmuş ve milli gelir içindeki payı yüzde 20'ye yükselmiştir. Milli gelir içindeki payda artışta Dolar cinsi hesaplanan milli gelirdeki azalma etkili olmuştur.

İthalat yüzde 14,5 azalmış ve 207,2 milyar dolara gerilemiştir. İthalatın milli gelir içindeki payı da gerilemiş ve yüzde 28,8'e düşmüştür.

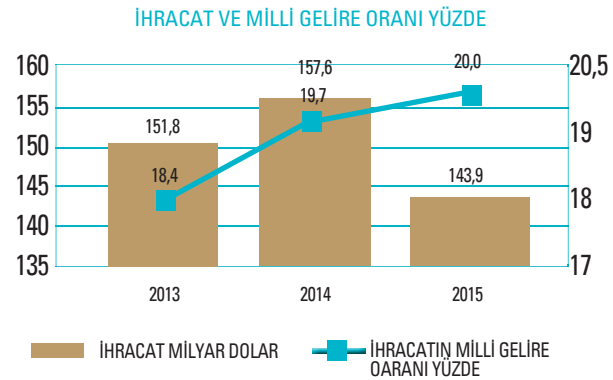
Dış ticaret açığı da 63,3 milyar dolara inerken milli gelire oranı yüzde 8,8'e inmiştir.

Dış ticaret hacmi de gerilemiş ve 351,1 milyar dolara inmiştir.

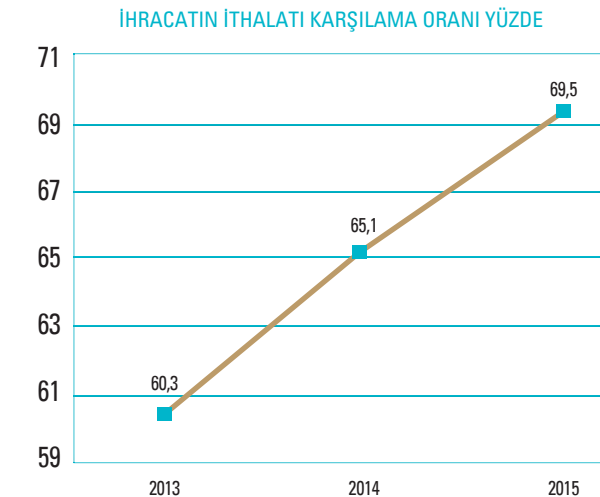
Dışa açıklık oranını yansıtan dış ticaret hacminin milli gelire oranı ise yüzde 48,8'e düşmüştür. Dolar cinsi milli gelirdeki küçülmenin etkisi bu orantıda görülmektedir.

İhracatın ithalata karşılama oranı ise yüzde 69,5 ile son dört yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

▶ ŞEKİL.6 İHRACAT VE MİLLİ GELİRE ORANI

▶ ŞEKİL.7 İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI

2 TÜRKİYE EKONOMİSİ VE DİŞ TİCARETTE GELİŞMELER

II.5 NET İHRACAT VE EKONOMİK BÜYÜMEYE KATKISI

Türkiye’de mevcut küresel ve yerel koşullar çerçevesinde daha sağlıklı, kaliteli ve sürdürülebilir bir ekonomik büyüme net ihracata dayalı bir büyüme olarak görülmektedir. Buna bağlı olarak 2012 yılından bu yana ekonomide net ihracata dayalı büyümeyi sağlamak amacıyla “ekonomide dengelenme” politikaları uygulanmaktadır. Bu politikaların büyüme üzerinde etkisi zayıf kalmış 2014 yılında ise daha etkili olmuştur. 2015 yılında ise bu politikanın etkisinin yeniden zayıfladığı görülmektedir. 2015 yılında ekonomik büyümenin kaynakları itibarıyla değerlendirildiğinde büyümenin yine büyük ölçüde

tüketim harcamaları ile karşılandığı görülmektedir. Net ihracatı katkısı ise negatif olmaktadır.

2015 yılında yüzde 3,98 olan reel büyüme hızına karşın net ihracat 0,30 puan negatif katkı sağlamıştır. İhracat azalarak 0,22 puan ile ve ithalat ise artarak 0,08 puan ile 0,30 puanlık negatif net ihracatı yaratmıştır.

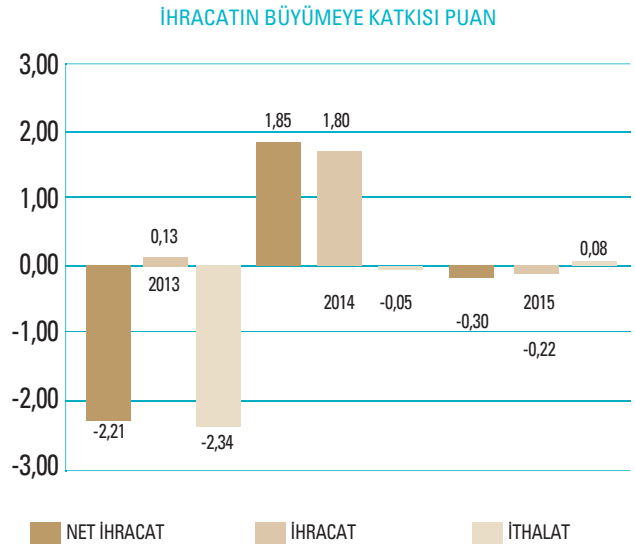
2015 yılında ekonomik büyüme yüzde 3,98 ile oluşan koşullara göre daha iyi bir performans göstermiştir. 2015 yılında özel tüketim harcamaları büyümeyi sürüklemiştir. Yatırım harcamalarının katkısı ise daha sınırlı kalmıştır.

► TABLO.5 NET İHRACATIN EKONOMİK BÜYÜMEYE KATKISI

BÜYÜME KALEMLERİ	2013	2014	2015
BÜYÜME	4,20	3,02	3,98
NET İHRACAT	-2,21	+1,85	-0,30
İHRACAT	+0,13	+1,80	-0,22
İTHALAT	-2,34	-(-0,05)	-(+0,08)
TÜKETİM	+3,79	+1,52	+3,72
KAMU TÜKETİMİ	+0,68	+0,90	+0,74
ÖZEL TÜKETİMİ	+3,11	+0,62	+2,98
YATIRIMLAR	+1,05	-0,33	0,85
KAMU YATIRIMLARI	+0,91	-0,42	0,32
ÖZEL YATIRIMLAR	+0,14	+0,09	0,53
STOK DEĞİŞİMİ	+1,57	-0,02	-0,30

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU VERİLERİNDEN HESAPLANMAŞTIR

► ŞEKİL.8 İHRACATIN BÜYÜMEYE KATKISI

II.6 CARİ İŞLEMLER DENGESİ VE MAL TİCARETİ

Cari işlemler dengesi mal ticareti, hizmetler ticareti, diğer gelir-giderler ile cari transfer gelir ve giderlerinden oluşmaktadır. Türkiye’nin cari işlemler dengesi içinde yer alan döviz gelirleri 2015 yılında yüzde 10,1 azalarak 205,0 milyar dolara gerilemiştir. Döviz gelirleri içinde yer alan mal ihracatı ile hizmet gelirleri geçen yıla göre azalmıştır. Mal ihracatı yüzde 10,0 azalarak 152,1 milyar dolara inmiştir. Mal ihracatının toplam gelirler içindeki payı yüzde 74,1’den yüzde 74,2’ye yükselmiştir. Hizmet gelirlerinde ise yüzde 10,5 gerileme yaşanmıştır.

Toplam döviz giderleri 2015 yılında yüzde 12,7 düşerek 237,2 milyar dolara inmiştir. Döviz giderleri içinde yer alan mal ithalatı 2015 yılında yüzde 14,0 azalarak 199,9 milyar dolara inerken, hizmet giderleri yüzde 10,5 azal-

► TABLO.6 CARİ İŞLEMLER DENGESİ İÇİNDE MAL TİCARETİ MİLYON DOLAR

	2013	2014	2015
A. CARİ İŞLEMLER DENGESİ (I-II)	-64.910	-43.552	-32.192
I. TOPLAM GELİRLER	216.718	227.970	204.964
1. MAL İHRACATI	163.371	168.926	152.066
2. HİZMET GELİRLERİ	46.584	51.657	46.225
3. DİĞER GELİRLER	4.523	4.874	4.470
4. CARİ TRANSFER GELİRLERİ	2.240	2.513	2.203
II. TOPLAM GİDERLER	281.628	271.522	237.156
1. MAL İTHALATI	243.294	232.523	199.886
2. HİZMET GİDERLERİ	23.398	24.889	22.266
3. DİĞER GİDERLER	13.877	13.004	13.993
4. CARİ TRANSFER GİDERLERİ	1.059	1.106	1.011

KAYNAK: TC MERKEZ BANKASI

mıştır. Mal ithalatının toplam döviz giderleri içindeki payı yüzde 84,3 olmuştur.

Türkiye'nin cari işlemler dengesi içinde mal ticareti dengesi ile diğer gelir-gider dengesi açık verirken, hizmetler dengesi ile cari transferler dengesi fazla vermektedir.

2015 yılında mal ticareti dengesi açığı 63,6 milyar dolardan 47,8 milyar dolara inerek cari işlemler dengesindeki önemli iyileşmeyi sağlamıştır. Buna karşın hizmetler dengesinin faz-

lası ise 2015 yılında yüzde 10,5 azalarak 23,96 milyar dolara inmiştir. Diğer gelir-giderler dengesi açığı da yüzde 17,1 artarak 9,5 milyar dolara yükselmiştir.

Hizmet gelirleri ve hizmetler dengesi sağladığı fazla ile cari işlemler dengesi içinde belirleyici olmakla birlikte mal dengesi cari işlemler dengesi içinde ağırlığını korumaktadır.

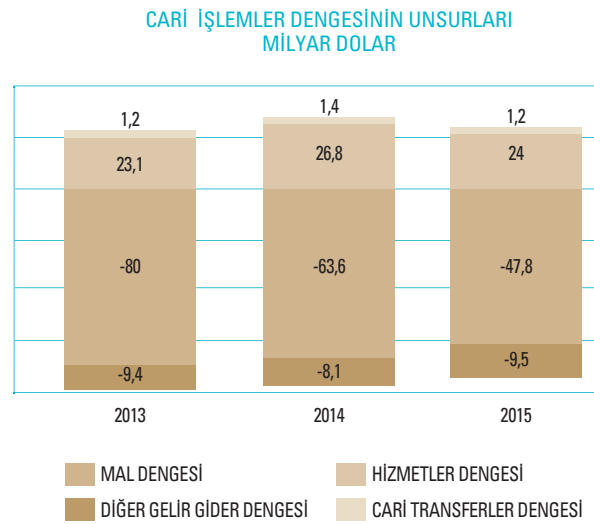
2015 yılında mal dengesindeki açığın önemli ölçüde azalması cari işlemler dengesindeki iyileşmeyi de sağlamıştır.

TABLO.7 CARİ İŞLEMLER DENGESİ İÇİNDE MAL TİCARETİ MİLYON DOLAR

	2013	2014	2015
A. CARİ İŞLEMLER DENGESİ (I+II+III+IV)	-65.110	-43.552	-32.192
I. MAL DENGESİ	-80.023	-63.597	-47.820
I.1 MAL İHRACATI	163.371	168.926	152.066
I.2 MAL İTHALATI	-243.394	232.523	199.886
II. HİZMETLER DENGESİ	23.086	26.768	23.959
II.1 HİZMET GELİRLERİ	46.584	51.657	46.225
II.2 HİZMET GİDERLERİ	-23.498	-24.889	22.266
III. DİĞER GELİR DENGESİ	-9.354	-8.130	-9.523
III.1 DİĞER GELİRLER	4.523	4.874	4.470
III.2 DİĞER GİDERLER	-13.877	-13.004	13.993
IV. CARİ TRANSFERLER DENGESİ	1.181	1.407	1.192
IV.1 CARİ TRANSFER GELİRLERİ	2.240	2.513	2.203
IV.2 CARİ TRANSFER GİDERLERİ	-1.059	1.106	1.011

KAYNAK: TC MERKEZ BANKASI

ŞEKİL.9 CARİ İŞLEMLER DENGESİNİ OLUŞTURAN KALEMLERDE GELİŞMELER

II.7 İKTİSADİ FAALİYETLERDE GELİŞMELER İLE İHRACAT İTHALAT İLİŞKİSİ

2015 yılında ihracat ile ithalatın mal grupları itibarıyla gelişimi ile iktisadi faaliyetlerin performansı arasındaki ilişkiye yönelik değerlendirmeler yapılmaktadır. Hem ihracatın

hem de ithalatın önemli ölçüde gerilediği 2015 yılında iktisadi faaliyetler daha çok iç pazara yönelmek zorunda kalmışlardır.

II.7.1 İhracat ve İktisadi Faaliyetler

2015 yılında yatırım malı ihracatı yüzde 4,3 azalmıştır. Küresel ölçekte yaşanan yavaşlama ve birçok alandaki küresel arz fazlası nedeniyle yurtdışı talebin de zayıflaması sonucu yatırım malı üreticileri de daha çok iç pazara yönelmiştir.

Tarım, madencilik ve sanayi sektörleri kaynaklı ara malı ihracatı 2015 yılında yüzde 8,9 gerilemiştir. Daha çok mineral ve cevherlerden oluşan sanayi için işlem görmemiş hammaddeler ihracatı yüzde 20,3 gerilemiştir. Madencilik sektöründe ilk dokuz ayda görülen yüzde 5,1

küçülme madencilik sektörünün yurtiçinde de daraldığını göstermektedir.

Sanayi için işlem görmüş hammaddelerin ihracatında ise yüzde 5,6 küçülme yaşanmıştır. 2015 yılının ilk üç çeyrek döneminde imalat sanayi yüzde 2,5 büyümüştür. İki veri karşılaştırıldığında sanayi için işlem görmüş hammaddelerin daha çok yurtiçi sanayide kullanıldığı görülmektedir.

Taşımacılık araçlarının aksam ve parçalarının ihracatındaki gerilemeler ise yurt içindeki otomotiv üretimindeki artışı teyit etmektedir.

Esası yiyecek olan işlenmiş ve işlenmemiş hammadde ihracatındaki gerilemenin sınırlı kalması ise tarım sektö-

2 TÜRKİYE EKONOMİSİ VE DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER

ründeki yüzde 8,9 büyüme ile örtüşmektedir. Ancak bazı ürünlerin ihracatında yaşanan Pazar sıkıntıları nedeniyle ihracat ile birlikte yurtiçi gıda sanayine tedarik de tercih edilmiştir.

Tüketim malları ihracatı ise 2015 yılında yüzde 9,1 azalmıştır. Binek otomobilleri, dayanıklı tüketim malları, yarı

dayanıklı tüketim malları, dayanıksız tüketim malları ile esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmiş ve işlenmemiş tüketim malları ihracatındaki gerilemeler imalat sanayindeki yavaşlamanın ana unsuru olmuşlardır. Buna karşın bu ürün gruplarında göreceli hızlanan yurtiçi özel tüketim harcamaları bu sanayilerdeki üretimi desteklemiştir.

► TABLO.8 İHRACAT (MİLYON DOLAR) VE İKTİSADİ FAALİYETLER

		2013	2014	2015
	Toplam – Total	151 802	157 620	143.935
1	Yatırım (sermaye) malları	15 592	16 107	15.402
41	Yatırım (sermaye) malları (taşımacılık araçları hariç)	8 939	9 230	8.507
521	Sanayi ile ilgili taşımacılık araç ve gereçleri	6 653	6 877	6.895
2	Hammadde (ara mallar)	74 817	75 175	68.476
21	Sanayi için işlem görmemiş hammaddeler	5 057	4 719	3.761
22	Sanayi için işlem görmüş hammaddeler	49 772	50 216	47.382
31	İşlem görmemiş yakıt ve yağlar	252	234	182
42	Yatırım mallarının aksam ve parçaları	5 028	5 253	4.537
53	Taşımacılık araçlarının aksam ve parçaları	9 009	9 288	8.598
111	Esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmemiş hammaddeler	352	293	240
121	Esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmiş hammaddeler	1 890	1 696	1.619
322	İşlem görmüş diğer yakıt ve yağlar	3 453	3 472	2.157
399	Gizli veri			
3	Tüketim malları	60 732	65 092	59.186
51	Binek otomobilleri	6 856	7 255	6.897
61	Dayanıklı tüketim malları	13 317	14 984	13.148
62	Yarı dayanıklı tüketim malları	14 774	15 947	14.637
63	Dayanıksız tüketim malları	9 343	10 000	8.701
112	Esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmemiş tüketim malları	5 784	6 297	6.189
122	Esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmiş tüketim malları	7 501	8 125	7.411
321	Motor benzini ve diğer hafif yağlar	2 836	2 299	2.058
522	Sanayii ile ilgili olmayan taşıma araç ve gereçleri	317	182	146
4	Diğerleri	660	1 243	871
7	Başka yerde belirtilmeyen diğer mallar	660	1 243	871

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

II.7.2 İthalat ve İktisadi Faaliyetler

2015 yılında yatırım malı ithalatı yüzde 3,1 oranında gerilemiştir. Sanayi ile ilgili taşımacılık araç ve gereçleri ithalatı yüzde 14,9 artarken, üretim makineleri ithalatında gerileme yüzde 6,3'dür. Yatırım harcamalarındaki duraganlık ile birlikte yatırım malı ithalatı da gerilemiştir.

Ara malı ithalatı ise yüzde 18,9 gerilemiştir. Sanayi için işlem görmemiş hammadde ithalatı yüzde 29,8, işlem görmüş hammadde ithalatı ise yüzde 13,8 gerilemiştir. İmalat sanayinde yüzde 2,5 büyüme ile işlem görmüş ara malı ithalatındaki düşüş karşılaştırıldığında 2015 yılında sanayi üretiminde daha çok yerli ara malı kullanıldığı görülmektedir. Sanayi için işlem görmemiş hammadde

ithalatındaki keskin düşüş ise daha çok fiyat gerilemeleri nedeniyle ortaya çıkmıştır.

İşlem görmüş yakıt ve yağlar ile petrol ve doğalgaz ithalatı da önemli ölçüde düşmüştür. 2015 yılında petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki gerileme etkili olmuştur. İmalat sanayi, ulaştırma ve enerji sektörlerindeki yavaş büyümeler de 2015 yılında enerji tüketimindeki büyümeyi sınırlamıştır.

Tüketim malları ithalatında yaşanan sadece yüzde 1,4 gerileme ise yurt içinde tüketim harcamalarındaki büyüme ile örtüşmektedir. Özellikle binek otomobilleri ithalatı artışı otomobil satışlarındaki artış ile örtüşmektedir. Yarı dayanıklı ve dayanıksız tüketim malı ithalatındaki gerileme ise özellikle modern perakende sektöründeki büyümenin beklentilerin altında kalması ile örtüşmektedir.

► TABLO.9 İTHALAT (MİLYON DOLAR) VE İKTİSADİ FAALİYETLER

		2013	2014	2015
	Toplam – Total	251 661	242 176	207 203
1	Yatırım (sermaye) malları	36 771	35 995	34 897
41	Yatırım (sermaye) malları (taşımacılık araçları hariç)	32 034	30 437	28 509
521	Sanayi ile ilgili taşımacılık araç ve gereçleri	4 736	5 558	6 388
2	Hammadde (ara mallar)	183 811	176 721	143 293
21	Sanayi için işlem görmemiş hammaddeler	13 926	13 298	9 329
22	Sanayi için işlem görmüş hammaddeler	85 896	78 849	67 932
31	İşlem görmemiş yakıt ve yağlar	923	847	2 976
42	Yatırım mallarının aksam ve parçaları	12 411	12 152	11 421
53	Taşımacılık araçlarının aksam ve parçaları	11 890	12 187	12 088
111	Esası yiyecek ve içecek olan işlenmemiş hammaddeler	3 414	4 289	3 456
121	Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş hammaddeler	2 244	2 628	2 389
322	İşlem görmüş diğer yakıt ve yağlar	17 425	17 702	10 277
399	Petrol ve Doğalgaz	35 679	34 765	23 425
3	Tüketim malları	30 415	29 006	28 587
51	Binek otomobilleri	9 126	7 717	9 223
61	Dayanıklı tüketim malları	4 962	4 663	3 766
62	Yarı dayanıklı tüketim malları	6 794	6 912	6 279
63	Dayanıksız tüketim malları	5 392	5 642	5 267
112	Esası yiyecek ve içecek olan işlenmemiş tüketim malları	844	978	1 025
122	Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş tüketim malları	1 619	1 778	1 903
321	Motor benzini ve diğer hafif yağlar	1 415	1 048	814
522	Sanayii ile ilgili olmayan taşıma araç ve gereçleri	260	263	309
4	Diğerleri	662	453	426
7	Başka yerde belirtilmeyen diğer mallar	662	453	426

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

İHRACAT

III.1 TEMEL İHRACAT GÖSTERGELERİ

III.1.1 Toplam İhracat ve Dünya Mal İhracatı İçinde Yerimiz

2014 Yılında İhracat Yüzde 8,7 Geriledi

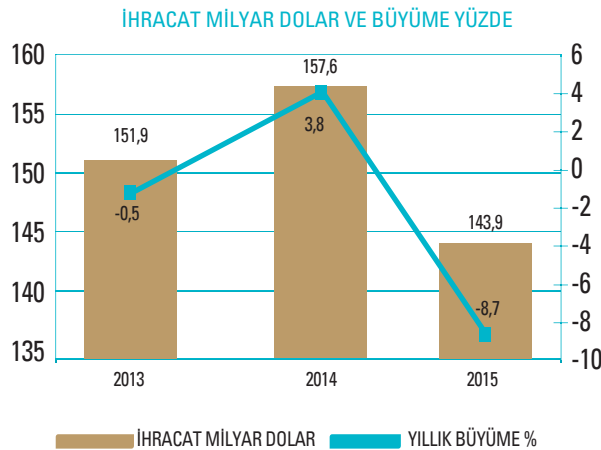
2015 yılında ihracat yüzde 8,7 gerileyerek 143,9 milyar dolar olmuştur. İhracat 2014 yılındaki artışın ardından 2015 yılında önemli ölçüde gerilemiştir. 2015 yılı küresel mal ticaretinde keskin bir düşüşün yaşandığı yıl olmuştur. Bu çerçevede Türkiye'nin ihracatı da benzer şekilde gerileme göstermiştir.

▶ TABLO.1 İHRACAT

	2013	2014	2015
İHRACAT MİLYAR DOLAR	151,9	157,6	143,9
DEĞER BAZINDA DEĞİŞİM (%)	-0,4	3,8	-8,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

▶ ŞEKİL.1 İHRACAT VE YILLIK BÜYÜMESİ

İhracattaki Gerileme Dünya İhracat Düşüşünün Altında

Değer bazında son üç yılda ihracat artışımız dünya mal ihracatının değer bazında artışı ile karşılaştırılmaktadır. 2013 yılında Türkiye'nin değer olarak ihracatı gerilemiş ve dünya mal ihracatındaki artışın altında kalmıştır. 2014 yılında Türkiye'nin değer bazında yüzde 3,8 ihracat artışı dünya ihracatındaki yüzde 1,2 olan değersel artışın üzerinde gerçekleşmiştir.

2015 yılında ise hem dünya ihracatı hem de Türkiye'nin ihracatı gerilemiştir. Türkiye'nin yüzde 8,7 olan ihracattaki değersel gerilemesi dünya ihracatındaki yüzde 10,9 küçülmenin altında gerçekleşmiştir.

▶ TABLO.2 DÜNYA MAL İHRACATI İLE BÜYÜME KARŞILAŞTIRMASI

	2013	2014	2015
DÜNYA MAL İHRACATI DEĞER BAZINDA BÜYÜME %	2,0	1,2	-10,9
TÜRKİYE İHRACATI DEĞER BAZINDA BÜYÜME %	-0,4	3,8	-8,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

Dünya Mal İhracatı İçinde Payımız Yüzde 0,87'ye Yükseldi

Türkiye'nin dünya mal ticareti içindeki payı 2015 yılında yüzde 0,87'ye yükselmiştir. 2013 yılında yüzde 0,83 olan pay 2014 yılında yüzde 0,85'e yükselmişti. 2015 yılında dünya mal ihracatındaki gerilemenin altında bir düşüş gösteren ihracat ile payımız 2015 yılında yüzde 0,87'ye yükselmiştir.

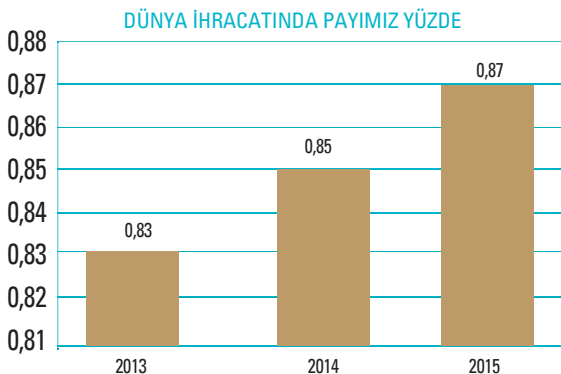
Türkiye'nin yakın bölgesinde yaşanan jeopolitik gelişmeler ile enerji bağımlılığı ile gelirlerinin düşmesi sonucu 2015 yılında birçok önemli pazarımızda daralma yaşanmıştır. Rusya ve Irak bu pazarların başında gelmektedir. Buna rağmen ihracattaki gerileme dünya ihracatındaki düşüşün altında kalmıştır ve bu bir başarı olarak görülmelidir.

▶ TABLO.3 DÜNYA MAL TİCARETİ İÇİNDEKİ PAYIMIZ

	2013	2014	2015
TÜRKİYE İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	151,9	157,6	143,9
DÜNYA MAL İHRACATI (MİLYAR DOLAR)	18.270	18.494	16.482
TÜRKİYE PAY (%)	0,83	0,85	0,87

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

▶ ŞEKİL.2 DÜNYA MAL İHRACATI İÇİNDE PAYIMIZ

2015 Yılında 31 Olan Dünya İhracat Sıralamamız Değişmedi

Türkiye 2015 yılında gerçekleştirdiği 143,9 (144) milyar dolar ihracat ile dünya ihracatındaki 31. sırasını korumuş ve sırasında değişiklik olmamıştır.

İlk 30 büyük ihracatçı ile karşılaştırıldığında Türkiye 2015 yılında yüzde 8,7 ile göreceli ihracatını daha sınırlı düşüren ülkeler için-

de yer almaktadır. 2015 yılında ilk 30 ihracatçı içinde ihracatını artıran sadece Vietnam olmuştur. Geri kalan 29 ülkenin ihracatı gerilemiştir. İhracatta en hızlı gerilemeler Rusya ve S.Arabistan gibi enerji ihracatçısı ülkelerde yaşanmıştır. Türkiye'ye benzer gelişen ülkeler içinde Malezya'nın ihracatı yüzde 14,5 Endonezya'nın ihracatı yüzde 14,8, Polonya'nın ihracatı yüzde 8,8 ve Meksika'nın ihracatı yüzde 4,3 gerilemiştir.

▶ TABLO.4 DÜNYA MAL İHRACATI İÇİNDE SIRAMIZ

SIRA	ÜLKE	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)		2014/2015 DEĞİŞİM (%)	2015 PAY (%)	2014 SIRASI
		2014	2015			
1	ÇİN	2.343	2.275	-2,9	13,70	1
2	ABD	1.623	1.505	-7,3	9,07	2
3	ALMANYA	1.511	1.329	-12,0	8,01	3
4	JAPONYA	684	625	-8,6	3,77	4
5	HOLLANDA	672	567	-15,6	3,42	5
6	GÜNEY KORE	573	527	-8,0	3,17	7
7	HONG KONG	524	511	-2,5	3,08	9
8	FRANSA	583	506	-13,2	3,05	6
9	İNGİLTERE	507	460	-9,3	2,77	10
10	İTALYA	529	459	-13,2	2,77	8
11	KANADA	474	408	-13,9	2,46	12
12	BELÇİKA	469	398	-15,1	2,40	13
13	MEKSİKA	398	381	-4,3	2,30	15
14	SİNGAPUR	410	347	-15,4	2,09	14
15	RUSYA	497	340	-31,6	2,05	11
16	İSVİÇRE	312	290	-6,9	1,75	22
17	TAYVAN	314	285	-9,2	1,72	20
18	İSPANYA	323	282	-12,7	1,70	18
19	HİNDİSTAN	317	267	-15,8	1,61	19
20	BAE	360	265	-29,3	1,61	16
21	TAYLAND	228	214	-6,1	1,29	24
22	S.ARABİSTAN	354	202	-41,1	1,20	17
23	MALEZYA	234	200	-14,5	1,20	23
24	POLONYA	217	198	-8,8	1,19	26
25	BREZİLYA	225	191	-15,1	1,15	25
26	AVUSTRALYA	240	188	-21,7	1,13	21
27	VIETNAM	150	162	+8,0	0,98	32
28	ÇEK CUMHURİYETİ	174	158	-9,2	0,95	29
29	AVUSTURYA	177	152	-14,1	0,92	27
30	ENDONEZYA	176	150	-14,8	0,90	28
31	TÜRKİYE	158	144	-8,7	0,87	31

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

III.1.2 Ekonomik Faaliyetlere ve Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat

Türkiye'nin ihracat performansı uluslararası üç ayrı mal sınıflandırmasına göre ayrıntılı olarak değerlendirilmektedir.

İmalat Sanayinin İhracatta Ağırlığı Sürüyor

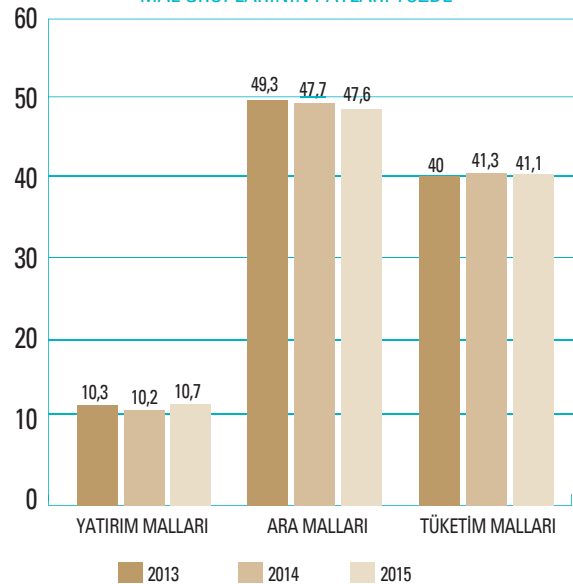
Ekonomik faaliyetlere göre ihracatın dağılımında 2015 yılında imalat sanayi ürünlerinin ihracatı yüzde 8,6 gerilemiş ve imalat sanayi ürünlerinin toplam ihracat içindeki payı yüzde 93,5 olmuştur. İmalat sanayi, ihracattaki yüksek ağırlığını korumaktadır. 2015 yılında tarım ve ormancılık ürünleri ihracatı yüzde 3,3 düşerken, madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ihracatı yüzde 17,6 azalmıştır.

► TABLO.5 EKONOMİK FAALİYETLERE GÖRE İHRACAT

	2013		2014		2015		DEĞİŞİM 2014/2015 (%)
	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	
TARIM VE ORMANCILIK	5,7	6,0	6,0	3,7	5,8	4,0	-3,3
BALIKÇILIK	0,3	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3	33,3
MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI	3,9	3,4	3,4	2,6	2,8	1,9	-17,6
İMALAT SANAYİ	141,5	147,1	147,1	93,1	134,5	93,5	-8,6
DİĞER	0,6	0,8	0,8	0,4	0,4	0,3	-50,0
GENEL TOPLAM	151,9	157,6	157,6	100,0	143,9	100,0	-8,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.3 İHRACATTA MAL GRUPLARININ DAĞILIMI MAL GRUPLARININ PAYLARI YÜZDE

► TABLO.6 GENİŞ EKONOMİK GRUPLARIN SINIFLAMASINA GÖRE İHRACAT

	2013		2014		2015		DEĞİŞİM 2014/2015 (%)
	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	
YATIRIM MALLARI	15,6	10,3	16,1	10,2	15,4	10,7	-4,3
ARA MALLARI	74,8	49,3	75,2	47,7	68,5	47,6	-8,9
TÜKETİM MALLARI	60,7	40,0	65,1	41,3	59,2	41,1	-9,1
DİĞER MALLAR	0,7	0,4	1,2	0,8	0,9	0,6	-25,0
GENEL TOPLAM	151,8	100,0	157,6	100,0	143,9	100,0	-8,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

İhracatta Tüketim Mallarının Payı Hemen Aynı Kalırken Yatırım Mallarının Payı Arttı

Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre ihracatın dağılımı değerlendirildiğinde tüketim malları ihracatının toplam ihracat içindeki payı 2015 yılında hemen aynı kalmıştır. 2014 yılında yüzde 41,3 olan pay 2015 yılında yüzde 41,1 olarak gerçekleşmiştir. Ara malları ihracatının toplam mal ihracatı içindeki payı ise 2014 yılında yüzde 47,6 iken 2015 yılında yüzde 47,6 olmuştur. Yatırım mallarının payı ise 2014 yılında yüzde 10,2 iken 2015 yılında yüzde 10,7'ye yükselmiştir.

► TABLO.7 ULUSLARARASI TİCARET SINIFLAMASINA (SITC REV.3) GÖRE İHRACAT

	2013		2014		2015		DEĞİŞİM 2014/2015 (%)
	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	PAY (%)	
CANLI HAYVANLAR VE GIDA MADDELERİ	14,1	9,3	15,2	9,6	14,3	9,9	-5,9
İÇKİ VE TÛTÛN	1,2	0,8	1,4	0,9	1,2	0,8	-14,3
AKARYAKIT HARİÇ YENİLMEYEN HAMMADDELER	5,3	3,5	4,9	3,1	4,0	2,7	-18,4
HAYVANSAL BİTKİSEL KATI VE SIVI YAĞLAR	1,2	0,8	1,0	0,6	0,9	0,6	-10,0
MİNERAL YAKITLAR VE YAĞLAR	6,7	4,4	6,1	3,9	4,5	3,1	-26,2
KİMYA SANAYİ VE BUNA BAĞLI ÜRÜNLER	9,5	6,3	10,1	6,4	9,2	6,4	-8,9
BAŞLICA SINIFLARA AYRILAN İŞLENMİŞ MALLAR	41,8	27,5	42,3	26,8	35,6	24,7	-15,8
MAKİNELER VE TAŞIT ARAÇLARI	41,0	27,0	42,7	27,1	39,3	27,3	-8,0
ÇEŞİTLİ MAMUL EŞYA	27,4	18,0	30,1	19,1	27,3	19,0	-9,3
BYS MALLAR*	3,6	2,4	3,8	2,4	6,9	4,8	81,6
GENEL TOPLAM	151,9	100,0	157,6	100,0	143,9	100,0	-8,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, *ALTIN DAHİLDİR

İhracatın gerilediği 2015 yılında ara malları ile tüketim mallarının payı hemen aynı kalırken yatırım mallarının payı artmıştır. İhracatın gerilediği 2015 yılında ara malları ile tüketim mallarının payı hemen aynı kalırken yatırım mallarının payı artmıştır.

Makineler ve Taşıt Araçları İhracatı İlk Sıraya Yükseldi

Uluslararası ticaret sınıflamasına (SITC Rev.3) göre ihracatın

dağılımı değerlendirildiğinde ise makineler ve taşıt araçları 2015 yılında 39,3 milyar dolar ihracat ile yüzde 27,3 ihracat payına yükselmiş ve yine en çok ihraç edilen ürün grubu olmuştur. Daha çok sanayi ara malları olan başlıca sınıflara ayrılan işlenmiş mallar ihracatı yüzde 24,7'ye gerilemiştir. Daha çok yarı dayanıklı tüketim mallarından oluşan çeşitli mamul eşyaların payı ise değişmemiş ve 2015 yılında yüzde 19,0 ile üçüncü sırada yer almıştır.

III.1.3 Döviz Türlerine Göre ve TL İle Yapılan İhracat

Türk Lirası ile İhracatın Payı Değişmedi

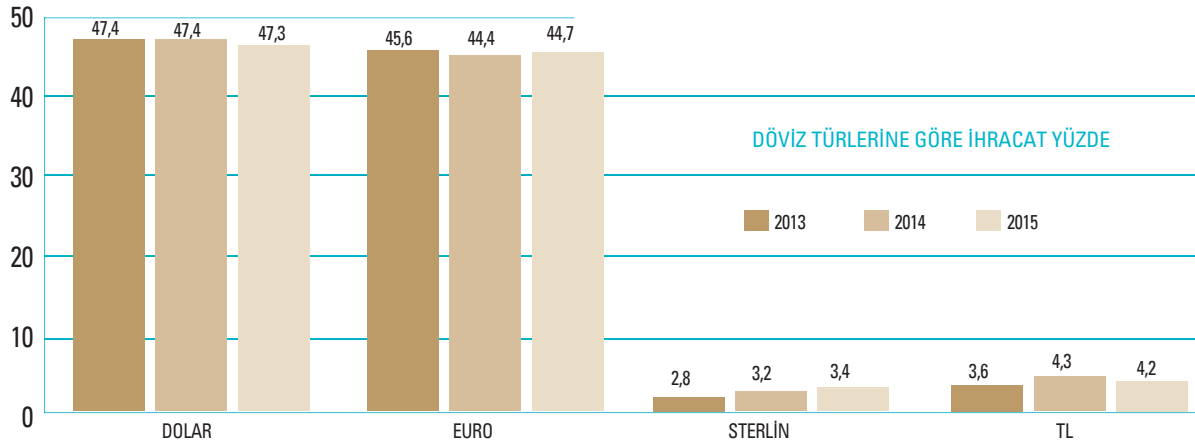
Türkiye'nin ihracatının döviz türlerine göre dağılımı değerlendirildiğinde Dolar ve Avro ağırlığı görülmektedir. İhracatın yaklaşık yüzde 92-93'ü bu iki para birimi ile yapılmaya devam etmektedir. 2015 yılında Dolar ile ihracatın payı yüzde 47,3 olurken Avro ile yapılan ihracatın payı 0,3 puan artarak yüzde 44,7'ye yükselmiştir. İhracatta kullanılan para birimi olarak Türk Lirası 2015 yılında yüzde 4,2 payı ile en çok kullanılan üçüncü para birimi olmuştur. Sterlin yüzde 3,4 pay alırken Ruble ile ihracat önemli ölçüde düşmüştür.

► TABLO. 8 DÖVİZ TÜRLERİNE GÖRE İHRACAT

	2013		2014		2015	
	MİLYAR DOLAR	(%) PAY	MİLYAR DOLAR	(%) PAY	MİLYAR DOLAR	(%) PAY
DOLAR	71,9	47,4	74,7	47,4	68,0	47,3
AVRO	69,3	45,6	70,0	44,4	64,3	44,7
STERLİN	4,3	2,8	5,1	3,2	4,9	3,4
RUBLE	0,5	0,3	0,5	0,3	0,2	0,1
TL	5,4	3,6	6,7	4,3	6,1	4,2
DİĞER	0,5	0,3	0,6	0,4	0,4	0,3
TOPLAM	151,9	100,0	157,6	100,0	143,9	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.4 DÖVİZ TÜRLERİNE GÖRE İHRACAT

III.1.4 Ödeme Şekillerine ve Taşıma Yollarına Göre İhracat

Ödeme Şekillerinde Mal Mukabili Ödemenin Payı Artışı Sürüyor

İhracatta ödeme şekillerinin dağılımı değerlendirildiğinde mal mukabili ödemenin payı artarken, vesaik mukabili ödeme ile akreditif ile ödemenin payları azalmaktadır. Mal mukabili ile

ödemenin payı 2013 yılında yüzde 61,8 iken 2015 yılında yüzde 66,02'ye yükselmiştir. 2015 yılında 95,0 milyar dolarlık ihracat mal mukabili gerçekleşmiştir. Akreditif ile ödemelerin payı 2013 yılında yüzde 9,68 iken 2015 yılında yüzde 8,20'ye kadar düşmüştür.

► TABLO.9 ÖDEME ŞEKİLLERİNE GÖRE İHRACAT

	2013		2014		2015	
	MİLYAR DOLAR	PAY (%)	MİLYAR DOLAR	PAY (%)	MİLYAR DOLAR	PAY (%)
MAL MUKABİLİ ÖDEME	93,8	61,79	102,8	65,23	95,0	66,02
PEŞİN ÖDEME	15,1	9,95	14,9	9,45	14,0	9,73
VESAİK MUKABİLİ ÖDEME	25,9	17,06	24,2	15,36	21,4	14,87
VADELİ AKREDİTİF	2,4	1,58	2,5	1,59	2,1	1,46
BEDELSİZ	1,4	0,92	1,4	0,89	1,4	0,97
ÖZEL TAKAS	0,6	0,40	0,2	0,13	0,1	0,07
AKREDİTİF	12,3	8,10	11,2	7,11	9,7	6,74
BAĞLI MUAMELE	0,1	0,07	0,1	0,06	0,01	0,00
KABUL KREDİLİ AKREDİTİF	0,14	0,09	0,05	0,03	0,04	0,02
KABUL KREDİLİ VESAİK MUKABİLİ	0,02	0,01	0,14	0,09	0,14	0,10
KABUL KREDİLİ MAL MUKABİLİ	0,03	0,02	0,11	0,07	0,08	0,06
ÖZEL HESAP	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
GENEL TOPLAM	151,9	100,00	157,6	100,00	143,9	100,00

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Deniz ve Karayolu ile İhracat Ağırlığını Koruyor

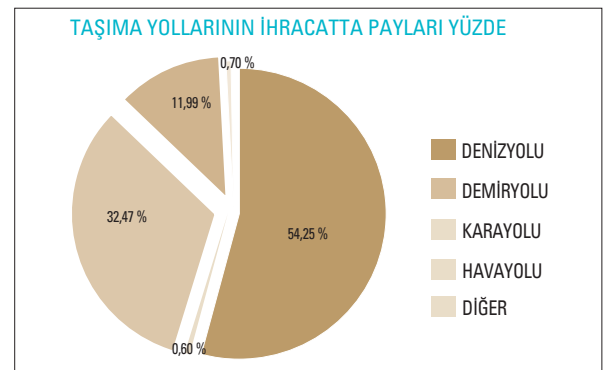
İhracatın taşımacılık yolları itibari ile dağılımı değerlendirildiğinde deniz yolu ve kara yolu ile ihracatın ağırlıklarını korudukları görülmektedir. Denizyolu ile ihracat 2015 yılında yüzde 54,3 pay alırken, karayolu taşımacılığının payı yüzde 32,5'e inmiştir. Demiryollarının payı yüzde 0,6 ile sınırlı kalmaya devam etmektedir. Altın ihracatında kullanılan havayollarının payı ise 2015 yılında yükselen altın ihracatı ile 3,1 puan artmış ve yüzde 12,0 olarak gerçekleşmiştir.

► TABLO.10 TAŞIMA YOLLARINA GÖRE İHRACAT

	2013		2014		2015	
	MİLYAR DOLAR	PAY (%)	MİLYAR DOLAR	PAY (%)	MİLYAR DOLAR	PAY (%)
DENİZYOLU	82,9	54,6	86,3	54,8	78,1	54,3
DEMİRYOLU	1,0	0,7	0,9	0,6	0,8	0,6
KARAYOLU	53,7	35,3	55,3	35,0	46,7	32,5
HAVAYOLU	13,0	8,6	14,1	8,9	17,3	12,0
DİĞER	1,3	0,9	1,0	0,7	1,0	0,7
GENEL TOPLAM	151,9	100,0	157,6	100,0	143,9	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.5 TAŞIMA YOLLARINA GÖRE İHRACAT 2015

III.2 TEKNOLOJİ YOĞUNLUĞU İTİBARIYLA İMALAT SANAYİ İHRACATI

İhracatta En Sınırlı Gerileme Yüksek Teknoloji Yoğunluklu Ürünlerde Gerçekleşti

İhraç edilen ürünlerin teknoloji yoğunluğu itibariyle sınıflandırılması ve değerlendirilmesi sanayinin gelişmişliği olduğu kadar ihracatın da teknoloji ve katma değer içeriğini ortaya koymaktadır.

Teknoloji yoğunluğu itibariyle ihraç edilen ürünleri imalat sanayi ürünleri oluşturmaktadır. İmalat sanayi ürünleri teknoloji yoğunluğu itibariyle dört ana gruba ayrılmaktadır. Ürünler ileri

teknoloji yoğunluğundan düşük teknoloji yoğunluğuna doğru sınıflandırılmaktadır.

Türkiye'nin 2015 yılı imalat sanayi ürünleri ihracatı 134,5 milyar dolar olmuştur. 2014 yılına göre imalat sanayi ihracatı yüzde 8,6 azalmıştır.

İmalat sanayi ihracatı içinde en yüksek payı yüzde 35,0 ile düşük teknoloji yoğunluklu ürünler almaktadır. 2015 yılında düşük teknoloji yoğunluklu ürünlerin ihracatı yüzde 10,5 gerilemiştir. Buna bağlı olarak düşük teknoloji yoğunluklu ürünlerin toplam

ihracat içindeki payı bir önceki yıla göre 0,8 puan azalmış ancak en yüksek pay korunmuştur. Orta düşük teknoloji ürünlerin ihracatta payı 2015 yılında 0,3 puan artarak yüzde 29,5'e yükselmiştir. Orta yüksek teknoloji ürünlerin ihracat payı ise bir önceki yıl ile hemen aynı kalarak yüzde 31,8 olmuştur.

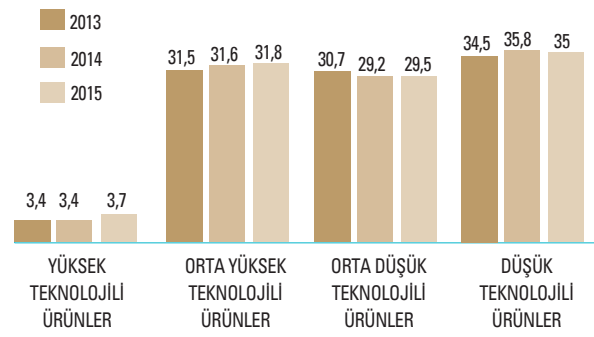
► TABLO.11 TEKNOLOJİ YOĞUNLUĞU İTİBARIYLA İMALAT SANAYİ İHRACATI

	2013		2014		2015	
	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)
YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLER	4.789	3,4	5.020	3,4	4.909	3,7
ORTA YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLER	44.540	31,5	46.517	31,6	42.748	31,8
ORTA DÜŞÜK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLER	43.329	30,7	42.984	29,2	39.727	29,5
DÜŞÜK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLER	48.700	34,5	52.636	35,8	47.097	35,0
TOPLAM İMALAT SANAYİ İHRACATI	141.358	100,0	147.158	100,0	134.482	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Orta ileri teknoloji yoğunluklu ürünler ihracatta ikinci büyük ürün grubunu oluşturmaktadır. İleri teknoloji yoğunluklu ürünlerin ihracatı ise yüzde 2,2 ile 2015 yılında en düşük ihracat gerilemesi gerçekleşen grup olmuştur. Buna bağlı olarak toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 3,4'den yüzde 3,7'ye yükselmiştir.

► ŞEKİL.6 TEKNOLOJİ GRUPLARININ İHRACAT İÇİNDE PAYLARI
TEKNOLOJİ GRUPLARININ İHRACATTA PAYI YÜZDE

III.3 İHRACATTA FİYAT VE MİKTAR GELİŞMELERİ

2015 Yılında İhracat Miktarı Sınırlı Ölçüde Artarken Birim Değerler Önemli Ölçüde Düştü

Türkiye'nin ihracatında miktar ve birim değer gelişmeleri toplam ihracatın performansını belirlemektedir. 2010 yılı temel alınarak hesaplanan toplam ihracat miktar ve birim değerlerinde yıllar itibariyle dalgalanmalar yaşanmaktadır. 2015 yılında ise tüm dünyada yaşanan enerji ve emtia fiyatlarındaki keskin düşüşlere bağlı olarak ihracat birim değerleri önemli ölçüde gerilemiştir.

► TABLO.12 İHRACAT MİKTAR VE BİRİM DEĞER ENDEKSİ 2010=100

	İHRACAT MİKTAR ENDEKSİ 2010=100		İHRACAT BİRİM DEĞER ENDEKSİ 2010=100	
	ENDEKS	(%) DEĞİŞİM	ENDEKS	(%) DEĞİŞİM
2010	100,0	-	100,0	-
2011	106,2	6,2	111,6	11,6
2012	123,9	16,7	108,1	-3,1
2013	122,6	-1,0	108,7	0,6
2014	129,4	5,5	107,0	-1,6
2015	132,0	2,0	96,0	-10,3

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Türkiye'nin ihracatı 2015 yılında miktar olarak yüzde 2,0 artmıştır. 2015 yılında Türkiye'nin ihracatındaki gerileme miktar artışına rağmen gerçekleşmiştir.

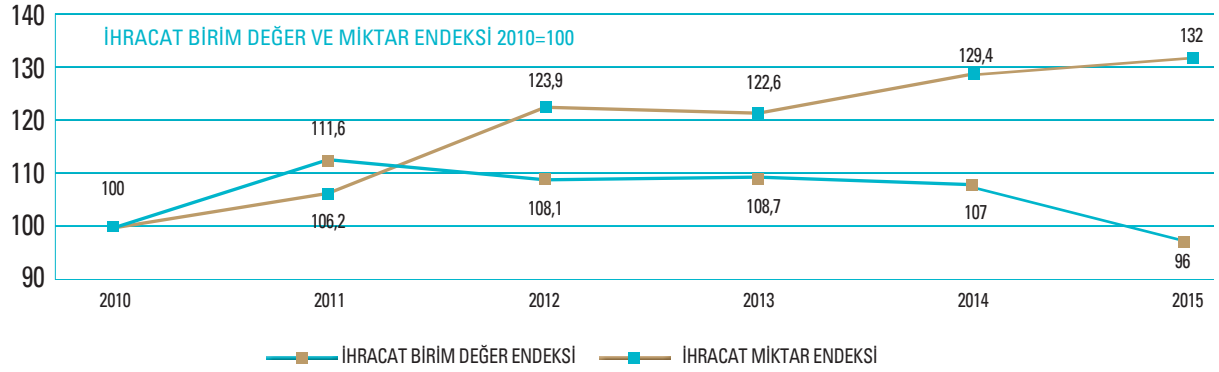
2015 yılında toplam ihracat birim değeri ise önemli ölçüde gerilemiştir. Birim ihracat değerinde gerileme yüzde 10,3 olmuştur. Toplam ihracat birim değeri böylece son iki yıldır küresel gelişmelere paralel olarak gerilemektedir. 2015 yılındaki gerileme ile endeksin hesaplanmaya başlandığı 2010 yılı birim değerlerinin altına inilmiştir. Son iki yıldır küresel talepteki daralmaya rağmen ise ihracat miktar olarak artmaktadır.

► TABLO.13 DÜNYA VE TÜRKİYE İHRACATINDA MİKTAR VE BİRİM DEĞER GELİŞMELERİ YÜZDE DEĞİŞİMLER

	2013	2014	2015
DÜNYA MİKTAR	2,4	2,8	2,8
TÜRKİYE MİKTAR	-1,0	5,5	2,0
DÜNYA BİRİM DEĞER	-0,5	-1,2	-15,5
TÜRKİYE BİRİM DEĞER	0,6	-1,6	-10,3

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU VE DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

ŞEKİL.7 İHRACATTA MİKTAR VE BİRİM DEĞER GELİŞMELERİ

► TABLO.14 İHRACATTA MİKTAR GELİŞMELERİ (İHRACAT MİKTAR ENDEKSİ (2010=100) ULUSLARARASI TİCARET SINIFLAMASINA (SITC REV.3) GÖRE

	2013	2014	2015	2013/2014 (%) DEĞİŞİM	2014/2015 (%) DEĞİŞİM
CANLI HAYVANLAR VE GIDA MADDELERİ	124,7	127,8	122,8	2,5	-3,9
İÇKİ VE TÜTÜN	103,5	122,4	116,2	18,3	-5,1
AKARYAKIT HARIÇ YENİLMEYEN HAMMADDELER	124,4	119,3	108,2	-4,1	-9,3
HAYVANSAL BİTKİSEL KATI VE SIVI YAĞLAR	340,4	260,9	232,2	-23,4	-11,0
MİNERAL YAKITLAR VE YAĞLAR	113,1	113,6	140,8	0,4	23,9
KİMYA SANAYİ VE BUNA BAĞLI ÜRÜNLER	120,8	130,3	128,7	7,9	-1,2
BAŞLICA SINIFLARA AYRILAN İŞLENMİŞ MALLAR	117,7	121,2	116,3	3,0	-4,0
MAKİNELER VE TAŞIT ARAÇLARI	124,6	131,9	134,0	5,9	1,6
ÇEŞİTLİ MAMUL EŞYA	123,2	138,7	137,5	12,6	-0,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Türkiye'nin Birim İhrac Değerindeki Gerileme Dünya'daki Birim İhrac Değerindeki Gerilemenin Altında

Türkiye'nin ihracatında miktar ve birim değer gelişmeleri dünya mal ticaretindeki miktar ve birim değer eğilimleri ile karşılaştırılmaktadır.

Dünya mal ticaretinde son üç yıldır toplam ihracat birim değerinin gerilemekte olduğu görülmektedir. İhracat birim değeri 2013 yılında yüzde 0,5, 2014 yılında yüzde 1,2 ve 2015 yılında yüzde ise 15,5 düşmüştür. Dünya'da son üç yıldır

► TABLO.15 İHRACATTA BİRİM DEĞER GELİŞMELERİ (İHRACAT BİRİM DEĞER ENDEKSİ (2010=100) ULUSLARARASI TİCARET SINIFLAMASINA (SITC REV.3) GÖRE

	2013	2014	2015	2013/2014 (%) DEĞİŞİM	2014/2015 (%) DEĞİŞİM
CANLI HAYVANLAR VE GIDA MADDELERİ	107,8	113,0	111,4	4,8	0,9
İÇKİ VE TÜTÜN	127,1	126,3	117,7	-0,6	-6,8
AKARYAKIT HARIÇ YENİLMEYEN HAMMADDELER	107,5	106,6	95,2	-0,8	-10,7
HAYVANSAL BİTKİSEL KATI VE SIVI YAĞLAR	104,5	111,7	106,7	6,9	-4,5
MİNERAL YAKITLAR VE YAĞLAR	132,8	120,4	72,0	-9,3	-40,2
KİMYA SANAYİ VE BUNA BAĞLI ÜRÜNLER	115,0	113,9	104,7	-0,9	-8,1
BAŞLICA SINIFLARA AYRILAN İŞLENMİŞ MALLAR	107,1	105,2	92,5	-1,8	-12,0
MAKİNELER VE TAŞIT ARAÇLARI	103,5	101,9	92,3	-1,5	-9,4
ÇEŞİTLİ MAMUL EŞYA	112,1	110,0	100,6	-1,9	-8,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

enerji ve tüm emtia fiyatlarında gerileme yaşanmaktadır. Türkiye'nin ihracat birim değerlerindeki gelişmeler ile dünya mal ticaretindeki ihracat birim değer gelişmeleri paralellik göstermekle birlikte 2015 yılında Türkiye'nin ihracat birim değerlerindeki gerileme dünyadaki gerilemenin altında kalmıştır. Bunun en önemli nedeni dünyada enerji ve emtia fiyatlarında önemli gerilemeler yaşanırken Türkiye'nin bu ürünlerin ihracatına bağımlı olmaması ve büyük ölçüde imalat sanayi ürünü ihraç etmesidir. İhracatta miktar ve birim değer gelişmeleri uluslararası ticaret sınıflaması mal gruplarına göre de değerlendirilmektedir.

2015 Yılında Miktar Artışı Minerale Yakıtlar ve Yağlar ile Makine ve Taşıt Ürünlerinden Kaynaklandı

2015 yılında uluslararası ticaret sınıflamasında yer alan

9 ana mal grubu içinden 7 ürün grubunda ihracat miktar olarak gerilemiştir. Buna karşın mineral yakıtlar ve yağlar ile makine ve taşıt araçları ihracatı miktar olarak artmıştır. Bu iki alt gruptaki artışlar Türkiye'nin toplam ihracatının da miktarsal olarak artmasını sağlamıştır.

Tüm Mal Grupları İhraç Birim Değerleri Geriledi

İhracatta birim değer mal grupları itibariyle gelişiminde ise özellikle 2015 yılında canlı hayvanlar ve gıda maddeleri ile hayvansal-bitkisel katı ve sıvı yağlar dışındaki tüm mal grubu ihraç birim değerleri önemli ölçüde gerilemiştir. Mineral yağlar ve yakıtlar ihraç birim değerleri petrol fiyatlarındaki gerilemeye bağlı olarak en yüksek düşüşü göstermiştir. İmalat sanayi ürünlerindeki fiyat gerilemeleri ise daha sınırlı kalmıştır.

III.4 İLLERDE İHRACAT

En Büyük 20 İhracatçı İlin Payı Yüzde 93,5

Türkiye'nin ihracatında bölgesel çeşitlenme ve derinleşme yaşanmakla birlikte ilk 20 ilin ihracatta kalıcı yüksek payı 2015 yılında da sürmüştür. 2014 yılında ilk yirmi ilin toplam ihracat içindeki payı yüzde 93,3 olurken 2015 yılında bu pay yüzde 93,5 olarak gerçekleşmiştir.

İstanbul Dışındaki Önemli İhracatçı İllerde Gerileme Daha Yüksek Gerçekleşti

2015 yılında ilk 20 ilin ihracatı bir önceki yıla göre yüzde 8,6 gerileyerek 134,5 milyar dolara inmiştir. 2015 yılında en yüksek ihracat yapan ilk 20 ilin tamamında ihracat gerilemiştir. Gerilemenin şiddeti ise iller arasında önemli farklılıklar göstermiştir. En büyük ihracatçı il olan İstanbul'un ihracatı yüzde 6,1 azalırken payı yüzde 53,6'ya yükselmiştir. Buna karşın önemli ihracatçı illerden İzmir, Kocaeli, Ankara, Denizli, Kayseri, Sakarya, Tekirdağ gibi illerde ihracat iki haneli gerilemeler göstermiştir.

Güney İllerinin İhracatı Bölgesel Gelişmelerden Olumsuz Etkilenmeye Devam Ediyor

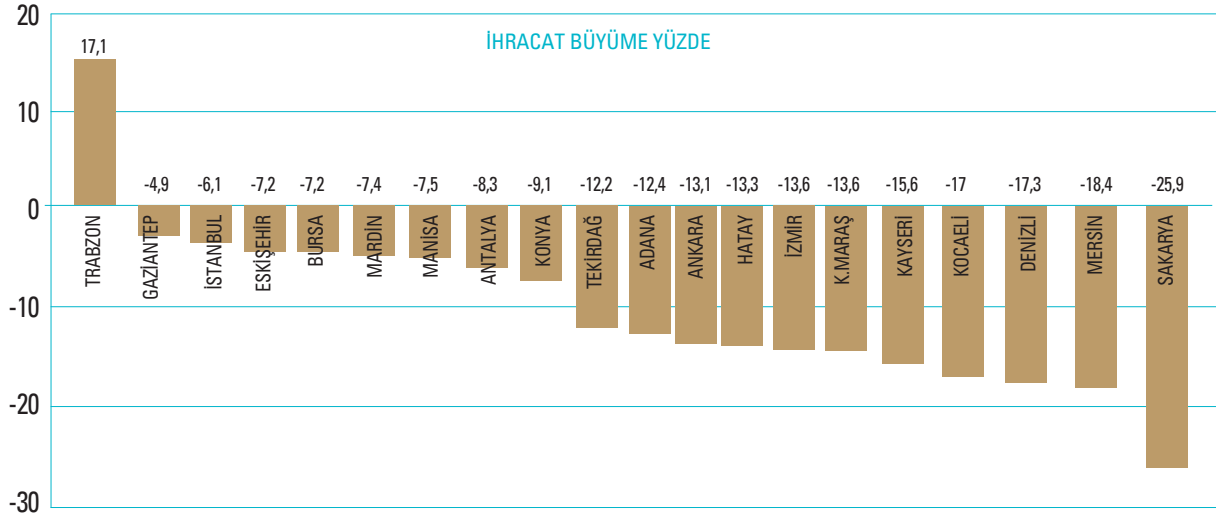
Irak ve Suriye'de yaşanan çatışmalar güney illerimizin ihracatını olumsuz etkilemeye 2015 yılında da devam etmiştir. Ancak Gaziantep, Adana, Antalya ve Mardin gibi illerde gerileme daha sınırlı kalmış olup, Mersin ve Hatay ise yüksek oranda etkilenmeye devam etmektedirler.

► TABLO.16 İLLERE GÖRE İHRACAT

		2015		2014		2014/2015 DEĞİŞİM (%)
		MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)	
1	İSTANBUL	77.069	53,56	82.077	52,08	-6,1
2	BURSA	8.645	6,01	9.319	5,91	-7,2
3	İZMİR	8.308	5,77	9.618	6,10	-13,6
4	KOCAELİ	7.373	5,12	8.881	5,64	-17,0
5	ANKARA	7.027	4,88	8.090	5,13	-13,1
6	GAZİANTEP	6.325	4,40	6.654	4,22	-4,9
7	DENİZLİ	2.325	1,62	2.811	1,78	-17,3
8	SAKARYA	1.926	1,34	2.599	1,65	-25,9
9	MANİSA	1.832	1,27	1.980	1,26	-7,5
10	HATAY	1.831	1,27	2.111	1,34	-13,3
11	ADANA	1.683	1,17	1.922	1,22	-12,4
12	KAYSERİ	1.592	1,11	1.887	1,20	-15,6
13	TRABZON	1.545	1,07	1.319	0,84	17,1
14	MERSİN	1.401	0,97	1.716	1,09	-18,4
15	KONYA	1.354	0,94	1.490	0,95	-9,1
16	ANTALYA	944	0,66	1.029	0,65	-8,3
17	TEKİRDAĞ	863	0,60	983	0,62	-12,2
18	MARDİN	861	0,60	930	0,59	-7,4
19	ESKİŞEHİR	848	0,59	914	0,58	-7,2
20	K.MARAŞ	791	0,55	916	0,58	-13,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

ŞEKİL.8 İLK 20 İLİN 2015 YILI İHRACAT GELİŞMELERİ

III.5 ÜLKE GRUPLARI VE ÜLKELERE GÖRE İHRACAT

III.5.1 Ülke Gruplarına Göre İhracat

Afrika, Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği'ne İhracat Gerilemesi Daha Düşük Gerçekleşti

Türkiye'nin ihracatının ülke gruplarına göre dağılımı değerlendirildiğinde 2015 yılında yaşanan ihracattaki gerilemenin Afrika, Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği pazarlarında daha sınırlı ölçüde gerçekleştiği görülmektedir.

Türkiye'nin Afrika (Kuzey Afrika hariç) ülkelerine ihracatı sadece yüzde 1,6 gerilemiştir. Benzer şekilde Kuzey Amerika ülkelerine de ihracat yüzde 3,1 oranında düşmüştür. Avrupa Birliği ülkelerine ihracat ise 2015 yılında yüzde 6,5 ile yine ortalama gerilemenin altında kalmıştır. Diğer Avrupa ülkelerine de ihracat 2015 yılında yüzde 6,8 düşmüştür. Gelişmiş ülke ekonomilerindeki toparlanma bu ülkelere ihracattaki düşüşün sınırlı kalmasına neden olmuştur.

İhracatın en çok gerilediği ülke grubu ise yüzde 29,3 ile Güney Amerika'dır. Kuzey Afrika ülkelerine ihracat yüzde 12,5, Orta ve Yakın doğu ülkelerine ise yüzde 12,0 gerilemiştir. Bu ülkeler emtia ve enerji ihracatçısı ülkelerdir. Bu ürünlerin ihracatlarına dayalı gelirlerinin azalması sonucu ithalatları da gerilemiştir. Türkiye'nin de bu ülke gruplarına ihracatı ortalamanın üzerinde azalmıştır.

TABLO.17 ÜLKE GRUPLARINA GÖRE İHRACAT DEĞİŞİMİ YÜZDE

ÜLKE GRUBU	2013	2014	2015
TOPLAM	-0,4	3,8	-8,7
A-AVRUPA BİRLİĞİ (AB 28)	6,1	8,7	-6,5
B-TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	5,1	-5,9	-16,0
C-DİĞER ÜLKELER	-4,9	0,6	-10,2
1-DİĞER AVRUPA (AB HARİÇ)	0,3	6,8	-6,8
2-KUZEY AFRİKA	6,3	-2,8	-12,5
3-DİĞER AFRİKA	4,9	-2,6	-1,6
4-KUZEY AMERİKA	-1,2	10,8	-3,1
5-ORTA AMERİKA VE KARAYİPLER	30,5	-6,6	-9,5
6-GÜNEY AMERİKA	-2,9	-12,9	-29,3
7-YAKIN VE ORTA DOĞU	-16,2	-0,5	-12,0
8-DİĞER ASYA	13,6	-3,5	-11,0
9-AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	9,8	11,4	3,3
10-DİĞER ÜLKE VE BÖLGELER	41,7	54,5	-54,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Tüm Ülke Gruplarına Mutlak İhracat Geriledi

2015 yılında küresel ölçekte yaşanan ticaret daralması ve tüm ülkelerin ithalatında görülen gerileme Türkiye'nin ihracat performansına da hemen yansımıştır. 2015 yılında Türkiye'nin ihracatında yer alan tüm ülke gruplarına ihracat gerilemiştir.

AB-28'in Toplam İthalatından Aldığımız Pay Yüzde 1,21 ile Tarihinin En Üst seviyesine Ulaştı. Euro Cinsinden İhracat ise Yüzde 11,2 Arttı

Ülke gruplarına göre ihracatta 2015 yılında yaşanan bu gelişmeler çerçevesinde AB-28 ülkelerine yapılan ihracat 64,0 milyar dolara gerilemiştir. Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ve dolar cinsinden hesaplanan ihracattaki

TABLO.18 ÜLKE GRUPLARINA GÖRE İHRACAT MİLYON DOLAR

ÜLKE GRUBU	2013	2014	2015
TOPLAM	151 803	157 620	143.935
A-AVRUPA BİRLİĞİ (AB 28)	63 040	68 519	64.034
B-TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	2 413	2 270	1.907
C-DİĞER ÜLKELER	86 350	86 832	77.993
1-DİĞER AVRUPA (AB HARIÇ)	14 214	15 185	14.150
2-KUZEY AFRIKA	10 042	9 758	8.535
3-DİĞER AFRIKA	4 104	3 997	3.934
4-KUZEY AMERİKA	6 580	7 293	7.070
5-ORTA AMERİKA VE KARAYİPLER	1 004	938	849
6-GÜNEY AMERİKA	2 127	1 852	1.310
7-YAKIN VE ORTA DOĞU	35 575	35 386	31.106
8-DİĞER ASYA	12 017	11 592	10.312
9-AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	538	600	620
10-DİĞER ÜLKE VE BÖLGELER	149	231	106

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

gerilemenin bir diğer önemli nedeni ise Euro-dolar paritesindeki düşüş olmuştur.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Euro cinsinden ihracatı 2015 yılında yüzde 11,2 artarak 51,7 milyar Euro'dan 57,7 milyar dolar Euro'ya yükselmiştir. Ancak Euro-dolar yıl ortalaması paritesi 2014 yılında 1,3250 iken 2015 yılında 1,1130'a inmiştir.

2015 yılında ortalama paritenin yine 1.3250 seviyesinde kalması halinde Türkiye'nin AB'ye ihracatı 76,5 milyar dolara yükselmiş olacaktı. Parite farkından kayıp 12,4 milyar dolar olmuştur.

TABLO.19 İHRACATIN ÜLKE GRUPLARI ARASINDA DAĞILIMI YÜZDE

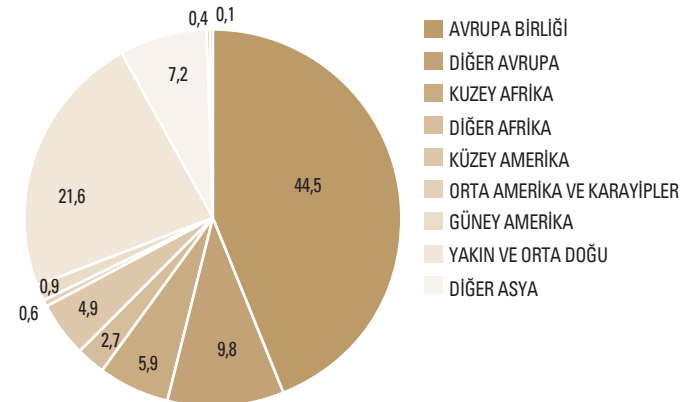
ÜLKE GRUBU	2013	2014	2015
TOPLAM	100,0	100,0	100,0
A-AVRUPA BİRLİĞİ (AB 28)	41,5	43,5	44,5
B-TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	1,6	1,4	1,3
C-DİĞER ÜLKELER	56,9	55,1	54,2
1-DİĞER AVRUPA (AB HARIÇ)	9,4	9,6	9,8
2-KUZEY AFRIKA	6,6	6,2	5,9
3-DİĞER AFRIKA	2,7	2,5	2,7
4-KUZEY AMERİKA	4,3	4,6	4,9
5-ORTA AMERİKA VE KARAYİPLER	0,7	0,6	0,6
6-GÜNEY AMERİKA	1,4	1,2	0,9
7-YAKIN VE ORTA DOĞU	23,4	22,4	21,6
8-DİĞER ASYA	7,9	7,4	7,2
9-AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	0,4	0,4	0,4
10-DİĞER ÜLKE VE BÖLGELER	0,1	0,1	0,1

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

AB ülkelerinin Payı Yüzde 44,5'e Yükseldi

Ülke grupları içinde AB ülkelerinin payı 2015 yılında artışını sürdürerek yüzde 44,5 seviyesine yükselmiştir. Yakın ve Ortadoğu ülkelerinin payı ise yüzde 21,6'ya gerilemiştir. Diğer Avrupa ülkelerinin payının da yüzde 9,8'e ulaştığı görülmektedir. Kuzey Amerika ülkelerinin payı yüzde 4,9, Asya ülkelerinin payı ise yüzde 7,2 ile halen potansiyelinin altında kalmaktadır.

ŞEKİL.9 İHRACATIN ÜLKE GRUPLARI ARASINDA DAĞILIMI YÜZDE

3 İHRACAT

İlk 30 Ülke İhracat Pazarımızın Payı 0,6 Puan Arttı

Türkiye'nin ilk 30 ihracat pazarı yıllar itibarıyla hemen aynı kalmaktadır. 30 pazarın sıralı 10'ar ülke grupları itibarıyla ayrımı da Türkiye için üç önemli ihracat pazarı grubu ortaya çıkarmaktadır.

İlk 10 ülkenin ihracatımız içindeki payı yüzde 50'ye yakın olarak gerçekleşmektedir. İkinci 10 ülkenin ihracatımız içindeki payı yüzde 20'ye yakın olmaktadır.

Üçüncü 10 ülkenin payı ise 2015 yılında 1,0 puan düşerek yüzde 10,1 olmuştur.

Bu üç grubun toplam ihracatımız içindeki payı da son üç yıldır sınırlı ölçüde yükselmektedir. 2015 yılında ilk 30 ülkenin toplam ihracatımız içindeki payı 0,6 puan yükselerek yüzde 78,5'e yükselmiştir.

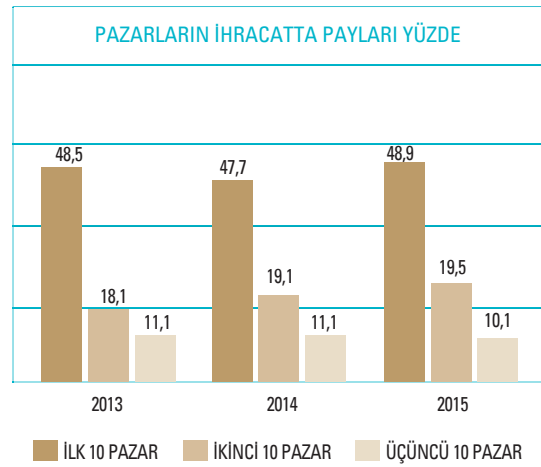
Türkiye'nin ihracatının aynı pazarlara bağımlı ve duyarlı kaldığı görülmekte olup yeni pazar ihtiyaçları bulunmaktadır.

► TABLO.20 TÜRKİYE'NİN İLK 30 İHRACAT PAZARININ İHRACATIMIZDA GRUPLAR İTİBARIYLA PAYLARI

PAZARLAR	2013		2014		2015	
	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)
İLK 10 PAZAR	73.629	48,5	75.123	47,7	70.456	48,9
İKİNCİ 10 PAZAR	27.404	18,1	30.049	19,1	28.071	19,5
ÜÇÜNCÜ 10 PAZAR	16.922	11,1	17.649	11,1	14.466	10,1
İLK 30 PAZAR	117.955	77,7	122.821	77,9	112.993	78,5
TOPLAM	151.802	100,0	157.620	100,0	143.935	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR
İlk 10 Ülke; Almanya, İngiltere, Irak, İtalya, ABD, Fransa, İsviçre, İspanya, BAE, İran
İkinci 10 Ülke; Rusya, S.Arabistan, Hollanda, Mısır, Romanya, İsrail, Belçika, Çin, Polonya, Azerbaycan,
Üçüncü 10 Ülke; Türkmenistan, Cezayir, Libya, Bulgaristan, Suriye, Ukrayna, Yunanistan, Gürcistan, Fas, İsveç

► ŞEKİL.10 İHRACAT PAZARLARININ İHRACAT İÇİNDE PAYLARI

III.5.2 Ülkelere Göre İhracat

2015 yılında Türkiye'nin ilk 20 ihracat pazarı 2014 yılına göre değişmemiştir. Toplam ihracat yüzde 8,7 gerilerken ilk 20 pazara yapılan ihracat yine yüzde 8,7 gerilemiş ve 2015 yılında 98,5 milyar dolara inmiştir.

2015 yılında ilk 20 pazardan 5 ülkeye yapılan ihracat artmıştır. İhracat artışının sağlandığı ülkelerden ikisi

ABD ve İngiltere gibi hızlı toparlanan iki gelişmiş ülke olmuştur. Altın ihracatı nedeniyle İsviçre'ye de ihracat artmıştır. İhracatın arttığı diğer iki ülke ise ithalatları önemli ölçüde azalan BAE ve S.Arabistan olmuştur. Rusya, Azerbaycan ve Irak ise ihracatımızın en çok azaldığı ülkelerdir.

III.6 FİRMA ÖLÇEKLERİNE GÖRE İHRACAT VE İHRACATTA YOĞUNLAŞMA

İhracatın Büyük Ölçekli Firmalarda Yoğunlaşması Arttı

İhracatın firma ölçeklerine göre dağılımı Türkiye'deki ihracatçılar için önemli sonuçlar vermektedir. Firma ölçekleri çalışan sayısı itibarı ile gruplandırılmaktadır. Buna göre Türkiye için büyük ölçek kabul edilen 250+ çalışana sahip firmaların toplam ihracat içinden aldığı pay 2014 yılında 2,8 puan artarak yüzde 43,5'e yükselmiştir. Türkiye'de ihracatın büyük ölçekli firmalarda yoğunlaşması artarak

sürmektedir. 50-249 kişi çalıştıran ve Türkiye için orta ölçekli sayılabilecek firmaların ihracat içindeki payı ise yüzde 17,3' den yüzde 18,4'e yükselmiştir.

2014 yılında 1-9 kişi çalışan küçük ölçekli firmaların toplam ihracat içindeki payları yüzde 17,9' an yüzde 17,4'e inmiştir. İhracat payındaki en önemli düşüş ise 10-49 kişi çalışan küçük ölçekli firmalarda olmuştur. Bu firmaların toplam ihracat içindeki payları yüzde 24,1'den yüzde 20,7'ye inmiştir.

► TABLO.21 ÜLKELERE GÖRE İHRACAT MİLYON DOLAR

SIRA	ÜLKELER	İHRACAT (MİLYON DOLAR)			İHRACAT PAY (%)			(%2014/2015 Değişim)
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	
1	Almanya	13.703	15.148	13.426	9,1	9,6	9,3	-11,4
2	İngiltere	8.785	9.904	10.564	5,8	6,3	7,3	6,7
3	Irak	11.949	10.887	8.557	7,9	6,9	5,9	-21,4
4	İtalya	6.718	7.141	6.891	4,4	4,5	4,8	-3,5
5	ABD	5.640	6.342	6.399	3,7	4,0	4,4	0,9
6	Fransa	6.377	6.464	5.849	4,2	4,1	4,1	-9,5
7	İsviçre	1.015	3.208	5.676	0,7	2,0	3,9	77,0
8	İspanya	4.334	4.750	4.746	2,9	3,0	3,3	-0,1
9	BAE	4.966	4.656	4.681	3,3	3,0	3,3	0,6
10	İran	4.193	3.886	3.665	2,8	2,5	2,5	-5,7
11	Rusya	6.964	5.943	3.593	4,6	3,8	2,5	-39,5
12	S.Arabistan	3.191	3.047	3.476	2,1	1,9	2,4	14,1
13	Hollanda	3.538	3.459	3.157	2,3	2,2	2,2	-8,7
14	Mısır	3.200	3.298	3.129	2,1	2,1	2,2	-5,1
15	Romanya	2.616	3.008	2.817	1,7	1,9	2,0	-6,4
16	İsrail	2.650	2.951	2.699	1,7	1,9	1,9	-8,5
17	Belçika	2.574	2.939	2.556	1,7	1,9	1,8	-13,0
18	Çin	3.601	2.862	2.415	2,4	1,8	1,7	-15,6
19	Polonya	2.059	2.402	2.330	1,4	1,5	1,6	-3,0
20	Azerbaycan	2.960	2.875	1.900	1,9	1,8	1,3	-33,89
	Diğerleri	50.770	52.447	45.407	33,4	33,3	31,5	-13,4
	TOPLAM	151.803	157.620	143.935	100,0	100,0	100,0	-8,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

İhracatta Yoğunlaşma Kademeli Olarak Azalıyor

İhracatta yoğunlaşmanın kademeli olarak azalmakta olduğu görülmektedir. İlk 1000 ihracatçının toplam ihracat içindeki payı 2010 yılında yüzde 78,2 iken 2014 yılında bu oran yüzde 73,8'e inmiştir.

Diğer tüm seviyelerde de yoğunlaşmanın azaldığı görülmektedir. Yoğunlaşmanın azalması daha çok ihracatçının ihracata katıldığını ve ihracat büyüklüklerinin arttığını göstermektedir.

2015 Yılında 1 Milyar Dolar Üzerinde İhracat Yapan Firma Sayısı 9

2015 yılında 1 milyar dolardan fazla ihracat yapan firma sayısı 9 olmuştur. 100 milyon dolar ile 1 milyar dolar arasında ihracat yapan firma sayısı ise 136 adet olarak gerçekleşmiştir. 100 milyon doların üzerinde ihracat yapan toplam 145 firma tüm ihracatın yüzde 38,1'ini yapmaktadır.

1 milyon doların üzerinde ihracat yapan firma sayısı ise top-

► TABLO.22 FİRMALARIN ÖLÇEKLERİNE GÖRE İHRACAT PAYLARI

ÇALIŞAN SAYISI	2013		2014	
	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	(%) PAY	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	(%) PAY
	151.570	100,0	156.900	100,0
1-9	27.050	17,9	27.224	17,4
10-49	36.458	24,1	32.496	20,7
50-249	26.243	17,3	28.854	18,4
250+	61.731	40,7	68.300	43,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

lamda 11.559 olup, bu firmalar tüm Türkiye'nin ihracatının yüzde 93,5'ini gerçekleştirmektedir.

1 milyon doların altında ihracat yapan firmaların toplam sayısı 51.954 olup, bu firmalar tüm ihracatımızın yüzde 6,5'ini yapmaktadır.

► TABLO.23 İHRACATTA YOĞUNLAŞMA

	2014		MİLYON DOLAR	PAY (%)
	MİLYON DOLAR	PAY (%)		
Tüm girişimler	156.900	100,0	113.391	100,0
İlk 5 girişim	23.980	15,3	19.235	17,0
İlk 10 girişim	33.564	21,4	26.749	23,6
İlk 20 girişim	42.338	27,0	34.261	30,2
İlk 50 girişim	54.647	34,8	44.630	39,4
İlk 100 girişim	66.096	42,1	53.326	47,0
İlk 500 girişim	99.702	63,5	77.409	68,3
İlk 1 000 girişim	115.739	73,8	88.638	78,2

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► TABLO.24 SEÇİLMİŞ İHRACAT BÜYÜKLÜKLERİ BAZINDA FİRMA KIRILIMI 2015

GRUP	FİRMA ADET	PAY (%)	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	PAY(%)
1 MİLYAR DOLARDAN FAZLA	9	0,014	20.142	15,1
100 MİLYON İLE 1 MİLYAR DOLAR ARASI	136	0,216	30.718	23,0
1 MİLYON İLE 100 MİLYON DOLAR ARASI	11.559	18,424	74.076	55,4
1 MİLYON DOLARDAN AZ	51.954	81,346	8.706	6,5
TOPLAM	62.749	100,00	133.642	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

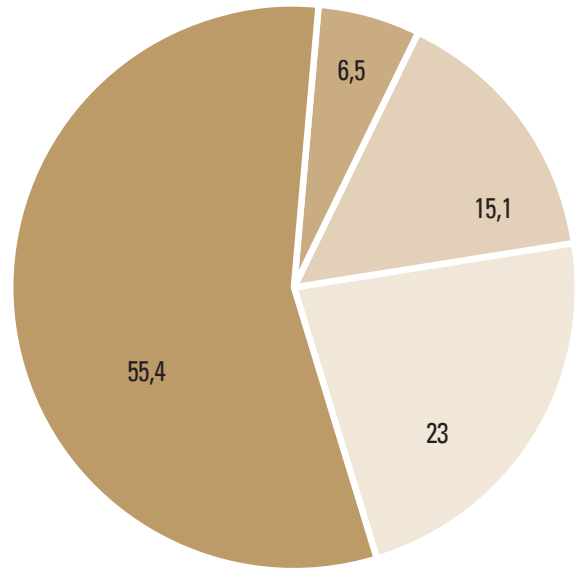
► TABLO.25 18 FARKLI İHRACAT ÖLÇEĞİNDE DETAYLI İHRACATÇI FİRMA KIRILIMI 2015

	GRUP (MİLYON DOLAR)	FİRMA ADET	FİRMA ADET(1)	PAY (%)	PAY % (1)	MİLYON DOLAR	MİLYON DOLAR(1)	PAY (%)	PAY (%)(1)
1	≥ 1.000	9	9	0,014	0,014	20.142	20.142	15,1%	15,1%
2	≥ 500 - < 1.000	9	18	0,014	0,029	6.888	27.029	5,2%	20,2%
3	≥ 250 - < 500	25	43	0,040	0,069	8.639	35.668	6,5%	26,7%
4	≥ 100 - < 250	102	145	0,16	0,23	15.192	50.860	11,4%	38,1%
5	≥ 50 - < 100	174	319	0,28	0,51	11.731	62.591	8,8%	46,8%
6	≥ 25 - < 50	407	726	0,65	1,16	14.207	76.798	10,6%	57,5%
7	≥ 10 - < 25	1.150	1.876	1,84	2,99	17.877	94.675	13,4%	70,8%
8	≥ 5 - < 10	1.719	3.595	2,75	5,73	12.000	106.674	9,0%	79,8%
9	≥ 3 - < 5	1.960	5.555	3,14	8,85	7.602	114.276	5,7%	85,5%
10	≥ 2 - < 3	1.895	7.450	3,03	11,87	4.659	118.935	3,5%	89,0%
11	≥ 1 - < 2	4.245	11.695	6,79	18,64	6.001	124.936	4,5%	93,5%
12	≥ 0,5 - < 1	5.458	17.153	8,74	27,34	3.893	128.829	2,9%	96,4%
13	≥ 0,25 - < 0,5	6.506	23.659	10,41	37,70	2.329	131.158	1,7%	98,1%
14	≥ 0,10 - < 0,25	9.520	33.179	15,24	52,88	1.549	132.706	1,2%	99,3%
15	≥ 0,05 - < 0,10	7.308	40.487	11,70	64,52	527	133.233	0,4%	99,7%
16	≥ 0,025 - < 0,05	6.838	47.325	10,94	75,42	248	133.481	0,2%	99,9%
17	≥ 0,010 - < 0,025	7.245	54.570	11,60	86,97	121	133.603	0,1%	100,0%
18	< 0,010	8.179	62.749	13,09	100,00	40	133.642	0,0%	100,0%
	TİM Toplam	62.749		100,0		133.642	133.642	100,0%	100,0%
	TÜİK Toplam					143.996	143.996		

KAYNAK: TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

► ŞEKİL.11 SEÇİLMİŞ İHRACAT BÜYÜKLÜKLERİ BAZINDA FİRMA GRUPLARININ TOPLAM İHRACAT İÇİNDE DAĞILIMI

İHRACAT İÇİNDE PAY %

- 1 MİLYAR DOLARDAN FAZLA İHRACAT YAPAN FİRMALAR
- 100 MİLYON İLE 1 MİLYAR DOLAR ARASI İHRACAT YAPAN FİRMALAR
- 1 MİLYON İLE 100 MİLYON DOLAR ARASI İHRACAT YAPAN FİRMALAR
- 1 MİLYON DOLARDAN AZ İHRACAT YAPAN FİRMALAR

III.7 ANA ve ALT FASILLARA GÖRE İHRACAT

Türkiye'nin sektörel ihracat gelişmeleri bu bölümde ayrıntılı olarak incelenmekte ve değerlendirilmektedir. Sektörel ihracat gelişmelerinin değerlendirilmesinde sektörler uluslararası bir uygulama olan Harmonize Sistem fasıl sınıflandırmasına göre

gruplandırılmaktadır. Harmonize sistemde fasıl sınıflandırmaları 2 basamaklı ana fasılları ve 4 basamaklı ayrıntılı fasılları gruplandırmaktadır. Bu çerçevede öncelikle ana fasıl grupları itibarıyla sektörel ihracattaki gelişmeler değerlendirilmektedir.

III.7.1 Ana Fasıllara Göre İhracat

İlk 20 Sektörün Payı Yüzde 75,9'a Yükseldi

Fasıla sınıflandırmasına göre en çok ihracat yapılan ilk 20 sektörde ihracat 2015 yılında yüzde 7,6 düşmüş ve 109,4 milyar dolara gerilemiştir. İlk 20 sektörün toplam ihracatı gerilemesine rağmen toplam ihracat içindeki payı 2015 yılında yüzde 75,9'a yükselmiştir.

Kıymetli Taş (Altın) İhracatı Rekor Seviyede Arttı Diğer Tüm Fasıllarda İhracat Düştü

Türkiye'nin 2014 yılı ihracatında ilk üç sırayı Motorlu Kara Taşıtları, Makineler ve Örme Giyim eşyaları almıştı 2015 yılında ise örme giyim eşyaları ilk üçteki yerini Kıymetli Taş (Altın) ve Metallere bırakmıştır.

En çok ihracatı yapılan ilk 20 fasıl içinde sadece üç fasılda ihracat artışı gerçekleşmiş diğer 17 fasılda ise ihracat düşmüştür. En çok ihraç edilen fasıl olan Motorlu Kara Taşıtları ihracatı toplam ihracat içindeki payını yükseltirken ihracat yüzde 3,3 azalmış ancak yine de genel ihracat performansına göre düşüş az kalmıştır. Makine ihracatı yüzde 9,2 gerilemiş bu yıl en fazla ihraç edilen üçüncü fasıl olan Kıymetli Taş (Altın) ihracatı yüzde 46 artmıştır.

2015 yılında ilk 20 fasıl ihracatı içinde ihracatı en çok düşen fasıllar Demir ve Çelik ile Mineral Yağlar ve Yakıtlar olmuştur. Demir ve Çelik ihracatı birim fiyatların azalması ile yüzde 29, Mineral Yakıtlarda ham petrol fiyatlarındaki düşüş nedeniyle yüzde 26 gerilemiştir.

Altın Haricinde Yalnız Sebze Meyve Müstahzarları ile Meyve İhracatı Arttı

2015 yılında Altın ihracatı yüzde 46 artarak 11,26 milyar dolara çıkarken, Sebze ve Meyve ürünleri ihracatı da zor yılı kayıpsız kapayarak dikkati çekmiştir. Bu fasılın en çok ihraç edildiği ülkelerle yaşanan zorluklara rağmen Sebze ve Meyve Müstahzarları yılı yüzde 4,7 ihracat artışı ile kapamayı başarmıştır. Meyve ihracatı ise çok az artmıştır.

En Büyük Gerileme Demir Çelik İhracatında

Dünya ekonomisinde emtialara olan talepteki yavaşlama ve emtia-metal fiyatlarındaki gerileme 2015 yılında da Türkiye dış ticareti üzerinde etkisini artırarak hissettrilmiş başta Demir-Çelik olmak üzere birçok sektörün ihracatı çok olumsuz etkilenmiştir.

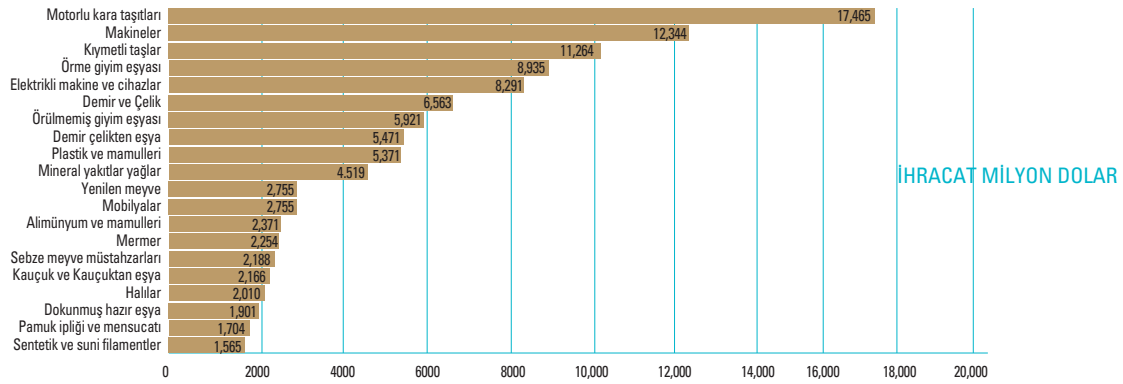
2014 yılında Demir-Çelik ihracatı yüzde 6,8, 2015 yılında ise yüzde 29 düşerek üst üste iki sene çok kötü bir performans

► TABLO.26 İHRACATIN 2 BASAMAKLI ANA FASILLARA GÖRE DAĞILIMI İLK 20 ÜRÜN

NO	FASILLAR	2014		2015		2014 / 2015 DEĞİŞİM (%)
		MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)	
87	Motorlu kara taşıtları	18.064	11,5	17.465	12,1	-3,3
84	Makineler	13.592	8,6	12.344	8,6	-9,2
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	7.717	4,9	11.264	7,8	46
61	Örme giyim eşyası	10.026	6,4	8.935	6,2	-10,9
85	Elektrikli makine ve cihazlar	9.693	6,2	8.291	5,8	-14,5
72	Demir ve çelik	9.244	5,9	6.563	4,6	-29
62	Örülmemiş (Dokuma) giyim eşyası	6.233	3,9	5.921	4,1	-5
73	Demir veya çelikten eşya	6.357	4	5.471	3,8	-13,9
39	Plastikler ve mamulleri	6.098	3,8	5.371	3,7	-11,9
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	6.112	3,8	4.519	3,1	-26
8	Meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	4.327	2,7	4.358	3	0,7
94	Mobilyalar	2.971	1,9	2.755	1,9	-7
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	2.547	1,6	2.371	1,6	-6,9
25	Mermer Çimento, Tuz Sülfür	2.549	1,6	2.254	1,6	-11,6
20	Sebzeler, meyvelerden müstahzarlar	2.090	1,3	2.188	1,5	4,7
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	2.597	1,6	2.166	1,5	-16,6
57	Hallılar	2.348	1,5	2.010	1,4	-14,4
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya	2.228	1,4	1.901	1,3	-14,7
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	1.875	1,2	1.704	1,2	-9,1
54	Sentetik ve suni filamentler	1.773	1,1	1.565	1,1	-11,7
	İlk 20 Fasıl	118.441	74,9	109.416	75,9	-7,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

ŞEKİL.12 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN İLK 20 FASIL 2015

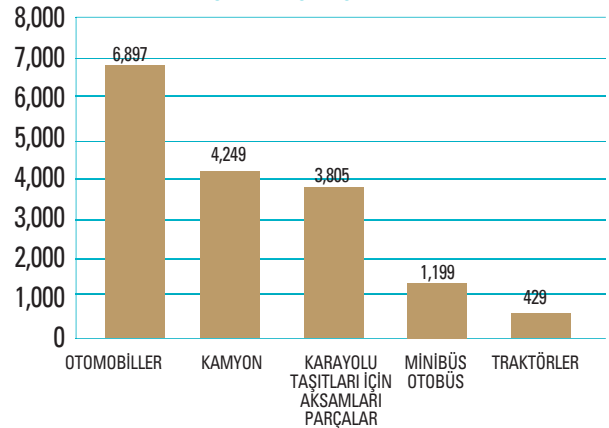
III.7.2 Alt Fasillara Göre İhracat

1-MOTORLU KARA TAŞITLARI

İhracatta Hız Kesildi Ancak Hala En Çok İhracat Yapılan Fasil

Motorlu kara taşıtları ana ve yan sanayi 2015 yılında genel ihracat performansına göre göreceli olarak daha iyi performans göstermiştir. 2015 yılında motorlu kara taşıtları ihracatında en çok ihracat yapılan alt fasıl grubu olan Otomobil ihracatı 2014 yılına göre yüzde 4,9 gerilemiştir. Kamyon ihracatı 2014 yılındaki yüzde 7,5 artış performansı az da olsa gerilemiş ancak 2015 yılında yine de yüzde 2,7 artmıştır. Traktör ihracatında ise gerileme yüzde 10,4'dür. En iyi performansı gösteren alt fasıl ise Minibüs ve Otobüs ihracatı olmuştur. Bu grupta ihracat artışı yüzde 7,1 olarak gerçekleşmiştir. İhracatta yaşanan gerilemeye tüm alt fasıllarda yer alan ürünlerin birim fiyatlarındaki

ŞEKİL.13 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

gerileme de neden olmuştur. Geçen yıl ki birim fiyatları bu yıl ortalama yüzde 15 dolaylarında gerilemiştir.

TABLO.27 MOTORLU KARA TAŞIT İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyat (\$/kg)	2015 Birim Fiyat (\$/kg)
8703	Otomobiller	6.856	7.256	6.897	-4,9	9,69	8,31
8704	Kamyon	3.851	4.139	4.249	2,7	8,18	6,89
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	3.905	4.134	3.805	-7,9	4,91	4,37
8702	Minibüs, Otobüs	1.103	1.119	1.199	7,1	13,47	11,63
8701	Traktörler	422	479	429	-10,4	7,13	6,11
8716	Römorklar	313	385	381	-0,9	3,16	2,77
8705	Kurtarıncılar, itfaiye, yol süpürme, zift taşıtı	149	175	156	-10,9	8,86	7,96

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

2-MAKİNE

Tüm Alt Fasıllarda İhracat Düştü

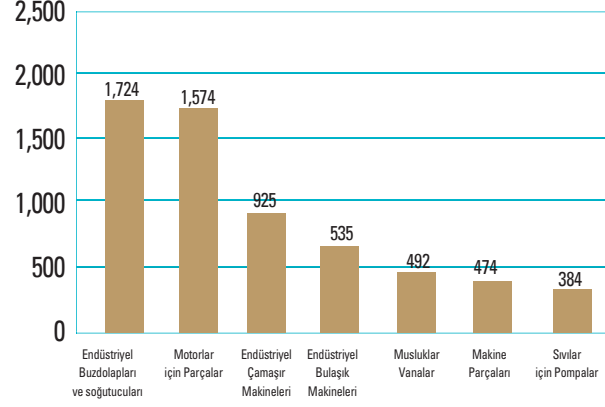
En çok alt fasılı içeren Makine ihracatı 2015 yılında yüzde 9,2 gerilemiştir. 2014 yılında hemen tüm alt fasıl ihracatlarında artış sağlanmış olmasına rağmen 2015 yılında bunun tam tersi olarak alt fasılların tümüne yakının da ihracat düşmüştür.

Makine ihracatında en çok ihracat yaptığımız 10 alt fasılda ihracat hem gerilemiş hem de tüm ürünlerin birim fiyatları düşmüştür. Bu 10 alt fasılda en büyük ihracat gerilemesi kırma ve öğütme makineleri, iş ve inşaat makinelerinin parçaları, musluk vana ve sıvı pompalarında yaşanmıştır.

Endüstriyel çamaşır makineleri ihracatı aynı seviyesini korumuş, endüstriyel buzdolapları, motor parçaları, santrifüj ve merkezi ısıtma kazanları alt fasıllarında da ihracat gerilemiştir.

2015 yılı Dünya ekonomisindeki düşük performans en büyük yatırım malı grubu olan makine ihracatının performansı üzerinde etkisini oldukça fazla göstermiştir. Makine ihracatında son

ŞEKİL.14 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015
İHRACAT MİLYON DOLAR

yıllarda hedef pazar olarak belirlenmiş bir çok pazarda yaşanan sorunlar da makine alt fasıllarının performansını olumsuz yönde etkilemiştir.

TABLO.28 MAKİNE İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
8418	Endüstriyel Buzdolapları ve soğutucular	1.952	2.019	1.724	-14,6	4,69	3,96
8409	Motorlar için parçalar	1.514	1.733	1.547	-10,7	19,21	17,98
8450	Endüstriyel çamaşır makineleri	811	925	925	-0,1	2,93	2,49
8422	Endüstriyel bulaşık makineleri,	558	591	535	-9,6	6,10	5,31
8481	Musluklar ve Vanalar	566	599	492	-17,9	10,50	9,07
8431	İş ve İnşaat Makinesi parçaları	553	597	474	-20,7	4,83	4,11
8413	Sıvılar için pompalar	422	472	384	-18,7	10,10	8,60
8421	Santrifüjler	398	403	384	-4,9	9,19	9,34
8403	Merkezi ısıtma kazanları	386	418	378	-9,7	8,96	8,68
8474	Kırma ve öğütme makinaları	408	433	333	-23	4,40	3,81

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

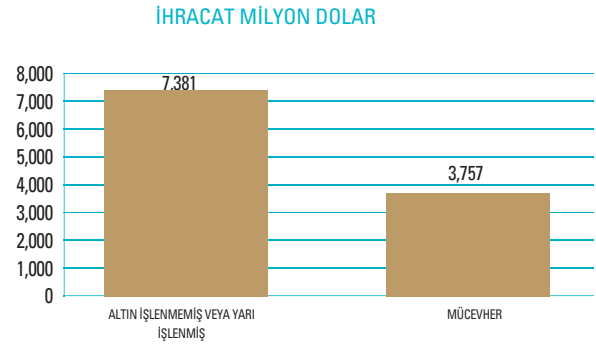
3-KIYMETLİ TAŞ VE METALLER

Altın İhracatı Sıçradı

Kıymetli taş ve metaller ihracatı 2014 yılında olduğu gibi 2015 yılında da artışını sürdürmüştür. 2015 yılında yüzde 46 artan kıymetli taş ve metal ihracatı 11,3 milyar dolar ile en fazla ihracat yapılan üçüncü fasıldır.

2015 yılında İşlenmemiş veya yarı işlenmiş altın ihracatı yüzde 129,8 artarken mücevher ihracatı yüzde 13,6 gerilemiştir. Alt fasıllarda yer alan ürün gruplarının birim fiyatları da düşmüştür.

ŞEKİL.15 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.29 KIYMETLİ TAŞ VE METAL İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
7108	Altın işlenmemiş veya yarı işlenmiş	3.349	3.212	7.381	129,8	41.223	38.301
7113	Mücevher	3.411	4.348	3.757	-13,6	17.819	15.379
7106	Gümüş işlenmemiş veya yarı işlenmiş	155	66	61	-7,8	645	504,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

4-ÖRME GİYİM EŞYASI

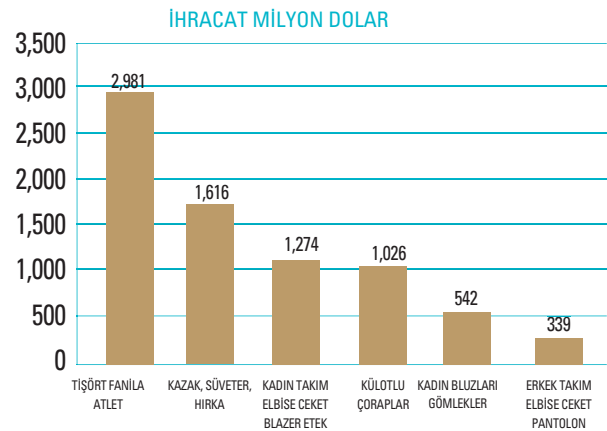
2014 Yılında İlk Defa 10 Milyar Dolar Barajını Aşan İhracat 2015'te Geriledi

Örme giyim eşya ihracatı 2014 yılında yüzde 8,4 artarak oldukça iyi bir performans göstererek 10 milyar dolar eşiğini aşmıştı. 2015 yılında ise Örme giyim eşyası ihracatı Avrupa Birliği pazarındaki toparlanmadan olumlu etkilense de yüzde 10,9 gerilemiştir. Rusya, Irak ve yakın-komşu pazarlardaki sıkıntılar 2014 yılına göre daha da artmış tüm alt fasıl ürünlerinde birim fiyatları azalmıştır.

2015 yılında en çok ihracat yapılan alt fasıl tişört fanila ve atletler olmasına rağmen en büyük gerileme de bu grupta olmuş ihracat yüzde 16,4 gerilemiştir.

Kadın takım elbise, ceket, bluz ve gömlekleri alt fasıllarında birim fiyatlar dikkate değer bir şekilde oldukça gerilemiştir. Daha ucuz ürünler ihraç edilmeye başlanmış bu da örme giyim eşyası ihracatını olumsuz etkilemiştir.

ŞEKİL.16 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILAR 2015

► TABLO.30 ÖRME GİYİM EŞYASI İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler,	3.276	3.566	2.981	-16,4	24,30	22,38
6110	Kazak, süveter, hırka,	1.629	1.754	1.616	-7,9	22,96	20,53
6104	Kadın takım elbise, ceket, blazer, etek	1.212	1.370	1.274	-7	26,30	20,57
6115	Külotlu çoraplar	1.151	1.217	1.026	-15,7	17,55	15,27
6106	Kadın bluzları, gömlekler,	533	573	542	-5,5	29,12	21,26
6103	Erkek takım elbise,ceket,pantolon,	349	374	339	-9,5	22,32	16,90
6108	Kadın kombinezon, gecelik, pijama,	293	320	312	-2,4	15,81	14,75
6105	Erkek gömlekleri	243	259	238	-8,3	34,65	28,96
6107	Erkek külotları, pijamalar, bormozlar,	118	151	165	9,4	15,49	15,29
6111	Bebek giyim eşyası	142	146	145	-1	19,09	16,91

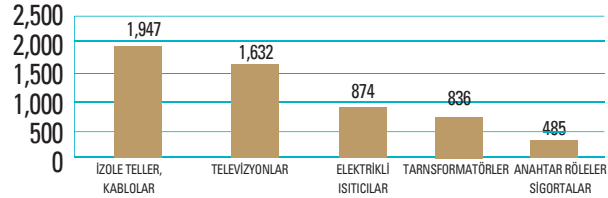
5-ELEKTRİKLİ MAKİNE VE CİHAZLAR

2015 Yılı İyi Geçmedi

Hem yatırım malları hem de tüketici elektroniği gibi iki farklı ürün grubunu içinde barındıran Elektrikli makine ve cihazlar fasılının ihracatı 2015 yılında yüzde 14,5 gerilemiştir. Bu gerileme de çelik, bakır, alüminyum ve daha bir çok metalde yaşanan fiyat gerilemeleri oldukça etkili olmuştur.

Alt fasıl gruplarında transformatör ve telefon ihracatı artmış diğer alt fasıllar ise yüzde 10-30 aralığında gerilemiştir. En çok ihracat gerçekleştirdiğimiz İzole teller, kablolar ihracatı yüzde 19,6, Televizyon ihracatı yüzde 14,3, elektrikli ısıtıcılar yüzde 18,4, anahtar role sigorta ihracatı yüzde 14,7, kontrol ve dağı-

► ŞEKİL.17 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İHRACAT MİLYON DOLAR

tım panoları ihracatı yüzde 29,1 düşmüştür. Bu ürünlerin birim fiyatları geçen seneye göre ortalama yüzde 5-10 aralığında gerilemiştir.

► TABLO.31 ELEKTRİKLİ MAKİNE VE CİHAZ İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
8544	İzole teller, kablolar	2.500	2.421	1.947	-19,6	5,82	5,01
8528	Televizyonlar, Monitörler ve projektörler	1.711	1.905	1.632	-14,3	27,13	27,48
8516	Elektrikli ısıtıcılar	968	1.071	874	-18,4	4,63	4,12
8504	Transformatörleri	906	769	836	8,6	7,12	6,57
8536	Anahtarlar, röleler, sigortalar,	572	569	485	-14,7	14,59	13,33
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar	676	665	472	-29,1	16	14,23
8502	Elektrik	239	259	251	-3,1	9,06	8,60
8507	Akümülatörler	305	288	222	-22,9	2,71	2,47
8512	Motorlu taşıtlar için aydınlatma ve işaret cihazları	188	222	212	-4,3	14,82	14,31
8517	Telefon cihazları	177	171	179	5	59,67	58,06

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

6-DEMİR-ÇELİK

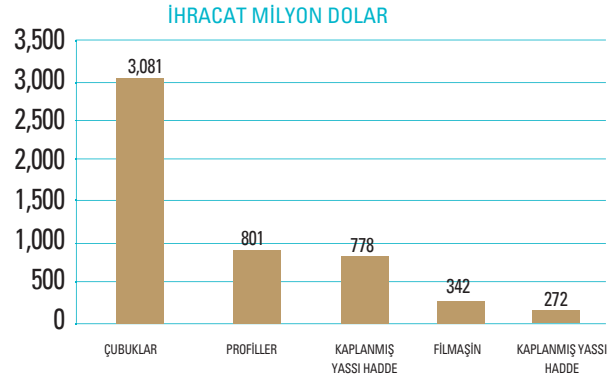
Uzun ve Yassı Ürünler İhracatında Gerileme Hızlanarak Devam Etti

Demir-çelik ihracatı 2015 yılında yüzde 29 gerilemiştir. Demir-çelik alt fasıl ürünleri içinde paslanmaz çelikten yassı hadde ürünleri ihracatı dışında tüm alt fasıllarda ihracat düşmüştür.

2015 yılında ABD haricinde ekonomik performans olarak tüm Dünya ülkelerinde ya gerileme ya da durağanlık yaşanmıştır. Bu ekonomik performans tüm emtia gruplarına olan talebi düşürmüş başta Çin olmak üzere bir çok ülke atıl kapasiteler ile karşı karşıya gelmiştir. Bu durumun yaşandığı en büyük sektör demir çelik sektörüdür. 2015 yılı Dünya demir çelik ihracatı Çin'in oldukça düşük fiyatlar ile yaptığı ihracattan çok olumsuz etkilenmiştir. Tüm ülkeler çareyi koruma önlemleri ve ilave vergiler getirmekte bulmuş bu da tüm pazarları etkilemiştir. Türkiye demir çelik ihracatı da tüm bu koşullardan oldukça olumsuz etkilenmiştir.

Demir çelik alt fasıl ihracatları hem miktar hem de değer olarak gerilemiş ihracat birim fiyatları da yüzde 10-40 aralığında düşmüştür.

ŞEKİL.18 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

Dünya da en çok ihracat demiri ihracatı yapan ülke olan Türkiye maalesef yakın pazarlardaki sıkıntılar nedeniyle daha uzak pazar arayışlarına yönelmiş bu da beraberinde navlun sıkıntılarını getirince bu ürün grubundaki ihracatta son yıllarda oldukça düşük ihracat performansı ortaya çıkmıştır.

Uzun yassı tüm alt ürün gruplarındaki ihracat yüzde 20-40 aralığında değişen oranlarda gerilemiştir.

TABLO.32 DEMİR VE ÇELİK İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
7214	Çubuklar	4.849	4.341	3.081	-29	0,56	0,42
7216	Profiller	1.141	1.171	801	-31,6	0,68	0,53
7208	Kaplanmamış yassı hadde ürünleri	939	995	778	-21,8	0,60	0,43
7213	Filmaşın	562	556	342	-38,4	0,59	0,44
7210	Kaplanmış yassı hadde ürünleri	516	396	272	-31,3	0,93	0,77
7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde ürünleri	80	218	232	6,8	2,54	2,13
7204	Hurda	137	235	147	-37,6	1,40	1,01
7228	Diğer alaşımli çelikten çubuk ve profiller	132	164	141	-13,7	0,91	0,65
7217	Teller	164	198	124	-37,4	0,86	0,71
7202	Ferro alyajlar	148	163	122	-25,2	1,47	1,51

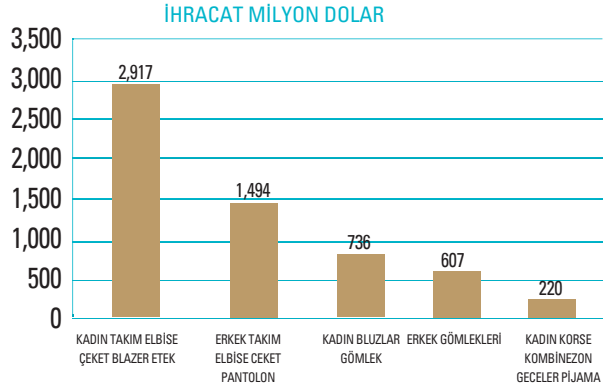
KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

7-DOKUMA GİYİM EŞYASI

Dokuma Giyim Eşyası İhracatı Örne Giyim Kadar Gerilemedi

Dokuma giyim eşyası ihracatı 2015 yılında yüzde 5 düşerek 5,9 milyar dolara gerilemiştir. Dokuma giyim eşyası alt fasıllarının kadınlara ait olan ürün gruplarında ihracatta daha büyük bir gerileme gerçekleşmiştir. Erkek ürün gruplarında ise gerileme nispeten daha düşük oranlardadır. Kadınlar için takım elbiseler, ceketler, etekler alt fasıl ihracatı 2,2 milyar dolar ile en çok ihracat gerçekleştirilen alt fasıldır. Bu grupta ihracat 2015 yılında yüzde 9,1 gerilemiştir. Kadın bluz, gömlek ile gecelik kombinezon alt faslında ihracat geçen sene ile aynı düzeyde kalmış kadın mantoları ve kabanları ihracatında yüzde 21,8'lik bir gerileme yaşanmıştır. Ürün birim fiyatları ortalama yüzde 10 düşmüştür.

ŞEKİL.19 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILAR 2015

TABLO.33 DOKUMA GİYİM EŞYASI İHRACATINDA ALT FASILAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
6204	Kadın takım elbise, ceket, blazer, etek	2.283	2.417	2.197	-9,1	31,72	26,85
6203	Erkek takım elbise, ceket, pantolon,	1.512	1.566	1.494	-4,6	25,33	22,18
6206	Kadın Bluzları, Gömlek	631	733	736	0,4	39,73	33,98
6205	Erkek Gömlekleri	533	630	607	-3,6	30,92	27,46
6208	Kadın korse, kombinezon gecelik, pijama	205	217	220	1,1	11,96	9,95
6211	Spor, kayak ve yüzme kıyafetleri	98	130	134	3,4	16,42	16,26
6202	Kadın Manto, kaban anoraklar	109	142	111	-21,8	23,21	20,79

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

8- DEMİR ve ÇELİKTEN EŞYALAR

Demir ve Çelikten Eşya İhracatında Birim Fiyatlar Düştü

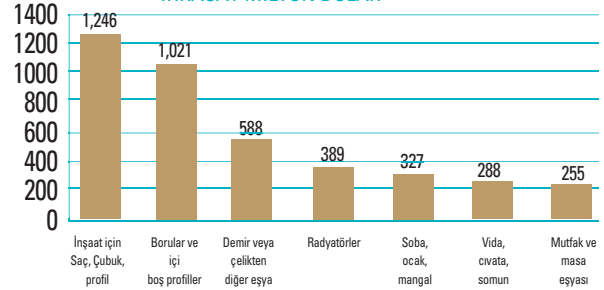
Demir ve çelikten eşya ihracatı 2015 yılında yüzde 13,9 düşerek 5,47 milyar dolara inmiştir.

Demir ve çelikten eşya alt fasıllarında 2015 yılında en çok ihracat yapılan ilk 10 alt fasıl içinde sadece diğer ince ve kalın borular ihracatı artmıştır. Diğer bütün alt fasıllarda ihracat azalmıştır.

En çok ihracat yaptığımız ürün inşaat sektöründe kullanılan inşaatta kullanılan sac, profil ve inşaat aksesuarlarıdır. 2015 yılında ihracat yüzde 15,4 düşerek 1,25 milyar dolara gerilemiştir. Çelik boru ihracatı ise en çok gerileyen alt fasıldır. İhracat yüzde 24,5 gerileyerek 1,02 milyar dolara inmiştir. 2015 yılı ihracat birim fiyatları da ortalama yüzde 10-20 düşmüştür.

En çok ihracatı yaptığımız iki alt ürün daha

ŞEKİL.20 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İHRACAT MİLYON DOLAR

çok inşaat sektörü ve alt yapılarda kullanılan ürünlerdir ve son yıllarda Orta Doğu ve Avrasya ülkeleri pazarlarına hem ekonomik hem de sosyal ve siyasi sıkıntılar nedeniyle ihracat oldukça düşmüştür. ABD son yıllarda çelik boru ihracatımızı arttırdığımız yegane pazardır.

TABLO.34 DEMİR VE ÇELİKTE EŞYA İHRACATINDA ALT FASILAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
7308	İnşaat için Sac, çubuk, profil	1.385	1.473	1.246	-15,4	2,04	1,88
7306	Borular ve içi boş profiller	1.345	1.353	1.021	-24,5	0,81	0,65
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	625	645	588	-8,8	2,57	2,34
7322	Radyatörler	451	451	389	-13,8	1,68	1,43
7321	Soba, Ocak, Mangal	358	385	327	-15	4,06	3,62
7318	Vida, Civata, Somun	261	308	288	-6,6	3,71	3,15
7323	Mutfak ve Masa Eşyası	267	298	255	-14,6	5,07	4,74
7305	Diğer ince ve kalın borular	161	141	194	38,3	0,96	0,98
7325	Diğer dökme eşya	201	211	161	-23,4	2,32	2,07
7311	Kaplar	169	143	141	-1,5	2,30	2,09

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

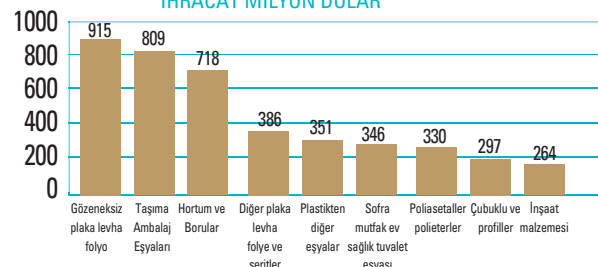
9-PLASTİK ve MAMULLERİ

Düşen Petrol Fiyatları Plastik Mamuller İhracat Birim Fiyatlarını Aşağı Çekti

Plastik mamulleri ihracatı 2015 yılında yüzde 11,9 gerilemiş tüm alt ürün gruplarının ihracat birim fiyatları petroldeki düşüşe de bağlı olarak yüzde 20'ler civarında azalmıştır.

En çok ihracatı yapılan ilk 10 alt ürün grubunun tamamın-

ŞEKİL.21 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILAR 2015 İHRACAT MİLYON DOLAR

da ihracat düşmüştür. En büyük düşüş plastik çubuk ve profil alt grubu ile hortum ve borulardır. Bu ürünlerdeki düşüş yüzde 20'nin üstündedir.

809 milyon dolar ihracat gerçekleştirdiğimiz Plastik ambalaj malzemeleri diğer alt fasillara göre nispeten en iyi performansı göstermiştir.

► TABLO.35 PLASTİK VE MAMÜLLERİ İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
3920	Gözeneksiz plaka levha folyo	888	967	915	-5,5	3,20	2,70
3923	Taşıma ambalaj eşyaları	763	816	809	-0,8	2,93	2,50
3917	Hortum ve borular	899	925	718	-22,4	2,63	2,54
3921	Diğer plaka, levha, yaprak, folyeve şeritler	350	420	386	-8,1	3,48	3
3926	Plastikten diğer eşya	342	402	351	-12,7	5,89	5,10
3924	Sofra, mutfak, ev, sağlık tuvalet eşyası	323	396	346	-12,6	3,71	3,11
3907	Poliasetaller, polietiler	355	410	330	-19,4	2,10	1,64
3916	Çubuklar ve profiller	405	407	297	-27,2	2,09	1,90
3925	İnşaat malzemesi	323	326	264	-18,8	2,82	2,48
3906	Akrilik polimerleri	210	229	199	-13,3	1,51	1,19

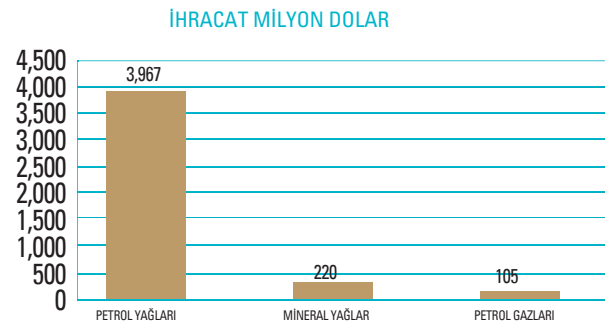
KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

10-MİNERAL YAKIT ve YAĞLAR

Çok Hızlı Gerileyen Petrol Fiyatları ve Azalan Talep İhracatı Çok Olumsuz Etkiledi

2015 yılı petrol fiyatlarının en çok düştüğü yıl olunca Mineral Yakıtlar ve Yağlar ihracatı 2015 yılında yüzde 26 gerilemiştir. Gerilemenin başlıca nedeni Dünyada petrol fiyatlarının 25 dolarlar seviyesine kadar inmesi olmuştur. Petrol arzı; İran'ın ihrac yasaklarının kalkması ile yeniden devreye girecek olması, ABD'nin tekrar ihracata başlaması ve OPEC ülkeleri arasındaki anlaşmazlıklar nedeni ile talebin oldukça üstünde kalmaya başlamış bu da petrol fiyatlarını yıl bo-

► ŞEKİL.22 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

► TABLO.36 MİNERAL YAKIT VE YAĞ İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
2710	Petrol yağları	5.963	5.480	3.967	-27,6	0,76	0,47
2700	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve ürünleri	249	226	220	-2,7	Gizli veri	Gizli veri
2711	Petrol gazları	267	184	105	-43	0,90	0,42

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

3 İHRACAT

yunca aşağı yönde baskılamıştır. 2016 yılında da bu süreç devam edeceğe benzemektedir. Bu nedenle hem ham petrol ve doğal gaz hem de petrol rafineri ürünlerinin fiyatlarının düşük seviyede kalmaya devam edecek olması nedeni ile Türkiye mineral yakıt ve yağ ürünleri ihracatı da geçtiğimiz

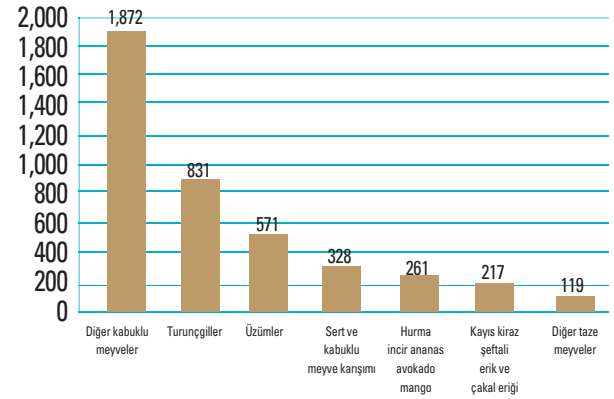
yıllarda gösterdiği performansın altında kalacaktır. Mineral yakıtlar ve yağlar içinde iki önemli ihraç kalemi bulunmaktadır. Bu iki kalemden Petrol yağları ihracatı 2015 yılında yüzde 27,6, ortalama ihraç birim fiyatı da yüzde 38,2 gerilemiştir. Petrol gazları ihracatı da yüzde 43 düşmüştür.

11-MEYVELER

İhracatı Düşmeyen Fasıl

Kabuklu meyve ihracatı 2014 yılında yüzde 9, 2015 yılında ise 0,7 artmış 2015 yılı ihracatı 4,36 milyar dolara yükselmiştir. Turunçgil, üzüm, incir gibi meyvelerde ihracatta gerileme yaşanmıştır. Bu ürünlerin haricinde en çok ihracatını yaptığımız diğer kabuklu meyveler alt faslında ihracat yüzde 19,9 yükselmiştir. Diğer kabuklu meyvelerin birim fiyatları da yüzde 26,6 yükselmiştir. İhraç birim fiyatlarında en büyük düşüş kayısı, erik, şeftali ihraç birim fiyatlarında yaşanmıştır. Bu ürünlerin fiyatlarındaki düşüş yüzde 37'dir. 2015 yılının sonlarında en çok ihracat yaptığımız ülke olan Rusya ile yaşanan sıkıntılara rağmen ihracat düşmemiştir. 2016 yılında ki ihracat performansı alternatif pazarlara yapılacak ihracat ile paralel olacaktır. 2016 yılında ki ihracat performansı alternatif pazarlara yapılacak ihracat ile paralel olacaktır.

ŞEKİL.23 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İHRACAT MİLYON DOLAR

TABLO.37 MEYVE İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
0802	Diğer kabuklu meyveler	1.254	1.560	1.872	19,9	9,12	11,55
0805	Turunçgiller	897	932	831	-10,8	0,60	0,55
0806	Üzümler	683	679	571	-15,9	1,41	1,43
0813	Sert ve kabuklu meyve karışımları	315	380	328	-13,8	4,42	4,50
0804	Hurma, incir, ananas, avokado mango	201	288	261	-9,4	3,72	3,62
0809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği	242	219	217	-1,2	1,66	1,04
0810	Diğer taze meyveler	94	126	119	-5,7	0,83	0,72

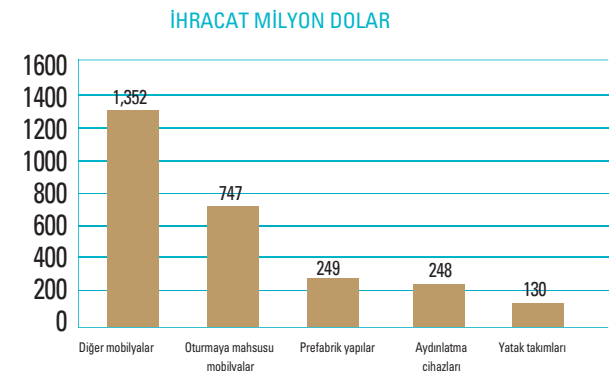
KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

12-MOBİLYA

Son Yıllardaki İstikrarlı Artış Kesildi

Mobilya ihracatı son yıllarda istikrarlı ve görece hızlı artış eğilimi göstermekteydi ancak bu eğilim 2015 yılında sürmedi ve mobilya ihracatı yüzde 7 gerileyerek 2,75 milyar dolara indi. Mobilya ihracatı alt fasılları performanslarını incelediğimizde Aydınlatma cihazları en büyük ihracat düşüşünün yaşandığı alt grup olmuştur. Aydınlatma cihazları ihracatı yüzde 21,2 gerileyerek 315 milyon dolardan 248 milyon dolara inmiştir. Oturma grubu mobilyalarında ihracattaki gerileme yüzde 5,2, diğer mobilyalarda (dişçi, berber, taşıt, sinema) yüzde 7,2, yatak takımlarında ise yüzde 2 olmuştur

ŞEKİL.24 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İHRACAT MİLYON DOLAR

► TABLO.38 MOBİLYA İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyat (\$/kg)	2015 Birim Fiyat (\$/kg)
9403	Diğer mobilyalar	1.325	1.457	1.352	-7,2	2,97	2,65
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar	739	788	747	-5,2	4,93	4,49
9406	Prefabrik yapılar	298	235	249	6	2,30	1,95
9405	Aydınlatma cihazları	296	315	248	-21,2	10,90	10,38
9404	Yatak takımları	121	133	130	-2	5,47	4,70

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

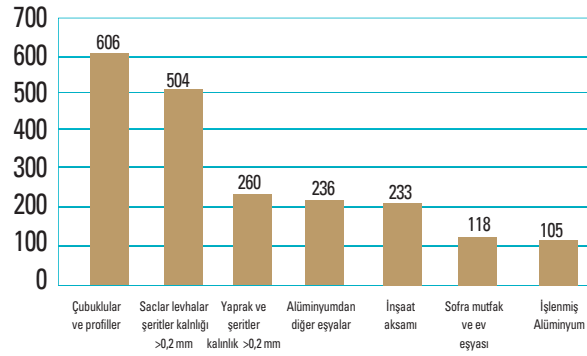
13-ALÜMİNYUM ve ALÜMİNYUMDAN EŞYA

İhrac Birim Fiyatları Azalınca İhracatta Geriledi

Alüminyumdan eşya ihracatı 2015 yılında yüzde 6,9 düşerek 2,37 milyar dolara gerilemiştir. Alüminyum ürünlerinin birim ihrac fiyatları da yüzde 10-15 civarında gerilemiştir. Çubuk ve profil ihracatı yüzde 7,7, sac ve levha ihracatı yüzde 5 düşmüştür. İnşaat aksamı ihracatı yüzde 17,9 ile en çok düşen alt fasıldır.

İşlenmemiş alüminyum ihracatı yüzde 17, kalınlığı 2mm'den düşük yaprak ve şeritler yüzde 7,7 ve sofa ve mutfak eşyası ihracatı yüzde 1,9 artmıştır.

► ŞEKİL.25 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İHRACAT MİLYON DOLAR

► TABLO.39 ALÜMİNYUM VE ALÜMİNYUMDAN EŞYA İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyat (\$/kg)	2015 Birim Fiyat (\$/kg)
7604	Çubuklar ve profiller	618	657	606	-7,7	4,12	3,92
7606	Sac lar, levhalar, şeritler kalınlığı >0,2 mm.	502	531	504	-5	2,98	2,66
7607	Yaprak ve şeritler kalınlık <= 0,2 mm	245	242	260	7,7	3,72	3,28
7616	Alüminyumdan diğer eşya	217	243	236	-2,9	7,36	6,26
7610	İNşaat aksamı	265	284	233	-17,9	5,95	5,21
7615	Sofra, mutfak ve ev eşyası	97	116	118	1,9	5,88	5,51
7601	İşlenmemiş alüminyum	68	92	105	13,7	2,36	2,10

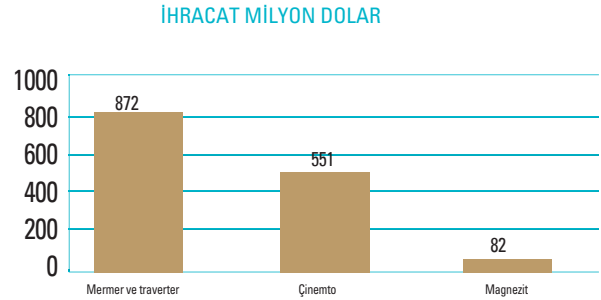
KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

14-MERMER ÇİMENTO ve MİNERALLER

Mermer ve Çimento İhracatı Gerilemeye Devam Etti

Mermer, çimento ve mineraller ihracatı 2014 yılında yüzde 11,6 gerileyerek 2,25 milyar dolara inmiştir. İhracatın iki önemli ürünü mermer ve traverten ile çimento ihracatında yüzde 10,6 ile yüzde 13,9 gerileme yaşanmıştır. Yakın pazarlarda inşaat ve altyapı yatırımlarında meydana gelen yavaşlama ve gerileme bu iki kalemin ihracatında düşüşe yol açmıştır.

ŞEKİL.26 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.40 MERMER VE ÇİMENTO İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
2515	Mermer ve traverten	1.120	976	872	-10,6	0,20	0,20
2523	Çimento	738	640	551	-13,9	0,06	0,05
2519	Magnezit	104	101	82	-19	0,33	0,29

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

15-SEBZE MEYVE MÜSTAHZARLARI

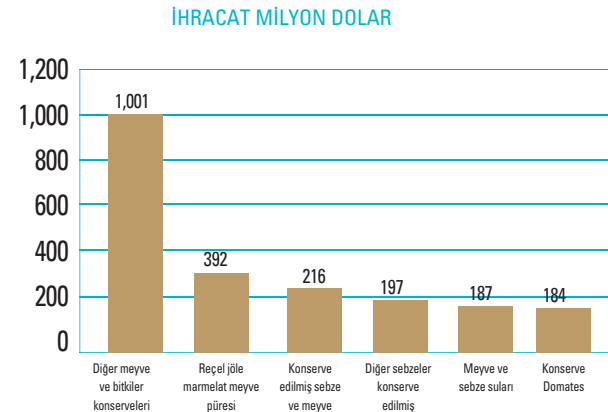
İhracat Artışını Sürdüren Yegane Fasil

En çok ihraç edilen ilk 20 fasıl içinde 2015 yılında ihracatın arttığı 3 fasıldan biri de sebze ve meyve müstahzarlarıdır. İhracat geçen seneye göre yüzde 4,7 artmıştır.

Alt fasıllar içinde en çok ihracat artışı gösteren ürünler reçel, marmelat ve meyve püresi olmuştur. İhracat yüzde 20,4 artarak 392 milyon dolara yükselmiştir. Diğer meyve bitki konserveleri ihracatı da yüzde 14,4 artarak 1 milyar dolara yükselmiştir. En çok ihracatı yapılan bu iki alt fasılın haricindeki alt fasıllarda ihracat gerilemiştir. Domates salçası ve konservelerindeki gerileme yüzde 19,42'dür.

İhraç birim fiyatları da ihracat artan ürünlerde artmış, ihracatında gerileme yaşanan ürünlerde ise azalmıştır.

ŞEKİL.27 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.41 SEBZE MEYVE MÜSTAHZARLARI İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
2008	Diğer meyve ve bitki Konserveleri	731	875	1.001	14,4	6,57	7,73
2007	Reçel, jöle, marmelat, meyve püresi	247	325	392	20,4	5,34	6,68
2001	Konserve edilmiş Sebze ve Meyve	235	241	216	-10,6	1,27	1,15
2005	Diğer sebzeler Konserveler	196	205	197	-3,9	1,83	1,77
2009	Meyve ve sebze suları	194	200	187	-6,5	1,59	1,41
2002	Konserve Domates	181	229	184	-19,4	1,46	1,41

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

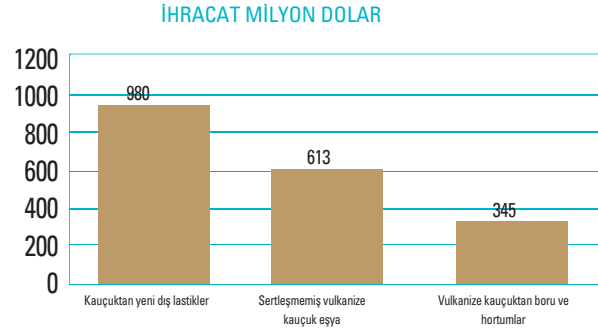

16-KAUÇUK ve KAUÇUKTAN EŞYA

Kauçuk Eşya İhracatında Düşüş

Kauçuk ve kauçuktan eşya ihracatı 2015 yılında yüzde 16,6 düşmüş ve 2,16 milyar dolara gerilemiştir. Kauçuk alt ürünleri içinde en önemli ihracat kalemi olan kauçuktan yeni dış lastikler ihracatı yüzde 15,6 gerilerken sertleştirilmiş vulkanize kauçuk eşya ihracatı yüzde 13, vulkanize kauçuktan boru ve hortumlar yüzde 20,1, karıştırılmış kauçuk ürünler ihracatı ise yüzde 26,8 gerilemiştir. Kauçuk alt fasıl ürünlerin hepsinde birim ihrac fiyatları 2014 yılına göre düşmüştür.

ŞEKİL.28 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.42 KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.173	1.161	980	-15,6	4,63	3,80
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuk eşya	634	705	613	-13	7,92	6,62
4009	Vulkanize kauçuktan boru ve hortumlar	394	432	345	-20,1	5,74	5,44
4005	Karıştırılmış kauçuk	92	104	76	-26,8	2,82	2,29

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

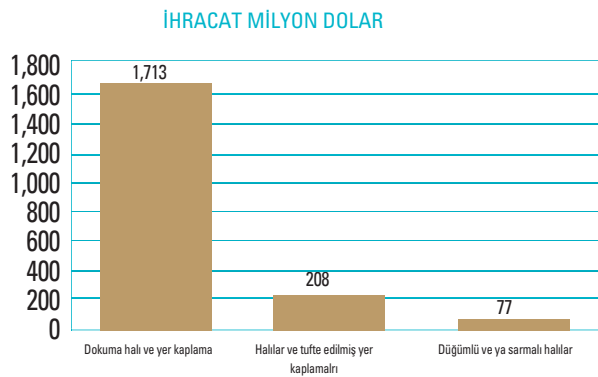
17-HALI

Halı İhracatı İstikrarlı Artışını Sürdüremedi

Son yıllarda istikrarlı ve göreceli hızlı bir artış gösteren Halı ihracatı 2015 yılında yüzde 14,4 düşerek 2 milyar dolara inmiştir.

Dokuma halı alt fasıl ihracatında yüzde 14,9 düşüş yaşanmış ihracat 1,7 milyar dolara inmiştir. Halılar ve tuftede edilmiş yer kaplamaları ihracatı ise yüzde 0,9 artmış ve 208 milyon dolara yükselmiştir. Dügümlü halı ihracatı ise yüzde 33,5 düşmüştür. Tüm alt fasıl ürünlerin ihrac birim fiyatları gerilemiştir.

ŞEKİL.29 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.43 HALI VE YER KAPLAMALARI İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
5702	Dokuma halı ve yer kaplamaları	1.877	2.012	1.713	-14,9	3,42	3,19
5703	Halılar ve tuftede edilmiş yer kaplamaları	173	206	208	0,9	3,71	3,05
5701	Dügümlü veya sarmalı halılar	123	116	77	-33,5	47,07	34,88

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

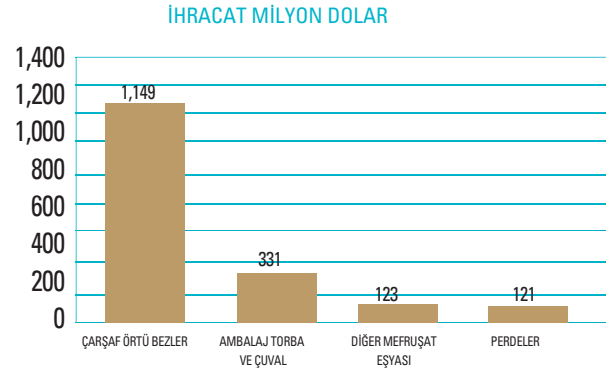
18- DOKUMA EŞYA

Hem İhracat Hem Birim Fiyatlar Geriledi

Tekstil sektörünün önemli bir kolu olan ev tekstilini barındıran dokuma eşya ihracatı 2015 yılında yüzde 16,2 düşmüş ve ihracat 1.15 milyar dolara gerilemiştir. Rusya, Ukrayna, Irak ve diğer komşu pazarlarda yaşanan sıkıntılar bu ürünlerin ihracatını olumsuz etkilemiştir.

Dokuma eşya ürünleri ihracatında önemli yer tutan çarşaf, örtü ve bez ihracatı yüzde 16,2 düşerken, ambalaj torba ve çuval ihracatı yüzde 13,1, Diğer mefruşat eşyaları ihracatı yüzde 8,1 ve perde ihracatı yüzde 5,6 oranında gerilemiştir. Alt fasıl ürünlerin birim fiyatlarındaki düşüş yüzde 5-20 civarında değişmektedir.

ŞEKİL.30 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.44 DOKUMA EŞYA İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyat (\$/kg)	2015 Birim Fiyat (\$/kg)
6302	Çarşaf, Örtü, Bezler	1.326	1.371	1.149	-16,2	9,57	8,33
6305	Ambalaj Torba ve Çuval	391	381	331	-13,1	4,01	3,53
6304	Diğer mefruşat eşyası	166	134	123	-8,1	12,27	9,76
6303	Perdeler	126	128	121	-5,6	13,30	12,68

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

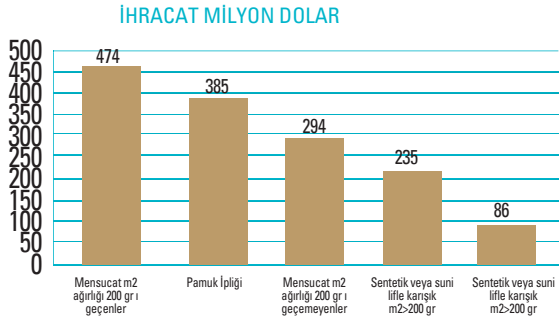
19-PAMUK ve PAMUKLU MENSUCAT

Pamuklu İhracatında Gerileme Devam Ediyor

Pamuk ve pamuklu mensucat ürünleri ihracatı 2015 yılında yüzde 9,1 gerileyerek 1,7 milyar dolara inmiştir.

En çok ihraç edilen alt fasıl ürünler içinde m2 si 200 gramdan az sentetik veya suni lifle karışık Pamuklu mensucat ürünlerinde ihracat yüzde 27,6 gerileyerek 118 milyon dolardan 86 milyon dolara inmiştir. Bu üründe ihracat hızla düşmektedir. Pamuk ipliği ihracatı aynı kalırken Pamuklu ağırlığı 200 gramı geçen mensucat ihracatı yüzde 15,4 gerileyerek 560 milyon dolardan 474

ŞEKİL.31 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.45 PAMUK VE PAMUKLU MENSUCAT İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyat (\$/kg)	2015 Birim Fiyat (\$/kg)
5209	Mensucat m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler	600	560	474	-15,4	10,74	9,08
5205	Pamuk ipliği	397	384	385	0,4	3,63	3
5208	Mensucat m2 ağırlığı 200 gr geçmeyenler	309	314	294	-6,3	10,52	9,19
5211	Sentetik veya suni lifle karışık m2>200 gr	223	232	235	1,6	13,80	11,95
5210	Sentetik veya suni lifle karışık m2<200 gr	128	118	86	-27,6	11,98	11,81

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

milyon dolara düşmüştür.
Pamuk fiyatları 2014 yılına göre 2015 yılında artmasına rağmen pamuk ürünlerinde birim fiyatların gerilemesi

diğer yandan yakın ve komşu pazarlardaki sıkıntılar pamuklu mensucat ihracatını olumsuz etkilemeye devam etmiştir.

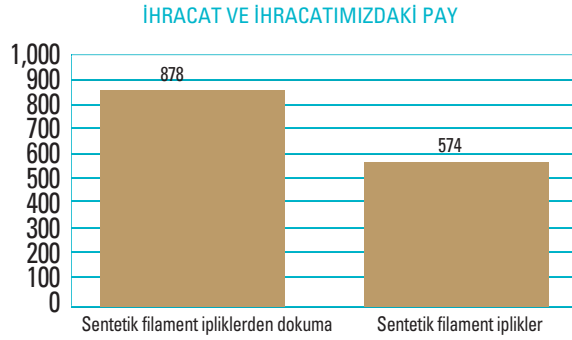
20- SENTETİK ve SUNİ FİLAMENLER

Sentetik ve Suni Filament İhracatı da Düştü

2014 yılında sentetik ve suni filament ihracatı yüzde 11,7 düşerek 1,56 milyar dolara inmiştir. İhracat artışı yavaşlamıştır.

Sentetik ve suni filament ihracatında iki önemli kalem bulunmaktadır. Sentetik filament ipliklerden dokuma ihracatı 2015 yılında yüzde 13,3 düşerek 878 milyon dolara gerilemiş, Sentetik filament iplik ihracatı ise yüzde 9,3 gerileyerek 574 milyon dolara düşmüştür.

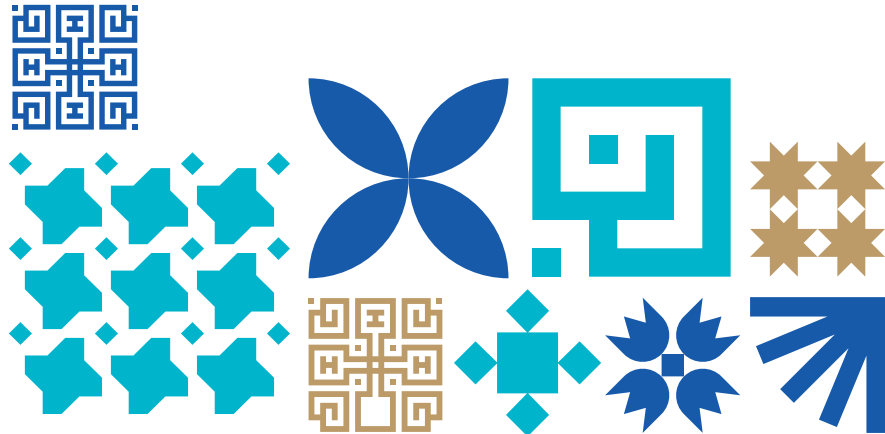
ŞEKİL.32 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.46 SENTETİK VE SUNİ FİLAMENLER İHRACATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
5407	Sentetik filament ipliklerinden dokumalar	981	1.013	878	-13,3	9,85	8,74
5402	Sentetik filament iplikleri	595	633	574	-9,3	3,30	2,89
5408	Suni filament ipliklerinden dokumalar	76	84	72	-14,6	18,06	17,13

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

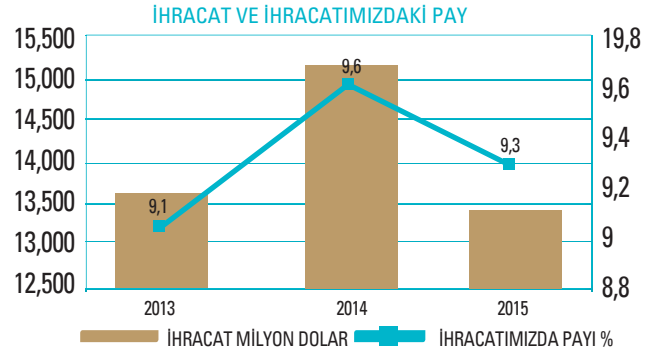
III.8 ÜLKELERE VE FASILLARA GÖRE İHRACAT

1-ALMANYA

Almanya En Büyük İhracat Pazarı Olmayı Sürdüremektedir

Almanya'ya 2015 yılında ihracat yüzde 11,4 gerilemiş ve 13,43 milyar dolara gerilemiştir. Almanya'nın toplam ihracatımız içindeki payı da yüzde 9,6'dan yüzde 9,3'e inmiştir. 2015 yılında Almanya'ya yapılan ihracatta çok sayıda fasıllarda ihracat düşmüştür. Almanya'ya ihracatta ilk üç sıra makineler, motorlu kara taşıtları ve örme giyim eşyaları olarak değişmiştir. Almanya'ya ihracatta en büyük düşüşler yüzde 20,8 ile örme giyim eşyasında ve yüzde 18 ile kauçuk ve kauçuktan eşyada gerçekleşmiştir. Motorlu kara taşıtları ihracatı ise yüzde 6 ile daha sınırlı düşmüştür. Almanya'ya ihracatı artan ürün grubu yüzde 23,7 ile sebzeler ve meyveler olmuştur.

ŞEKİL.33 ALMANYA'YA İHRACAT VE ALMANYA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

Almanya'ya ihracatı artan ürün grubu yüzde 23,7 ile sebzeler ve meyveler olmuştur.

TABLO.47 ALMANYA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
84	Makineler	2.162	2.352	2.085	-11,4
87	Motorlu kara taşıtları ve aksam, parçaları,	1.722	2.142	2.012	-6
61	Örme giyim eşyası	2.220	2.384	1.888	-20,8
85	Elektrikli makina ve cihazlar	881	995	900	-9,5
62	Örülmemiş giyim eşyası	895	937	799	-14,7
20	Sebzeler ve meyveler	461	555	687	23,7
73	Demir veya çelikten eşya	483	553	499	-9,8
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya	557	550	472	-14,1
8	Meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	448	478	459	-4
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	479	514	422	-18

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

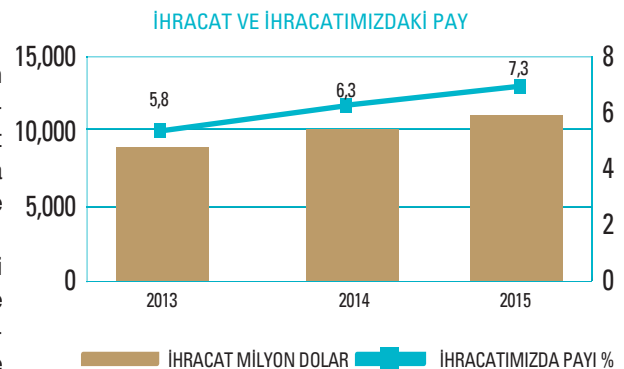
2-İNGİLTERE

İngiltere İhracatımızda İkinci Sıraya Yükseldi

2015 yılında çok sayıda ülkeye ihracatımız gerilemiş iken İngiltere'ye ihracatımız artmıştır. İngiltere ihracat pazarlarımızdaki ikinci sıraya yükselmiştir. İngiltere'ye ihracat 2015 yılında yüzde 6,7 artmış ve 10,56 milyar dolara ulaşmıştır. İngiltere'nin ihracatımız içindeki payı da yüzde 6,3'den yüzde 7,3'e yükselmiştir.

İngiltere'ye kıymetli veya yarı kıymetli taşlar ihracatı önemli ölçüde artarak 1,26 milyar dolara sıçramıştır. İngiltere'ye en çok ihracatı yapılan fasıl olan motorlu kara taşıtları ihracatı yüzde 10,6 artmıştır. Diğer ürünlerin ihracatında ise

ŞEKİL.34 İNGİLTERE'YE İHRACAT VE İNGİLTERE'NİN İHRACATIMIZDA PAYI

gerilemeler yaşanmıştır. Örne giyim eşyası ihracatı yüzde 11,1, makineler ihracatı yüzde 12,6 ve elektrikli makine ve cihazlar ihracatı yine yüzde 7,1 gerilemiştir.

İngiltere Avrupa Birliği'nin en hızlı büyüyen ekonomilerinden olmayı sürdürmektedir. Türkiye İngiltere'deki toparlanmadan 2015 yılında da yararlanmıştır.

► TABLO.48 İNGİLTERE'YE YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	1.865	2.220	2.456	10,6
61	Örne giyim eşyası ve aksesuarı	1.442	1.641	1.459	-11,1
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	55	135	1.261	832,6
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.028	1.170	1.087	-7,1
84	Makineler	910	892	780	-12,6
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	613	713	634	-11,2
73	Demir veya çelikten eşya	389	449	390	-13,1
39	Plastikler ve mamulleri	221	239	226	-5,6
8	Meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	215	212	210	-1
48	Kağıttan veya kartondan eşya	120	132	139	5,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

3-IRAK

Irak Pazarında Gerileme Derinleşerek Sürüyor

Irak'taki ticaret kaybımız 2015 yılında derinleşerek sürmüştü ve Irak ikinci sıradan üçüncü büyük ihracat pazarımız sırasına gerilemiştir.

2015 yılında ihracat yüzde 21,4 gerilemiş ve 8,56 milyar dolara inmiştir. Toplam ihracatımız için-

► TABLO.49 IRAK'A YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	661	606	504	-16,8
39	Plastikler ve mamulleri	671	588	493	-16,2
11	Değirmencilik ürünleri	528	550	486	-11,7
94	Mobilyalar	577	564	482	-14,4
85	Elektrikli makina ve cihazlar	949	759	477	-37,1
73	Demir veya çelikten eşya	906	793	471	-40,6
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	452	493	464	-5,7
72	Demir ve çelik	1.240	671	445	-33,7
61	Örne giyim eşyası ve aksesuarı	352	408	440	8
84	Makineler	674	513	371	-27,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

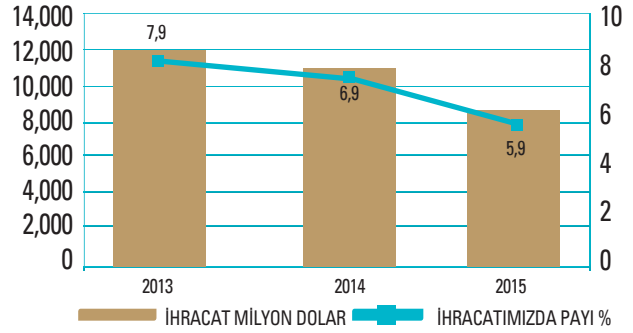
3 İHRACAT

deki payı da yüzde 6,9'dan yüzde 5,9'a düşmüştür. İki yılda 2 puan pay kaybı oluşmuştur.

İrak'a yapılan ihracatta hemen tüm önemli fasıllarda gerileme yaşanmıştır. En büyük gerileme yüzde 40,6 ile demir-çelik ürünlerinde olmuştur. Elektrikli makine ve cihazlarında yüzde 37,1, makinelerde yüzde 27,7 ihracat gerilemesi ortaya çıkmıştır. Irak'a ihracatını arttıran tek fasıl örme giyim eşyaları ürünleri olmuştur.

İrak ile yaşanan siyasi ve güvenlik sorunları 2015 yılında da ihracatımızı olumsuz etkilemiştir.

ŞEKİL.35 İRAK'A İHRACAT VE İRAK'IN İHRACATIMIZDA PAYI

4-İTALYA

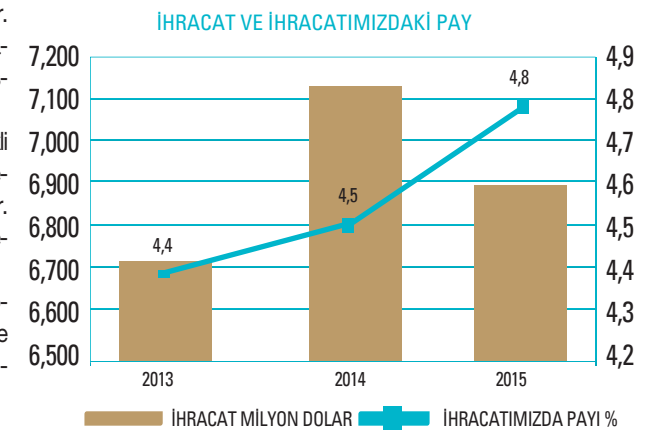
İtalya'ya İhracat Gerilemesi Daha Sınırlı Kaldı

2015 yılında çok sayıda pazara ihracatımızda yüksek oranlı gerilemeler yaşanmıştır. Ancak İtalya'ya ihracat göreceli daha sınırlı düşmüştür. İtalya dördüncü ihracat pazarımız olmayı sürdürmüştür. İtalya'ya ihracat 2015 yılında yüzde 3,5 düşmüş ve ihracat 6,89 milyar dolar olmuştur. İtalya'nın ihracatımızdaki payı yüzde 4,8'e yükselmiştir.

2015 yılında İtalya'ya ihracatta üç fasılda artış sağlanmıştır. Elektrikli makine ve cihazlar ihracatı yüzde 31,3, makine ihracatı yüzde 1,7, demir ve çelik ihracatı 2 yükselmiştir. Diğer fasıllarda ihracat gerilemiştir. İtalya'ya ihracatta en yüksek gerileme yüzde 21 ile örme eşya ve aksesuarlarında yaşanmıştır.

İtalya 2015 yılında ekonomik olarak yeniden büyümüştür. Bu ekonomik büyümenin katkısıyla Türkiye'nin İtalya'ya ihracatındaki gerileme diğer ülkelere ihracat gerilemesi ile karşılaştırıldığında daha düşük kalmıştır.

ŞEKİL.36 İTALYA'YA İHRACAT VE İTALYA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

TABLO.50 İTALYA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	1.524	1.566	1.655	5,7
8	Meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	432	663	647	-2,4
84	Makineler	439	520	529	1,7
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	374	372	324	-13
85	Elektrikli makine ve cihazlar	237	240	315	31,3
60	Örme eşya ve aksesuarları	311	329	260	-21
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	289	289	250	-13,4
39	Plastikler ve mamulleri	177	228	203	-11
72	Demir ve çelik	389	196	200	2
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	231	228	191	-16,4

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

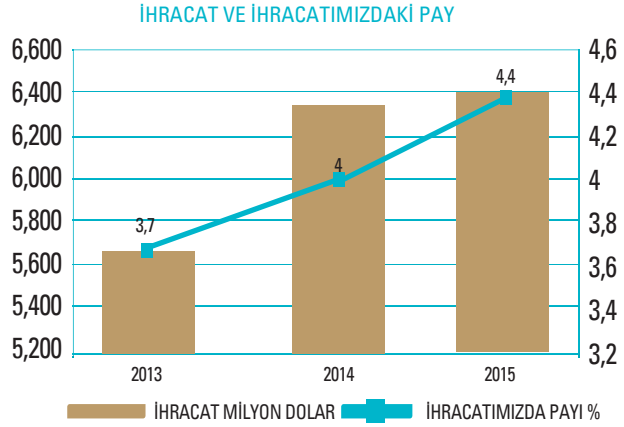
5-ABD

İhracatın Arttığı ABD Beşinci Büyük Pazarımız Oldu

2015 yılında az sayıdaki ülkeye ihracatımız artmış iken bu ülkeler içinde yer ABD 2015 yılında beşinci büyük pazarımız haline gelmiştir. ABD'ye ihracat 2015 yılında yüzde 0,9 artarak 6,40 milyar dolara yükselmiştir. ABD'nin ihracat pazar payı yüzde 4'den yüzde 4,4'e yükselmiştir. ABD'ye ihracatta önemli çok sayıda ürün grubunda ihracat yükselmiştir. Motorlu kara taşıtları ile aksam ve parçaları ihracatı yüzde 66,7 artmıştır. Hava ve uzay taşıtları ile aksam ve parçaları ihracatı yüzde 10,5, örme giyim eşyası ihracatı yüzde 21,3 artmıştır. Buna karşın demir çelik ürünleri ihracatı yüzde 20 gerilemiştir.

ABD ekonomisinde büyüme 2015 yılında hızlanarak sürmüştür. Buna bağlı olarak ithalat talebi de güçlenmektedir. Türkiye'nin ABD pazarındaki toparlanmadan tüm sektörler yaygın artışlar sağladığı görülmektedir.

ŞEKİL.37 ABD'YE İHRACAT VE ABD'NİN İHRACATIMIZDA PAYI

TABLO.51 ABD'YE YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
72	Demir ve çelik	513	1.141	913	-20
87	Motorlu kara taşıtlar aksam ve parçaları	664	458	763	66,7
84	Makineler	619	711	680	-4,4
68	Mineral ürünler	309	346	348	0,5
73	Demir veya çelikten eşya	296	341	335	-1,8
88	Hava taşıtları ve aksam ve parçaları	305	254	281	10,5
57	Halılar	221	272	274	0,8
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya	214	226	220	-2,8
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	133	153	165	8,4
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	114	123	149	21,3

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

6-FRANSA

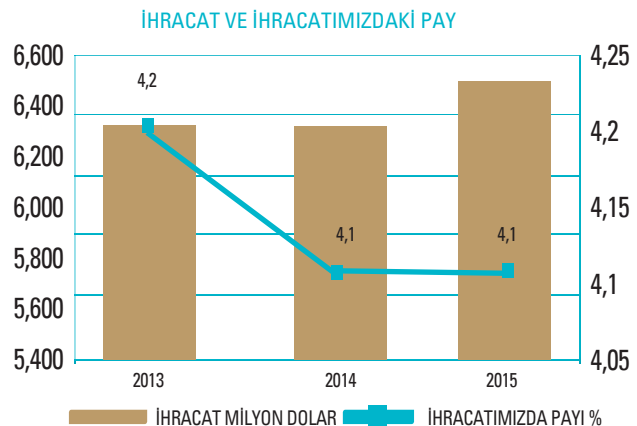
İhracatın Gerilediği Fransa Artık Altıncı Büyük Pazarımız

Fransa'ya ihracat 2015 yılında yüzde 9,5 gerilemiş 5,85 milyar dolara inmiştir. Fransa'nın ihracatımızdaki payı da yüzde 4,1 olmuştur. Fransa ABD'nin yükselmesi ile bir sıra gerilemiş ve 6. büyük ihracat pazarımız haline gelmiştir.

Fransa'ya ihracatta hemen tüm önemli alt fasıllarda ihracat gerilemiştir. En yüksek gerilemeler hazır giyim ürünleri ile ev tekstili ürünlerinde gerçekleşmiştir. Motorlu kara taşıtları ihracatı yüzde 11,9, elektrikli makine ve cihaz ihracatı yüzde 10,3 ve makine ihracatı yüzde 11,8 düşmüştür.

Fransa 2015 yılında zayıf bir ekonomik büyüme göstermiş olup, Türkiye'nin ihracat performansı da sınırlanmıştır.

ŞEKİL.38 FRANSA'YA İHRACAT VE FRANSA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

► TABLO.52 FRANSA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	2.091	2.068	1.822	-11,9
85	Elektrikli makina ve cihazlar	661	704	631	-10,3
84	Makineler	563	594	524	-11,8
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	606	603	463	-23,3
8	Meyveler yenilen sert kabuklu meyveler	250	247	326	31,7
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	311	328	261	-20,4
73	Demir veya çelikten eşya	212	181	177	-2,1
39	Plastikler ve mamulleri	177	191	176	-7,7
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya	194	182	149	-18,5
94	Mobilyalar	112	125	131	4,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

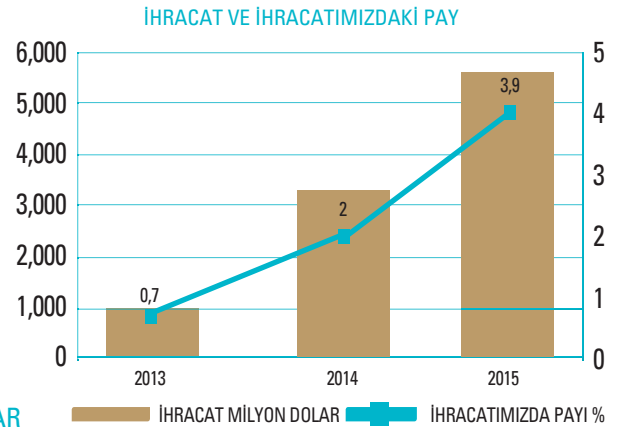
7-İSVİÇRE

Altın İhracatı İsviçre Pazarında Yine Belirleyici

İsviçre'ye ihracat 2015 yılında yüzde 77 artmış ve 5,68 milyar dolar olmuştur. İsviçre'nin Türkiye'nin ihracat pazarı içindeki payı da yüzde 3,9'a yükselmiştir. İsviçre ilk 20 ihracat sıralamasında en hızlı yükselen tek ülke olmuştur.

İsviçre'ye ihracatta belirleyici altın ihracatı olmaktadır. 2015 yılında İsviçre'ye altın ihracatı yüzde 108,7 artmış ve 4,89 milyar dolar olmuştur. Motorlu kara taşıtları ile elektrikli makine ve cihaz ihracatları ise önemli ölçüde gerilemiştir.

► ŞEKİL.39 İSVİÇRE'YE İHRACAT VE İSVİÇRE'NİN İHRACATIMIZDA PAYI

► TABLO.53 İSVİÇRE'YE YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	231	2.342	4.889	108,7
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	116	149	121	-19
8	Meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	67	88	115	30,5
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	64	68	65	-3,7
85	Elektrikli makina ve cihazlar	50	105	62	-40,9
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	77	68	58	-14,3

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

8-İSPANYA

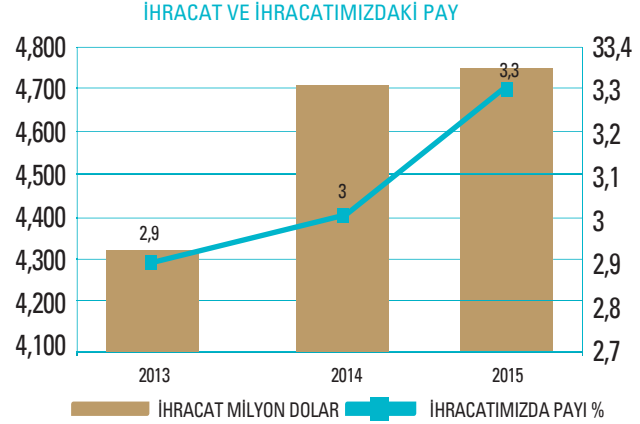
İspanya'daki Toparlanma İhracatımıza Yansıyor

İspanya'ya ihracat 2015 yılında sadece yüzde 0,1 gerilemiş ve 4,75 milyar dolar olmuştur. İspanya'nın ihracatımız içindeki payı yüzde 3,3'e yükselmiştir.

İspanya'ya önemli dört fasılda ihracat artmıştır. Dokuma giyim eşyaları ihracatı yüzde 6,3, motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları ihracatı yüzde 15,1, pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat ihracatı yüzde 11,7 ile plastik ve mamulleri ihracatı yüzde 8,9 artmıştır. Makine ihracatı da yüzde 1,3 yükselmiştir. Mineral yakıtlar ihracatı ile elektrikli makine ve cihazlar ihracatı ise önemli ölçüde gerilemiştir.

İspanya ekonomisi 2015 yılında göreceli hızlı bir ekonomik büyüme göstermiştir. İspanya'da hızlanan ekonomik büyüme Türkiye'nin ihracatına olumlu yansımaktadır.

ŞEKİL.40 İSPANYA'YA İHRACAT VE İSPANYA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

TABLO.54 İSPANYA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	629	819	942	15,1
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	699	823	875	6,3
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	753	766	754	-1,5
84	Makineler	290	353	357	1,3
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	302	247	184	-25,3
85	Elektrikli makine ve cihazlar	206	184	156	-15,2
72	Demir ve çelik	137	155	140	-9,4
39	Plastikler ve mamulleri	88	114	124	8,9
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	110	107	93	-13,2
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	81	78	87	11,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

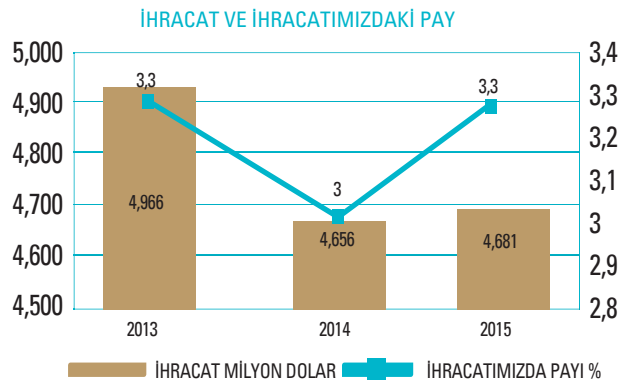
9-BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ

Petrol Gelirleri Düşen BAE'ye İhracatımız Arttı

Birleşik Arap Emirlikleri'ne ihracatımız 2015 yılında yüzde 0,6 artmış ve 4,68 milyar dolara yükselmiştir. BAE'nin ihracat pazarlarımız içindeki payı da yüzde 3,3'e çıkmıştır.

BAE ithalatı petrol fiyatlarındaki gerileme sonucu gelirlerinin düşmesinden olumsuz etkilenmiştir. Buna rağmen Türkiye BAE'ye ihracatını sınırlı da olsa artırmayı başarmıştır. BAE'ye 2015 yılında kıymetli ve yarı kıymetli taşlar (altın) ihracatı yüzde 4,6 artmış ve yeniden 2 milyar dolar seviyesini aşmıştır. Elektrikli makine cihazlar ihracatı yüzde 20,5, mobilyalar ihracatı yüzde 13 ve mineral yakıtlar ve yağ ihracatı

ŞEKİL.41 BAE'YE İHRACAT VE BAE'NİN İHRACATIMIZDA PAYI

da yüzde 15,4 yükselmiştir. Buna karşın demir-çelik ile savunma sanayi ihracatlarında yüksek gerilmeler yaşanmıştır. Petrol fiyatlarındaki gerileme ile daha sınırlı ithalata yönelen BAE pazarına çok sayıda sektörün ihracatının artması

başarı sayılmalıdır. BAE'nin özellikle İran'a yönelik transit ticarete rol oynaması da ihracatımızın tutunmasında etkili olmuştur.

► TABLO.55 BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NE YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	2.504	1.947	2.036	4,6
72	Demir ve çelik	680	777	587	-24,4
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	590	498	574	15,4
84	Makineler	125	192	176	-8,1
85	Elektrikli makina ve cihazlar	97	113	136	20,5
94	Mobilyalar	47	79	89	13
57	Halılar	62	75	71	-6
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	66	72	70	-2,9
93	Silahlar ve mühimmat aksam ve parçaları	62	104	69	-33,1
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	57	64	68	6,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

10-İRAN

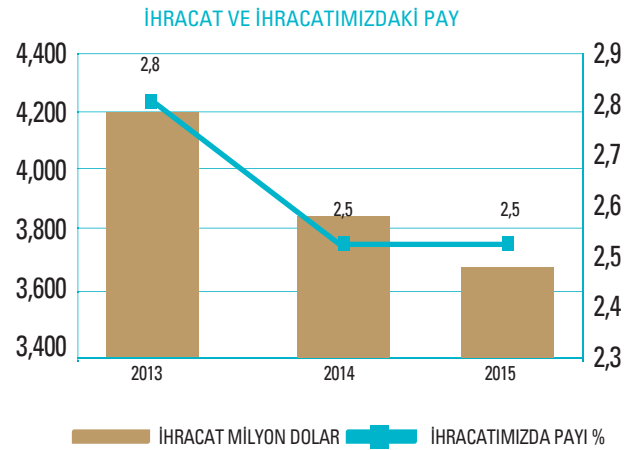
İran'a İhracat Geriledi

İran'a ihracat 2015 yılında yüzde 5,7 gerilemiş ve 3.67 milyar dolara inmiştir. İran'ın ihracat pazarlarımız içindeki payı yüzde 2,5 olarak değişmemiştir.

İran'a ihracatta altın etkisinin azaldığı görülmektedir. Buna rağmen İran'a halen en yüksek ihracat kalemi altındır. İran'a altın ihracatı 2015 yılında yüzde 8,5 artmıştır. Bunun dışındaki önemli ihracatçı fasıllar içinden makine ihracatı yüzde 12,6, plastik ve mamulleri yüzde 23,7, ahşap ve ağaç ürünleri ihracatı yüzde 19 ve elektrikli makine ve cihazlar ihracatı yüzde 3,5 gerilemiştir. Sentetik ve suni devamsız lifler ile çeşitli eşya ihracatı ise artmıştır.

İran ambargoların kalktığı, petrol fiyatlarındaki düşüşün etkilediği, Ortadoğu'daki gelişmelere doğrudan müdahil olan bir ülkedir. İran ticarete tüm Dünya için önemli fırsatlar sunmaktadır. Türkiye de yapılan tercihli ticaret anlaşmasının avantajı ile bu fırsattan daha çok yararlanabilecektir.

► ŞEKİL.42 İRAN'A İHRACAT VE İRAN'IN İHRACATIMIZDA PAYI

► TABLO.56 İRAN'A YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	1.679	820	890	8,5
84	Makineler	349	484	423	-12,6
39	Plastikler ve mamulleri	209	244	186	-23,7
44	Ağaç ve ahşap eşya	130	209	169	-19
85	Elektrikli makina ve cihazlar	144	164	158	-3,5
24	Tütün	113	133	133	0,2
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	91	95	120	26,4
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	73	108	99	-8
96	Çeşitli mamul eşya	25	44	93	111,5
73	Demir veya çelikten eşya	107	116	90	-22,1

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

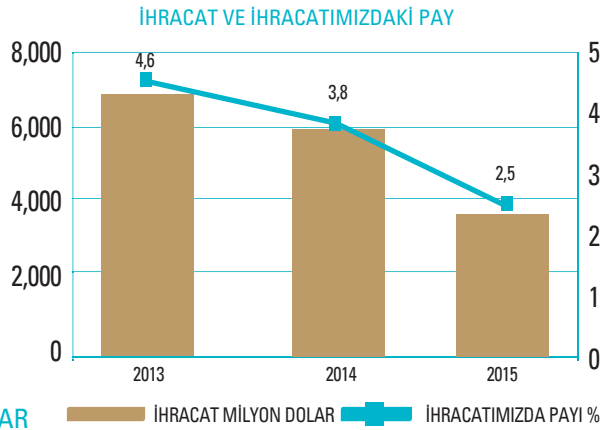
11-RUSYA

Rusya Pazarında Yüksek Kayıp

Rusya'ya ihracat 2015 yılında yüzde 39,5 azalmış ve 3,59 milyar dolara inmiştir. Rusya'nın ihracatımızda pazar payı yüzde 3,8'den yüzde 2,5'e düşmüştür. Rusya hızla gerileyerek on birinci pazarımız haline gelmiştir. Rusya'ya tüm fasillarda yapılan ihracatta önemli gerilemeler yaşanmıştır. Motorlu kara taşıtları ihracatı yüzde 66,9, makine ihracatı yüzde 44,7, elektrikli makine ve cihaz ihracatı yüzde 58,1, plastik ve mamulleri ihracatı ise yüzde 39,4 gerilemiştir.

Rusya'nın 2015 yılında yaşadığı ekonomik küçülme ile petrol fiyatlarındaki düşüşe bağlı olarak gelirlerinin düşmesine ilave olarak bu ülke ile yılın sonunda doğru yaşamaya başladığımız siyasi kriz Türkiye'nin ihracatını çok olumsuz etkilemiştir.

► ŞEKİL.43 RUSYA'YA İHRACAT VE RUSYA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

► TABLO.57 RUSYA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
8	Meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	614	622	600	-3,6
7	Sebzeler	347	385	337	-12,5
84	Makineler	730	577	319	-44,7
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	947	647	214	-66,9
39	Plastikler ve mamulleri	319	307	186	-39,4
60	Örme eşya	365	230	169	-26,7
85	Elektrikli makina ve cihazlar	363	330	138	-58,1
73	Demir veya çelikten eşya	163	137	93	-31,6
54	Sentetik ve suni filamentler	211	178	90	-49,1
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	126	114	90	-21,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

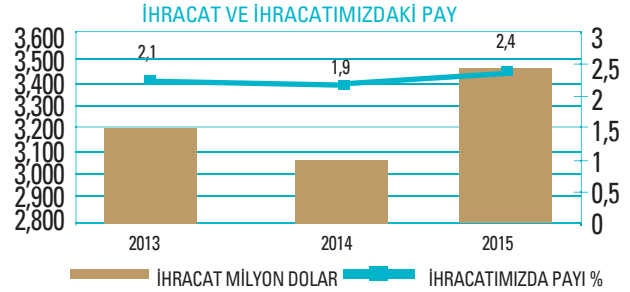
12-SUUDİ ARABİSTAN

En Yüksek İhracat Artışımız Suudi Arabistan'a Gerçekleşti

Türkiye'nin ilk yirmi ihracat pazarından on altı ülkeye ihracatı gerilemiş dört ülkeye ise ihracatı artmıştır. S.Arabistan 2015 yılında ihracatımızın en hızlı arttığı pazar olmuştur. S.Arabistan'a ihracat 2015 yılında yüzde 14,1 artarak 3,48 milyar dolara yükselmiştir. S.Arabistan'ın ihracatımız içindeki payı da yüzde 2,4'e yükselmiştir.

S.Arabistan'a demir çelik ile dokuma giyim eşyası dışındaki tüm önemli fasıllarda ihracat önemli ölçüde artmıştır. Mineral yakıt ve yağ ihracatı yüzde 42,1, mobilyalar ihracatı yüzde 45,4 ve motorlu kara taşıtları ile aksam ve parçaları ihracatı yüzde 37 artmıştır. S.Arabistan'ın petrol gelirlerindeki azalmaya rağmen çok

ŞEKİL.44 S.ARABİSTAN'A İHRACAT VE S.ARABİSTAN'IN İHRACATIMIZDA PAYI

sayıda fasılda önemli ihracat artışlarımız 2015 yılında da devam etmiştir.

S.Arabistan'ın petrol gelirlerindeki azalmaya rağmen çok sayıda fasılda önemli ihracat artışlarımız 2015 yılında da devam etmiştir.

TABLO.58 SUUDİ ARABİSTAN'A YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
85	Elektrikli makina ve cihazlar	377	269	417	55,2
57	Halılar	321	370	388	4,8
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	22	197	280	42,1
84	Makineler	194	233	271	16,4
94	Mobilyalar	98	135	196	45,4
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	78	103	141	37
72	Demir ve çelik	738	205	131	-36,1
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	126	135	130	-3,6
73	Demir veya çelikten eşya	98	120	130	8,1
68	Mineral ürünler	96	111	115	3,2

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

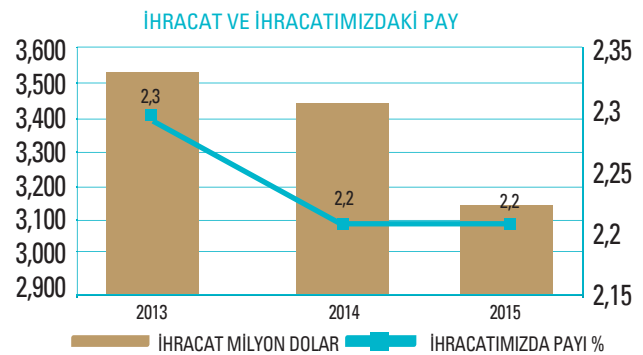
13-HOLLANDA

Hollanda'ya İhracat Performansı Zayıfladı

Hollanda'ya 2015 yılında ihracat yüzde 8,7 azalmış ve 3,16 milyar dolara düşmüştür. Hollanda'nın ihracatımız içindeki payı yüzde 2,2 olurken ilk yirmi içinde iki sıra gerilemiştir. Hollanda'ya hazır giyim ihracatı ile demir-çelik ihracatı gerilerken diğer önemli fasıllarda ihracat artmıştır. En yüksek ihracat yapılan motorlu kara taşıtları ihracatı 2015 yılında yüzde 0,9 yükselmiştir. Makine ihracatı yüzde 6,1, elektrikli makine ve cihazlar ihracatı yüzde 5,9, su ürünleri ihracatı yüzde 9,1 yükselmiştir.

Hollanda ekonomisi 2015 yılında daha hızlı büyümüştür. Türkiye bu büyümeden çok sayıda fasılda ihracatını artırarak yararlanmışır.

ŞEKİL.45 HOLLANDA'YA İHRACAT VE HOLLANDA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

► TABLO.59 HOLLANDA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	447	417	421	0,9
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	434	452	393	-13
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	354	361	308	-14,7
84	Makineler	144	165	175	6,1
3	Su ürünleri	110	132	144	9,1
20	Sebzeler ve meyvelerden müstahzarlar	121	131	135	2,9
8	Meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	126	140	127	-9,3
72	Demir ve çelik	182	228	123	-46,1
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	401	111	114	2,9
85	Elektrikli makina ve cihazlar	118	104	111	5,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

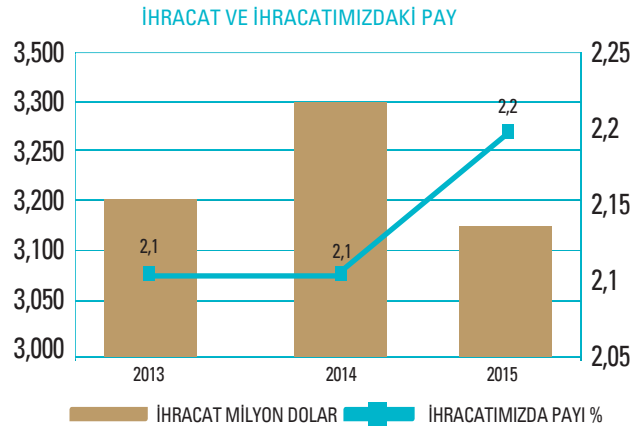
14-MISIR

İkili İlişkilerde Sorunlar Süerken İhracat Geriledi

Mısır ile ikili siyasi ilişkilerde sorunlar devam etmektedir. Mısır'a ihracat 2015 yılında yüzde 5,1 gerilemiş ve 3,13 milyar dolara inmiştir. Mısır, Türkiye'nin ihracat pazarları içindeki yüzde 2,2 pay almıştır.

Mısır'a birçok önemli alt fasılda ihracat artarken birçok fasılda ise ihracat gerilemiştir. Demir ve çelik ihracatı yüzde 47, makineler ihracatı yüzde 12,4, demir ve çelikten eşya ihracatı yüzde 22,4 artmıştır. Buna karşın motorlu kara taşıtları ihracatı yüzde 30,5 düşmüştür. En yüksek ihracat kaleminiz olan mineral yakıt ve yağlardaki ihracat ise yüzde 28 düşmüştür.

► ŞEKİL.46 MISIR'A İHRACAT VE MISIR'IN İHRACATIMIZDA PAYI

► TABLO.60 MISIR'A YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	1.164	859	619	-28
72	Demir ve çelik	294	329	484	47
84	Makineler	187	202	228	12,4
73	Demir veya çelikten eşya	121	124	152	22,4
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	109	200	139	-30,5
39	Plastikler ve mamulleri	121	141	138	-2,2
85	Elektrikli makina ve cihazlar	103	117	110	-6,1
57	Halılar	42	68	78	14,5
28	İnorganik kimyasallar	67	88	77	-12,4
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	59	68	71	3,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

15-ROMANYA

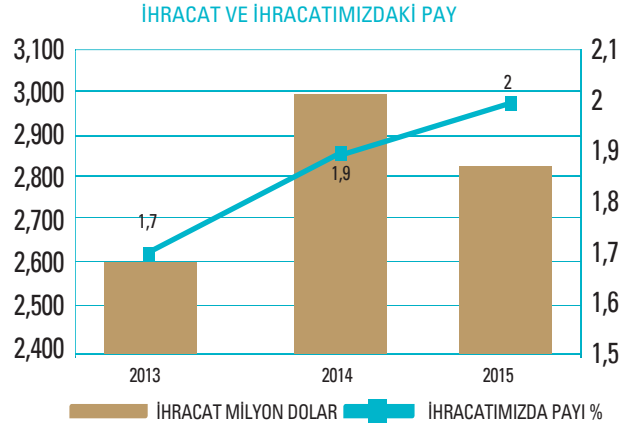
Romanya'ya İhracat Geriledi

Romanya'ya ihracat 2015 yılında yüzde 6,4 gerilemiş ve 2,82 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Romanya'nın toplam ihracatımız içindeki payı da yüzde 2'ye yükselmiştir. Romanya'ya son yıllarda görülen hızlı ihracat artışı mola vermiştir.

Romanya'ya 2015 yılında birçok fasılda ihracat gerilerken makineler ihracatı yüzde 3,6, dokuma giyim eşyası ihracatı yüzde 11,9, demir ve çelikten eşya ihracatı yüzde 1,6 artmıştır. Motorlu kara taşıtları ihracatı yüzde 11,7 gerilemiştir. Demir çelik ihracatı da yüzde 18,8 düşmüştür.

2015 yılındaki gerilemeye rağmen Romanya'nın ekonomisinde büyüme ve iki ülke arasında artan ticari bütünleşme ile ihracatta artış potansiyeli korunmaktadır.

ŞEKİL.47 ROMANYA'YA İHRACAT VE ROMANYA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

TABLO.61 ROMANYA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
84	Makineler	356	336	348	3,6
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	285	305	269	-11,7
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	140	263	254	-3,3
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	102	188	211	11,9
73	Demir veya çelikten eşya	167	189	193	1,6
72	Demir ve çelik	205	225	183	-18,8
39	Plastikler ve mamulleri	177	185	163	-11,7
85	Elektrikli makina ve cihazları	101	103	97	-6
60	Örme giyim eşyası ev aksesuarları	94	95	71	-25,6
54	Sentetik ve suni filamentler	60	65	58	-9,8

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

16-İSRAİL

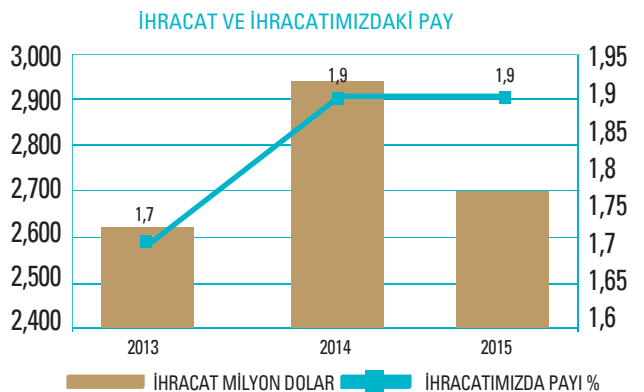
İsrail'e İhracat Yüzde 8,5 Geriledi

İsrail'e ihracat 2015 yılında yüzde 8,5 azalarak 2,7 milyar dolara inmiştir. İsrail'in ihracatımız içindeki payı da yüzde 1,9 olarak değişmemiştir.

İsrail'e demir-çelik ihracatı yüzde 36, motorlu kara taşıtları ihracatı yüzde 8,3, elektrikli makine ve cihazlar ihracatı yüzde 5,8 gerilemiştir. Dokuma giyim eşyası ihracatı yüzde 11,8 plastikler ve mamulleri ihracatı ise yüzde 11,8 artmıştır. Demir ve çelikten eşya ihracatı da önemli ölçüde düşmüştür.

Bölgesel sorunlar içinde istikrarlı ekonomik büyümesini sürdüren İsrail'e ihracat potansiyelimiz 2015 yılındaki gerilemeye rağmen devam etmektedir.

ŞEKİL.48 İSRAİL'E İHRACAT VE İSRAİL'İN İHRACATIMIZDA PAYI

► TABLO.62 İSRAİL'E YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	389	507	465	-8,3
72	Demir ve çelik	459	508	325	-36
85	Elektrikli makina ve cihazlar	195	193	182	-5,8
39	Plastikler ve mamulleri	143	172	181	5,5
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	120	140	156	11,8
84	Makineler	154	154	144	-6,2
73	Demir veya çelikten eşya	75	120	81	-32,1
25	Mineral ürünler	69	69	76	10,2
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	58	67	72	7,2
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	46	60	67	12,1

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

17-BELÇİKA

Belçika'ya İhracat Hızlı Düştü

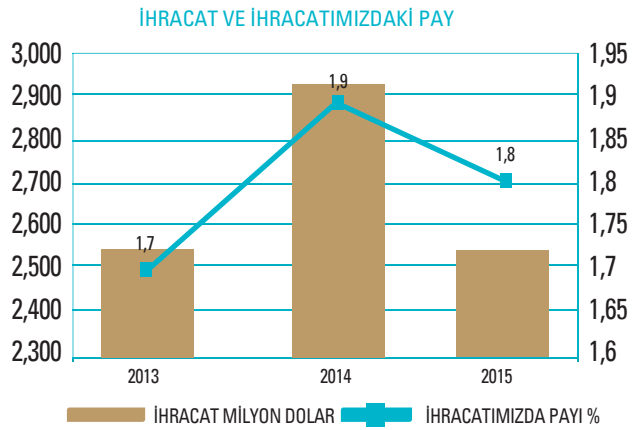
Belçika'ya ihracat 2015 yılında yüzde 13 düşmüş ve 2,56 milyar dolara inmiştir. Belçika'nın toplam ihracatımız içindeki payı da yüzde 1,8'e inmiştir. Belçika Avrupa Birliği ülkeleri içinde ihracatımızın göreceli daha hızlı gerilediği bir ülke olmuştur. Belçika çok sayıda fasılda ihracat yaptığımız bir pazar konumunu sürdürmektedir. 2015 yılında sentetik ve suni filamentler, sebzeler ve meyvelerden müstahzarlar ile plastikler ve mamulleri ihracatı artmıştır. Buna karşın motorlu kara taşıtları, örme ve dokuma giyim eşyası, makineler ile elektrikli makine ve cihaz ihracatları gerilemiştir. Benelüks bölgesinde toparlanmaya rağmen Belçika'ya ihracatımızda ortalamamızın üzerinde bir gerileme yaşanmıştır.

► TABLO.63 BELÇİKA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	841	916	870	-5,1
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	245	247	207	-16,3
84	Makineler	186	184	178	-3
54	Sentetik ve suni filamentler,	114	124	129	4,1
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	133	126	84	-33
85	Elektrikli makina ve cihazlar	108	106	84	-20,5
20	Sebzeler ve meyvelerden müstahzarlar	46	61	80	30,1
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	30	88	78	-11,4
39	Plastikler ve mamulleri	69	72	76	4,5
26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	102	119	70	-40,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.49 BELÇİKA'YA İHRACAT VE BELÇİKA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

18-ÇİN

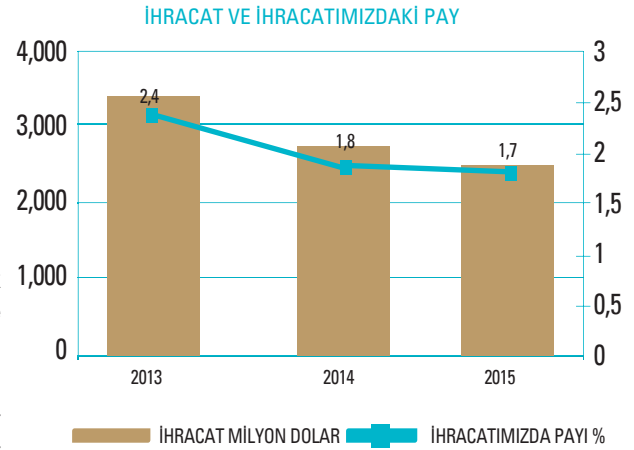
Çin'deki Ekonomik Yavaşlama İhracatımızı Ölümsüz Etkiledi

Çin'e ihracat 2014 yılından sonra 2015 yılında da önemli ölçüde gerilemiştir. 2015 yılında Çin'e ihracat yüzde 15,6 gerilemiş ve 2,42 milyar dolara inmiştir. İlk yirmi ihracat pazarımızda Çin göreceli yüksek ihracat gerilemesi yaşanan pazarlar içinde yer almıştır. Çin'in ihracatımız içindeki payı yüzde 1,7'ye düşmüştür.

Çin'e yapılan ihracatta önemli yer tutan mermer ihracatı yüzde 11,7, metal cevherleri ihracatı yüzde 34,7 ve inorganik kimyasallar ihracatı yüzde 15 gerilemiştir. Makine, boya ve sentetik-suni devamsız lifler ihracatı ise artmıştır.

Çin'de altyapı, inşaat ve sanayi yatırımlarında büyüme yavaşlamakta ve ekonomik büyüme hızı düşmektedir. Buna bağlı olarak Çin'in metal, mineral ve hammadde ithalatı da zayıflamaktadır. Türkiye'nin bu ürünler ağırlıklı Çin ihracatı da 2015 yılında olumsuz etkilenmiştir.

ŞEKİL.50 ÇİN'E İHRACAT VE ÇİN'İN İHRACATIMIZDA PAYI

TABLO.64 ÇİN'E YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
25	Mineral ürünler	1.091	952	840	-11,7
26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	1.363	842	550	-34,7
28	İnorganik kimyasallar	289	268	227	-15
84	Makineler	95	117	124	6,2
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	64	32	54	66
32	Boyalarda	33	34	37	8,3
73	Demir veya çelikten eşya	36	41	36	-12
90	Hassas ölçü ve tartı aletleri	22	31	35	15,6
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	69	40	34	-15,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

19-POLONYA

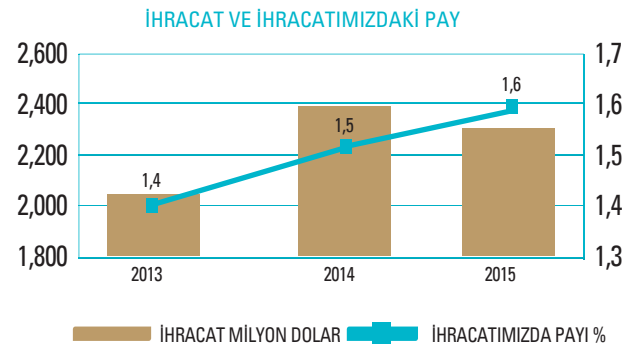
Polonya'da Hızlı Büyüme İhracat Kayıplarımızı Sınırlıyor

Polonya'ya ihracat 2015 yılında yüzde 3 gerilemiş ve 2,33 milyar dolara inmiştir. Buna rağmen Polonya'nın ihracatımız içindeki payı yüzde 1,6'ya yükselmiştir. Polonya 2015 yılında ihracat düşüşünün sınırlı yaşandığı az sayıdaki ülkeden biri olmuştur.

Polonya'ya ihracatta bazı fasillarda artışlar, bazılarında ise gerilemeler olmuştur. Motorlu kara taşıtları ihracatı yüzde 6,3 gerilemiştir. Örne ve dokuma giyim eşyaları ihracatı artmıştır. Makine ihracatı yüzde 2,5, elektrikli makine ve cihazlar ihracatı yüzde 4,4 düşmüştür.

Polonya AB-28 içinde 2015 yılında en hızlı büyüyen ekonomi olmuştur. Polonya'nın hızlı ekonomik büyümesi bu ülkeye yönelik ihracat düşüşümüzü sınırlamaktadır.

ŞEKİL.51 POLONYA'YA İHRACAT VE POLONYA'NIN İHRACATIMIZDA PAYI

► TABLO.65 POLONYA'YA YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	374	396	372	-6,3
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	191	253	254	0,6
84	Makineler	191	252	246	-2,5
8	Meyveler ve sert kabuklu meyveler	79	96	166	71,9
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	112	151	162	6,9
85	Elektrikli makina ve cihazlar	194	226	133	-41,4
39	Plastikler ve mamulleri	92	103	101	-2,3
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	69	77	87	13,6
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	108	98	81	-18
73	Demir veya çelikten eşya	85	78	71	-9,3

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

20-AZERBAIJAN

Azerbaycan'da Devalüasyon İhracatımızda Kuvvetli Düşüşe Yol Açtı

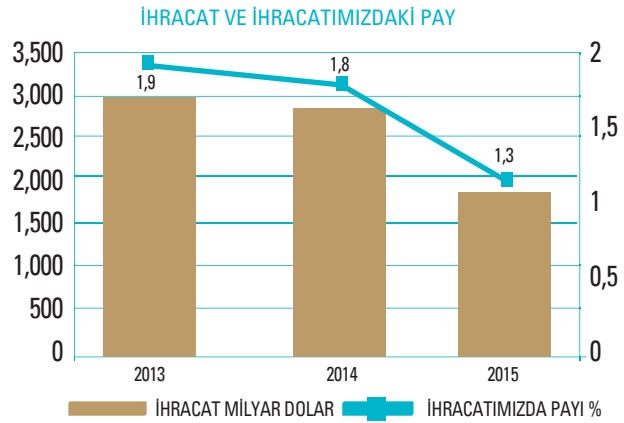
Azerbaycan'a ihracat 2015 yılında yüzde 33,9 gerilemiş ve 1,9 milyar dolara inmiştir. Azerbaycan'ın ihracatımız içindeki payı da yüzde 1,3'e kadar gerilemiştir. Azerbaycan ilk 20 pazar içinde ihracatımızın en yüksek gerilediği ülke olmuştur. Petrol gelirlerinin düşmesi ve para biriminde yaşanan yüksek oranlı devalüasyon ihracatımızı olumsuz etkilemiştir. Azerbaycan'a ihracatta alt fasıllardan makine ihracatında yüzde 43,1, demir ve çelikten eşya ihracatında yüzde 38,4, demir-çelikten eşya ihracatı yüzde 38,4, elektrikli makine ve cihazlar ihracatında yüzde 45,5, plastik ve mamulleri ihracatında yüzde 35,3 ve mobilya ihracatında yüzde 42,1 gerileme yaşanmıştır.

► TABLO.66 AZERBAIJAN'A YAPILAN İHRACATTA FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
84	Makineler	387	345	196	-43,1
39	Plastikler ve mamulleri	258	270	175	-35,3
85	Elektrikli makina ve cihazlar	265	272	148	-45,5
73	Demir veya çelikten eşya	259	240	148	-38,4
94	Mobilyalar	221	224	130	-42,1
34	Temizlik malzemeleri	71	79	71	-10,6
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	96	90	68	-24,1
96	Çeşitli mamul eşya	65	66	67	2
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	66	71	59	-15,8
72	Demir ve çelik	142	107	59	-45,2

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.52 AZERBAIJAN'A İHRACAT VE AZERBAIJAN'IN İHRACATIMIZDAKI PAYI

ITHALAT

IV.1 TEMEL İTHALAT GÖSTERGELERİ

IV.1.1 Toplam İthalat ve Dünya Mal İthalatı İçinde Yerimiz

Küresel Gelişmeler, Ekonomi Politikaları ve Enerji Fiyatlarındaki Gerileme İle İthalat Önemli Ölçüde Azaldı

Türkiye'nin ithalatı 2015 yılında yüzde 14,5 gerileyerek 207,2 milyar dolara inmiştir. 2015 yılında ithalat 35 milyar dolar gerilemiştir. İthalattaki önemli gerilemeye yol açan dört önemli unsur bulunmaktadır.

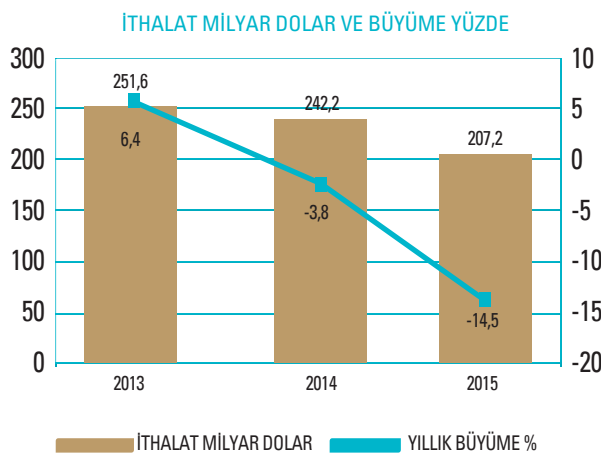
Bu unsurların başında 2015 yılında petrol ve doğalgaz fiyatları ile diğer emtia fiyatlarında yaşanan önemli gerileme gelmektedir. Enerjide dışa bağımlı Türkiye'nin enerji ithalatı 2015 yılında hissedilir şekilde düşmüştür. İkinci unsur 2012 yılından itibaren uygulanmaya başlanan ekonomi politikaları ile ithalatta giderek genişleyen korunma önlemleridir. Üçüncü unsur Türk Lirasının 2015

► TABLO.1 İTHALAT

	2013	2014	2015
İTHALAT (MİLYAR DOLAR)	251,6	242,2	207,2
DEĞER BAZINDA DEĞİŞİM %	6,4	-3,8	-14,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.1 İTHALATTA GELİŞMELER

yılında yaklaşık yüzde 20 değer kaybetmesi ve ithalatın bu nedenle daha pahalı hale gelmesidir. Dördüncü unsur ise küresel ekonomideki yavaşlamaya bağlı olarak mal ticaretinde ortaya çıkan daralmanın Türkiye'nin ithalatında da etkili olmasıdır.

► TABLO.2 DÜNYA MAL İTHALATI İLE BÜYÜME KARŞILAŞTIRMASI

	2013	2014	2015
DÜNYA MAL İTHALATI DEĞER BAZINDA BÜYÜME %	2,0	1,2	-10,9
TÜRKİYE İTHALATI DEĞER BAZINDA BÜYÜME %	6,4	-3,8	-14,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

Türkiye'nin İthalatı Daha Hızlı Yavaşladı

Türkiye'nin ithalat artışı ile dünya mal ithalatının gelişimi karşılaştırılmaktadır. Dünya mal ithalatı 2015 yılında dolar cinsinden değer olarak yüzde 10,9 azalmıştır. Türkiye'nin mal ithalatı ise 2015 yılında yüzde 14,5 gerilemiştir. Türkiye'nin mal ithalatı 2015 yılında dünya mal ithalatındaki gerilemeden daha yüksek bir düşüş göstermiştir. Bunda Türkiye'nin fiyatları önemli ölçüde düşen enerji ithalatına olan yüksek bağımlılığı rol oynamıştır.

Türkiye'nin Dünya Mal İthalatı İçinde Payı Yüzde 1,24'e Geriledi

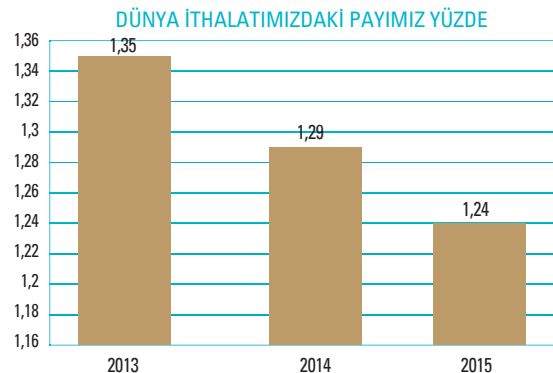
Türkiye'nin mal ithalatının dünya mal ithalatı içindeki payı 2014 yılında yüzde 1,29 olurken 2015 yılında yüzde 1,24'e

► TABLO.3 DÜNYA MAL İTHALATI İÇİNDEKİ PAYIMIZ

	2013	2014	2015
TÜRKİYE İTHALAT (MİLYAR DOLAR)	251,6	242,2	207,2
DÜNYA MAL İTHALATI (MİLYAR DOLAR)	18.595	18.711	16.766
TÜRKİYE PAY %	1,35	1,29	1,24

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

► ŞEKİL.2 DÜNYA MAL İTHALATINDA PAYIMIZ

gerilemiştir. Son iki yılda Türkiye'nin dünya ithalatındaki payı 0,11 puan gerilemiştir.

Türkiye Dünya'nın Yirmi Birinci Büyük İthalatçısı Oldu

Türkiye dünyanın önemli mal ithalatçısı ülkeleri içinde

son yıllarda ilk yirmi içinde yer almıştır. 2013 yılında 252 milyar dolar ithalat ile Türkiye 19. büyük ithalatçı ülke olmuştu. 2014 yılında ithalatındaki gerileme ile 20. büyük ithalatçı sırasına inmişti. 2015 yılında ise ithalatındaki önemli gerileme ile Türkiye dünyanın 21. büyük ithalatçısı ülke olmuştur.

► TABLO.4 DÜNYA MAL İTHALATI İÇİNDEKİ SIRAMIZ

SIRA	ÜLKE	İTHALAT (MİLYAR DOLAR)		2014/2015 DEĞİŞİM (%)	2015 PAY (%)	2014 SIRASI
		2014	2015			
1	ABD	2.409	2.308	-4,2	13,77	1
2	ÇİN	1.960	1.682	-14,2	10,04	2
3	ALMANYA	1.217	1.050	-13,7	6,26	3
4	JAPONYA	822	648	-21,0	3,87	4
5	İNGİLTERE	683	626	-8,3	3,74	5
6	FRANSA	679	573	-15,8	3,41	6
7	HONG KONG	601	559	-7,0	3,34	7
8	HOLLANDA	587	506	-13,8	3,02	8
9	GÜNEY KORE	526	436	-17,1	2,60	9
10	KANADA	475	436	-9,1	2,60	10
11	İTALYA	472	409	-13,3	2,44	11
12	MEKSİKA	412	405	-1,7	2,42	14
13	HİNDİSTAN	460	392	-14,8	2,34	12
14	BELÇİKA	451	375	-16,9	2,24	13
15	İSPANYA	356	309	-13,2	1,84	16
16	SİNGAPUR	366	297	-18,9	1,77	15
17	İSVİÇRE	276	252	-8,7	1,50	26
18	TAYVAN	274	238	-13,1	1,42	18
19	BAE	262	230	-15,7	1,40	19
20	AVUSTRALYA	238	208	-12,0	1,20	22
21	TÜRKİYE	242	207	-14,5	1,24	20
22	TAYLAND	228	203	-11,0	1,21	23
23	RUSYA	308	194	-37,0	1,16	17
24	POLONYA	218	193	-11,5	1,15	24
25	BREZİLYA	239	179	-25,1	1,07	21
26	MALEZYA	209	176	-15,8	1,05	25
27	S.ARABİSTAN	174	172	-0,9	1,03	29
28	VİETNAM	149	166	+11,4	0,99	32
29	AVUSTURYA	182	155	-14,8	0,92	27
30	ENDONEZYA	178	143	-19,7	0,85	28

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

IV.1.2 Ekonomik Faaliyetlere ve Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat

Türkiye'nin mal ithalatının sektörel dağılımı ve gelişimi uluslararası üç ayrı mal sınıflandırması kullanılarak değerlendirilmektedir.

İthalatta En Yüksek Payı İmalat Sanayi Ürünleri Almaktadır

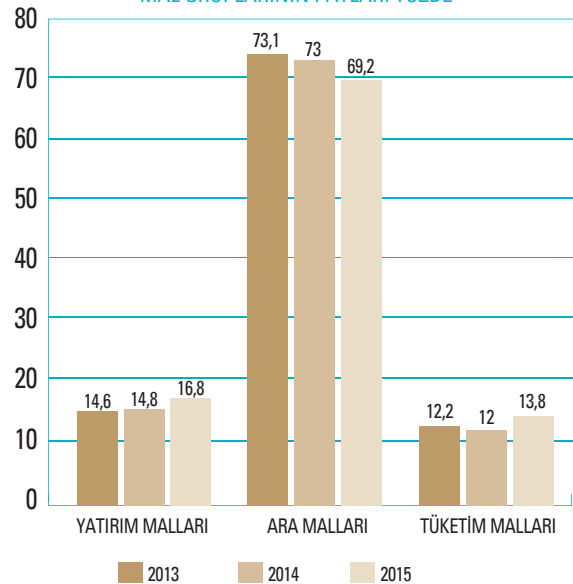
Ekonomik faaliyetlere göre yapılan sınıflandırmada Türkiye'nin ithalatında en yüksek payı imalat sanayi ürünleri almaktadır. İmalat sanayi ürünlerinin payı 2014 yılında yüzde 77,5 iken pay 2015 yılında yüzde 80,5'e çıkmıştır. Madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ikinci büyük ithalat grubunu oluşturmaktadır. Madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ithalatının toplam ithalat içindeki payı

► TABLO.5 EKONOMİK FAALİYETLERE GÖRE İTHALAT

	2013		2014		2015		DEĞİŞİM 2014/2015 (%)
	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	
TARIM VE ORMANCILIK	7.718	3,1	8.588	3,5	7.178	3,5	-16,4
BALIKÇILIK	58	0,1	69	0,1	88	0,1	27,5
MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI	38.205	15,2	37.126	15,3	27.610	13,3	-25,6
İMALAT SANAYİ	196.823	78,2	187.742	77,5	166.788	80,5	-11,2
DİĞER	8.857	3,4	8.652	3,6	5.539	2,7	-36,0
GENEL TOPLAM	251.661	100,0	242.177	100,0	207.203	100,0	-14,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.3 İTHALATIN MAL GRUPLARI İTİBARIYLA DAĞILIMI MAL GRUPLARININ PAYLARI YÜZDE

► TABLO.6 GENİŞ EKONOMİK GRUPLARIN SINIFLAMASINA GÖRE İTHALAT

	2013		2014		2015		DEĞİŞİM 2014/2015 (%)
	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	
YATIRIM MALLARI	36.771	14,6	35.996	14,8	34.897	16,8	-3,1
ARA MALLARI	183.811	73,1	176.722	73,0	143.293	69,2	-18,9
TÜKETİM MALLARI	30.416	12,2	29.006	12,0	28.587	13,8	-1,4
DİĞER MALLAR	663	0,3	453	0,2	426	0,2	-6,0
GENEL TOPLAM	251.661	100,0	242.177	100,0	207.203	100,0	-14,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

2014 ve 2015 yıllarında gerileyerek yüzde 13,3'e inmiştir.

Tarım ormancılık, balıkçılık ve diğer ürünlerin ithalatı toplam ithalat içinde oldukça sınırlı pay almaktadır.

Ara Malları İthalatı Önemli Ölçüde Düşerken Yatırım ve Tüketim Malları İthalatında Gerileme Sınırlı Kaldı

Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre ithalatın dağılımında yatırım, ara ve tüketim malları bulunmaktadır.

► TABLO.7 ULUSLARARASI TİCARET SINIFLAMASINA (SİTC REV.3) GÖRE İTHALAT

	2013		2014		2015		DEĞİŞİM 2014/2015 (%)
	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	PAY (%)	
CANLI HAYVANLAR VE GIDA MADDELERİ	6.784	2,7	6.970	2,9	6.509	3,1	-6,6
İÇKİ VE TÛTÛN	703	0,3	792	0,3	759	0,4	-4,2
AKARYAKIT HARİÇ YENİLMEYEN HAMMADDELER	16.798	6,7	16.975	7,0	12.595	6,1	-25,8
HAYVANSAL BİTKİSEL KATI VE SIVI YAĞLAR	1.871	0,7	2.187	0,9	1.899	0,9	-13,2
MİNERAL YAKITLAR VE YAĞLAR	55.916	22,2	54.889	22,7	37.842	18,3	-31,1
KİMYA SANAYİ VE BUNA BAĞLI ÜRÜNLER	31.873	12,7	33.211	13,7	28.960	14,0	-12,8
BAŞLICA SINIFLARA AYRILAN İŞLENMİŞ MALLAR	38.713	15,4	38.447	15,9	35.608	17,2	-7,4
MAKİNELER VE TAŞIT ARAÇLARI	68.407	27,2	65.809	27,2	65.422	31,6	-0,6
ÇEŞİTLİ MAMUL EŞYA	15.124	6,0	15.498	6,4	13.922	6,7	-10,2
BYS MALLAR*	15.472	6,1	7.398	3,1	3.686	1,8	-50,0
GENEL TOPLAM	251.661	100,0	242.177	100,0	207.203	100,0	-14,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, *ALTIN DAHİL

Türkiye'nin ithalatı içinde en yüksek payı ara malları almaktadır. Ara malların arasında petrol ve doğalgaz ile türevlerini içeren enerji ürünleri de bulunmaktadır.

Ara malları ithalatı 2013 ve 2014 yıllarında toplam ithalat içinde hemen aynı payı alırken 2015 yılında ara malı ithalatı yüzde 18,9 gerilemiş, 143,3 milyar dolar olmuş ve payı ise yüzde 69,2'ye inmiştir. Bu gerilemede enerji fiyatlarındaki düşüş etkili olmuştur. Yatırım malı ve tüketim mallarının ithalatında ise oldukça sınırlı gerileme yaşanmıştır. Yatırım malları ithalatı yüzde 3,1 düşerken, tüketim malları ithalatı sadece yüzde 1,4 gerilemiştir. 2015 yılında yatırım malı ithalatı 34,9 milyar dolar ve payı yüzde 16,8 olmuştur. 2015 yılına göre yatırım malı ithalatının payı 2,0 puan yükselmiştir. Tüketim malı ithalatı da 2015 yılında 28,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde payı yüzde 13,8'e yükselmiştir.

2015 yılında ithalatın genelindeki gerileme tüm mal gruplarına aynı ölçüde yansımamıştır. Devam eden yatırım ve özellikle tüketim harcamaları yatırım ve tüketim malı ithalatında etkili olmuştur.

Ulusal ticaret sınıflaması mal gruplarını daha ayrıntılı olarak sınıflandırmaktadır.

Makineler ve taşıt araçları, birlikte Türkiye'nin en önemli ithalat ürünlerini oluşturmaktadır. Makineler ve taşıt araçları ithalatı toplam ithalat içinde yüzde 26-27 arasında pay almaktadır. Ancak 2015 yılında makineler ve taşıt araçları ithalatı sadece yüzde 0,6 gerilemiş ve 65,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, toplam ithalat içindeki payı da yüzde 31,6'ya yükselmiştir.

Mineral yakıtlar ve yağlar ikinci büyük ithalat ürün grubunu oluşturmaktadır. Mineral yakıtlar ve yağlar ithalatı petrol fiyatlarındaki gerileme ile değer olarak 2015 yılında önemli ölçüde düşmüştür. 2015 yılında mineral yakıt ve yağlar ithalatı yüzde 31,1 gerileyerek 37,8 milyar dolar olmuş ve toplam ithalat içinde payı yüzde 18,3'e inmiştir.

Başlıca sınıflara ayrılan işlenmiş mallar ise dayanıklı ve yarı dayanıklı tüketim mallarını içermekte olup üçüncü büyük ithalat kalemini oluşturmaktadır. Bu malların ithalatı 2015 yılında yüzde 7,4 gerileyerek 35,6 milyar dolara inmiş ve toplam ithalat içindeki payı da yüzde 17,2 olarak gerçekleşmiştir.

IV.1.3 Döviz Türlerine Göre ve TL ile Yapılan İthalat

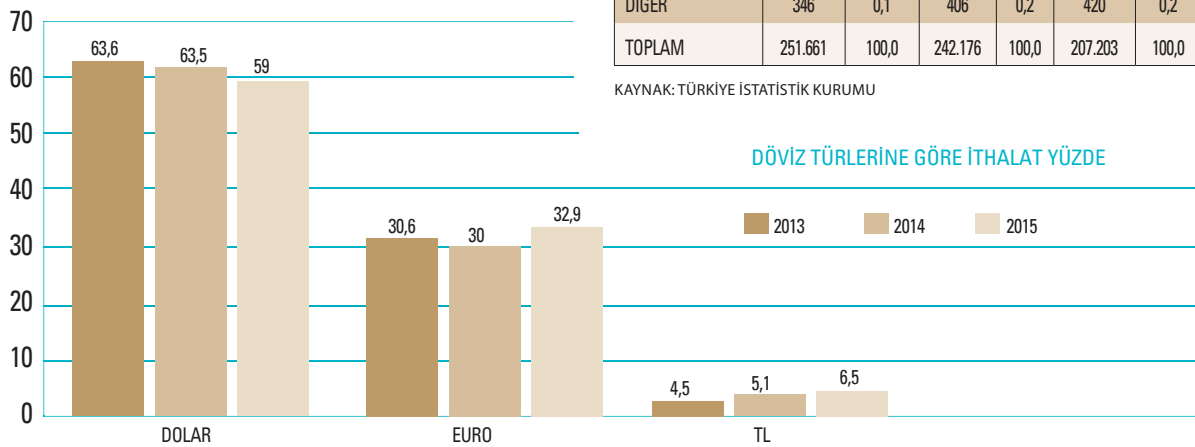
Türk Lirasının İthalatta Kullanım Payı Artıyor

İthalatta kullanılan para birimleri ve toplam ithalat içindeki kullanım paylarına ilişkin gelişmeler aşağıda sunulmaktadır.

Buna göre ithalatta en çok kullanılan para birimi ABD Dolarının toplam ithalat içinde payı azalmakla birlikte 2015 yılında yüzde 59,0 olarak gerçekleşmiştir. Avro'nun payı ise 2015 yılında 2,9 puan artarak yüzde 32,9 olmuştur.

Türk Lirası ile ithalatın payı ise artmaya devam etmektedir. 2015 yılında 13,6 milyar dolar tutarında ithalat TL ile yapılmıştır. TL ile yapılan ithalatın payı 2015 yılında yüzde 6,5'e yükselmiştir.

ŞEKİL 4 DÖVİZ TÜRLERİNE GÖRE İTHALAT

► TABLO. 8 DÖVİZ TÜRLERİNE GÖRE İTHALAT

	2013		2014		2015	
	MİLYON DOLAR	(%) PAY	MİLYON DOLAR	(%) PAY	MİLYON DOLAR	(%) PAY
DOLAR	159.956	63,6	153.751	63,5	122.327	59,0
AVRO	77.132	30,6	72.592	30,0	68.218	32,9
STERLİN	1.178	0,5	1.208	0,5	1.003	0,5
RUBLE	15	0,0	36	0,0	17	0,0
TL	11.395	4,5	12.422	5,1	13.557	6,5
İSVİÇRE FR	833	0,3	924	0,4	784	0,4
JAPON YEN	806	0,3	837	0,3	877	0,5
DIĞER	346	0,1	406	0,2	420	0,2
TOPLAM	251.661	100,0	242.176	100,0	207.203	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

DÖVİZ TÜRLERİNE GÖRE İTHALAT YÜZDE

IV.1.4 Ödeme Şekillerine ve Taşıma Yollarına Göre İthalat

İthalatta Mal Mukabili Ödemenin Payı Artarken Peşin Ödemenin Payı Azaldı

Ödeme şekillerine göre ithalatın dağılımı değerlendirildiğinde iki ödeme şeklinin öne çıktığı görülmektedir. Bunlar peşin ödeme ile mal mukabili ödeme yöntemleridir.

Peşin ödeme ile yapılan ithalatın tutarı ve toplam ithalat içinde payı 2012-2014 döneminde artmıştır. 2015 yılında ise peşin ödeme ile yapılan ithalat 95,4 milyar dolara payı ise yüzde 46,0'a inmiştir.

Mal mukabili ödemenin payı ise 2012-2014 döneminde hemen aynı kalırken 2015 yılında yüzde 29,5'den yüzde 33,2'ye yükselmiştir. Bu artışta küresel mal talebindeki yavaşlama ve ticaretindeki gerileme sonucu peşin ödeme yerine mal mukabili ödemenin de tercih edilmesi etkili olmuştur. Payı gerileyen diğer iki ödeme şekli ise akreditif ile vesaik mukabili ödeme olmuştur.

► TABLO.9 ÖDEME ŞEKİLLERİNE GÖRE İTHALAT

	2013		2014		2015	
	MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY %
MAL MUKABİLİ ÖDEME	77.764	30,9	71.529	29,5	68.789	33,2
PEŞİN ÖDEME	117.640	46,7	119.326	49,3	95.345	46,0
VESAİK MUKABİLİ ÖDEME	15.523	6,2	14.920	6,2	10.692	5,2
VADELİ AKREDİTİF	12.206	4,9	10.543	4,4	9.978	4,8
BEDELSİZ	5.200	2,1	6.243	2,6	6.845	3,3
ÖZEL TAKAS	850	0,3	33	0,0	19	0,0
AKREDİTİF	21.271	8,5	18.442	7,6	14.661	7,1
BAĞLI MUAMELE	6	0,0	13	0,0	12	0,0
KABUL KREDİLİ AKREDİTİF	171	0,1	118	0,1	77	0,0
KABUL KREDİLİ VESAİK MUKABİLİ	555	0,2	493	0,2	473	0,2
KABUL KREDİLİ MAL MUKABİLİ	474	0,2	516	0,2	312	0,2
ÖZEL HESAP	0,5	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
GENEL TOPLAM	251.661	100,0	242.177	100,0	207.203	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Deniz Yolu ile İthalatın Payı Artıyor

İthalatın taşımacılık yolları itibarıyla dağılımında beş ithalat yolu kullanılmaktadır. Bunlar denizyolu, demiryolu, karayolu ve havayolu ile petrol ve doğalgaz ithalatının yapıldığı boru hatları yoludur.

İthalatta deniz yolu ile taşımacılığın tutarı ve payı son dört yıldır artmaktadır. Deniz yolu ile ithalat 2015 yılında 124,4 milyar dolara gerilemesine karşın toplam ithalat içindeki payı yüzde 60,0'a yükselmiştir. Karayolu ve demiryolu ile ithalatın payları da sınırlı ölçüde artmıştır.

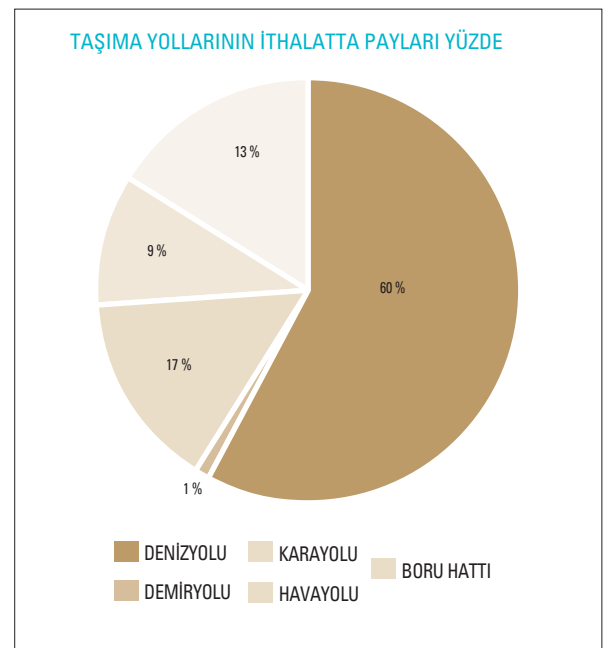
Boru hatları ile yapılan ithalatın payı ise petrol ve doğalgaz fiyatlarına göre değişmektedir. Son üç yıldır fiyatlardaki gerileme ile boru hatları ile ithalatın tutarı ve payı da düşmüştür.

► TABLO.10 TAŞIMA YOLLARINA GÖRE İTHALAT

	2013		2014		2015	
	MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)
DENİZYOLU	139.927	55,6	141.381	58,4	124.436	60,0
DEMİRYOLU	1.773	0,7	1.207	0,5	1.170	0,6
KARAYOLU	40.058	15,9	37.301	15,4	34.364	16,6
HAVAYOLU	32.603	13,0	24.697	10,2	19.976	9,6
BORU HATLARI	37.300	14,8	37.591	15,5	27.258	13,2
GENEL TOPLAM	251.661	100,0	242.177	100,0	207.203	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.5 İTHALATIN TAŞIMA YOLLARINA GÖRE DAĞILIMI 2015

IV.2 TEKNOLOJİ YOĞUNLUĞU İTİBARIYLA İMALAT SANAYİ İTHALATI

Orta Yüksek Teknolojili Ürünler Türkiye'nin Toplam İthalat İçinde En Yüksek Payı Alıyor

Teknoloji yoğunluğu itibarıyla sektörlerin ithalatı ve toplam ithalat içindeki payları değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin toplam ithalat içinde orta yüksek teknolojili ürünler en yüksek payı almıştır. Orta yüksek teknolojili ürünlerin ithalatı 2015 yılında yüzde 6,6 gerilemesine rağmen 73,9 milyar dolar olmuş ve toplam ithalat içindeki payı da yüzde 44,3'e yükselmiştir. Türkiye'nin ithalatı içinde orta düşük teknolojili ürünlerin payı ise

yüzde 26,5'e inmiştir. 2015 yılında ithalatı yüzde 22,3 düşen orta teknolojili ürün ithalatı 44,21 milyar dolara inmiştir. Orta düşük teknolojili ürünlerin içinde ye alan ana metal sanayi ve metal eşyalar sanayi ithalatı metal fiyatlarındaki önemli gerilemeler nedeniyle düşmüştür.

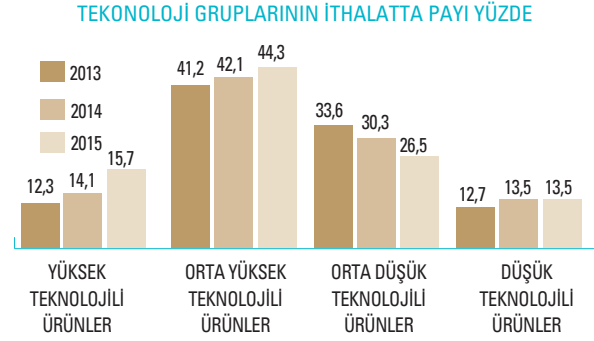
Yüksek teknolojili ürünler de ithalatta önemli bir pay almaktadır. Önemli bir bölümü Türkiye'de üretilmeyen ürünlerden oluşan yüksek teknolojili ürünler ithalatı 2015 yılında sadece yüzde 0,6 azalarak 26,21 milyar dolar olmuş ve toplam ithalat içinde payı yüzde 15,7'ye yükselmiştir.

► TABLO.11 TEKNOLOJİ YOĞUNLUĞU İTİBARIYLA İMALAT SANAYİ İTHALATI

SINIFLAMA	2013		2014		2015	
	MİLYON (\$)	% PAY	MİLYON (\$)	% PAY	MİLYON (\$)	% PAY
YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLER	24.258	12,3	26.365	14,1	26.219	15,7
ORTA YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLER	81.012	41,2	79.121	42,1	73.896	44,3
ORTA DÜŞÜK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLER	66.504	33,6	56.961	30,3	44.214	26,5
DÜŞÜK TEKNOLOJİLİ ÜRÜNLER	25.049	12,7	25.344	13,5	22.457	13,5
TOPLAM İMALAT SANAYİ İTHALATI	196.823	100,0	187.790	100,0	166.788	100,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.6 TEKNOLOJİ YOĞUNLUĞU İTİBARIYLA SANAYİ MALLARI İTHALATININ DAĞILIMI

IV.3 İTHALATTA FİYAT VE MİKTAR GELİŞMELERİ

2015 Yılında İthalat Miktar Olarak Yüzde 1,7 Arttı

İthalatın toplam değer olarak gelişimini ithalat miktarı ile birim ithalat değeri belirlemektedir.

2015 yılında Türkiye'nin ithalatı değer olarak yüzde 14,5 düşerek 207,2 milyar dolara inmiştir. Ancak Türkiye'nin ithalatı miktar olarak 2015 yılında yüzde 1,7 artış göstermiştir.

İthalatın değer olarak gerilemesine ithalat birim değerinin yüzde 15,9 gerilemesi neden olmuştur.

Ekonomideki yavaşlamaya ve alınan önlemlere rağmen ithalatta miktar olarak son dört yıldır gerileme olmamıştır. Döviz kurlarındaki artış da ithalatta miktarsal olarak gerileme yaratmamıştır.

İthalat birim değerleri ise son dört yıldır gerilemektedir. Dünya'daki enerji, metal, emtia ve hammadde fiyatlarında son dört yıldır görülen gerileme ile Türkiye'nin ithal birim değerleri de düşmektedir.

Dolayısıyla Türkiye'nin ithalatında değer olarak ortaya çıkan gerileme daha çok dünya fiyatlarındaki gerilemeden kaynaklanmıştır. Dünya ithalatı ile Türkiye'nin ithalatlarında miktar ve birim değer gelişmeleri son üç yıl için karşılaştırılmaktadır.

► TABLO.12 İTHALAT MİKTAR VE BİRİM DEĞER ENDEKSİ 2010=100

	İTHALAT MİKTAR ENDEKSİ 2010=100		İTHALAT BİRİM DEĞER ENDEKSİ 2010=100	
	ENDEKS	(%) DEĞİŞİM	ENDEKS	(%) DEĞİŞİM
2010	100	-	100	-
2011	112,9	12,9	115,1	15,1
2012	114,1	1,1	111,8	-2,9
2013	122,6	7,4	110,6	-1,1
2014	122,4	-0,2	106,7	-3,5
2015	124,5	1,7	89,7	-15,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► TABLO.13 DÜNYA VE TÜRKİYE İTHALATINDA MİKTAR VE BİRİM DEĞER GELİŞMELERİ YÜZDE DEĞİŞİMLER

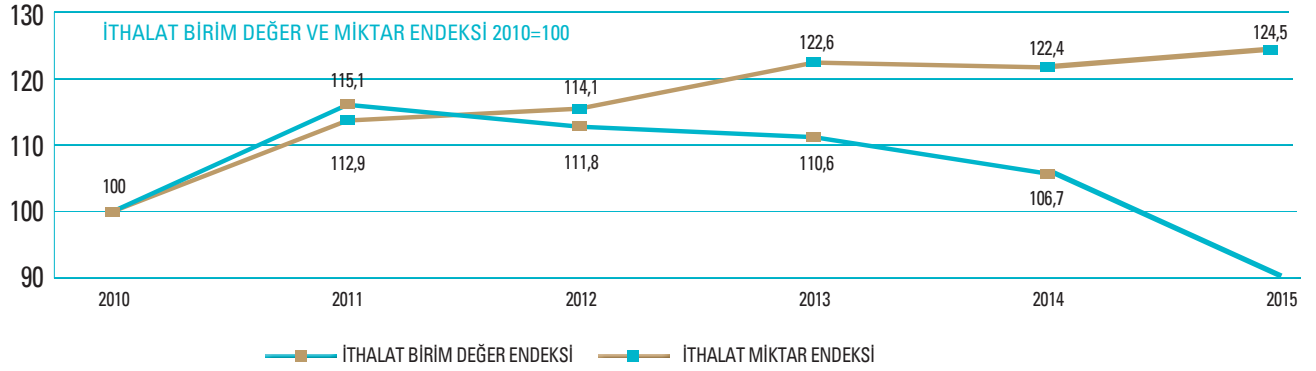
	2013	2014	2015
DÜNYA MİKTAR	2,4	2,8	2,8
TÜRKİYE MİKTAR	7,4	-0,2	1,7
DÜNYA BİRİM DEĞER	-0,5	-1,2	-15,4
TÜRKİYE BİRİM DEĞER	-1,1	-3,5	-15,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU VE DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

Dünya mal ithalatı son üç yılda miktarsal olarak yüzde 8,0 artarken, Türkiye'nin ithalatı miktarsal olarak yüzde 8,9 artmıştır. Dünya mal ithalatında ithal birim değeri son üç yılda yüzde 17,1 gerilerken, Türkiye'nin ithal birim değeri son üç yılda yüzde 21,1 düşmüştür. Türkiye'nin ithalatı miktar olarak dünya ortalamasının 0,9 puan üzerinde artarken, ithal birim değeri dünya ortalamasının 4,0 puan üzerinde gerileme göstermiştir.

Çok Sayıda Sektörün İthalatı Miktarsal Olarak Arttı
2015 yılında toplam ithalatta yaşanan yüksek gerilemeye karşın çok sayıda alt sektörün ithalatı miktarsal olarak artmıştır. Mineral yağlar ve yakıtlar ithalatı miktar olarak yüzde 8,7 artmıştır. Petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki gerileme ile yeni kurulan işleme kapasitesinin etkisiyle ithalat miktar olarak artmıştır. 2015 yılında makineler ile taşıt araçları ithalatı da miktarsal olarak yüzde 5,0 yükselmiştir. Otomobil talebi ve atışlarındaki artış etkili olmuştur. Başlıca sınıflara ayrılan işlenmiş malların ithalatı da miktar olarak yüzde 6,1 yükselmiştir.

ŞEKİL.7 İTHALATTA MİKTAR VE BİRİM DEĞER GELİŞMELERİ

TABLO.14 İTHALATTA MİKTAR GELİŞMELERİ (İTHALAT MİKTAR ENDEKSİ (2010=100) ULUSLARARASI TİCARET SINIFLAMASINA (SITC REV.3) GÖRE

	2013	2014	2015	2013/2014 (%) DEĞİŞİM	2014/2015 (%) DEĞİŞİM
CANLI HAYVANLAR VE GIDA MADDELERİ	135,2	144,5	148,1	6,9	2,5
İÇKİ VE TÛTÛN	139,7	150,0	157,8	7,4	5,2
AKARYAKIT HARİÇ YENİLMEYEN HAMMADDELER	102,9	107,4	101,3	4,4	-5,7
HAYVANSAL BİTKİSEL KATI VE SIVI YAĞLAR	150,7	175,1	167,4	16,2	-4,4
MİNERAL YAKITLAR VE YAĞLAR	113,8	119,9	130,3	5,4	8,7
KİMYA SANAYİ VE BUNA BAĞLI ÜRÜNLER	119,1	125,6	124,8	5,5	-0,6
BAŞLIKA SINIFLARA AYRILAN İŞLENMİŞ MALLAR	120,7	122,2	129,6	1,2	6,1
MAKİNELER VE TAŞIT ARAÇLARI	117,3	115,7	121,5	-1,4	5,0
ÇEŞİTLİ MAMUL EŞYA	112,0	113,0	103,0	0,9	-8,8

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

TABLO.15 İTHALATTA BİRİM DEĞER GELİŞMELERİ (İTHALAT BİRİM DEĞER ENDEKSİ (2010=100) ULUSLARARASI TİCARET SINIFLAMASINA (SITC REV.3) GÖRE

	2013	2014	2015	2013/2014 (%) DEĞİŞİM	2014/2015 (%) DEĞİŞİM
CANLI HAYVANLAR VE GIDA MADDELERİ	111,4	107,1	97,6	-3,9	-8,9
İÇKİ VE TÛTÛN	111,8	117,4	107,0	5,0	-8,9
AKARYAKIT HARİÇ YENİLMEYEN HAMMADDELER	106,0	102,7	80,7	-3,1	-19,5
HAYVANSAL BİTKİSEL KATI VE SIVI YAĞLAR	118,6	119,3	107,6	0,6	-9,8
MİNERAL YAKITLAR VE YAĞLAR	127,7	118,9	75,4	-6,9	-36,6
KİMYA SANAYİ VE BUNA BAĞLI ÜRÜNLER	105,2	103,9	91,2	-1,2	-12,2
BAŞLIKA SINIFLARA AYRILAN İŞLENMİŞ MALLAR	100,9	99,0	86,4	-1,9	-12,7
MAKİNELER VE TAŞIT ARAÇLARI	108,2	105,6	99,9	-2,4	-5,4
ÇEŞİTLİ MAMUL EŞYA	115,9	117,9	116,2	1,7	-1,4

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

Dünya Fiyatlarındaki Gerileme ile İthalat Fiyatları Düşüyor

İthalat birim değerlerinde sektörel olarak gelişmelerde ise 2015 yılında petrol fiyatlarındaki düşüşe bağlı olarak mineral yakıtlar ve yağ-

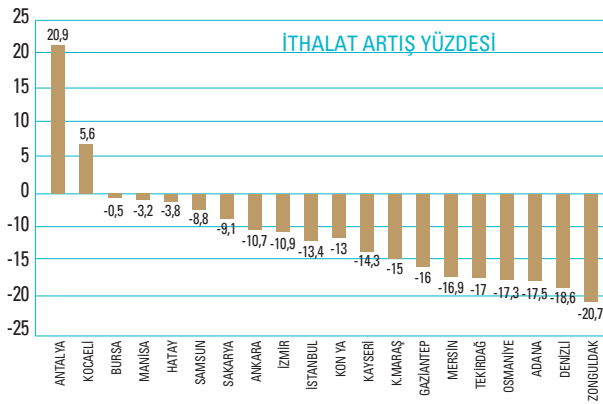
lar ithal birim fiyatları yüzde 36,6 ile en yüksek düşüşü göstermiştir. Diğer tüm ürünlerin ithal birim fiyatları düşmüştür. Kimya sanayi ve buna bağlı ürünlerin birim ithal fiyatları yüzde 12,2, başlıca sınıflara ayrılan işlenmiş malların birim ithal fiyatları yüzde 12,7 gerilemiştir.

IV.4 İLLERDE İTHALAT

İlk 20 Büyük İthalatçı İlin 18'inde İthalat Geriledi

2015 yılında toplam ithalat gerilerken illerin ithalat performansları da benzerlik göstermiştir. 2015 yılında en çok ithalat yapan 20 il içinde 18 ilin ithalatı gerilerken sadece 2 ilin ithalatı artmıştır. En yüksek ithalatı gerçekleştiren İstanbul'un ithalatı 2015 yılında yüzde 13,4 gerilemiş ve 117,8 milyar dolara inmiştir. İstanbul'un toplam ithalat içinde payı yüzde 56,9 olmuştur. İstanbul'u izleyen beş büyük diğer ithalatçı iller içinden sadece Kocaeli'nin ithalatı artarken, Ankara, İzmir, Bursa ve Gaziantep'in ithalatı gerilemiştir. Bu dört il içinde Bursa'nın ithalatındaki gerileme çok sınırlı kalmıştır. 2015 yılında ithalatı en çok azalan üç Zonguldak, Denizli ve Adana'dır. 2015 yılında en yüksek ithalat yapan ilk 20 il içinde ithalatı artan diğer il ise Antalya olmuştur. Antalya'nın ithalatı yüzde 20,9 yükselmiştir.

ŞEKİL.8 İLK 20 İLİN 2015 YILI İTHALAT GELİŞMELERİ

TABLO.16 İLLERE GÖRE İTHALAT

SIRA	ŞEHİR	2015		2014		2014/2015 DEĞİŞİM (%)
		MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)	
1	İSTANBUL	117.785	56,85	136.005	56,16	-13,4
2	KOCAELİ	9.894	4,78	9.369	3,87	5,6
3	ANKARA	9.812	4,74	10.984	4,54	-10,7
4	İZMİR	8.847	4,27	9.934	4,10	-10,9
5	BURSA	8.066	3,89	8.103	3,35	-0,5
6	GAZİANTEP	4.877	2,35	5.808	2,40	-16,0
7	MANİSA	3.286	1,59	3.396	1,40	-3,2
8	HATAY	3.232	1,56	3.358	1,39	-3,8
9	ADANA	2.102	1,01	2.549	1,05	-17,5
10	DENİZLİ	1.771	0,85	2.176	0,90	-18,6
11	SAKARYA	1.513	0,73	1.664	0,69	-9,1
12	KAYSERİ	1.470	0,71	1.715	0,71	-14,3
13	MERSİN	1.181	0,57	1.421	0,59	-16,9
14	KONYA	1.168	0,56	1.342	0,55	-13,0
15	K.MARAŞ	1.043	0,50	1.227	0,51	-15,0
16	ZONGULDAK	994	0,48	1.254	0,52	-20,7
17	ANTALYA	977	0,47	808	0,33	20,9
18	TEKİRDAĞ	890	0,43	1.072	0,44	-17,0
19	OSMANİYE	752	0,36	909	0,38	-17,3
20	SAMSUN	718	0,34	787	0,32	-8,8

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

IV.5 ÜLKE GRUPLARI VE ÜLKELERE GÖRE İTHALAT

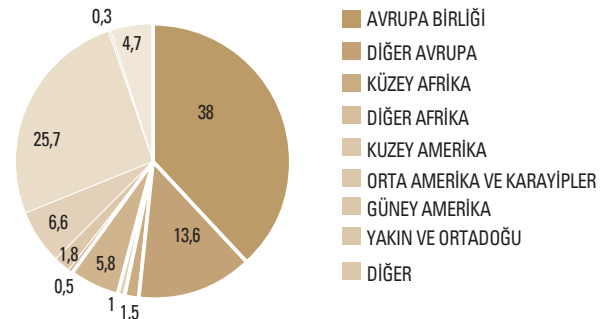
IV.5.1 Ülke Gruplarına Göre İthalat

İthalattaki En Yüksek Gerileme Yakın ve Ortadoğu Ülkelerinden

2015 yılında Türkiye'nin tüm ülke gruplarından ithalatı gerilemiştir. Gerileme ülke grupları arasında farklı oranlarda gerçekleşmiştir. Bu farklılaşmada enerji, emtia ve imalat sanayi ürünleri ithalatı yapılması belirleyici olmuştur. Nitekim petrol ve doğalgaz ithal edilen yakın ve orta doğu ülkelerinden ithalat yüzde 33,7 gerilemiştir.

2015 yılında Avrupa Birliği'nden yapılan ithalat ise yüzde 11,4

ŞEKİL.9 İTHALATIN ÜLKE GRUPLARI ARASINDA DAĞILIMI YÜZDE

► TABLO.17 ÜLKE GRUPLARINA GÖRE İTHALAT ARTIŞI (%)

ÜLKE GRUBU	2013	2014	2015
TOPLAM	6,4	-3,8	-14,5
A-AVRUPA BİRLİĞİ (AB 28)	5,5	-4,0	-11,4
B-TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	21,2	-0,6	-2,7
C-DİĞER ÜLKELER	6,8	-3,7	-16,3
1-DİĞER AVRUPA (AB HARIÇ)	11,1	-12,0	-22,7
2-KUZAY AFRIKA	6,0	-2,1	-12,5
3-DİĞER AFRIKA	-3,5	-0,8	-16,3
4-KUZAY AMERİKA	-7,5	-0,8	-12,9
5-ORTA AMERİKA VE KARAYİPLER	27,4	-17,5	-7,5
6-GÜNEY AMERİKA	-10,1	7,3	-6,9
7-YAKIN VE ORTA DOĞU	3,8	-7,8	-33,7
8-DİĞER ASYA	10,2	2,8	-5,0
9-AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	53,1	-51,6	-4,5
10-DİĞER ÜLKE VE BÖLGELER	6,5	1,7	-28,0

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

ile ortalama ithalattaki gerilemeden daha yavaş düşmüştür. Diğer Avrupa ülkelerinden ithalat ise yüzde 22,7 düşmüştür. Kuzey Amerika ülkelerinden ithalat yüzde 12,9 ile ortalamaya yakın düşmüştür. Asya ülkeleri ise yüzde 5,0 ile ithalatın en düşük gerileme yaşadığı grup olmuştur.

En Yüksek İthalat Yine Avrupa Birliği'nden

2015 yılında ülke gruplarından yapılan ithalattaki bu gelişmelere bağlı olarak Avrupa Birliği'nden ithalat 78,7 milyar dolar olmuştur. Asya ülkelerinden ithalat 53,3 milyar dolara, Rusya'nın da içinde bulunduğu Diğer Avrupa'dan yapılan ithalat ise 28,1 milyar dolara inerken, Yakın ve Orta Doğu'dan ithalat ise 13,6 milyar dolara gerilemiştir.

Avrupa Birliği'nden İthalatın Payı Yüzde 38'e Yükseldi

İthalattaki bu gelişmeler ardından 2015 yılında toplam ithalatımız içinde en yüksek payı yüzde 38,0 ile Avrupa Birliği ülkeleri olmaya devam etmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinin payı 2015 yılında da 1,3 puan daha yükselmiştir. Diğer Avrupa ülkelerinin payı yüzde 13,6'ya gerilerken, gerilemede Rusya etkili olmuştur. Asya ülkelerinin payı kademeli olarak artmaya devam etmektedir. Asya'dan yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı 2015 yılında yüzde 25,7'ye yükselmiştir. Yakın ve Ortadoğu'dan yapılan ithalatın payı ise yüzde 6,6'ya kadar inerken, Kuzey Amerika'dan ithalatın payı yüzde 5,8'e yükselmiştir.

IV.5.2 Ülkelere Göre İthalat

2015 yılında Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı ilk 20 ülke içinde iki ülke değişmiştir. 2014 yılında ilk 20 içinde yer alan Yunanistan ve BAE çıkmış onların yerini Bulgaristan

► TABLO.18 ÜLKE GRUPLARINA GÖRE İTHALAT (MİLYON DOLAR)

ÜLKE GRUBU	2013	2014	2015
TOPLAM	251.661	242.177	207.203
A-AVRUPA BİRLİĞİ (AB 28)	92.458	88.784	78.670
B-TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	1.268	1.261	1.227
C-DİĞER ÜLKELER	157.935	152.133	127.307
1-DİĞER AVRUPA (AB HARIÇ)	41.319	36.367	28.110
2-KUZAY AFRIKA	3.508	3.436	3.007
3-DİĞER AFRIKA	2.523	2.502	2.093
4-KUZAY AMERİKA	13.953	13.835	12.057
5-ORTA AMERİKA VE KARAYİPLER	1.362	1.124	1.040
6-GÜNEY AMERİKA	3.666	3.935	3.664
7-YAKIN VE ORTA DOĞU	22.214	20.481	13.575
8-DİĞER ASYA	54.648	56.162	53.331
9-AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	1.318	638	609
10-DİĞER ÜLKE VE BÖLGELER	13.424	13.653	9.821

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► TABLO.19 İTHALATIN ÜLKE GRUPLARI ARASINDA DAĞILIMI

ÜLKE GRUBU	2013	2014	2015
TOPLAM	100,0	100,0	100,0
A-AVRUPA BİRLİĞİ (AB 28)	36,7	36,7	38,0
B-TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	0,5	0,5	0,6
C-DİĞER ÜLKELER	62,8	62,8	61,4
1-DİĞER AVRUPA (AB HARIÇ)	16,4	15,0	13,6
2-KUZAY AFRIKA	1,4	1,4	1,5
3-DİĞER AFRIKA	1,0	1,0	1,0
4-KUZAY AMERİKA	5,5	5,7	5,8
5-ORTA AMERİKA VE KARAYİPLER	0,5	0,5	0,5
6-GÜNEY AMERİKA	1,5	1,6	1,8
7-YAKIN VE ORTA DOĞU	8,8	8,5	6,6
8-DİĞER ASYA	21,7	23,2	25,7
9-AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	0,5	0,3	0,3
10-DİĞER ÜLKE VE BÖLGELER	5,3	5,6	4,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

ve Çek Cumhuriyeti almıştır. Türkiye'nin toplam ithalatı yüzde 14,5 azalırken, ilk 20 ülkeden yapılan ithalat yüzde 12,8 gerilemiş ve 2015 yılında 151,0 milyar dolara inmiştir. En çok ithalat yapılan ilk 20 ülkenin tamamından 2015 yılında gerçekleştirilen ithalat gerilemiştir. İthalatta en

yüksek düşüş altın ithalatındaki gerileme nedeniyle yüzde 49,3 ile İsviçre'den olmuştur. İran'dan ve Rusya'dan yapılan ithalat da doğal gaz ve petrol fiyatlarındaki gerile-

meye bağlı olarak yüzde 38,0 ve yüzde 19,3 olarak gerçekleşmiştir. Çin yüzde 0,5 ile ithalatın en düşük azaldığı ülke olmuştur.

► TABLO.20 ÜLKELERE GÖRE İTHALAT

SIRA	ÜLKELER	İTHALAT (MİLYON DOLAR)			İTHALAT PAY (%)			(%) 2014/2015 Değişim
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	
1	Çin	24 685	24 918	24.864	9,8	10,3	12,0	-0,2
2	Almanya	24 182	22 369	21.352	9,6	9,2	10,3	-4,5
3	Rusya	25 064	25 288	20.400	10,0	10,4	9,8	-19,3
4	ABD	12 596	12 727	11.127	5,0	5,3	5,4	-12,6
5	İtalya	12 884	12 055	10.640	5,1	5,0	5,1	-11,7
6	Fransa	8 079	8 122	7.583	3,2	3,4	3,7	-6,6
7	Güney Kore	6 088	7 548	7.057	2,4	3,1	3,4	-6,5
8	İran	10 383	9 833	6.096	4,1	4,1	2,9	-38,0
9	Hindistan	6 367	6 898	5.613	2,5	2,8	2,7	-18,6
10	İspanya	6 417	6 075	5.588	2,6	2,5	2,7	-8,0
11	İngiltere	6 281	5 932	5.541	2,5	2,4	2,7	-6,6
12	Ukrayna	4 516	4 242	3.448	1,8	1,8	1,7	-18,7
13	Belçika	3 843	3 863	3.146	1,5	1,6	1,5	-18,6
14	Japonya	3 453	3 199	3.140	1,4	1,3	1,5	-1,9
15	Polonya	3 184	3 082	2.977	1,3	1,3	1,4	-3,4
16	Hollanda	3 363	3 517	2.914	1,3	1,5	1,4	-17,1
17	Romanya	3 592	3 363	2.600	1,4	1,4	1,3	-22,7
18	İsviçre	9 645	4 821	2.445	3,8	2,0	1,2	-49,3
19	Bulgaristan	2 760	2 846	2.254	1,1	1,2	1,1	-20,8
20	Çek Cumh.	2 627	2 420	2.218	1,0	1,0	1,1	-8,3
	Diğerleri	71 642	69 050	56 191	28,5	28,5	27,1	-18,6
	Toplam	251.661	242.177	207.203	100,0	100,0	100,0	-14,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

IV.6 FİRMA ÖLÇEKLERİNE GÖRE İTHALAT VE İTHALATTA YOĞUNLAŞMA

İthalatın Önemli Bölümünü Büyük Ölçekli Firmalar Yapıyor

İthalatın büyük bölümünü büyük ölçekli firmalar gerçekleştirmektedir. 250 kişi ve üzeri çalışana sahip firmaların toplam ithalat içindeki payı 2013 yılında yüzde 60,1 iken 2014 yılında yüzde 62,2 olmuştur. 50-249 kişi çalışan orta ölçekli firmaların ithalatta payı ise yüzde 17,9'dan yüzde 18,4'e çıkmıştır.

► TABLO.21 FİRMALARIN ÖLÇEKLERİNE GÖRE İTHALAT PAYLARI

ÇALIŞAN SAYISI	2013		2014	
	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	(%) PAY	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	(%) PAY
TOPLAM	251.358	100,0	241.406	100,0
1-9	14.292	5,7	15.038	6,2
10-49	40.849	16,3	31.773	13,2
50-249	45.035	17,9	44.400	18,4
250+	151.001	60,1	150.116	62,2

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

İthalatta İlk 100 Firmanın Yoğunlaşma Oranı Değişiyor

İlk bin ithalatçı firmanın toplam ithalat içindeki payı 2010 yılında yüzde 84,1 iken 2014 yılında yüzde 83,4 olmuştur. İlk 1000 firma itibarıyla ithalatta yoğunlaşma son beş yılda hemen aynı kalmıştır.

Ancak girişim sayılarının azaltıldığı göstergelerde yoğunlaşmanın arttığı görülmektedir. 2010 yılından 2014 yılına gelindiğinde yoğunlaşmanın ilk 5 ithalatçı firma için 2,5 puan, ilk 10 firma için 2,0 puan, ilk 20 ithalatçı firma için 1,3 puan ve ilk 50 ithalatçı firma için 0,1 puan arttığı görülmektedir.

► TABLO. 22 İTHALATTA YOĞUNLAŞMA

	2014		2010	
	MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)
Tüm girişimler	241.406	100,0	184.977	100,0
İlk 5 girişim	59.223	24,5	40.677	22,0
İlk 10 girişim	73.596	30,5	52.764	28,5
İlk 20 girişim	92.258	38,2	68.295	36,9
İlk 50 girişim	117.068	48,5	89.442	48,4
İlk 100 girişim	137.322	56,9	105.892	57,2
İlk 500 girişim	183.185	75,9	141.587	76,5
İlk 1.000 girişim	201.364	83,4	155.527	84,1

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

IV.7 ANA VE ALT FASIL GRUPLARINA GÖRE İTHALAT

Türkiye'nin sektörel ithalat gelişmeleri bu bölümde ayrıntılı olarak incelenmekte ve değerlendirilmektedir. Sektörel ithalat gelişmelerinin değerlendirilmesinde sektörler aynı ihracatta olduğu gibi uluslararası bir uygulama olan Harmonize Sistem fasıl sınıflandırmasına göre gruplan-

dırılmaktadır. Harmonize sistemde fasıl sınıflandırmaları 2 basamaklı ana fasılları ve 4 basamaklı ayrıntılı fasılları gruplandırmaktadır. Bu çerçevede öncelikle ana fasıl grupları itibarıyla sektörel ithalattaki gelişmeler değerlendirilmektedir.

IV.7.1 Ana Fasıllara Göre İthalat

İlk 20 Sektörün Toplam İthalat İçinde Payı Yüzde 82

Fasıla sınıflandırmasına göre en çok ithalat yapılan ilk 20 sektörde ithalat 2014 yılında yüzde 15,1 azalmış ve 169,9 milyar dolara inmiştir. Böylece ilk 20 sektörün toplam ithalat içindeki payı 2014 yılında yüzde 82,7 iken 2015 yılında yüzde 82 olmuştur.

2015 Yılında Düşen Ham Petrol Fiyatları Bir Çok Fasıl İthalatında Gerilemeye Neden Oldu

Türkiye'nin 2014 yılı ithalatında ilk üç sırayı Mineral Yakıt ve Yağlar, Makineler ile Elektrikli Makine ve Cihazlar almıştı 2015 yılında da ilk üç sıra değişmedi ancak bu üç fasılın ithalatı özellikle Mineral Yakıtlarda rekor seviyede azaldı.

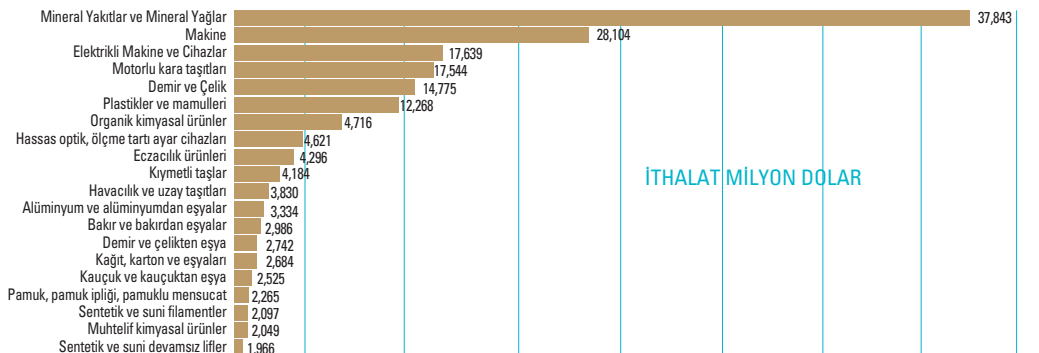
Düşen ham petrol fiyatları Mineral Yakıt ve Yağlar, Plastik, Muhtelif Kimyasallar, Sentetik Ve Suni filamentler gibi bir çok fasılı direkt bir çok fasılı da dolaylı olarak etkilemiş ve ithalatta oldukça büyük oranlarda gerilemeye yol açmıştır.

Mineral Yakıt ve Yağ ithalatı yüzde 31,1, Plastik ve Mamulleri yüzde 13,3, Muhtelif Kimyasal Ürünler yüzde 10, Sentetik Filamentler ithalatı yüzde 11 azalmıştır.

Altın İthalatında Gerileme Devam Etti

2014 yılında Altın da içeren Kıymetli ve Yarı Kıymetli taşlar ithalatı yüzde 50 gerileyerek 16,23 milyar dolardan 8,12 milyar dolara inmişti. 2015 yılında ithalat bir kez daha yüzde 48,5 gibi oldukça yüksek bir oranda düşerek 4,18 milyar dolara geriledi. 2 sene ön-

► ŞEKİL.10 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN İLK 20 FASIL 2015

► TABLO.23 İTHALATIN ANA FASILLARA GÖRE DAĞILIMI

NO	FASILLAR	2014		2015		2014 / 2015 DEĞİŞİM (%)
		MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)	
27	Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar	54.889	22,67	37.843	18,26	-31,1
84	Makine	28.104	11,60	25.550	12,33	-9,1
85	Elektrikli Makine ve Cihazlar	17.949	7,41	17.639	8,51	-1,7
87	Motorlu kara taşıtları	15.736	6,50	17.544	8,47	11,5
72	Demir ve Çelik	17.576	7,26	14.775	7,13	-15,9
39	Plastikler ve mamulleri	14.151	5,84	12.268	5,92	-13,3
29	Organik kimyasal ürünler	5.833	2,41	4.716	2,28	-19,1
90	Hassas optik, ölçme tartı ayar cihazları	4.878	2,01	4.621	2,23	-5,3
30	Eczacılık ürünleri	4.428	1,83	4.296	2,07	-3
71	Kıymetli Taşlar	8.121	3,35	4.184	2,02	-48,5
88	Havacılık ve uzay taşıtları	3.022	1,25	3.830	1,85	26,7
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşyalar	3.500	1,45	3.334	1,61	-4,7
74	Bakır ve bakırdan eşyalar	3.570	1,47	2.986	1,44	-16,4
73	Demir ve çelikten eşya	2.618	1,08	2.742	1,32	4,7
48	Kağıt, karton ve eşyaları	3.171	1,31	2.684	1,30	-15,4
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	2.856	1,18	2.525	1,22	-11,6
52	Pamuk, pamuk ipliği, pamuklu mensucat	3.022	1,25	2.265	1,09	-25
54	Sentetik ve suni filamentler	2.361	0,98	2.097	1,01	-11,2
38	Muhtelif kimyasal ürünler	2.276	0,94	2.049	0,99	-10
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	2.164	0,89	1.966	0,95	-9,1
İlk 20 Fasil Toplamı		200.225	82,68	169.914	82	-15,1

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

cesine 16 milyar dolaylarında olan ithalat tam 4 kat düşmüş toplam ithalattaki gerilemeye ve cari açığa çok olumlu katkı yapmıştır.

Motorlu Kara Taşıt ve Demir Çelik Eşya İthalatlarında Sürpriz Artışlar Gerçekleşti

Binek Otomobil, Motorsiklet ve Traktör ithalatındaki yükselişler Motorlu Kara Taşıt araçları ithalatını yüzde 11,5 arttırmış toplam ithalat içindeki

payı da yüzde 6,5'tan yüzde 8,5'a çıkarmıştır. Demir Çelik Eşya ithalatı ithal birim fiyatlarının aşırı düşmesi nedeni ile 2015 yılında yüzde 4,7 artmıştır.

En Çok İthal Edilen İlk 20 Fasıldan 17'sinde İthalat Azaldı

2015 yılında ithalatı en çok yapılan ilk 20 fasıldan 17'sinde ithalat azalmıştır. İthalatı en çok azalan fasıl Kıymetli Taşlar (Altın) olmuştur. Altın ve Mücevher ithalatı 2 yılda 16 milyar dolardan 4 milyar dolara inmiştir. İthalatı en çok yapılan ilk 20 fasılda ikinci büyük düşüş yaşayan fasıl ham petrol fiyatlarına bağlı olarak Mineral Yakıtlar ve Yağlar olmuştur. Her iki fasılın toplam ithalat içindeki payı da gerilemiştir.

İthalatı azalardan diğer fasıllar Pamuk, Pamuk İpliği ve Mensucat, Organik Kimyasal Ürünler, Bakır Bakırdan Eşyalar, Demir Çelik ile Kağıt Karton olmuştur. Bu fasılların hepsinde ithalat yüzde 15'in üstünde düşmüştür.

İlk 20 fasıl içinde ithalatı en çok artan fasıl ise 2014 yılında da ithalatı artan Hava ve Uzay Taşıtları olmuştur. Hava ve Uzay taşıtları ithalatı 2 yılda 2 kat artmıştır. Motorlu Kara Taşıtları ithalatı yüzde 11,5, Demir ve Çelikten Eşya ithalatı ise yüzde 4,7 yükselmiştir.

IV.7.2 Alt Fasıllara Göre İthalat

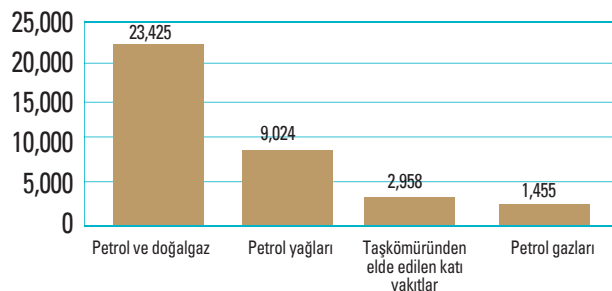
1-MİNERAL YAKITLAR ve MİNERAL YAĞLAR

Ham Petrol Fiyatlarındaki Rekor Düşüş, İthalatta Tarihi Gerileme

Mineral yakıtlar ve yağlar ithalatı 2014 yılında yüzde 2,6 gerilemiş ve 54,9 milyar dolara inmişti, 2015 yılında ise yüzde 31,1 daha düşerek 37,8 milyar dolara geriledi. Bu gerilemede ham petrol fiyatlarının 2015 yılının Aralık ayında 25 dolara kadar inmesinin payı çok büyük olmuştur. 2015 yılının başından sonuna kadar yıl boyunca neredeyse her ay düşen petrol fiyatları son 15-20 yılın dip seviyelerini test edince Mineral Yakıt ve Yağ ithalatı yüzde 31 düşmüş ve cari açığın düşmesine de oldukça büyük oranda katkı vermiştir.

Alt fasıllar içinde 2709 kodlu ham petrol alt fasılı bilgileri 2799 bilgilerinin içine çekilince ham petrol ve doğal gaz ayrımı tam yapılamasa da petrol ve doğalgaz ithalatı 2015 yılında yüzde 32,6 gerileyerek 23,4 milyar dolara inmiştir. Miktar olarak TÜİK tarafından bilgi yayınlanmayınca bu ürünlerin birim fiyatlarını bu sene tablomuzda veremedik. En

► ŞEKİL.11 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILAR 2015 İTHALAT MİLYON DOLAR

çok ithalatını yaptığımız ikinci alt fasıl ise petrol yağlarıdır. Petrol yağları ithalatı 2015 yılında yüzde 41,3 gerilemiş ve 15,3 milyar dolardan 9 milyar dolara inmiştir. Petrol ürünleri ithalatı düşerken taşkömürü ithalatı yüzde 257,9 artmış 826

milyon dolardan 2,96 milyar dolara yükselmiştir. Petrol gazları ithalatı ise yüzde 54,7 düşerek 2,67 milyar dolardan 1,45 milyar dolara inmiştir. Elektrik enerjisi ithalatında ise yüzde 25,9 düşüş yaşanmıştır.

► TABLO.24 MİNERAL YAKIT VE YAĞ İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
2799	Petrol ve doğalgaz	35.680	34.766	23.425	-32,6		
2710	Petrol yağları	15.439	15.369	9.024	-41,3	0,91	0,54
2701	Taşkömüründen elde edilen katı yakıtlar	900	826	2.958	257,9	0,03	0,09
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2.734	2.677	1.455	-45,7	0,81	0,42
2713	Petrol koku ve petrol yağlarının diğer kalıntıları	569	587	396	-32,6	0,13	0,09
2716	Elektrik enerjisi	334	439	325	-25,9		

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

2-MAKİNE

Yatırımlarda Durağanlık Makine İthalatını Azalttı

Yatırım mallarının en başında gelen makine ithalatı 2015 yılında geçen yılda olduğu gibi gerilemesine devam etmiş ve yüzde 9,1 düşerek 25,55 milyar dolara inmiştir.

Türkiye alt fasıllar itibarıyla her türlü makine ithalatını yüksek miktarda gerçekleştirmektedir. İthalatı en çok yapılan ilk 10

alt fasılda yer alan 7 ürün grubunun ithalatında gerileme yaşanmıştır. İthalatı en çok artan alt fasıl santrifüjler olmuştur. 2015 yılında santrifüj ithalatı yüzde 5,6 artarak 1 milyar dolara yükselmiştir. Motorlar için ithal edilen yedek parçalarda da yüzde 4 ithalat artışı gerçekleşmiştir.

İthalatı en çok azalan alt fasıl yüzde 19 düşüşle otomatik bilgi işlem makineleri (bilgisayarlar) olmuştur. Birim fiyatı aynı kalmış ancak miktarsal düşüş yaşanmıştır. Bu üründe

► TABLO.25 MAKİNE İTHALATINDA ALT FASILLAR

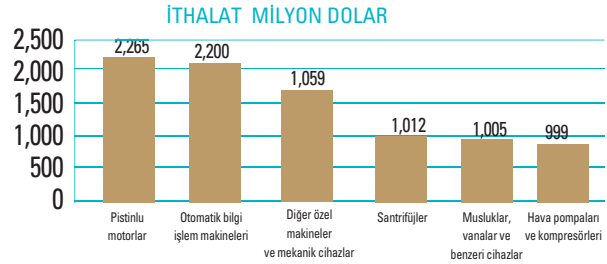
KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
8408	Pistonlu motorlar	2.276	2.278	2.265	-0,6	16,48	14
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri	2.651	2.716	2.200	-19	130,55	130,89
8479	Diğer özel makineler ve mekanik cihazlar	1.072	1.151	1.059	-8	24,02	12,99
8421	Santrifüjler	1.107	959	1.012	5,6	18,72	14,80
8481	Musluklar ve vanalar	1.106	1.057	1.005	-4,8	20,85	19,69
8414	Hava pompaları ve kompresörleri	1.261	1.166	999	-14,3	8,96	7,72
8429	İş Makineleri	1.268	1.028	996	-3,2	6,94	6,41
8413	Sıvılar için pompalar	969	881	852	-3,4	16,15	14,34
8409	Motorların aksam ve parçaları	753	817	850	4,1	13,49	11,18
8411	Turbo jetler ve diğer gaz türbinleri	577	773	786	1,7	126,04	168,81

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

kullanılan malzemelerin gittikçe hafiflemesi hem de boyutlarının küçülmesi ithalatın gerilemesinde oldukça önemli bir etkidir ancak 2015 yılında Türk Lirasının ABD Doları karşısındaki yüzde 25 değer kaybı da ithalattaki gerileme de göz ardı edilemeyecek bir rol oynamıştır. Hava pompa ve kompresör ithalatı da yüzde 14,3 düşerek 999 milyon dolara gerilemiştir.

İlk 10 alt fasılda genel olarak birim fiyatlarında sınırlı düşüşler gerçekleşmiştir.

ŞEKİL.12 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILAR 2015

3-ELEKTRİKLİ MAKİNE ve CİHAZLAR

İthalatı En Az Düşen Fasıllar

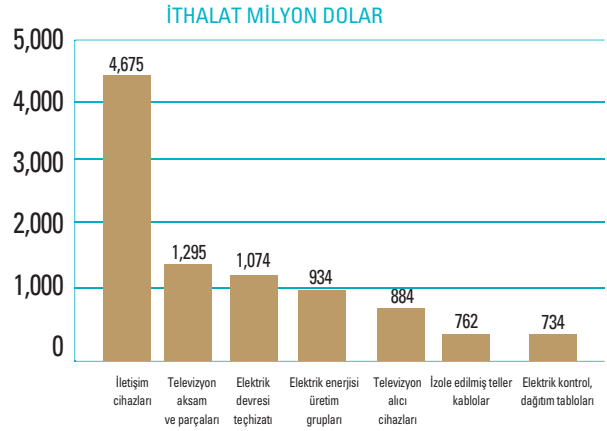
Elektrikli makine ve cihazlar ithalatı 2015 yılında yüzde 1,7 düşerek 17,64 milyar dolara gerilemiş, toplam ithalat içindeki payı ise artarak yüzde 8,51 olmuştur.

İthalatı en çok yapılan ilk 10 alt fasıl başında ithalatı 2015 yılında da artan iletişim cihazları (cep telefonları) gelmektedir. Cep telefon ithalatı 2015 yılında yüzde 5,8 artarak 4,67 milyar dolara yükselmiştir. Birim fiyatı ise yüzde 10 düşmüştür. İkinci büyük alt fasıl ise ithalatı yüzde 8 gerileyerek 1,29 milyara düşen televizyon aksam ve parçalarıdır.

Elektrik enerjisi üretim gruplarında ithalat yüzde 8,5, ithal birimi oldukça gerileyen diyot ve transistörlerde yüzde 53,5 artmıştır. Elektrik transformatörleri ile kablo ve tel ithalatı duragan kalmıştır.

Televizyon alıcı cihazları ithalatı en çok düşüş yaşayan alt fasıldır. Televizyon ithalatı 2015 yılında yüzde 20,1 düşerek 884 milyon dolara gerilemiştir. Jeneratörler ve elektrik dağıtım kontrol tabloları ithalatı da yüzde 5,5-6 düşmüştür.

ŞEKİL.13 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILAR 2015

TABLO.26 ELEKTRİKLİ MAKİNE VE CİHAZ İTHALATINDA ALT FASILAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
8517	İletişim cihazları	3.951	4.420	4.675	5,8	279,80	250,28
8529	Televizyon aksam ve parçalar	1.332	1.408	1.295	-8	54,56	72,40
8536	Elektrik devresi teçhizatı	1.119	1.094	1.074	-1,8	32,29	29,21
8502	Elektrik enerjisi üretim grupları	1.247	861	934	8,5	10,91	10,01
8528	Televizyon alıcı cihazları	1.049	1.106	884	-20,1	43,13	42,30
8544	İzole edilmiş teller ve kablolar	699	754	762	1	13,78	12,10
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları	821	777	734	-5,5	53,51	49,19
8504	Elektrik transformatörleri	699	728	731	0,4	23,29	19,85
8501	Elektrik motorları ve jeneratörleri	825	778	731	-6,1	9,13	8,06
8541	Diyotlar transistörler	315	411	630	53,5	34,84	14,34

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

4-MOTORLU KARA TAŞITLARI

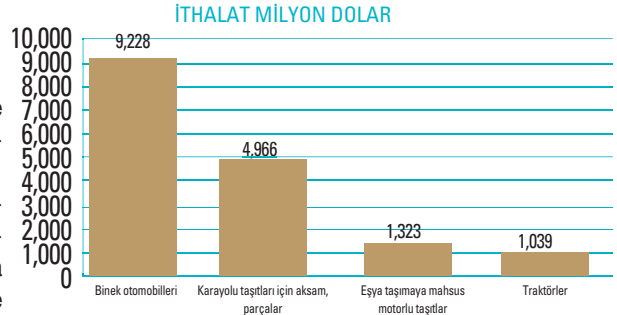
Binek Otomobil İthalatında Rekor Artış Yaşandı

Motorlu kara taşıtları ithalatı 2015 yılında 2014 yılının aksine yüzde 11,5 artarak 17,54 milyar dolara yükselmiş, toplam ithalat içindeki payı da yüzde 6,5'tan yüzde 8,47'e çıkmıştır.

Motorlu kara taşıtları ithalatındaki yükselmeye binek otomobilleri ithalatındaki artış belirleyici olmuştur. Binek otomobilleri ithalatı 2014 yılında yüzde 15,4 düşerken 2015 yılında yüzde 19,5 artmıştır. İthalattaki artış birim fiyatındaki yüzde 10'luk gerilemeye karşın 1,5 milyar dolar olmuş binek otomobil ithalatı 9,2 milyar dolara yükselmiştir.

İthalatı artan diğer alt fasıllar yüzde 18,8'lik artışla traktörler, yüzde 16,8 artışla kamyon ve kamyonetler ile yüzde 14,6 artışla motosikletlerdir.

ŞEKİL.14 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

Daha çok ara malı olarak değerlendirilen aksam ve parça ithalatı ise yüzde 5,6 artmıştır.

İthalatı düşen alt fasıllar ise römorklar ve minibüs-midibüslerdir. İkisi hariç tüm alt fasılların birim fiyatlarında ortalama yüzde 10 düşüş gerçekleşmiştir.

TABLO.27 MOTORLU KARA TAŞIT İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
8703	Binek otomobilleri	9.130	7.721	9.228	19,5	12,50	11,05
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parçalar	4.894	4.951	4.966	0,3	10,06	8,85
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.089	1.133	1.323	16,8	9,71	8,36
8701	Traktörler	646	875	1.039	18,8	9,53	8,13
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	249	269	253	-5,9	12,20	10,25
8711	Motosikletler	151	178	204	14,6	10,32	12,60
8716	Römorklar ve yarı römorklar	206	197	162	-17,9	5,23	4,31
8714	8711-8713 Aksam ve parçalar	131	141	149	5,6	5,06	5,02

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

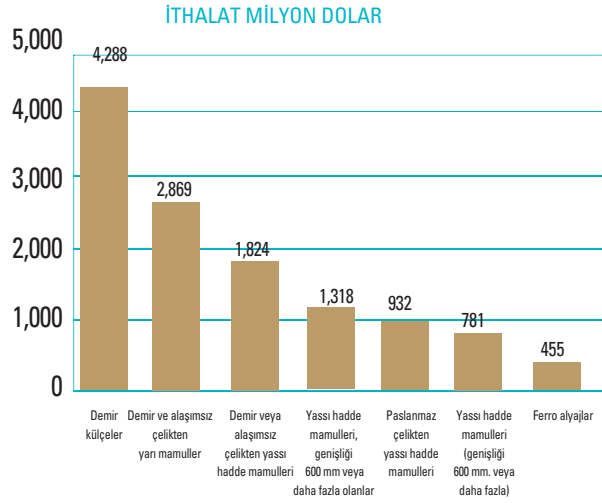
5-DEMİR ve ÇELİK

Birim Fiyalar Düştü İthalat Geriledi

İhracat bölümünde de değerlendirmelerde bulunduğumuz demir çelik fiyatları ve Çin'in bütün Dünya üretim ve dış ticaretindeki hakimiyeti, Demir çelik ithalatını miktarsal bazda oldukça artırmıştır. 2014 yılında 13,8 milyon ton olan çelik ithalatı 2015 yılında 19 milyon ton civarına kadar yükselmiştir. 2015 yılı Demir ve çelik ithalatı ise 72 nolu fasılda toplam 36,4 milyon tondur. Değersel olarak ithalat 2015 yılında yüzde 15,9 azalmış ve 14,77 milyar dolara gerilemiştir. Dünya'da demir-çelik fiyatlarında önemli düşüşler gerçekleşmiş Türkiye'nin demir-çelik ürünleri ithal birim fiyatlarında da yüzde 25'e yaklaşan gerilemeler olmuştur.

En çok ithalatı yapılan 10 alt fasıldan en çok ithalat artışı gerçekleşen alt ürün yüzde 72,4'lük artış oranı ile genişliği 600 mm'den fazla yassı hadde mamulleridir. 2014 yılında 764 milyon dolar olan ithalat 2015 yılında 1,3 milyar dolara yükselmiştir. Bir diğer ithalat artışı demir ve alaşımsız çelikten yarı mamullerde olmuştur. İthalat yüzde 14 artarak 2,87 milyar dolara yükselmiştir. İthalatı yapılan alt fasıllar içinde en büyük düşüş demir

ŞEKİL.15 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

külçeler olmuştur. Demir külçe ithalatı yüzde 40 düşmüş 4.29 milyar dolara gerilemiştir. İkinci büyük gerileme ise yüzde 26,1 azalma ile genişliği 600 mm'den fazlası çelikten yassı hadde mamullerinde yaşanmıştır.

TABLO.28 DEMİR ÇELİK İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
7204	Demir külçeler	7.511	7.150	4.288	-40	0,37	0,26
7207	Demir ve alaşımsız çelikten yarı mamuller	2.881	2.515	2.869	14	0,53	0,37
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri	2.460	1.997	1.824	-8,7	0,59	0,44
7225	Yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	563	764	1.318	72,4	0,86	0,67
7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri	1.000	1.044	932	-10,7	2,25	1,96
7210	Yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar	837	893	781	-12,5	0,89	0,73
7202	Ferro alyajlar	551	572	455	-20,4	1,31	1,14
7209	Yassı hadde mamulleri (genişliği > 600 mm, soğuk haddelenmiş, kaplanmamış)	500	495	365	-26,1	0,68	0,54
7201	Dökme demir ve aynalı demir	414	392	343	-12,4	0,43	0,29
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	376	253	256	1,4	0,73	0,60

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

6-PLASTİK VE MAMULLERİ

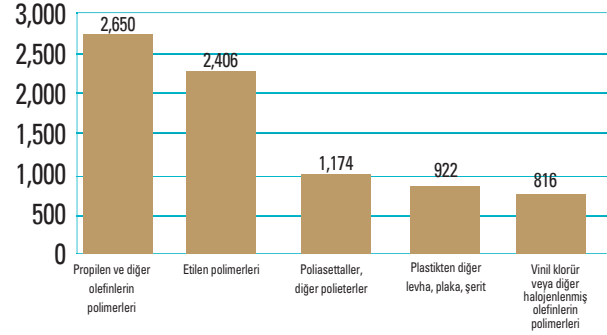
Petrol Fiyatlarındaki Rekor Gerileme Plastik İthalatını da Düşürdü

Plastik ve mamulleri ithalatı 2015 yılında yüzde 13,3 düşmüş ve 12,27 milyar dolara gerilemiştir.

2015 yılında petrol fiyatlarında yaşanan çok ciddi düşüşler plastik hammaddelerinin ithal birim fiyatlarını aşağı çekmiştir. Tüm alt fasıl ürünlerin birim fiyatları yüzde 5-20 aralığında değişen oranlarda düşmüştür.

Alt fasıl ithalatlarının tamamı değer olarak gerilemiştir. En çok ithalatı yapılan propilen ve diğer olefin polimerlerinde ithalat yüzde 20,1 gerilemiş ve 3,3 milyar dolardan 2,65 milyar dolara inmiştir. Diğer bir hammadde olan etilen polimer ithalatı da yüzde 8,1 azalmıştır. Üçüncü büyük ithalat alt fasılı olan poliasetaller ve polieterlerde gerileme yüzde 8,3 oranındadır.

ŞEKİL.16 EN ÇOK İHRACATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İTHALAT MİLYON DOLAR

Vinil klorür, stiren polimerler ve amino reçinelerdeki gerileme de yüzde 20-16 arasında değişmektedir.

TABLO.29 PLASTİK VE MAMULLERİ İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri	2.974	3.314	2.650	-20,1	1,75	1,36
3901	Etilen polimerleri	2.557	2.618	2.406	-8,1	1,75	1,50
3907	Poliasetaller, diğer polieterler	1.438	1.280	1.174	-8,3	2,35	1,87
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit	937	1.004	922	-8,2	3,98	3,60
3904	Vinil klorür veya diğer halojenlenmiş olefinlerin polimerleri	1.117	1.022	816	-20,1	1,15	0,98
3903	Stiren polimerleri	1.075	974	795	-18,3	2,04	1,55
3926	Plastikten diğer eşya	642	703	658	-6,4	10,05	9,66
3909	Amino reçineler, fenolik reçineler	554	534	447	-16,3	2,60	2,06
3906	Akrilik polimerleri	447	452	370	-18	2,33	1,87
3919	Kendinden yapışkan levha, plaka, bandlar, şerit, film, folye	323	339	323	-4,8	6,11	5,62

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

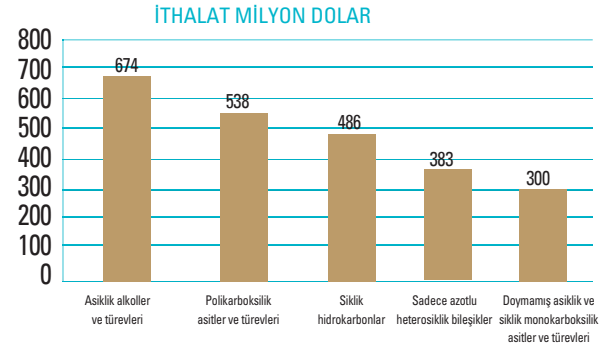
7-ORGANİK KİMYASAL ÜRÜNLER

Dışa Bağımlı Organik Kimyasallarda İthalat Azaldı

Organik kimyasallar ithalatı 2014 yılında yüzde 9,8 artmış ve 5,83 milyar dolar olmuşken 2015 yılı ithalatı yüzde 19,1 gerileyerek 4,71 milyar dolara inmiştir. Türkiye organik kimyasal ürünlerde önemli ölçüde dışa bağımlı bulursa da birim fiyatlarındaki düşüşler ithalatı değersel olarak geriletmiştir.

Alt fasıllar içinde en büyük düşüş Polikarboksilik asit ve türevlerinde gerçekleşmiş ithalat yüzde 27,9 düşe-

ŞEKİL.17 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İTHALAT MİLYON DOLAR

rek 746 milyon dolardan 538 milyon dolara inmiştir. Bu ürünün birim ithal fiyatı da yüzde 29 düşmüştür. En çok düşüş yaşanan ikinci alt fasıl en fazla ithalat yaptığımız asiklik alkoller ve türevleridir. İthalat yüzde 20,7 düşmü-

ve 674 milyon dolara gerilemiştir. Asiklik alkol birim ithal fiyatı da yüzde 21,8 gerilemiştir. İthalattaki değersel düşüşler ile ithal birim fiyatlarındaki gerilemeler çok paraleldir.

► TABLO.30 ORGANİK KİMYASAL ÜRÜNLER İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
2905	Asiklik alkoller ve türevleri	782	850	674	-20,7	0,87	0,68
2917	Polikarboksilik asitler ve türevleri	621	746	538	-27,9	1,21	0,85
2902	Siklik hidrokarbonlar	635	579	486	-16	1,53	1,08
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	356	426	383	-10,1	4,97	4,63
2916	Doymamış asiklik ve siklik monokarboksilik asitler ve türevleri	340	356	300	-15,6	2,12	1,66
2915	Doymuş asiklik monokarboksilik asitler	295	347	292	-15,8	1,21	1,02
2941	Antibiyotikler	196	179	188	5,2	92,87	95,61

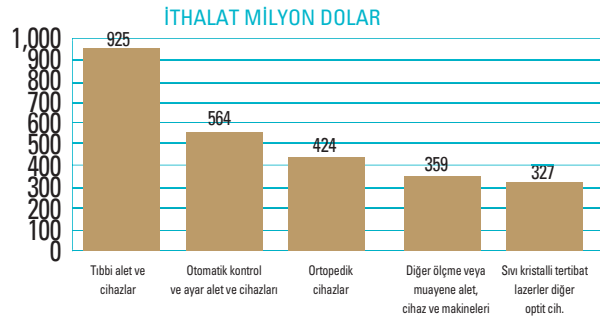
KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

8-HASSAS OPTİK ÖLÇME TIBBİ CİHAZLARI

Hassas Ölçü-Optik ve Tıbbi Cihaz İthalatı Ortalamanın Altında Geriledi

Hayati öneme sahip ve teknolojik olarak en yüksek ürün grubu olan Hassas ölçü, optik ve tıbbi cihaz ithalatı 2014 yılında yüzde 7 artmış ve 4,88 milyar dolara yükselmişti. 2015 yılında ise diğer fasillara nazaran değersel olarak ithalatı yüzde 5,3 ile en az düşen ürün gruplarının başında

► ŞEKİL.18 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

► TABLO.31 HASSAS ÖLÇÜ, OPTİK VE TIBBİ CİHAZ İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
9018	Tıbbi alet ve cihazlar	993	1.113	925	-16,8	46,94	40,71
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	558	586	564	-3,9	30,33	27,14
9021	Ortopedik cihazlar	484	493	424	-14	554,06	495,85
9031	Diğer ölçme veya muayene alet, cihaz ve makineleri	340	370	359	-2,8	65,75	67,36
9013	Sıvı kristalli terbitat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	266	290	327	12,7	109,40	101,50
9027	Fiziksel-kimyasal analiz alet-cihazlar	336	335	308	-7,8	128,39	101,91
9022	X, alfa, beta veya gama ışınli cihazlar	241	250	270	8,1	105,70	98,66
9026	Sıvı ve gazların akış, seviye ve basınçlarını ölçmeye mahsus cihazlar	208	212	226	7	76,83	71,92
9001	Optik lifler, demetleri, kabloları	137	187	170	-9,2	13,45	11,41
9004	Gözlükler ve benzerleri	140	156	153	-1,6	90,67	91,44

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

yer almaktadır. İthalat 2015 yılında 4,6 milyar dolara gerilemiştir.

Alt fasıl ithalatlarında ise en çok ithalatı yapılan ürün olan tıbbi cihaz ve ve aletler ithalatı yüzde 16,8 düşerek 925 milyon dolara inmiştir. Yine sağlık sektörünün bir diğer

önemli cihazı ortopedik cihazlar ithalatı yüzde 14 gerilemiştir.

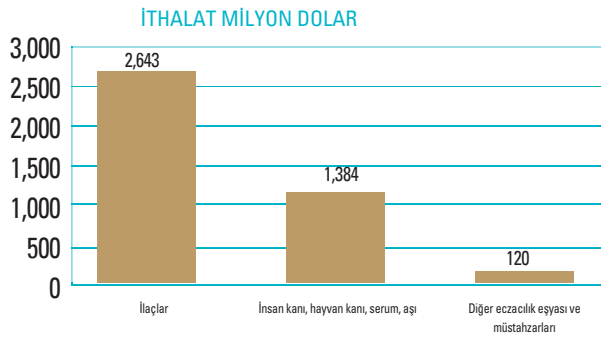
İthalatı artan alt fasıllar ise sıvı kristalli tertibat, lazerler ve x ışınli cihazlardır. Tüm alt fasıl ürünlerin ithal birim fiyatları ya sınırlı oranda gerilemiş ya da aynı seviyede kalmıştır.

9-ECZACILIK ÜRÜNLERİ

Eczacılık Ürünleri İthalatında Artış Durdurdu

Eczacılık ürünleri ithalatı 2015 yılında yüzde 3 düşmüş ve 4,29 milyar dolara gerilemiştir. Türkiye belirli eczacılık ürünlerinde dışa bağımlı durumunu sürdürmektedir. Bu nedenle eczacılık ürünleri ithalatı 2014 yılına kadar artış eğilimindeydi ancak 2015 senesinde bu eğilim az da olsa tersine dönmüştür. Bunun ana nedeni 2015 yılında ithalatı en çok yapılan alt fasıl olan ilaç birim fiyatlarındaki yüzde 17,6'lık düşüştür. İthalatı en fazla yapılan diğer ikinci alt fasıl insan kanı, serum ve aşılar ise ithal birim fiyatı yüzde 32,6 artmış ithalat yüzde 9,2 yükselerek 1,38 milyar dolar olmuştur.

ŞEKİL.19 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILAR 2015

TABLO.32 ECZACILIK ÜRÜNLERİ İTHALATINDA ALT FASILAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
3004	İlaçlar	2.823	2.875	2.643	-8,1	76,45	62,98
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı	1.052	1.268	1.384	9,2	355,05	471,04
3006	Diğer eczacılık eşyası ve müstahzarları	126	139	120	-13,7	84,28	72,93
3003	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış ilaçlar	99	97	103	5,8	116,76	105,37

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

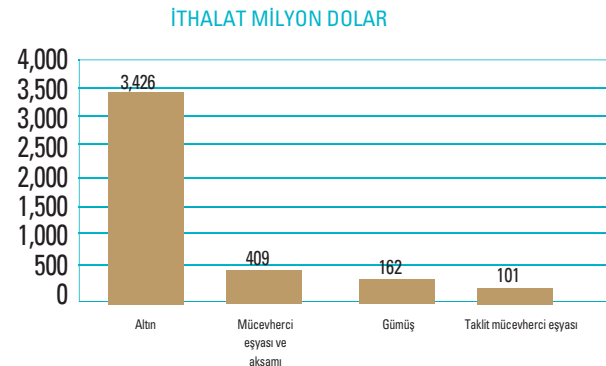
10- KIYMETLİ VE YARI KIYMETLİ TAŞLAR

Altın ve Mücevher İthalatı Gerilemeye Devam Etti

Altın fiyatları 2015 yılında oldukça durağan seyretmiş geçmiş yıllara göre daha az oynaklık göstermiştir. Gümüş ve diğer bir çok kıymetli metal de altınla aynı şekilde hareket etmiştir. 2012 yılında 8,64 milyar dolar olan ithalat 2013 yılında 16,23 milyar dolara yükselmiş, 2014 yılında ise 8,12 milyar dolara 2015 yılında ise yüzde 48,5 düşerek 4,18 milyar dolara gerilemiştir.

Alt fasıllar itibariyle altın ithalatı yüzde 51,8 azalmış ve 3,4 milyar dolara inmiştir. Mücevher ithalatında yüzde 37,9, gümüş ve taklit mücevher eşyalarda yüzde 7,5 luk gerilemeler yaşanmıştır.

ŞEKİL.20 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILAR 2015

► TABLO.33 KIYMETLİ TAŞ VE METAL İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
7108	Altın	15.127	7.107	3.426	-51,8	37.033	32.670
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı	725	659	409	-37,9	8.264	5.358
7106	Gümüş	203	175	162	-7,4	551,4	488,3
7117	Taklit mücevherci eşyası	104	109	101	-7,5	55,6	60,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

11-HAVACILIK VE UZAY TAŞITLAR

Hava ve Uzay Taşıtları İthalatı Artmaya Devam Ediyor

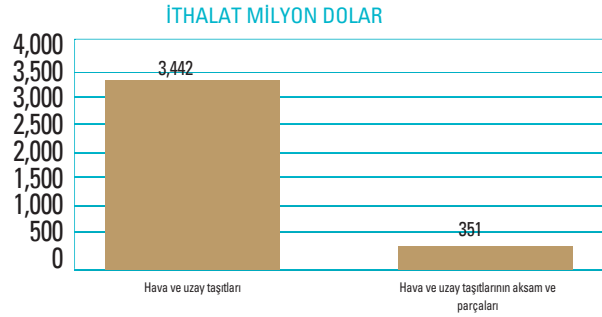
2015 yılında hava ve uzay taşıtları ile bunların aksam ve parçaları ithalatı yüzde 26,7 artarak 3 milyar dolardan 3,8 milyar dolara yükselmiştir. Uçak ve helikopter ithalatı 2,68 milyar dolardan 3,44 milyar dolara yükselmiş bunların parça ve aksam ithalatları ise yüzde 12,2 artmıştır.

► TABLO.34 HAVA VE UZAY TAŞITLARI İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
8802	Hava ve uzay taşıtları	1.960	2.677	3.442	28,6	978,4	927,1
8803	Hava ve uzay taşıtlarının aksam ve parçaları	349	313	351	12,2	563,7	493,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.21 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

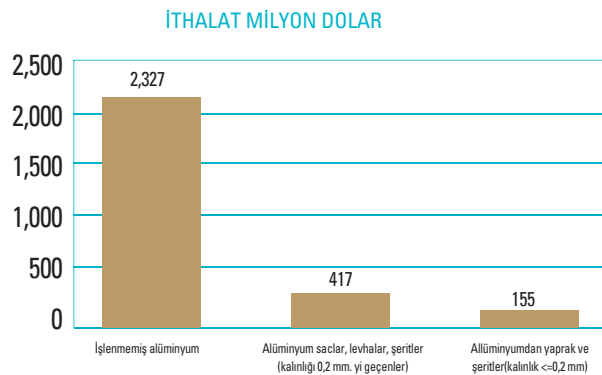

12-ALÜMİNYUM VE ALÜMİNYUMDAN EŞYALAR

Alüminyum İthalatı da Ortalamanın Altında Geriledi

Alüminyum ve alüminyumdan eşya ithalatı da ithalatı en az düşen ürün gruplarının başında gelmektedir. İthalat yüzde 4,7 oranında sınırlı gerilemiş ve 3,33 milyar dolara inmiştir. İthalattaki düşmede işlenmemiş alüminyum ithalatındaki yüzde 6,6 düşüş belirleyici olmuştur. 2014 yılında 2,49 milyar dolar tutarında işlenmemiş alüminyum ithal edilmişken 2015 yılında bu rakam 2,33 milyar dolara inmiştir. Alüminyumdan sac ve levha, yaprak şeritler, tel ve çubuklar ile profil ithalatı ise az da olsa yükselmiştir

► ŞEKİL.22 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

► TABLO.35 ALÜMİNYUM VE ALÜMİNYUMDAN EŞYA İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
7601	İşlenmemiş alüminyum	2.189	2.491	2.327	-6,6	2,28	2,06
7606	Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler)	410	395	417	5,5	3,62	3,31
7607	Alüminyumdan yaprak ve şeritler (kalınlık <= 0,2mm)	159	153	155	1,3	4,73	4,38

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

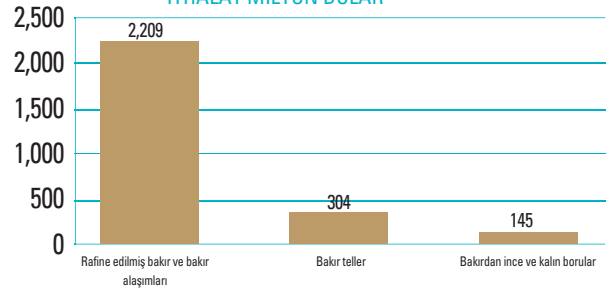
13-BAKIR VE BAKIRDAN EŞYALAR

Bakır Fiyatlarının Düşmeye Devam Etmesi İthalatı da Azalttı

Bakır ve bakırdan eşya ithalatı 2014 yılında yüzde 3,8 azalarak 3,57 milyar dolara inmiş 2015 yılında bakır fiyatlarındaki düşüşlerin de etkisiyle ithalat yüzde 16,4 gerileyerek 3 milyar doların altına gelmiştir. İthal birim fiyatları gerilemeye devam etmiştir.

2015 yılında rafine bakır ve bakır alaşımları ithalatı yüzde 14,3 düşerek 2,2 milyar dolara gerilerken en büyük düşüş yüzde 47,1 ile bakır tellerde gerçekleşmiştir.

► ŞEKİL.23 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İTHALAT MİLYON DOLAR

► TABLO.36 BAKIR VE BAKIRDAN EŞYA İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları	2.730	2.577	2.209	-14,3	7,04	5,70
7408	Bakır teller	575	575	304	-47,1	7,27	6,19
7411	Bakırdan ince ve kalın borular	157	144	145	1,1	8,45	6,90

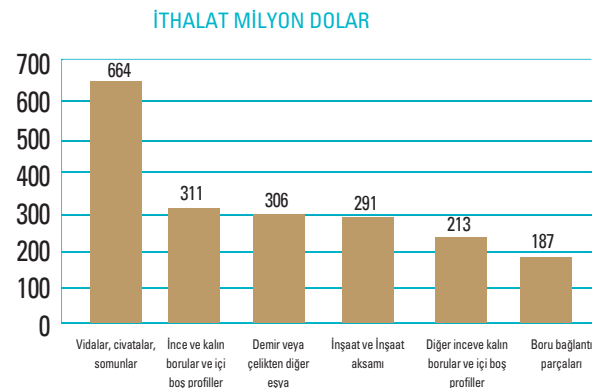
KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

14- DEMİR VE ÇELİKTE EŞYA

İthalatı Artan Az Sayıdaki Fasıldan Biri de Demir Çelikten Eşya Oldu

Demir ve çelikten eşya ithalatı 2014 yılında yüzde 5,1 gerilemişken 2015 yılında yüzde 4,7 yükselmiştir. Demir ve çelik ham madde fiyatlarının azalması ile demir ve çelikten eşya fiyatlarında da aşağı yönlü büyük baskılar olmuş bu ürünleri Dünya piyasalarına ihraç eden ülkelerin fiyat rekabeti had safhaya ulaşmıştır. Çin demir çelik sektöründe doğan atıl kapasite sorununu fiyat düşüşleri ile kompanse etme yoluna gitmiş Çin'i bir çok üretici ülkede izlemiştir. Bu nedenle demir çelik eşya ithalatı Türkiye'de de artmıştır. Aynı zamanda bir çok ülkede koruma önlemi ve telafi edici vergiler uygulama yoluna giderek Dünya demir ve çelik ticaretini oldukça sıkıntılı bir duruma sokmuştur. Net

► ŞEKİL.24 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İTHALAT MİLYON DOLAR

ihracatçı ülkeler net ithalatçı ülke konumuna düşmüşlerdir. Türkiye net ihracatçı konumunu sürdürmekte olsa da net ihracat değeri her sene geriye gitmektedir. Alt fasıllar itibarıyla ithalatta önemli ithal kalemlerinde farklı

gelişmeler yaşanmıştır. Vidalar, civatalar, somunlar, inşaat aksamları, boru bağlantı parçaları ithalatı artmıştır. Buna karşın çelik boru ile diğer ince ve kalın boru ithalatı gerilemiştir.

TABLO.37 DEMİR VE ÇELİKTE EŞYA İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
7318	Vidalar, civatalar, somunlar	617	626	664	6	6,21	6,83
7326	Demir veya çelikten diğer eşya	306	294	311	5,9	3,89	3,50
7304	İnce ve kalın borular ve içi boş profiller	412	391	306	-21,8	1,37	1,12
7308	İnşaat ve inşaat aksamı	238	263	291	10,8	2,96	3,16
7306	Diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	314	244	213	-12,5	2,08	1,87
7307	Boru bağlantı parçaları	180	166	187	12,5	6,19	5,48

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

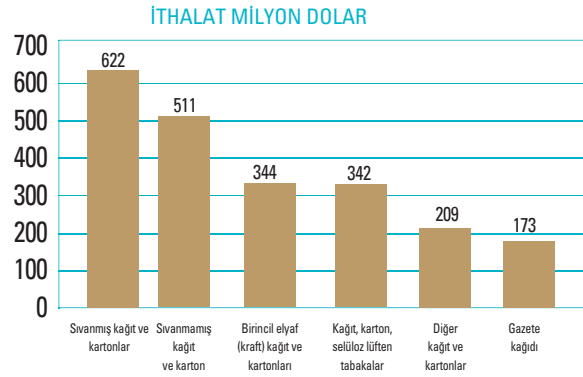
15-KAĞIT KARTON VE EŞYALARI

Birim İthal Fiyatlarındaki Gerileme İthalatın Azalmasına Neden Oldu

Kağıt, karton ve kağıttan eşya ithalatı 2015 yılında yüzde 15,4 düşmüş ve 2,68 milyar dolar olmuştur. Türkiye kağıt hammaddesi olan selülozun yanı sıra kağıt ve karton ile ürünlerinde de önemli ithalat gerçekleştirmektedir.

En çok ithalatı yapılan 6 alt fasılın 5'inde ithalat gerilemiştir. İthalattaki en büyük gerileme sırası ile yüzde 29,2 ile gazete kağıdı, yüzde 25,2 ile diğer kağıt ve kartonlar, yüzde 20 ile sıvanmış kağıt ve kartonlar ile kraft kağıtlarda yaşanmıştır. Sıvanmamış karton ve kağıdın ithalatı sınırı da olsa yüzde 2,1 oranında artmıştır.

ŞEKİL.25 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

TABLO.38 KAĞIT, KARTON VE KAĞITTA EŞYA İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
4810	Sıvanmış kağıt ve kartonlar	712	778	622	-20	0,88	0,76
4802	Sıvanmamış kağıt ve karton	536	500	511	2,1	1	0,97
4804	Birincil elyaf (kraft) kağıt ve kartonlar	410	421	344	-18,2	0,76	0,69
4811	Kağıt, karton, selüloz liften tabakalar	365	384	342	-11	2,57	2,01
4805	Diğer kağıt ve kartonlar	284	279	209	-25,2	0,71	0,64
4801	Gazete kağıdı	276	244	173	-29,2	0,62	0,50

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

16-KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA

Kauçuk ve Kauçuktan Eşya İthalatı Geriledi

2015 yılında kauçuk ve kauçuktan eşya ithalatı yüzde 11,6 gerilemiş ve 2,52 milyar dolara inmiştir.

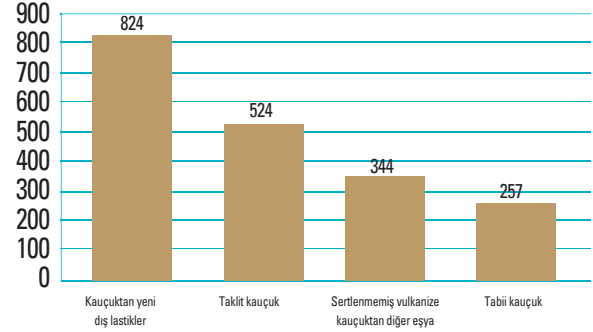
Alt fasıllar içinde önemli yer tutan kauçuktan yeni dış lastikler ithalatı yüzde 11,9, taklit kauçuk ithalatı yüzde 16,9 ve tabii kauçuk yüzde 21,4 oranında azalmıştır. Vulkanize kauçuktan giyim eşyaları ithalatı ise yüzde 15,2 artmıştır.

► TABLO.39 KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.028	936	824	-11,9	4,98	4,12
4002	Taklit kauçuk	691	631	524	-16,9	2,31	1,78
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	336	360	344	-4,5	12,09	10,27
4001	Tabii kauçuk	396	326	257	-21,4	2,07	1,56
4015	Vulkanize kauçuktan her türlü giyim eşyası ve aksesuarı	109	110	126	15,2	5,71	5,58
4009	Vulkanize edilmiş kauçuktan boru ve hortumlar	128	132	125	-5,1	10,77	10,41

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.26 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İTHALAT MİLYON DOLAR

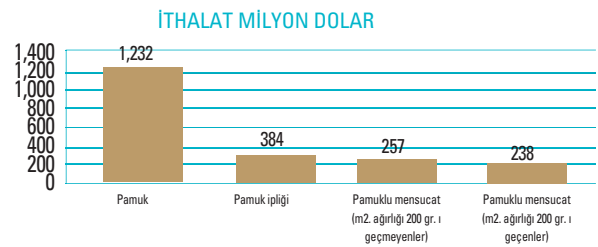
17-PAMUK, PAMUK İPLİĞİ VE PAMUKLU MENSUCAT

Pamuk İthalatı Azaldı

Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat ithalatı 2015 yılında yüzde 25 düşerek 2,26 milyar dolara inmiştir. Ham pamuk kg birim fiyatı da yüzde 19,8 düşmüştür. Bunun sonucu diğer bütün pamuklu kumaş ve ipliklerin ithalatı fiyata bağlı olarak gerilemiştir.

2015 yılında pamuk ithalatı yüzde 29,6 düşerek 1,23 milyar dolara inmiştir. Miktersal bazda ise 2015 yılında ithalat yüzde 12,1 gerileyerek 913 bin tondan 803 bin tona düşmüştür.

► ŞEKİL.27 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015 İTHALAT MİLYON DOLAR

Pamuk ipliği ve pamuklu mensucat alt fasıllarında da ithalatta düşüşler yaşanmıştır.

► TABLO.40 PAMUK, PAMUK İPLİĞİ VE PAMUKLU MENSUCAT İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
5201	Pamuk	1.681	1.750	1.232	-29,6	1,92	1,54
5205	Pamuk ipliği	435	440	384	-12,7	3,37	2,96
5209	Pamuklu mensucat (m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	300	283	257	-9,2	7,57	7
5208	Pamuklu mensucat (m2 ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	389	340	238	-30	8,64	8,64

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

18-SENTETİK VE SUNİ FİLAMENLER

İplik ve Mensucat İthalatı Bu Yıl Azaldı

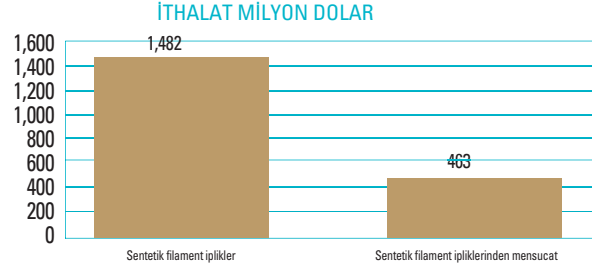
Sentetik ve suni filament ithalatı 2014 yılında yüzde 13 artmış 2015 yılında ise yüzde 11,6 düşerek 2,1 milyar dolara inmiştir. Alt fasıllar içinde ithalatı en çok gerçekleştirilen sentetik filament ipliklerinde yüzde 8,3, sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat ithalatında ise yüzde 15,6 gerilemeler yaşanmıştır.

► TABLO.41 SENTETİK VE SUNİ FİLAMEN İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
5402	Sentetik filament iplikleri	1.436	1.615	1.482	-8,3	2,52	2,29
5407	Sentetik filament ipliklerinden mensucat	485	549	463	-15,6	6,20	5,89

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.28 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

19-MUHTELİF KİMYASAL ÜRÜNLER

Muhtelif Kimyasalların Birim Fiyatları İthalattan Daha Çok Düştü

Muhtelif kimyasal maddeler ithalatı 2015 yılında yüzde 10 düşerek 2,05 milyar dolara inmiştir. İthal edilen muhtelif kimyasal maddelerin hepsinde birim fiyatlarda düşüşler gerçekleşmiştir. Birim fiyatlardaki düşüşler bazı ürünlerde yüzde 35'leri bulan oranlardadır.

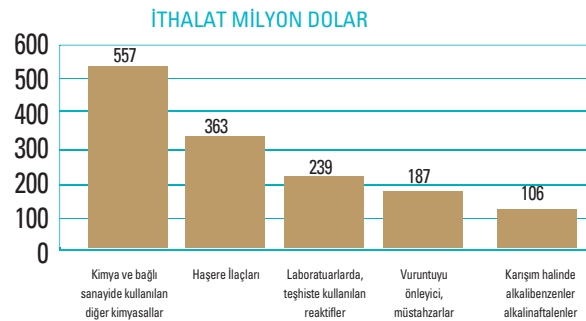
En çok ithalatı yapılan alt fasıllarda zirai ilaçlar dışındaki tüm ürünlerde ithalat azalmıştır. Zirai ilaç ithalatı yüzde 10,1 oranında artarken, muhtelif sanayilerde kullanılan kimyasallar ithalatı yüzde 10,5, laboratuvarlarda kullanılan reaktifler yüzde 6,4, vurutuyu önleyici müstahzarlar yüzde 9,6, alkalibenzenler ve alkalinaftalenler ithalatı yüzde 28,4 oranında gerilemiştir.

► TABLO.42 MUHTELİF KİMYASAL ÜRÜNLER İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
3824	Kimya ve bağlı sanayide kullanılan diğer kimyasallar	601	622	557	-10,5	2,48	2,13
3808	Zirai ilaçlar	324	330	363	10,1	7,04	6,88
3822	Laboratuvarlarda, teşhiste kullanılan reaktifler	236	255	239	-6,4	38,02	26,19
3811	Vurutuyu önleyici müstahzarlar	202	207	187	-9,6	4	3,48
3817	Kanşım halinde alkalibenzenler, alkalinaftalenler	163	148	106	-28,4	1,82	1,25
3823	Sınai mono karboksilik yağ asitleri	104	115	93	-18,5	1,15	0,95
3815	Reaksiyon başlatıcılar, hızlandırıcılar, katalitik müstahzarlar	50	126	84	-33,2	15,46	11,29

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.29 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

20-SENTETİK VE SUNİ DEVAMSIZ LİFLER

İthalat Geriledi Ancak Toplam İthalattaki Payı Arttı

Sentetik ve suni devamsız lifler ithalatı 2015 yılında yüzde 9,1 azalarak 2,16 milyar dolardan 1,96 milyar dolara düşmüştür.

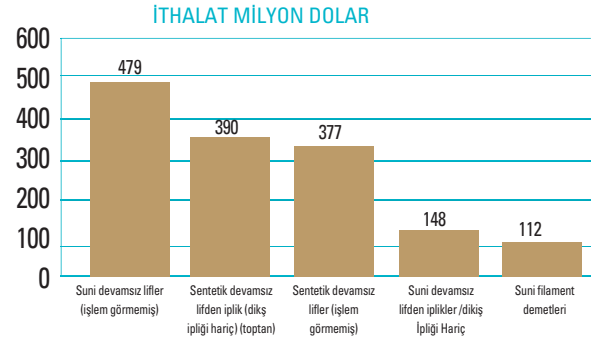
Alt fasıl ürünlerin hepsinde değişik oranlarda düşüşler gerçekleşmiş, suni filament demetleri ithalatı ise değişmemiştir.

► TABLO.43 SENTETİK VE SUNİ DEVAMSIZ LİFLER İTHALATINDA ALT FASILLAR

KOD	ÜRÜN	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)	2014 Birim Fiyatı (\$/kg)	2015 Birim Fiyatı (\$/kg)
5504	Suni devamsız lifler (işlem görmemiş)	513	485	479	-1,3	1,91	1,83
5509	Sentetik devamsız lifden iplik (dikiş ipliği hariç) (toptan)	454	449	390	-13,1	3,32	3,19
5503	Sentetik devamsız lifler (işlem görmemiş)	354	390	377	-3,5	1,94	1,76
5510	Suni devamsız lifden iplikler (dikiş ipliği hariç)	188	150	148	-1,1	3,26	3,16
5502	Suni filament demetleri	99	111	112	0,7	5,86	5,62
5516	Suni devamsız liflerden dokunmuş mensucat	122	125	110	-11,8	7,49	6,89
5501	Sentetik filament demetleri	144	145	99	-32,1	2,49	2,10
5515	Sentetik devamsız liflerden diğer dokunmuş mensucat	129	126	98	-21,9	8,46	8,91

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.30 EN ÇOK İTHALATI YAPILAN ALT FASILLAR 2015

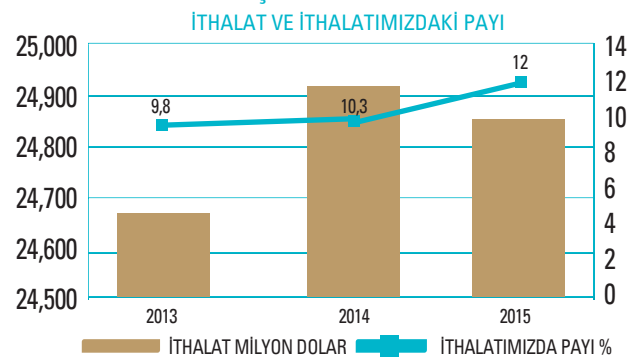
IV.8 ÜLKELERE VE FASILLARA GÖRE İTHALAT

1. ÇİN

Çin İthalatta İlk Sıraya Yükseldi

Çin'den yapılan ithalat 2015 yılında da yüzde 0,2 gerilemiş ve 24,86 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Çin'den yapılan ithalatın payı da yüzde 12'ye yükselmiştir. Böylece Çin Rusya'yı geride bırakarak en çok ithalat yaptığımız ülke haline gelmiştir. Çin'den çok sayıda fasılda önemli ithalat yapılmaktadır. 2015 yılında en çok ithalat yapılan elektrikli cihaz ile makineler ithalatı yüzde 7,3 artmıştır. Diğer çok sayıda ürün grubunda da ithalat artmıştır. Demir çelik ithalatı yüzde 103 yükselmiştir. Makine, mobilya ve plastik mamuller ithalatında ise gerileme yaşanmıştır.

► ŞEKİL.31 ÇİN'DEN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.44 ÇİN'DEN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
85	Elektrikli makina ve cihazla	6.697	6.483	6.953	7,3
84	Makineler	6.017	5.249	5.226	-0,4
72	Demir ve çelik	365	649	1.317	103
39	Plastikler ve mamulleri	1.020	994	889	-10,5
73	Demir veya çelikten eşya	688	695	804	15,7
29	Organik kimyasal ürünler	599	719	741	3,1
94	Mobilyalar	689	777	671	-13,6
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	552	604	665	10,2
90	Hassas ölçü ve tarı aletleri	611	625	584	-6,5
54	Sentetik ve suni filamentler	547	578	535	-7,5

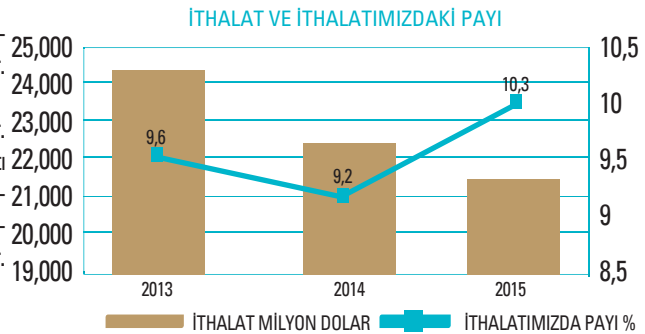
KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

2. ALMANYA

Almanya'dan İthalatta Sınırlı Gerileme

Almanya'dan yapılan ithalat 2015 yılında yüzde 4,5 ile ilk yirmi ithalatçı içinde göreceli daha sınırlı gerilemiş ve 21,4 milyar dolara inmiştir. Almanya'nın ithalatımız içindeki payı yüzde 10,3'e yükselmiştir. Almanya'dan yapılan motorlu kara taşıtları ithalatı yüzde 9,2 artmıştır. Yurtiçinde otomobil satışlarının artışı ve Euro'nun zayıflaması ithalatı 22,000 artırmıştır. Makine ithalatı yüzde 16,3 elektrikli makine ve cihazlar ithalatı yüzde 3,8, plastikler ve mamulleri ithalatı yüzde 11,9 gerilemiştir. Havacılık taşıtları ithalatı ise yüzde binin üzerinde artış göstermiştir. Havayollarının filo genişlemesi nedeniyle uçak ithalatı yükselmiştir.

► ŞEKİL.32 ALMANYA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.45 ALMANYA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	5.622	5.223	5.706	9,2
84	Makineler	5.527	5.428	4.541	-16,3
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.996	1.709	1.645	-3,8
39	Plastikler ve mamulleri	1.682	1.612	1.420	-11,9
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol cihazları	828	861	830	-3,7
30	Eczacılık ürünleri	824	857	794	-7,4
72	Demir ve çelik	854	719	608	-15,4
88	Hava taşıtları ile aksam ve parçalar	559	50	580	1.069,6
38	Muhtelif kimyasal maddeler	433	455	454	-0,2
48	Kağıt ve karton ve bunlardan eşya	533	518	420	-18,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

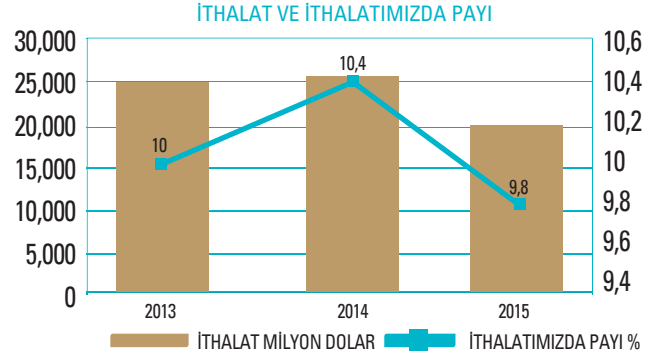
3. RUSYA

Rusya'dan İthalatta Keskin Düşüş

2015 yılında Rusya'dan yapılan ithalatta yüzde 19,3 gerileme olmuş ve ithalat 20,4 milyar dolara inmiştir. Rusya yüzde 9,8'e inen payı ile uzun yıllardır en çok ithalat yaptığımız ülke olmaktan çıkmış ve üçüncü sıraya gerilemiştir.

Rusya'dan ithalatta yaşanan gerileme daha çok mineral yakıtlar ve yağlar, hububat, demir çelik, bakır, alüminyum gibi ürünlerin fiyatlarında yaşanan yüksek düşüşlerden kaynaklanmıştır. Bu ürünlerin çoğunda ithalat gerilemiştir. Diğer birçok ürünün ithalatı da gerilemiştir. Demir çelik ithalatı ise artmıştır.

ŞEKİL.33 RUSYA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

TABLO.46 RUSYA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	17.119	16.493	12.939	-21,6
72	Demir ve çelik	2.925	2.689	2.744	2
10	Hububat	1.005	1.451	883	-39,2
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	841	1.109	868	-21,7
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar,	549	876	798	-8,9
23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	240	288	264	-8,2
31	Gübreler	324	363	217	-40,3
44	Ağaç ve ahşap eşya	197	179	213	18,8
28	İnorganik kimyasallar	267	203	191	-5,9
74	Bakır ve bakırdan eşya	348	301	179	-40,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

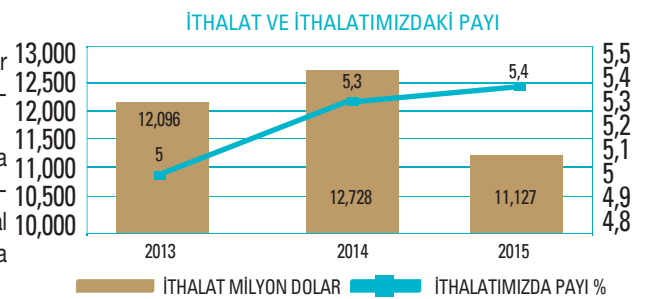
4. ABD

ABD'den İthalatta Hava Uzay Taşıtları Etkisi

ABD'den ithalat 2015 yılında yüzde 12,6 gerileyerek 11,13 milyar dolara gerilemiştir. ABD'nin ithalatımız içindeki payı yüzde 5,4 olmuştur.

ABD'den yapılan ithalatta en yüksek iki kalemden 2015 yılında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Demir-çelik ithalatı yüzde 32,7 gerilerken, hava ve uzay taşıtları ithalatı yüzde 21,6 artmıştır. Mineral yakıtlar ve yağlar, pamuk ile plastik ve mamulleri ithalatında da önemli düşüşler yaşanmıştır.

ŞEKİL.34 ABD'DEN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.47 ABD'DEN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
88	Hava taşıtları aksam ve parçalar	836	1.398	1.699	21,6
84	Makineler	1.174	1.258	1.224	-2,8
72	Demir ve çelik	2.066	1.555	1.047	-32,7
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol cihazları	755	833	730	-12,4
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	1.149	1.075	689	-35,9
30	Eczacılık ürünleri	506	598	557	-6,9
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	874	918	532	-42
85	Elektrikli makina ve cihazlar	440	484	478	-1,2
39	Plastikler ve mamulleri	636	532	433	-18,6
29	Organik kimyasal ürünler	430	497	415	-16,5

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

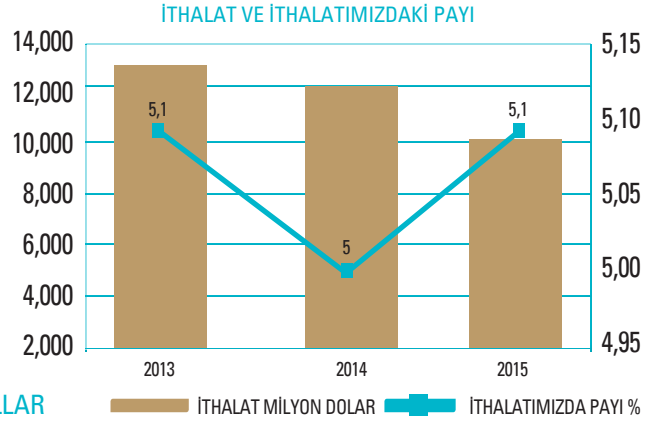
5. İTALYA

İtalya'dan İthalat Mineral Yakıtlar ile Geriledi

İtalya'dan ithalat 2015 yılında yüzde 11,7 gerilemiş ve 10,64 milyar dolar olmuştur. İtalya'nın ithalatımızdaki payı yüzde 5,1'e yükselmiştir.

2015 yılında İtalya'dan yapılan ithalatta mineral yakıtlar ve yağlar ithalatı yüzde 27,6, makine ithalatı yüzde 12, plastik ve mamulleri ithalatı yüzde 15,3 gerilemiştir. Demir çelik ithalatı da yüzde 4,5 düşmüştür. İtalya'dan yapılan ithalatta 2015 motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları ithalatı ise yükselmiştir.

► ŞEKİL.35 İTALYA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.48 İTALYA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
84	Makineler	3.248	3.215	2.829	-12
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	1.840	1.442	1.045	-27,6
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	975	969	1.021	5,3
39	Plastikler ve mamulleri	754	796	674	-15,3
85	Elektrikli makina ve cihazlar	712	666	636	-4,4
72	Demir ve çelik	523	471	449	-4,5
73	Demir veya çelikten eşya	344	298	310	3,8
30	Eczacılık ürünleri	379	306	277	-9,7
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar cihazları	287	305	275	-9,7
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	255	249	216	-13,2

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

6. FRANSA

Fransa'dan İthalatta Daha Sınırlı Gerilemede Hava Taşıtları ile Motorlu Kara Taşıtları Etkisi

Fransa'dan ithalat 2015 yılında yüzde 6,6 gerilemiş ve 7,58 milyar dolara inmiştir. Fransa'nın toplam ithalat içindeki payı yüzde 3,7 olmuştur. Fransa'dan yapılan ithalat ortalamasının daha altında düşmüştür.

Fransa'dan yapılan ithalatta hava taşıtları ithalatı yüzde 8,8 ve motorlu kara taşıtları ithalatı yüzde 14,6 artmış ve 2015 yılında belirleyici olmuştur. Fransa'dan yapılan diğer dört önemli kalemden ise ithalat makinelerde yüzde 2,5, plastik ve mamullerinde yüzde 20,4, elektrikli makine ve cihazlarda yüzde 12,2 ve demir çelikte yüzde 41,3 gerilemiştir.

TABLO.49 FRANSA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
88	Hava taşıtları ile aksam ve parçaları	510	1.060	1.154	8,8
84	Makineler	1.295	1.178	1.149	-2,5
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	1.162	939	1.075	14,6
39	Plastikler ve mamulleri	668	702	560	-20,4
85	Elektrikli makina ve cihazlar	698	636	559	-12,2
72	Demir ve çelik	850	899	528	-41,3
30	Eczacılık ürünleri	428	439	382	-13
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar cihazları	296	249	242	-2,8
38	Muhtelif kimyasal maddeler	240	239	235	-1,6
29	Organik kimyasal ürünler	162	158	179	13,8

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

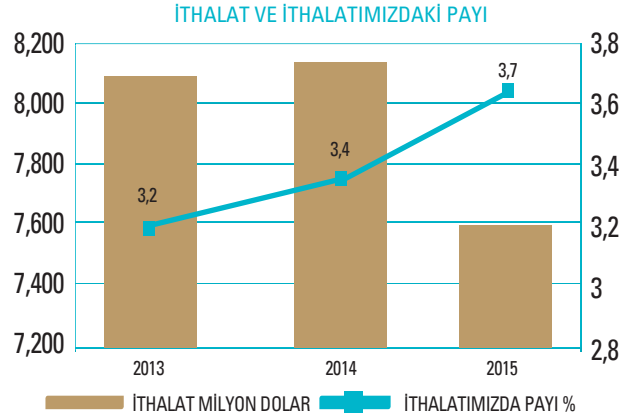
7. GÜNEY KORE

Güney Kore'den İthalat Yüzde 6,5 Düştü

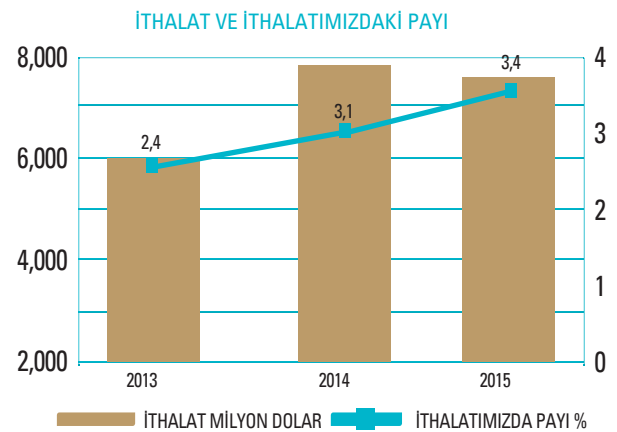
Serbest ticaret anlaşması sonrası Güney Kore'den hızla artan ithalat 2015 yılında yüzde 6,5 düşmüştür. Güney Kore'den ithalat 2015 yılında 7,06 milyar dolara inerken, Güney Kore'nin ithalatımızdaki payı yüzde 3,4'e yükselmiştir. Güney Kore ile ticaret de ithalattaki genel yavaşlamanın etkisi altında kalmıştır.

Güney Kore'den yapılan ithalattaki gerilemeye karşın demir çelik, motorlu kara taşıtları ve eczacılık ürünleri ve hassas ölçü aletleri ithalatında artış yaşanmıştır. Bunun dışındaki ürün gruplarının ithalatı ise gerilemiştir. En yüksek ithalat düşüşü makinelerde yüzde 25,9 ile gerçekleşmiştir.

ŞEKİL.36 FRANSA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

ŞEKİL.37 GÜNEY KORE'DEN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.50 GÜNEY KORE'DEN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.329	1.861	1.505	-19,1
39	Plastikler ve mamulleri	933	1.340	1.161	-13,4
72	Demir ve çelik	406	694	893	28,6
84	Makineler	1.311	1.073	795	-25,9
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	630	604	661	9,4
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, cihazlar	178	291	361	24
29	Organik kimyasal ürünler	183	380	359	-5,4
30	Eczacılık ürünleri	45	133	219	64,7
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	199	205	166	-18,7
54	Sentetik ve suni filamentler	134	168	163	-2,8

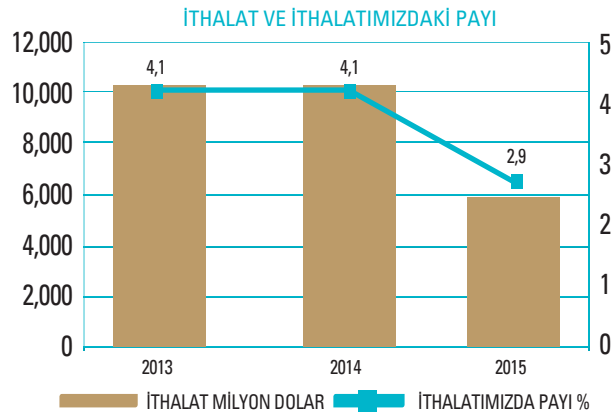
KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

8. İRAN

İran'dan İthalatta Keskin Düşüş; Petrol ve Doğal Gaz Etkisi

İran'dan yapılan ithalat son iki yıldır gerilemiştir. 2015 yılında ise gerileme çok daha keskin olmuştur. 2015 yılında ithalat yüzde 38 düşmüş ve 6,1 milyar dolara inmiştir. İran'dan yapılan ithalatın yüzde 90'nını petrol ve doğalgaz ithalatı oluşturmaktadır. Petrol ve doğalgaz ithalatı toplam ithalatta belirleyici olmaktadır. 2015 yılında İran'dan yapılan petrol ve doğalgaz ithalatı yüzde 41,8 düşmüştür. Bu gerilemede petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki düşüş de etkili olmuştur. Diğer birçok ürünün ithalatı da gerilemiştir. İthalatı artan ürünler demir ve çelik, çinko ve eşyaları ile meyveler olmuştur.

► ŞEKİL.38 İRAN'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.51 İRAN'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	9.125	8.420	4.901	-41,8
39	Plastikler ve mamulleri	521	516	464	-10
74	Bakır ve bakırdan eşya	139	225	194	-14
31	Gübreler	41	133	100	-24,4
29	Organik kimyasal ürünler	124	125	91	-27
79	Çinko ve çinkodan eşya	70	77	89	15,1
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	68	108	45	-58
72	Demir ve çelik	59	24	30	24,7
8	Meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	19	16	19	19,4
70	Cam ve cam eşya	13	25	17	-32,3

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

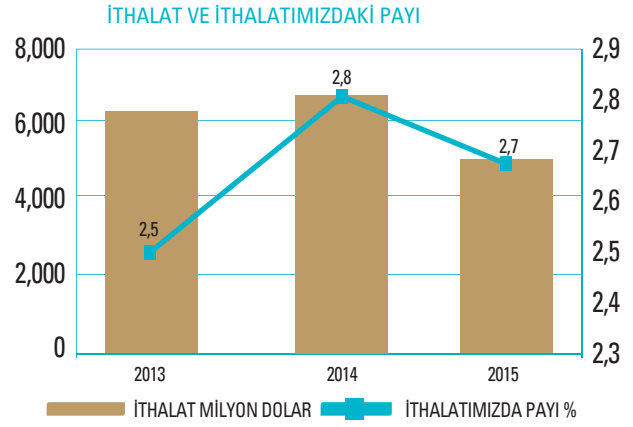
9. HİNDİSTAN

Hindistan'dan İthalat Hızlı Geriledi

Hindistan'dan yapılan ithalat artışı son yıllarda hızlanırken 2015 yılında bu kez hızlı bir gerileme yaşanmıştır. Türkiye'nin toplam ithalatı yüzde 14,5 gerilerken Hindistan'dan yapılan ithalat 2015 yılında yüzde 18,6 gerilemiş ve 5,6 milyar dolara inmiştir. Hindistan'ın ithalatımız içindeki payı 2015 yılında yüzde 2,7 olmuştur.

2015 yılında Hindistan'dan yapılan ithalatta mineral yağlar ve yakıtlar ithalatı yüzde 32,9 gerileyerek belirleyici olmuştur. Motorlu kara taşıtları ithalatı ise yüzde 10,5 ve makine ithalatı ise yüzde 1,3 artmıştır. Sentetik ve suni filament ithalatı yüzde 6,3 plastik ve mamulleri ithalatı yüzde 27,1 gerilemiştir.

ŞEKİL.39 HİNDİSTAN'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

TABLO.52 HİNDİSTAN'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	2.730	2.663	1.786	-32,9
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	309	461	509	10,5
84	Makinelere	310	428	433	1,3
54	Sentetik ve suni filamentler	281	379	355	-6,3
29	Organik kimyasal ürünler	356	292	284	-2,6
39	Plastikler ve mamulleri	242	315	230	-27,1
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	245	235	229	-2,5
85	Elektrikli makina ve cihazlar	257	239	186	-22,5
32	Boyalar	163	229	179	-21,6
72	Demir ve çelik	215	173	147	-15,2

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

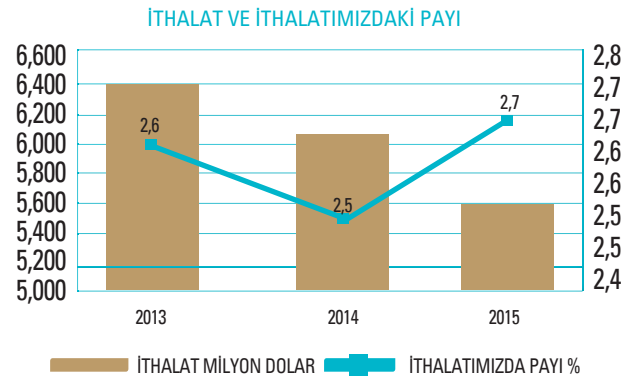
10. İSPANYA

İspanya'dan Motorlu Kara Taşıtları İthalatında Önemli Artış

İspanya'dan ithalat 2015 yılında yüzde 8 gerilemiş ve 5,6 milyar dolara inmiştir. İspanya'nın toplam ithalatımız içindeki payı da yüzde 2,7 olmuştur.

İspanya'dan yapılan genel ithalattaki gerilemeye karşın 2015 yılında motorlu kara taşıtları ithalatı yüzde 24,4 yükselmiştir. Buna karşın plastik ve mamulleri ithalatı yüzde 17,1, makine ithalatı yüzde 16, elektrikli makine ve cihaz ithalatı yüzde 6,9 ve demir-çelik ithalatı yüzde 14,5 gerilemiştir. Geçen yıl en yüksek ithalat artışı yaşanan hava taşıtlarında ise ithalat 2015 yılında yüzde 19,8 gerilemiştir.

ŞEKİL.40 İSPANYA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.53 İSPANYA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	1.569	1.314	1.635	24,4
39	Plastikler ve mamulleri	486	560	464	-17,1
84	Makineler	748	533	448	-16
72	Demir ve çelik	513	441	377	-14,5
85	Elektrikli makine ve cihazlar	480	400	373	-6,9
29	Organik kimyasal ürünler	292	314	288	-8,2
74	Bakır ve bakırdan eşya	321	389	231	-40,7
88	Hava taşıtları ile aksam ve parçaları	42	216	173	-19,8
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	117	163	166	1,6
30	Eczacılık ürünleri	121	119	141	18,2

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

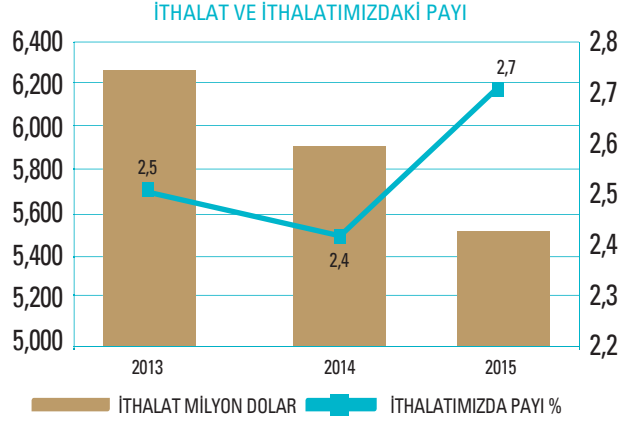
11. İNGİLTERE

İngiltere'den İthalat Yüzde 6,6 Geriledi

2015 yılında İngiltere'den yapılan ithalat yüzde 6,6 gerilemiş ve 5,54 milyar dolara inmiştir. İngiltere'nin toplam ithalatımızda payı yüzde 2,7 olmuştur.

İngiltere'den yapılan ithalatta demir-çelik ithalatı yüzde 20,9, makine ithalatı yüzde 4,9, plastik ve mamulleri ithalatı ise yüzde 20,6 düşmüştür. 2015 yılında en yüksek artış ise yüzde 25,1 ile motorlu kara taşıtlarında olmuştur. Eczacılık ürünleri ithalatı yüzde 2,8, elektrikli makine ve cihazlar ithalatı ise yüzde 6,8 artmıştır.

► ŞEKİL.41 İNGİLTERE'DEN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.54 İNGİLTERE'DEN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
84	Makineler	1.492	1.418	1.348	-4,9
72	Demir ve çelik	1.484	1.456	1.151	-20,9
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	955	722	903	25,1
30	Eczacılık ürünleri	223	296	304	2,8
85	Elektrikli makine ve cihazlar	260	204	218	6,8
39	Plastikler ve mamulleri	287	243	193	-20,6
29	Organik kimyasal ürünler	254	286	190	-33,6
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar cihazları	168	168	158	-6,4
38	Muhtelif kimyasal maddeler	91	107	93	-13,3
32	Boyalarda	88	98	82	-16,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

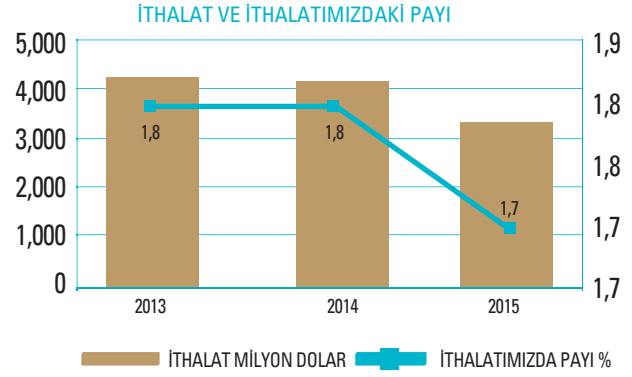
12. UKRAYNA

Ukrayna'dan İthalatta Kuvvetli Gerileme

Ukrayna Rusya ile geçen yıl yaşadığı siyasi krizin etkilerini ekonomik olarak yaşamayı 2015 yılında da sürdürmüştür. Buna bağlı olarak ekonomide yine küçülme yaşanmıştır. Türkiye'nin Ukrayna'dan ithalatı 2015 yılında yüzde 18,7 gerilemiş ve 3,44 milyar dolara inmiştir.

İthalatta en yüksek gerileme en çok ithalat yaptığımız ürün olan demir ve çelik ürünlerinde yüzde 30,9 ile yaşanmıştır. Hayvansal ve bitkisel yağlarda ithalat yüzde 13, hububatta ise yüzde 44,6 oranında gerilemiştir. 2015 yılında yağlı tohumlar ve meyveler ithalatı yüzde 84,5, gübre ithalatı ise yüzde 12,1 oranında artmıştır. Metal cevheri ve inorganik kimyasallar ithalatı da gerilemiştir.

ŞEKİL.42 UKRAYNA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

TABLO.55 UKRAYNA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
72	Demir ve çelik	2.303	2.349	1.623	-30,9
12	Yağlı tohum ve meyveler	136	213	393	84,5
44	Ağaç ve ahşap eşya	180	204	261	28
31	Gübreler	343	215	241	12,1
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	360	252	219	-13
23	Gıda sanayinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	151	190	204	7,5
26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	280	155	119	-23,2
10	Hububat	201	137	76	-44,6
28	İnorganik kimyasallar	72	92	75	-18
74	Bakır ve bakırdan eşya	9	26	34	33,4

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

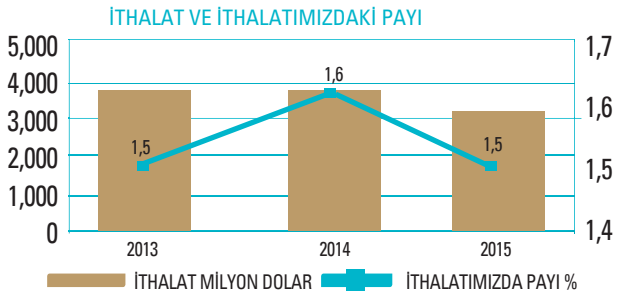
13. BELÇİKA

Belçika'dan İthalat Ortalamasının Üzerinde Geriledi

Belçika'dan ithalat 2015 ortalamasının üzerinde ve yüzde 18,6 gerilemiş ve 3,15 milyar dolara inmiştir. Belçika'nın ithalatımızdaki payı yüzde 1,5'dir.

Belçika'dan 2015 yılında plastik ve mamulleri ithalatı yüzde 17,3, demir çelik ithalatı yüzde 28,5, makineler ithalatı yüzde 36, motorlu kara taşıtları ithalatı yüzde 4,2 ve organik kimyasal ürünler ithalatı yüzde 39,4 gerilemiştir. Kıymetli taşlar hariç Belçika'dan yapılan tüm önemli kalemlerde ithalat gerilemiştir.

ŞEKİL.43 BELÇİKA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.56 BELÇİKA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
39	Plastikler ve mamulleri	900	831	687	-17,3
72	Demir ve çelik	773	870	623	-28,5
84	Makineler	602	487	312	-36
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	211	205	196	-4,2
30	Eczacılık ürünleri	214	165	160	-3,2
29	Organik kimyasal ürünler	198	251	152	-39,4
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	59	130	123	-5,5
38	Muhtelif kimyasal maddeler	118	114	106	-6,6
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	25	57	104	82,3
32	Boyalar	91	93	83	-11,4

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

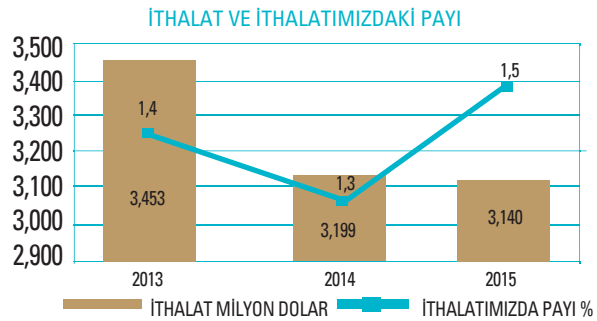
14. JAPONYA

Japonya'dan İthalatta Çok Sınırlı Gerileme

Genel ithalattaki yüksek gerilemeye karşın Japonya'dan yapılan ithalat 2015 yılında sadece yüzde 1,9 oranında gerilemiştir. 2015 yılında ithalat 3,14 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Japonya'nın toplam ithalatımız içindeki payı ise yüzde 1,5'e yükselmiştir.

2015 yılında önemli ithalat ürünleri içinde makine, elektrikli makine ve cihazlar ile hassas ölçü aletleri ithalatları azalmıştır. Buna karşın motorlu kara taşıtları ithalatı yüzde 20,4 ve demir çelik ithalatı yüzde 13,8, demir çelikten eşya ithalatı yüzde 18,2 ve gemiler ithalatı yüzde 17,1 artmıştır.

► ŞEKİL.44 JAPONYA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.57 JAPONYA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
84	Makineler	1.528	1.286	1.206	-6,2
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	430	404	486	20,4
85	Elektrikli makine ve cihazlar	301	278	275	-1,1
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, cihazlar	235	246	228	-7,3
72	Demir ve çelik	205	174	198	13,8
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	176	164	128	-22,3
39	Plastikler ve mamulleri	105	111	110	-1,1
73	Demir veya çelikten eşya	59	65	77	18,2
89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	0	46	54	17,1
29	Organik kimyasal ürünler	39	44	44	1,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

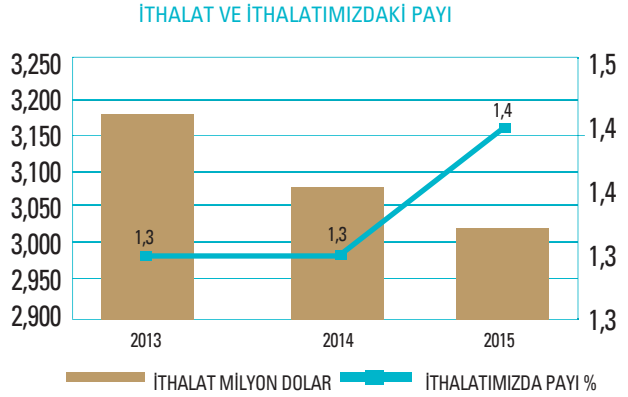
15. POLONYA

Polonya İlk 20 İçinde Yerini Koruyor

Polonya'dan ithalat 2015 yılında yüzde 3,4 azalmış ve 2,98 milyar dolara inmiştir. Buna rağmen Polonya son beş yıldır yerleştiği ilk 20 ithalatçımız içindeki yerini korumakta olup payını da 2015 yılında yüzde 1,4'e yükseltmiştir. 2015 yılında Polonya'dan yapılan ithalatın sınırlı kalması da önemli bir gelişmedir.

Polonya'dan ithalatın çeşitlendiği de görülmektedir. 2015 yılında Polonya'dan makine ithalatı yüzde 5,9, kauçuk ve kauçuktan eşya ithalatı yüzde 11,3, plastik ve mamulleri ithalatı ise yüzde 2,1 azalmıştır. Buna karşın motorlu kara taşıtları ithalatı yüzde 7,1 ve elektrikli makine ve cihaz ithalatı yüzde 17,7 artmıştır. Kağıt ve karton eşya ithalatı ise yüzde 16,1 gerilemiştir.

ŞEKİL.45 POLONYA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

TABLO.58 POLONYA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
84	Makineler	970	868	817	-5,9
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	644	679	728	7,1
85	Elektrikli makine ve cihazlar	368	342	402	17,7
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	114	99	88	-11,3
39	Plastikler ve mamulleri	100	83	81	-2,1
48	Kağıt ve karton kağıttan veya kartondan eşya	82	86	72	-16,1
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	89	83	71	-14,5
34	Temizlik malzemeleri	54	73	63	-14
94	Mobilyalar	65	73	61	-16,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

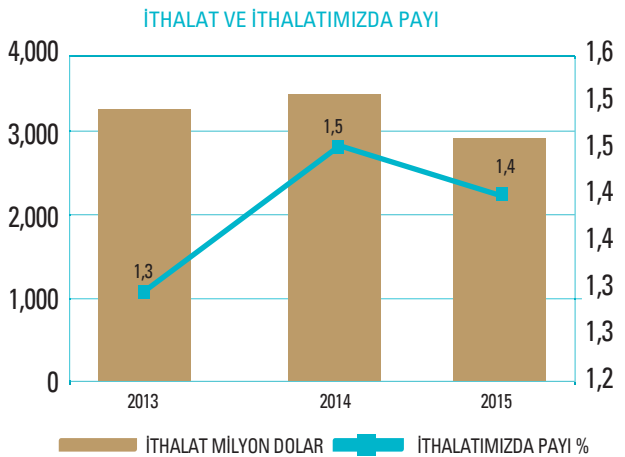
16. HOLLANDA

Hollanda'dan İthalat Ortalamasının Üzerinde Geriledi

2015 yılında Hollanda'dan ithalat ortalamasının üzerinde ve yüzde 17,1 gerilemiş ve 2,91 milyar dolara inmiştir. Hollanda'nın toplam ithalatımız içindeki payı da yüzde 1,4'e inmiştir.

Hollanda'dan ithalatı yapılan önemli ürünlerin tamamına yakınında ithalat 2015 yılında gerilemiştir. Demir-çelik ithalatı yüzde 34,8, organik kimyasal ürünler ithalatı yüzde 31,9 ile göreceli daha hızlı düşmüştür. Motorlu kara taşıtları ithalatı ise yüzde 32,4 ile önemli ithal ürünleri içinde artış gösteren tek ürün grubu olmuştur.

ŞEKİL.46 HOLLANDA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.59 HOLLANDA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
39	Plastikler ve mamulleri	512	521	453	-12,9
72	Demir ve çelik	636	688	449	-34,8
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	237	239	317	32,4
84	Makineler	323	320	266	-16,8
29	Organik kimyasal ürünler	309	351	239	-31,9
21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	106	107	103	-3,7
32	Boyalar	78	86	84	-1,9
48	Kağıt ve karton kağıttan veya kartondan eşya	61	67	70	4
30	Eczacılık ürünleri	70	71	68	-4,1
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar cihazları	62	66	64	-3

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

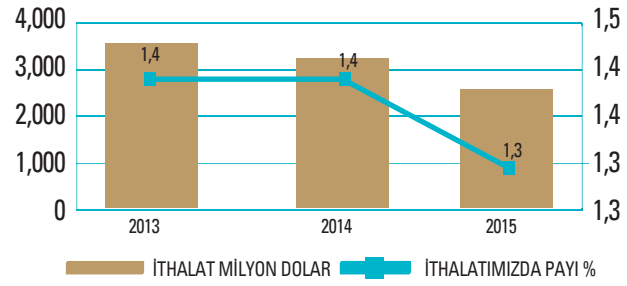
17. ROMANYA

Romanya'dan İthalat Bu Kez Önemli Ölçüde Geriledi

Son yıllarda ithalatın arttığı, 2014 yılında ise gerilediği Romanya'dan yapılan ithalat 2015 yılında ise yüzde 22,7 ile önemli ölçüde gerilemiş ve 2,6 milyar dolara inmiştir. İthalattaki bu gerilemeye karşın Romanya'dan yapılan ithalatta ürün çeşitliliği artışı sürmektedir.

Romanya'dan artan sayıda önemli ürünlerde ithalat yapılmaktadır. 2015 yılında önemli ürünlerden motorlu kara taşıtları, makineler, kıymetli taşlar ve hububat ithalatında ise yine artışlar yaşanmıştır. İthalattaki en yüksek gerileme ise yüzde 40,4 ile demir ve çelikte olmuştur. Bu gruptaki ithalatın gerilemesi tüm genel ithalatın önemli

► ŞEKİL.47 ROMANYA'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ
İTHALAT VE İTHALATIMIZDAKİ PAYI

düşüşünde belirleyici olmuştur. Mineral yağlar ve yakıtlar ile yağlı tohumlar ve meyveler ithalatında da önemli düşüş olmuştur.

► TABLO.60 ROMANYA'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	649	470	508	8,1
72	Demir ve çelik	1.120	764	456	-40,4
84	Makineler	267	237	241	1,4
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	233	526	231	-56,1
85	Elektrikli makine ve cihazlar	175	164	158	-3,6
44	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	206	175	142	-19
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	132	147	128	-13,1
12	Yağlı tohum ve meyveler	126	173	94	-45,9
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	81	71	87	22,8
10	Hububat	33	74	82	11,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

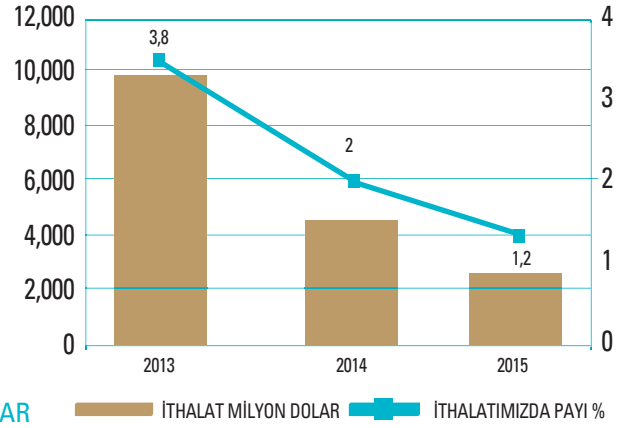
18. İSVİÇRE

İsviçre'den Altın İthalatında Önemli Gerileme

2015 yılında İsviçre'den yapılan ithalat yüzde 49,3 gerilemiş ve 2,44 milyar dolara inmiştir. İsviçre'nin toplam ithalat içindeki payı da yüzde 1,22'ye düşmüştür.

İsviçre'den yapılan ithalatta altın ithalatı belirleyici olmaktadır. 2015 yılında altın ithalatı yüzde 73,8 düşmüş ve sadece 730 milyon dolar olmuştur. Altın dışındaki kalemlerden makine ithalatı yüzde 27,8, eczacılık ürünleri ithalatı yüzde 1,7, saat ithalatı yüzde 10,6 ve hassas ölçü aletleri ithalatı yüzde 7 düşmüştür.

ŞEKİL.48 İSVİÇRE'DEN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ
İTHALAT VE İTHALATIMIZDAKİ PAYI

TABLO.61 İSVİÇRE'DEN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	7.702	2.784	730	-73,8
84	Makineler	539	597	431	-27,8
30	Eczacılık ürünleri	414	410	403	-1,7
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar cihazları	126	134	125	-7
91	Saatler ve bunların aksam ve parçaları	135	139	124	-10,6
29	Organik kimyasal ürünler	85	103	90	-12,3
85	Elektrikli makine ve cihazlar	113	108	83	-23,2
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	85	78	65	-16,6
32	Boyalar	63	61	54	-12,4
39	Plastikler ve mamulleri	58	50	48	-4,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

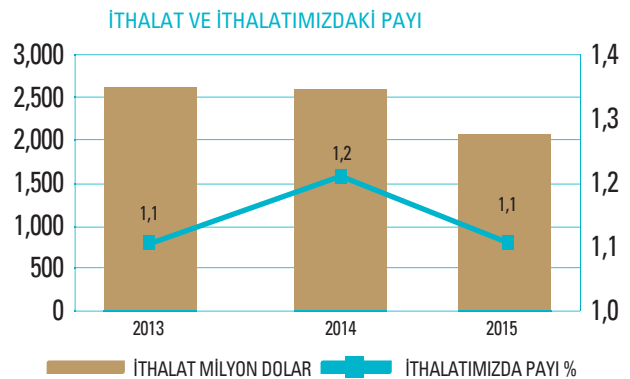
19. BULGARİSTAN

Bulgaristan İlk 20 İthalatçı İçine Katıldı

Bulgaristan 2015 yılında en çok ithalat yaptığımız ilk 20 ilke içine on dokuzuncu sıradan katılmıştır. Bulgaristan'dan yapılan ithalat 2015 yılında yüzde 20,8 azalmış ve 2,25 milyar dolar seviyesine gerilemiş olmasına karşın ilk yirmi içine yükselmiştir. Bulgaristan'ın ithalatımız içinde 2015 itibarıyla payı ise yüzde 1,1 olmuştur.

Bulgaristan'dan ithalatta belirleyici mineral yakıtlar ve yağlar ithalatıdır. İthalatımızın önemli bir bölümünü bu ürün oluşturmaktadır. 2015 yılında mineral yakıtlar ve yağlar ithalatı yüzde 28,2 ve ikinci önemli ithal kalemi olan bakır ve bakırdan eşya ithalatı ise yüzde 37,8 azalmıştır. Önemli bir diğer ithal ürünü elektrikli makine ve cihazlar ithalatı ise yüzde 7,3 artmıştır.

ŞEKİL.49 BULGARİSTAN'DAN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.62 BULGARİSTAN'DAN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	827	835	600	-28,2
74	Bakır ve bakırdan eşya	454	545	339	-37,8
85	Elektrikli makine ve cihazlar	134	199	213	7,3
44	Ağaç ve ahşap eşya	129	170	130	-23,3
12	Yağlı tohum ve meyveler	196	143	114	-20,2
78	Kurşun ve kurşundan eşya	67	100	83	-17,6
39	Plastikler ve mamulleri	69	81	72	-11,2
23	Gıda sanayinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	45	49	58	18,7
84	Makineler	101	59	57	-3
72	Demir ve çelik	235	139	57	-59,4

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

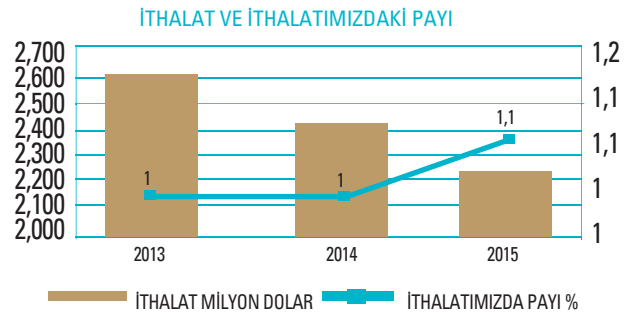
20. ÇEK CUMHURİYETİ

Çek Cumhuriyeti En Çok İthalat Yaptığımız İlk 20 Ülke İçinde Girdi

Çek Cumhuriyeti'nden ithalat 2015 yılında yüzde 8,3 gerilemiş ve 2,22 milyar dolar olmuştur. Buna rağmen Çek Cumhuriyeti 2015 yılında en çok ithalat yaptığımız ilk 20 ülke içinde yirminci sıradan girmiştir. Çek Cumhuriyeti'nin ithalatımız içindeki payı yüzde 1,1 olmuştur.

Çek Cumhuriyeti'nden çok sayıda ürün grubunda nemli ithalat yapılmaktadır. 2015 yılında en çok ithalat yapılan ürün olan motorlu kara taşıtları ithalatı yüzde 10,4 artmıştır. Kauçuktan eşya ile demir çelik ithalatı da artmıştır. Diğer birçok önemli grupta ise ithalat azalmıştır.

► ŞEKİL.50 ÇEK CUMHURİYETİ'NDEN İTHALAT VE İTHALATIN GELİŞİMİ

► TABLO.63 ÇEK CUMHURİYETİ'NDEN YAPILAN İTHALATTA FASILLAR

KOD	FASILLAR	2013 (Milyon Dolar)	2014 (Milyon Dolar)	2015 (Milyon Dolar)	14/15 Değişim Oranı (%)
87	Motorlu kara taşıtları aksam ve parçaları	770	693	765	10,4
84	Makineler	769	617	548	-11,3
85	Elektrikli makine ve cihazlar	313	309	280	-9,3
39	Plastikler ve mamulleri	94	92	86	-6,3
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar cihazları	79	74	71	-3,6
83	Adi metallerden çeşitli eşya	64	64	60	-5,9
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	87	56	58	4,3
86	Demiryolu vb hatlara ait taşıtlar ve malzemeler	44	169	48	-71,5
72	Demir ve çelik	54	40	48	20,4
73	Demir veya çelikten eşya	72	31	28	-8,7

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

NET İHRACAT

V. BÖLÜM NET İHRACAT

İhracat ve ithalat gerçekleştirmelerinin ayrı ayrı ve ayrıntılı olarak incelenmesi ardından, gerek ülkeler, gerekse sektörler bazında net ihracat değerlendirmesi de yapılmaktadır.

Net ihracat, ülkeler ve fasıllar için toplam ihracat ile toplam ithalat değerleri arasındaki fark ile hesaplanmaktadır.

Net ihracatın ülkeler ve fasıllar itibarıyla değerlendirilmesi dış ticaretteki analizi derinleştirmekte ve özellikle ileriye dönük alınacak iyileştirme kararları için de bilgi seti oluşturmaktadır.

Türkiye 2015 yılında toplam 63,3 milyar dolar dış ticaret açığı vermiştir ve net ithalatçıdır. 2014 yılında ise 84,5 milyar dolar dış ticaret açığı verilmiş ve net ithalatçı olunmuştur. Böylece 2015 yılında dış ticaret açığında veya net ihracat açığında yüzde 14,5 gerileme sağlanmıştır.

Türkiye Dünya mal ticaretinde önemli bir net ithalatçı ülke konumundadır. Net ihracat analizi ve değerlendirmeleri, Türkiye'yi net ihracat fazlası veren bir ülkeye dönüştürme konusunda da katkı sağlayacaktır.

V.1 ÜLKELERE GÖRE NET İHRACAT

Ülkelere göre net ihracat Türkiye'nin dış ticaret ortakları içinde en yüksek net ihracat fazlası verdiği ülkeler ile en yüksek net ihracat açığı verdiği ülkeleri kapsamaktadır. Bu amaçla Türkiye'nin en çok ihracat ve ithalat yaptığı ilk 20 ülkeye diğer önemli ticaret ortaklarının da eklenmesi ile 26 ülke belirlenmiştir. Bu bölümde, Türkiye'nin 2015 yılı net ihracatı 26 önde gelen ülke için değerlendirilmektedir.

Türkiye Seçilmiş 26 Ülke İçinden Onunda Net İhracatçı Oldu

2015 yılında seçilmiş 26 ülke içinden Türkiye onunda net ihracatçı olmuştur. Geçen yıl bu sayı 7 ülke olarak gerçekleşmişti. Geçen yıl net ihracat fazlası verilen 7 ülke olan Irak, İngiltere, BAE, Mısır, Azerbaycan, S.Arabistan ve İsrail korunmuştur. Bu ülkelere ilave olarak İsviçre, Hollanda ve Romanya eklenmiştir. Bu itibarla değerlendirildiğinde üç yıllık sonuçlarda Irak, Azerbaycan, İngiltere, Mısır, BAE, S. Arabistan ve İsrail Türkiye'nin net ihracatında önemli ve kalıcı ülkeler olarak görülmektedir. Türkiye bu ülkeler ile dış ticarete avantajlar yakalamıştır.

2015 yılında net ihracatçı olduğumuz 10 ülke karşısındaki toplam net ihracatımız 25,6 milyar dolara yükselmiştir. 2014 yılında 7 ülkeye karşı verilen net ihracat toplamı ise 22,11 milyar dolar olmuştur. Net ihracat yüzde 20,6 oranında artmıştır.

2015 yılında geçen yıl da fazla verilen 7 ülke içinden 5 ülkeye verilen net ihracat 2014 yılına göre artmıştır. Net ihracat fazlası İsrail'e 14,5 kat artmıştır. Net ihracat Suudi Arabistan'da yüz-

de 92,9, BAE'de yüzde 90,5, İngiltere'de yüzde 26,5 artmıştır. Irak'a ise net ihracat 2015 yılında yüzde 22,2, Azerbaycan'a ise yüzde 35,5 azalmıştır.

Net İthalat Yüzde 14,1 Azaldı

2015 yılında seçilen 26 ülke içinden 16'sına karşı net ithalatçı olunmuştur. 2014 yılında bu sayı 18 olmuştur. Geçen yılki açık verilen 18 ülke içinden üç ülke olan İsviçre, Romanya ve Hollanda'ya 2015 yılında fazla verilmiştir. Geçen yıl açık verilen Yunanistan ilk 26 ülke içinden çıkmıştır. 2015 yılında açık verilen ülkelere Bulgaristan ve Çek Cumhuriyeti ilave olmuştur. Diğer açık verilen ülkeler aynı kalmıştır.

2015 yılında net ithalatçı olunan 16 ülkeye toplam net ithalat 80,52 milyar dolara inmiştir. 2014 yılında net ithalatçı olunan 18 ülkeye toplam net ithalat 93,72 milyar dolar olmuştur. Böylece 2015 yılında 16 ülkeye verilen net ithalat toplamı yüzde 14,1 gerilemiştir.

2015 yılında net ithalatçı olunan 16 ülke içinden 11 ülkeye verilen açık 2014 yılına göre azalmıştır. 5 ülkeye verilen açık ise artmıştır.

2015 yılında net ithalatçı olunan ülkeler içinden açığın en hızlı azaldığı iki ülke İran ve Rusya olmuştur. İran ile net ithalat yüzde 59,1 ve Rusya ile net ithalat yüzde 13,1 azalmıştır. Bu gelişmede petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki düşüşler etkili olmuştur. AB ülkeleri ile net ithalat büyüklükleri geçen yıl ile hemen aynı kalmıştır. Çin ile net ithalat yüzde 1,8 artmıştır.

V.2 FASILLARA GÖRE NET İHRACAT

Fasillara göre net ihracat Türkiye'nin hangi sektörlerde net ihracatçı veya ithalatçı olduğunu ortaya koymakta ve bu çerçevede değerlendirmeler yapılmaktadır.

Bu kapsamda ülkeler ile ilgili değerlendirmelerde yapıldığı gibi Türkiye'nin ihracat ve ithalat sıralamasındaki ilk 20 fasıla baz alınmaktadır. Bu iki kümenin bileşimi sonucunda, en

► TABLO.1 ÜLKELER VE NET İHRACAT 2015

Ülkeler	Net İhracat Değeri (Milyon Dolar)	İhracat Sırası	İhracat Değeri (Milyon Dolar)	İthalat Sırası	İthalat Değeri (Milyon Dolar)	Net İhracat Değişim Hızı (%)
Irak	8.261	3	8.558	57	297	-22,2
İngiltere	5.024	2	10.565	12	5.541	26,5
İsviçre	3.230	7	5.676	19	2.446	-300,2
BAE	2.673	9	4.681	23	2.009	90,5
Mısır	1.913	14	3.129	34	1.216	2,7
Azerbaycan	1.667	20	1.900	66	232	-35,5
S. Arabistan	1.358	12	3.476	22	2.117	93
İsrail	1.026	16	2.699	28	1.673	1373,3
Hollanda	242	13	3.157	17	2.914	-514,2
Romanya	217	15	2.817	18	2.600	-161
Bulgaristan	-578	23	1.677	20	2.254	-28,3
Belçika	-591	17	2.556	14	3.147	-36,1
Polonya	-648	19	2.330	16	2.978	-4,8
İspanya	-842	8	4.746	11	5.589	-36,5
Çek Cum.	-1.449	37	769	21	2.218	-8,5
Fransa	-1.735	6	5.849	7	7.584	4,6
Ukrayna	-2.326	29	1.122	13	3.448	-7,4
İran	-2.431	10	3.665	9	6.096	-59,1
Japonya	-2.805	64	335	15	3.140	-0,7
İtalya	-3.749	4	6.891	5	10.640	-23,7
ABD	-4.729	5	6.399	4	11.128	-26
Hindistan	-4.963	42	650	10	5.613	-21,4
Güney Kore	-6.489	43	569	8	7.057	-8,3
Almanya	-7.926	1	13.426	2	21.352	9,7
Rusya	-16.807	11	3.593	3	20.400	-13,1
Çin	-22.450	18	2.415	1	24.865	1,8

KAYNAK: TÜİK VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR

► TABLO.2 ÜLKELERDE NET İHRACATA İHR. VE İTH. KATKISI 2015

Ülkeler	Net İhracat Değeri (Milyon Dolar)	Net İhracat Değişimi (Milyon Dolar)	İhracat Katkısı (Milyon Dolar)	İthalat Katkısı (Milyon Dolar)
Irak	8.261	-2.358	-2.330	-28
İngiltere	5.024	1.053	662	391
İsviçre	3.230	4.844	2.468	2.375
BAE	2.673	1.270	26	1.244
Mısır	1.913	50	-168	219
Azerbaycan	1.667	-916	-975	59
S. Arabistan	1.358	654	428	226
İsrail	1.026	956	-252	1.208
Hollanda	242	301	-302	603
Romanya	217	572	-191	763
Bulgaristan	-578	228	-364	592
Belçika	-591	334	-383	717
Polonya	-648	32	-72	104
İspanya	-842	484	-3	487
Çek Cum.	-1.449	134	-68	202
Fransa	-1.735	-77	-615	539
Ukrayna	-2.326	187	-608	794
İran	-2.431	3.516	-221	3.737
Japonya	-2.805	19	-41	60
İtalya	-3.749	1.166	-250	1.416
ABD	-4.729	1.657	58	1.600
Hindistan	-4.963	1.349	64	1.285
Güney Kore	-6.489	589	98	491
Almanya	-7.926	-704	-1.721	1.017
Rusya	-16.807	2.539	-2.350	4.888
Çin	-22.450	-392	-446	53

KAYNAK: TÜİK VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR

*İTHALAT ARTIŞI (-), İTHALAT AZALIŞI (+) OLARAK YAZILMIŞTIR.

yüksek ihracat ve ithalat yapılan 28 fasıl tespit edilmektedir. Böylece Türkiye'nin 2015 yılı net ihracatı 28 önde gelen dış ticaret faslı çerçevesinde detaylı olarak incelenmekte ve değerlendirilmektedir.

Türkiye Yine 10 Fasılda Net İhracatçı

2015 yılı itibarıyla belirlenen 28 dış ticaret faslı içinden 10 tanesinde Türkiye net ihracatçı konumundadır. 2014 yılında

oluşturulan 28 dış ticaret faslı kümesi içinde de Türkiye yine 10 fasılda net ihracatçı olmuştur.

2015 yılında net ihracatçı olunan 10 fasıla ile 2014 yılında net ihracatçı olunan 10 fasıl içinde bir ürün değişmiştir. 2015 yılında kıymetli taşlar yer alırken motorlu kara taşıtları çıkmıştır. 2015 yılında en yüksek net ihracatı sağlayan fasıl 8,08 milyar dolar ile yine örme giyim eşyaları olmuştur. İkinci sıraya kıymetli taşlar yükselmiştir. Dokumadan giyim eşyaları üçüncü,

5 NET İHRACAT

meyve ve kabuklu meyveler dördüncü, demir çelikten eşyalar beşinci iradadır.

2014 yılında net ihracatçı olan fasıllar içinden kıymetli taşlar ile sebzeler ve meyveler fasılları hariç diğer 8 fasılın net ihracatçı büyüklüğü azalmıştır. Fasıllarda azalışlar yüzde 8 ile 14 arasında değişmektedir.

2015 yılında net ihracatçı olan fasılların toplam net ihracatı 2014 yılına göre yüzde 5,2 artarak 34,8 milyar dolara yükselmiştir. Net ihracat artışı daha çok ithalattaki daha yüksek

gerilemeler ve altın ihracatı katkısı ile sağlanmıştır.

18 Fasılda Açık Yüzde 18,5 Azaldı

2015 yılında net ithalatçı olunan 18 fasıl belirlenmiş olup sayı 2014 yılı ile aynı kalmıştır. Bu fasılların toplam net ithalatı veya açığı 2014 yılına göre yüzde 18,5 azalarak 114,8 milyar dolardan 93,6 milyar dolara inmiştir. Net ithalattaki gerilemede daha çok ithalattaki düşüşler etkili olmuştur.

2015 yılında net ithalatçı olunan 18 fasıl 2014 yılındaki 16 fa-

➤ TABLO.3 FASILLAR VE NET İHRACAT 2015

KODLAR	FASILLAR	Net İhracat Değeri (Milyon Dolar)	İhracat Sırası	İhracat Değeri (Milyon Dolar)	İthalat Sırası	İthalat Değeri (Milyon Dolar)	Net İhracat Değişim Hızı (%)
61	Örme giyim eşyası	8.075	4	8.935	33	860	-10,9
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	7.080	3	11.264	10	4.184	46
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	4.130	7	5.921	24	1.791	-5
8	Meyveler ve sert kabuklu meyveler	3.893	11	4.358	51	465	0,7
73	Demir veya çelikten eşya	2.729	8	5.471	14	2.742	-13,9
20	Sebzeler ve meyveler	2.073	15	2.188	78	114	4,7
57	Halılar	1.906	17	2.010	81	103	-14,4
25	Mineral ürünler	1.862	14	2.254	55	392	-11,5
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya	1.704	18	1.901	69	196	-5
94	Mobilyalar	1.379	12	2.755	28	1.376	-7,3
87	Motorlu kara taşıtları	-79	1	17.465	4	17.544	-3,3
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	-359	16	2.166	16	2.525	-16,6
54	Sentetik ve suni filamentler	-532	20	1.565	18	2.097	-11,7
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	-561	19	1.704	17	2.265	-9,1
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	-618	23	1.348	20	1.966	-7,4
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	-962	13	2.371	12	3.334	-6,9
48	Kağıt ve karton ve eşyalar	-1.498	26	1.186	15	2.684	-1,5
38	Muhtelif kimyasal maddeler	-1.503	51	546	19	2.049	-7,9
74	Bakır ve bakırdan eşya	-1.817	28	1.170	13	2.986	-18,1
88	Hava taşıtları aksam ve parçaları	-3.141	44	689	11	3.830	15,6
30	Eczacılık ürünleri	-3.418	36	879	9	4.296	9,1
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, aletleri	-3.896	40	725	8	4.621	1,2
29	Organik kimyasal ürünler	-4.241	54	474	7	4.716	-11,3
39	Plastikler ve mamulleri	-6.897	9	5.371	6	12.268	-11,9
72	Demir ve çelik	-8.212	6	6.563	5	14.775	-29
85	Elektrikli makina ve cihazlar	-9.349	5	8.291	3	17.639	-14,5
84	Makineler	-13.206	2	12.344	2	25.550	-9,2
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	-33.323	10	4.519	1	37.843	-26,1

KAYNAK: TÜİK VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR

sıla ile aynıdır. 2015 yılında motorlu kara taşıtları ve sentetik ve suni devamsız lifler eklenirken, kıymetli taşlar ile hububat ürünleri çıkmıştır.

2015 yılında net ithalatçı olunan veya açık verilen 18 fasıldan 6 fasılda açık artarken, 12 fasılda ise açık azalmıştır. Net ithalatçı olunan fasıllar içinden açığın 2015 yılında en çok azaldığı fasıl yüzde 31,7 veya yaklaşık 15,5 milyar dolar ile petrol ve doğalgazın içinde yer aldığı mineral yağlar ve yakıtlarda olmuştur.

Makine fasılasının net açığı yüzde 9 ve 1,3 milyar dolar azalmıştır. Elektrikli makine cihazlar faslı net açığı ise yüzde 13,2 ve 1,1 milyar dolar artmıştır.

Türkiye'nin net ithalatçı olduğu veya net açık verdiği ilk fasıllar ise 2015 yılında da değişmemiştir. Sırası ile mineral yakıtlar ve yağlar, makine, elektrikli makine ve cihazlar, demir çelik ile plastik ve mamulleri fasılları en yüksek açık verilen ürünler olmuştur.

► TABLO.4 FASILALARDA NET İHRACATA İHRACAT VE İTHALAT KATKISI 2015

KODLAR	FASILLAR	Net İhracat Değeri (Milyon Dolar)	Net İhracat Değişimi (Milyon Dolar)	İhracat Katkısı (Milyon Dolar)	İthalat Katkısı (Milyon Dolar)
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	8.075	-964	-1.089	125
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	7.080	7.484	3.547	3.937
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	4.130	-220	-312	92
8	Meyveler ve sert kabuklu meyveler	3.893	-18	30	-49
73	Demir veya çelikten eşya	2.729	-1.009	-885	-125
20	Sebzeler ve meyveler	2.073	82	98	-16
57	Halılar	1.906	-267	-338	71
25	Mineral ürünler	1.862	-261	-294	33
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya	1.704	-329	-327	-2
94	Mobilyalar	1.379	-3	-216	213
87	Motorlu kara taşıtları	-79	-2.406	-598	-1.808
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	-359	-100	-431	331
54	Sentetik ve suni filamentler	-532	57	-207	264
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	-561	586	-171	757
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	-618	90	-108	198
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	-962	-9	-176	166
48	Kağıt ve karton ve eşyaları	-1.498	469	-18	487
38	Muhtelif kimyasal maddeler	-1.503	180	-47	227
74	Bakır ve bakırdan eşya	-1.817	326	-258	584
88	Hava taşıtları aksam ve parçaları	-3.141	-715	93	-808
30	Eczacılık ürünleri	-3.418	205	73	132
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, aletleri	-3.896	266	9	257
29	Organik kimyasal ürünler	-4.241	1.058	-60	1.118
39	Plastikler ve mamulleri	-6.897	1.156	-726	1.883
72	Demir ve çelik	-8.212	120	-2.681	2.801
85	Elektrikli makine ve cihazlar	-9.349	-1.092	-1.401	309
84	Makineler	-13.206	1.307	-1.247	2.554
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	-33.323	15.454	-1.592	17.047

KAYNAK: TÜİK VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR *İTHALAT ARTIŞI (-), İTHALAT AZALIŞI (+) OLARAK YAZILMIŞTIR.

5 NET İHRACAT

► TABLO.5 SEÇİLMİŞ FASILLARA GÖRE NET FAZLA VE AÇIK VERİLEN ÜLKE SAYISI 2015

KODLAR	FASILLAR	Net İhracat Değeri (Milyon \$)	Fazla Verilen Ülke Sayısı	Açık Verilen Ülke Sayısı
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	8.075	24	2
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	7.080	17	9
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	4.130	23	3
8	Meyveler ve sert kabuklu meyveler	3.893	24	2
73	Demir veya çelikten eşya	2.729	18	8
20	Sebzeler ve meyveler	2.073	26	0
57	Halllar	1.906	25	1
25	Mineral ürünler	1.862	22	4
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya	1.704	23	3
94	Mobilyalar	1.379	18	8
87	Motorlu kara taşıtları	-79	16	10
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	-359	16	10
54	Sentetik ve suni filamentler	-532	19	7
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	-561	21	5
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	-618	17	9
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	-962	17	9
48	Kağıt ve karton ve eşyaları	-1.498	11	15
38	Muhtelif kimyasal maddeler	-1.503	9	17
74	Bakır ve bakırdan eşya	-1.817	13	13
88	Hava taşıtları aksam ve parçaları	-3.141	13	13
30	Eczacılık ürünleri	-3.418	11	15
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü aletleri	-3.896	7	19
29	Organik kimyasal ürünler	-4.241	5	21
39	Plastikler ve mamulleri	-6.897	9	17
72	Demir ve çelik	-8.212	9	17
85	Elektrikli makina ve cihazlar	-9.349	13	13
84	Makineler	-13.206	11	15
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	-33.323	11	15

KAYNAK: TÜİK VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR

V.3 ÜLKELER VE FASILLAR BAĞLAMINDA NET İHRACAT ANALİZİ

Ülkeler ve fasıllar temelinde ayrıntılı net ihracat analizi ile Türkiye'nin fasıllar bazında hangi ülkelerde net ihracatçı veya ithalatçı olduğu ile ülkeler bazında hangi fasıl larda net

ihracatçı veya ithalatçı olduğu ortaya konulmaktadır. Buna göre 26 ülke ile 28 fasılının yer aldığı net ihracat matrisi hazırlanmıştır.

V.3.1 Fasıllar Temelinde Ülkelerin Değerlendirilmesi

Fasıllar temelinde ülkelerin değerlendirilmesinde 5 önemli sonuç ortaya çıkmaktadır.

1. 2015 yılında da fasıllar temelinde ülkeler karşısında verilen fazla- lar ve açıklar 2014 yılı ile hemen hemen aynı kalmış olup bu geliş- me dış ticarettaki ürün-pazar çeşitlenmesinde durağanlığın sürdürü- lüğünü yansıtmaktadır.
2. 2015 yılında fasıllar temelinde ülkeler karşısında verilen fazla ve açıklar etkileyen temel unsur enerji, metal ve emtia fiyatlarındaki keskin düşüşler ile önemli pazarlar ile yaşanan sıkıntılar olmuştur.
3. Net ihracatçı olunan fasıllarda çok fazla sayıda ülkeye fazla ve- rilmeye 2015 yılında da devam edilmiştir. Bu, net ihracatçı olunan

fasılların pazar çeşitlenmesini ve rekabet gücünün korunduğunu yansıtmaktadır.

4. Net ithalatçı olunan fasıllar içinden 6 fasılda Türkiye'nin net ihracatçı olduğu ülke sayısı net ithalatçı olduğu ülke sayısından daha fazladır, 3 fasılda ise aynıdır. Türkiye bu fasıllarda aynı za- manda önemli bir üretici ve ihracatçı olduğunu da göstermek- tedir.
5. Net ithalatçı olunan diğer 9 fasılda ise Türkiye'nin net ithalatçı ol- duğu ülke sayısı daha fazladır. Bu fasıllar Türkiye'nin yüksek ithalat yaptığı, teknolojik ve kaynak olarak dışa bağımlı olduğu ürünlerdir. Bu fasıllar; mineral yakıtlar ve yağlar, makine, demir-çelik, plastik ve mamulleri, organik kimyasal ürünler, hassas-optik-ölçü ve tıbbi cihazlar ile eczacılık ürünleri, muhtelif kimyasal maddeler ile kağıt ve karton ürünleridir.

V.3.2 Ülkeler Temelinde Fasılların Değerlendirilmesi

Ülkeler temelinde fasılların değerlendirilmesinde 6 önemli sonuç ortaya çıkmaktadır.

1. Net ihracatçı olunan 10 ülkede fazla verilen fasıl sa- yısı oldukça yüksektir. Bu itibarla Türkiye'nin ülkeler karşısında net ihracatçı olabilmesi için ürünlerin çok büyük bölümünde net ihracatçı olması gerektiği orta- ya çıkmaktadır. Türkiye net ihracatçı olduğu ülkelerde birkaç fasıla ile değil ürün çeşitliliği ile net ihracatçı ola- bilmektedir.
2. Net ihracatçı olunan İngiltere'den 21 fasılda net ihra- catçıdır. İngiltere diğer Avrupa Birliği ülkeleri içinde iyi bir ticaret ortağı-hedefi oluşturmaktadır.
3. Net ithalatçı olunan 16 ülke bulunmaktadır. Türkiye'nin bu 16 ülkeden 8'inde fazla veren fasıl sayısı açık veren fasıl sayısından daha yüksektir. Sadece 5 ülkede açık veren fasıl sayısı daha yüksektir.
4. İran ve Rusya yüksek net ithalatçı olunan ancak fazla veren fasıl sayısı 23 ve 19 ile en yüksek olan iki ülkedir. Petrol ve doğalgaz ithalatına karşın çok sayıda fasılda net ihracatçı olunarak ticaret dengesi sağlanmaya çalı- şılmaktadır. Ancak yaşanan siyasi sıkıntılar bu ülkelere olan fazla sayısını azaltabilecektir.
5. Türkiye; Almanya, Fransa, Belçika, Polonya gibi ülke- lere karşı net ithalatçı olmasına karşın daha yüksek sa- yıda net ihracatçı olduğu fasılı bulunmaktadır. İspanya ve İtalya gibi üretim deseni daha çok benzeyen ülkeler- de ise net ithalatçı olunan fasılların sayısı daha yüksek- tir. ABD ile fazla ve açık veren fasıl sayısının eşitlenmesi başarıdır.
6. Yüksek net ithalatçı olunan Çin, Güney Kore ve Hin- distan karşısında ise net ihracatçı olunan fasıl sayısı oldukça sınırlı kalmaktadır. Bu ülkelere yapılan ihracat potansiyelin çok altında kalmaktadır. İthalatta ise he- men tüm sektörlerde yüksek ithalatçı haline gelinmiştir. Bu 3 ülke ile daha dengeli ticaret için mutlaka daha faz- la sayıda fasılda net ihracatçı haline gelinmelidir.

► TABLO.6 ÜLKELER BAZINDA AÇIK VE FAZLA VERİLEN FASILA SAYILARI 2015

Ülkeler	Net İhracat Değeri Milyon Dolar	Fazla Verilen Fasıl Sayısı	Açık Verilen Fasıl Sayısı
Irak	8.261	28	0
İngiltere	5.024	21	7
İsviçre	3.230	16	12
BAE	2.673	24	4
Mısır	1.913	21	7
Azerbaycan	1.667	23	5
Suudi Arabistan	1.358	25	3
İsrail	1.026	22	6
Hollanda	242	20	8
Romanya	217	20	8
Bulgaristan	-578	22	6
Belçika	-591	15	13
Polonya	-648	17	11
İspanya	-842	14	14
Çek Cumhuriyeti	-1.449	13	15
Fransa	-1.735	15	13
Ukrayna	-2.326	21	7
İran	-2.431	23	5
Japonya	-2.805	9	19
İtalya	-3.749	14	14
ABD	-4.729	14	14
Hindistan	-4.963	5	23
Güney Kore	-6.489	10	18
Almanya	-7.926	15	13
Rusya	-16.807	19	9
Çin	-22.450	4	24

KAYNAK: TÜİK VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR

5 NET İHRACAT

► TABLO.7 ÜLKE-FASIL NET İHRACAT MATRİSİ 2015 MİLYON DOLAR

KOD	FASILLAR	IRK	İNG	İSV	BAE	MIS	AZE	SAR	İSR	HOL	ROM	BUL	BEL	POL
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	440	1.453	58	67	33	23	111	66	391	248	31	202	253
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	251	1.258	4.159	428	2	25	8	59	9	-64	-16	-27	16
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	259	626	20	69	-41	16	130	156	306	186	3	83	157
8	Meyveler ve sert kabuklu meyveler	282	208	112	35	42	13	75	19	126	40	17	63	165
73	Demir veya çelikten eşya	470	345	-8	60	143	148	129	79	60	171	43	32	23
20	Sebzeler ve meyveler	159	93	28	13	12	12	34	9	130	21	21	74	22
57	Halılar	181	76	5	71	72	15	388	35	3	22	7	15	26
25	Mineral ürünler	32	-10	1	9	16	8	15	30	14	15	1	13	9
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya	42	89	33	14	16	14	37	28	102	17	14	18	29
94	Mobilyalar	482	63	8	88	29	130	196	39	42	16	-1	26	-48
87	Motorlu kara taşıtları	103	1.553	115	53	139	68	141	464	104	-239	106	673	-356
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	29	24	12	20	44	19	53	13	4	-77	58	12	-26
54	Sentetik ve suni filamentler	14	87	-13	-4	-12	5	20	2	81	57	39	122	43
52	Pamuk, pamuk ipliği ve mensucat	0	28	4	1	-63	-8	3	4	15	46	35	12	80
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	6	56	0	-1	-39	1	12	4	16	43	47	-5	26
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	123	93	55	-175	57	-8	-189	36	38	11	63	6	69
48	Kağıt ve karton ve eşyaları	76	97	-17	12	67	38	17	48	-53	18	24	-11	-67
38	Muhtelif kimyasal maddeler	39	-88	-38	14	-23	26	20	-1	-33	8	3	-104	-2
74	Bakır ve bakırdan eşya	10	54	12	9	-15	-6	6	25	7	54	-248	-12	-38
88	Hava taşıtları aksam ve parçaları	0	7	0	2	0	0	12	-1	8	0	0	-1	1
30	Eczacılık ürünleri	55	-287	-356	5	4	32	9	-30	-67	7	2	-157	-6
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü aletleri	28	-132	-118	10	8	35	31	-46	-40	-3	-3	-5	-44
29	Organik kimyasal ürünler	3	-184	-89	3	1	-16	-368	-65	-226	-7	2	-148	-13
39	Plastikler ve mamulleri	480	33	-38	-100	-188	112	-1.241	31	-347	116	91	-611	19
72	Demir ve çelik	445	-1.026	-17	581	452	59	131	297	-326	-273	5	-566	14
85	Elektrikli makina ve cihazlar	473	869	-21	131	102	147	417	120	49	-61	-112	37	-270
84	Makineler	370	-567	-406	171	223	195	268	64	-91	107	69	-133	-572
27	Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	28	57	47	574	594	-3	143	-883	61	-217	-588	-66	-7
	Diğer Fasıllar	3.382	148	-316	511	237	568	750	424	-141	-45	-291	-133	-153
TOPLAM	8.261	5.024	3.230	2.673	1.913	1.667	1.358	1.026	242	217	-578	-591	-648	-1.613

İSP	ÇEK	FRA	UKR	İRA	JAP	İTA	ABD	HİN	GKO	ALM	RUS	ÇİN	Diğer	TOPLAM
730	24	460	165	71	12	280	146	-32	4	1.876	76	-205	1.090	8.075
-47	12	4	13	890	5	-163	104	111	-1	-139	-7	-114	305	7.080
837	51	252	105	36	7	91	115	-59	5	782	81	-507	364	4.130
38	15	321	82	17	21	643	-22	-4	2	448	599	30	508	3.893
-2	-3	53	12	89	-75	-173	187	-39	-129	114	85	-768	1.684	2.729
29	12	88	11	8	23	71	117	1	9	668	19	15	373	2.073
9	9	16	9	9	12	22	271	-16	0	115	23	6	505	1.906
36	0	0	-11	-5	6	65	74	78	9	12	51	813	580	1.862
38	12	146	12	17	2	74	216	-9	-1	465	24	-81	336	1.704
1	-10	90	7	46	-5	-67	68	-10	-25	73	40	-668	770	1.379
-693	-633	747	42	87	-456	634	402	-494	-648	-3.694	209	-654	2.146	-79
26	-24	-29	7	32	-124	-4	5	-47	-162	178	-32	-128	-242	-359
15	4	6	31	57	-7	3	73	-352	-162	18	85	-523	-221	-532
60	12	41	42	22	3	162	-499	-55	6	112	32	-105	-550	-561
55	-1	14	12	114	-29	68	57	-227	-23	-136	89	-185	-593	-618
69	24	77	3	4	-9	47	-14	-135	-17	154	-844	-155	-346	-962
-66	-8	-48	3	65	-5	-152	-237	-3	-50	-380	-130	-269	-467	-1.498
-68	-2	-231	6	22	-34	-166	-161	-30	-16	-439	10	-136	-79	-1.503
-219	14	-28	-32	-176	-6	134	29	7	-5	16	-155	-30	-1.226	-1.817
-132	0	-1.071	0	0	-1	-17	-1.418	2	12	-481	-1	0	-63	-3.141
-140	-1	-374	5	25	-26	-274	-556	-35	6	-746	26	-42	-496	-3.418
-57	-66	-208	-1	19	-226	-255	-701	-43	-358	-768	8	-549	-411	-3.896
-254	-4	-175	-1	-80	-43	11	-331	-279	-359	-369	-162	-735	-353	-4.241
-340	-45	-383	58	-278	-108	-471	-347	-212	-1.156	-1.059	71	-865	-117	-6.897
-237	-41	-496	-1.604	33	-195	-249	-133	-125	-886	-516	-2.712	-1.314	488	-8.212
-216	-222	73	29	155	-270	-321	-426	-165	-1.484	-744	107	-6.924	-820	-9.349
-90	-441	-625	54	411	-1.196	-2.300	-544	-343	-723	-2.456	293	-5.102	158	-13.206
18	0	-45	-9	-4.898	-1	-950	-641	-1.783	3	19	-12.875	-25	-11.878	-33.323
-242	-137	-413	-1.375	777	-82	-492	-562	-663	-340	-1.051	-1.816	-3.228	192	-4.488
-842	-1.449	-1.735	-2.326	-2.431	-2.805	-3.749	-4.729	-4.963	-6.489	-7.926	-16.807	-22.450	-8.362	-63.268

TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET POLİTİKASI

6 TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET POLİTİKASI

VI. BÖLÜM TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET POLİTİKASI

VI.1 GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye'nin dış ticaret politikasının son yıllardaki öncelikli hedefleri şunlardır; üçüncü ülkeler ile dış ticaret hacminin artırılması ve dengeli ticaret ilişkileri kurulması. İhracatta yakın ve komşu pazarlarda payın artırılması, yeni pazarlara erişilmesi, daha yüksek katma değerli ürünler ihraç edilerek ortalama birim ihraç fiyatının artırılması. İthalatta yurt içi üretim ile ikame ve ithalatta haksız rekabetin önlenmesine yönelik korunma önlemleri alınması.

Türkiye'nin dış ticaret rejimi ise Avrupa Birliği ile sağlanan

Gümrük Birliği nedeniyle Avrupa Birliği'nin dış ticaret rejimi ile uyumlu olarak uygulanmaktadır. Avrupa Birliği dış ticaret rejimi ile uyumlu olunması zorunluluğu Türkiye'nin dış ticaret politikası üzerinde sınırlamalar da getirmektedir.

Türkiye'nin dış politikası ile dış ticaret politikası arasında da yakın ilişki bulunmaktadır. Türkiye bölgesinde ikili ilişkilerin geliştirilmesini hedeflemiş olmakla birlikte son dönemde bölgede yaşanan jeopolitik gelişmeler Türkiye ile bölge ülkeleri arasındaki ticareti engeller hale gelmiştir.

VI.2 AB İLE GÜMRÜK BİRLİĞİ VE DIŞ TİCARET

Gümrük Birliği'nin Avrupa Birliği ile Karşılıklı Ticareti Genişletme Etkisi Korunmaktadır

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile sağladığı Gümrük Birliği Türkiye'nin dış ticaretini de önemli ölçüde şekillendirmektedir. Gümrük Birliği'nin ilk ve doğrudan etkisi Avrupa Birliği ile yapılan karşılıklı ticarete ortaya çıkmaktadır.

Bu doğrudan etki çerçevesinde Gümrük Birliği'nin Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki karşılıklı ticareti genişletme etkisi korunmaktadır. Nitekim hem ticaret mutlak olarak artmakta hem de Türkiye'nin AB'ye ihracat ve ithalatının toplam ihracatı ve ithalatı içindeki payı yeniden artmaktadır.

Bunda üç önemli unsur etkili olmaktadır. İlki Avrupa Birliği'nin

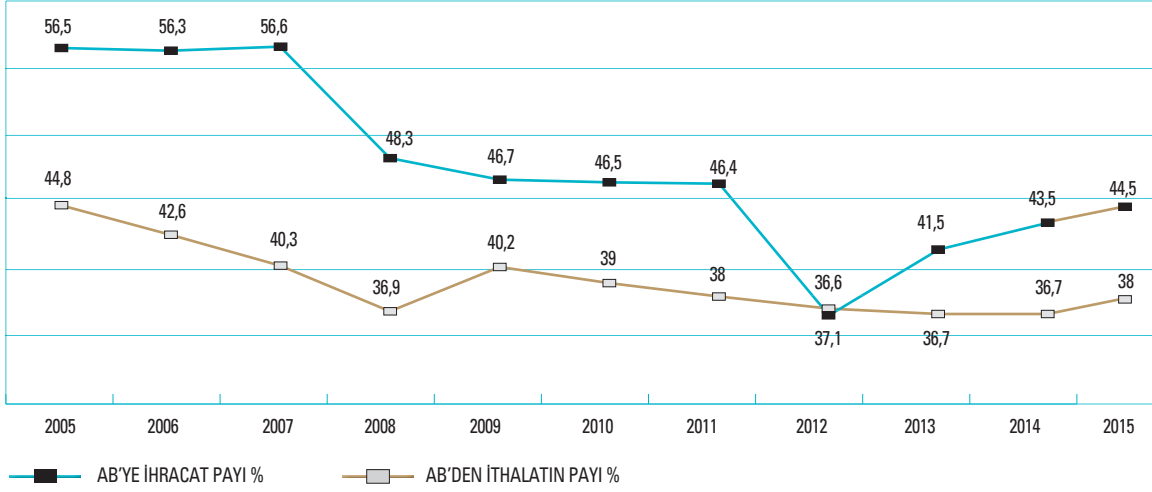
2008 yılında yaşanan küresel kriz sonrası yaşadığı ekonomik sıkıntıları aşmaya başlaması, ekonomisinin büyümesi ile AB dışından yaptığı ithalatın yeniden artmaya başlamasıdır. İkincisi Türkiye'nin yakın ve komşu ülkeler ile olan ticaretinde yaşanan sıkıntılar ve gerilemelerdir. Üçüncüsü ise yüksek ticaret gerçekleştirilen özellikle Rusya ve Körfez ülkeleri gibi enerji bağımlısı ülkelerin petrol fiyatlarındaki düşüş ile birlikte ticaret kapasitelerinin azalmasıdır. Bunlara bağlı olarak Avrupa Birliği ile yapılan dış ticaret hacminin Türkiye'nin dış ticaret hacmi içindeki payı 2013 yılından itibaren yeniden artmaktadır. Türkiye'nin AB ile yaptığı ticaretin toplam ticaretindeki payı 2012 yılında yüzde 36,9'a kadar gerilemiştir. Son üç yılda ise bu oran kademeli olarak yükselerek 2015 yılında yüzde 40,6'ya çıkmıştır.

► TABLO.1 AVRUPA BİRLİĞİ İLE DIŞ TİCARET

YILLAR	TÜRKİYE İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	AB'YE İHRACAT (MİLYAR DOLAR)	AB'YE İHRACATIN PAYI (%)	TÜRKİYE İTHALAT (MİLYAR DOLAR)	AB'DEN İTHALAT (MİLYAR DOLAR)	AB'DEN İTHALATIN PAYI (%)	TÜRKİYE DIŞ TİCARET (MİLYAR DOLAR)	AB İLE DIŞ TİCARET (MİLYAR DOLAR)	AB İLE DIŞ TİCARETİN PAYI (%)
2005	73,48	41,53	56,5	117,77	52,78	44,8	191,25	94,31	49,3
2006	85,53	48,15	56,3	139,58	59,45	42,6	225,11	107,6	47,8
2007	107,27	60,75	56,6	170,06	68,47	40,3	277,33	129,22	46,6
2008	132,03	63,72	48,3	201,96	74,51	36,9	333,99	138,23	41,4
2009	101,14	47,23	46,7	140,93	56,62	40,2	242,07	103,85	42,9
2010	113,88	52,93	46,5	185,54	72,39	39	299,42	125,32	41,9
2011	134,91	62,59	46,4	240,84	91,44	38	375,75	154,03	41
2012	162,46	59,40	36,6	236,55	87,66	37,1	399,01	147,06	36,9
2013	151,80	63,04	41,5	251,66	92,46	36,7	403,46	155,5	38,5
2014	157,62	68,52	43,5	242,18	88,78	36,7	399,80	157,3	39,3
2015	143,94	64,03	44,5	207,2	78,67	38	351,14	142,7	40,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

ŞEKİL.1 AB İLE DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER

VI.3 BÖLGESEL KURULUŞLAR İLE DIŞ TİCARET

Bölgesel Kuruluşlar ve Teşkilatlar ile Dış Ticarete Gerileme

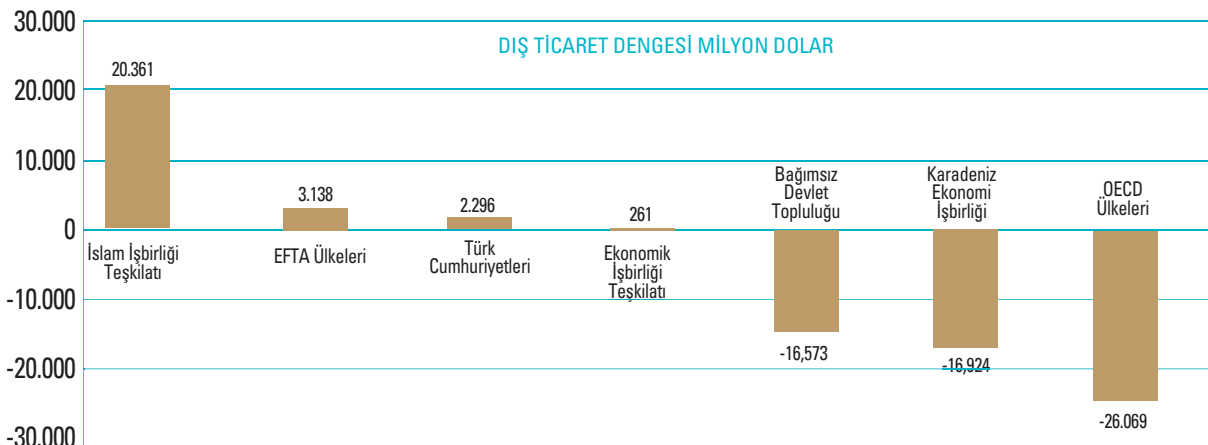
Türkiye çoğunluğu komşu ve yakın ülkeler ile oluşturduğu bölgesel kuruluşlar ve teşkilatlar içinde karşılıklı dış ticaretin arttırılmasını hedeflemektedir.

Bu çerçevede oluşturulan üç önemli kuruluş veya teşkilat Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ile İslam İşbirliği Teşkilatıdır. Bağımsız Devletler Topluluğu ile Türk Cumhuriyetleri de diğer iki ticaret bölgesini oluşturmaktadır. EFTA ülkeleri Norveç, İsviçre, İzlanda ve Lüksemburg'dur. Türkiye'nin son üç yılda bölgesel kuruluşlar ile yaptığı dış

ticaretin toplam dış ticaret hacmi içindeki payının gerilediği görülmektedir. 2015 yılında Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün payı yüzde 13,2'ye, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın payı yüzde 5,4'e ve İslam İşbirliği Teşkilatı'nın payı da yüzde 18,6'ya gerilemiştir. Bu üç kuruluş ile dış ticaret hacmi mutlak olarak da gerilemiştir.

Bölgemizde yaşanan jeopolitik gelişmelerin ve bu teşkilatlar ve kuruluşlar içinde bulunan bazı ülkeler ile siyasi ilişkilerimizin bozulması ve taşımacılık alanında yaşanan sıkıntılar gerilemenin nedenleri olarak görülmektedir. Türkiye'nin gelişmiş ülkeler ile ticaret hacmi ve payı ise artmaktadır.

ŞEKİL.2 SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARI VE BÖLGESEL KURULUŞLAR İLE DIŞ TİCARET DENGESİ 2015

6 TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET POLİTİKASI

► TABLO.2 SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARI VE BÖLGESEL KURULUŞLAR İLE DIŞ TİCARET

SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARINA İHRACAT (MİLYON DOLAR)			
	2013	2014	2015
1-OECD Ülkeleri	68.684	76.680	75.408
2-EFTA Ülkeleri	1.662	3.795	6.203
3-Karadeniz Ekonomik İşbirliği	20.368	19.688	14.600
4-Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	11.898	11.718	9.572
5-Bağımsız Devletler Topluluğu	16.924	15.618	10.578
6-Türk Cumhuriyetleri	6.908	7.109	5.293
7-İslam İşbirliği Teşkilatı	49.371	48.629	42.768
SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARINDAN İTHALAT (MİLYON DOLAR)			
1-OECD Ülkeleri	124.207	116.518	101.477
2-EFTA Ülkeleri	10.652	5.717	3.138
3-Karadeniz Ekonomik İşbirliği	41.271	40.927	31.524
4-Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	14.802	13.443	9.311
5-Bağımsız Devletler Topluluğu	34.000	33.085	27.151
6-Türk Cumhuriyetleri	3.600	2.997	2.688
7-İslam İşbirliği Teşkilatı	32.074	29.107	22.407
SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARI İLE DIŞ TİCARET DENGESİ (MİLYON DOLAR)			
1-OECD Ülkeleri	-55.523	-39.838	-26.069
2-EFTA Ülkeleri	-8.990	-1.922	3.065
3-Karadeniz Ekonomik İşbirliği	-20.903	-21.239	-16.924
4-Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	-2.904	-1.725	261
5-Bağımsız Devletler Topluluğu	-17076	-17.467	-16.573
6-Türk Cumhuriyetleri	3.308	4.112	2.296
7-İslam İşbirliği Teşkilatı	17.297	19.522	20.361
SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARI İLE DIŞ TİCARET HACMİ (MİLYON DOLAR)			
1-OECD Ülkeleri	192.891	193.198	176.885
2-EFTA Ülkeleri	12.314	9.512	9.341
3-Karadeniz Ekonomik İşbirliği	61.639	60.615	46.124
4-Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	26.700	25.161	18.883
5-Bağımsız Devletler Topluluğu	50.924	48.703	37.729
6-Türk Cumhuriyetleri	10.508	10.106	7.981
7-İslam İşbirliği Teşkilatı	81.445	77.736	65.175
SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARI İLE DIŞ TİCARETİN TOPLAM DIŞ TİCARET HACMİMİZ İÇİNDEKİ PAYI (%)			
1-OECD Ülkeleri	47,8	48,3	50,4
2-EFTA Ülkeleri	3,1	2,4	2,7
3-Karadeniz Ekonomik İşbirliği	15,3	15,2	13,2
4-Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	6,6	6,3	5,4
5-Bağımsız Devletler Topluluğu	12,6	12,2	10,7
6-Türk Cumhuriyetleri	2,6	2,5	2,3
7-İslam İşbirliği Teşkilatı	20,2	19,4	18,6

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

VI.4 SERBEST TİCARET ANLAŞMALARI VE DIŞ TİCARET ETKİSİ

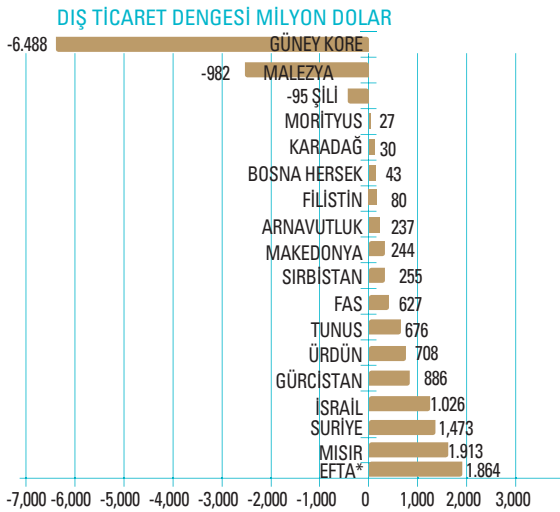
STA Kapsamındaki Dış Ticaret Hacmi Henüz Sınırlı Kalıyor

Türkiye'nin üçüncü ülkeler ile gerçekleştirdiği Serbest Ticaret Anlaşmaları dış ticaret politikası ve dış ticaret rejimi içinde önemli bir yer tutmaktadır.

Türkiye halen 17 ülke ve EFTA ülkeleri ile serbest ticaret anlaşması uygulamakta ve bu anlaşmalar kapsamında ikili ticaretini geliştirmektedir. 2015 yılında yeni olarak Malezya ile STA anlaşması yürürlüğe girmiştir.

2015 yılı itibariyle STA uyguladığımız ülkelere ihracat artarak

ŞEKİL.3 STA YAPILAN ÜLKELER İLE DIŞ TİCARET DENGESİ 2015

* İSVİÇRE, İZLANDA, NORVEÇ, LİHTENŞTAYN

20,32 milyar dolara ulaşırken, ithalat ise 16,60 milyar dolara gerilemiş, toplam ticaret hacmi ise yüzde 3,2 gerileyerek 36,92 milyar dolara inmiştir.

STA kapsamındaki ülkeler ile yapılan dış ticarete 2015 yılında 3 ülkeye dış ticaret açığı verilmektedir. 2015 yılında ticaret açığı verilen ülkeler Güney Kore, Şili ve Malezya'dır. EFTA bölgesi ile diğer ülkelerle ise ticarete fazla verilmektedir. STA yapılan ülkeler ile toplam dış ticarete ise 2014 yılında 1,62 milyar dolar açık verilmiş iken 2015 yılında 3,73 milyar dolar fazla verilmiştir. Ancak bu fazla EFTA ülkeleri içinde yer alan İsviçre'ye yapılan altın ihracatındaki önemli artıştan kaynaklanmıştır.

STA kapsamındaki ülkelere yaptığımız ihracatın toplam ihracat içindeki payı 2014 yılında yüzde 12 iken 2015 yılında yüzde 14,1'e çıkmıştır. İthalatın payı yüzde 8,2'den yüzde 8'e gerilemiştir. Toplam dış ticaret hacmi içindeki payı ise yüzde 9,5'dan yüzde 10,5'e yükselmiştir. Bu veriler itibari ile değerlendirildiğinde STA kapsamındaki dış ticaret hacminin halen sınırlı kaldığı görülmektedir.

TABLO.3 SERBEST TİCARET ANLAŞMASI YAPILAN ÜLKELER İLE DIŞ TİCARET 2015

ÜLKELER	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	DIŞ TİCARET (MİLYON DOLAR)	TİCARET DENGESİ (MİLYON DOLAR)
ARNAVUTLUK	287	50	337	237
BOSNA HERSEK	293	250	543	43
EFTA*	6.204	3.139	9.343	3.065
FAS	1.338	711	2.049	627
FİLİSTİN	82	2	84	80
GÜNEY KORE	569	7.057	7.626	-6.488
GÜRCİSTAN	1.109	223	1.332	886
KARADAĞ	38	8	46	30
MAKEDONYA	325	81	406	244
MORİTYUS	34	7	41	27
MİSİR	3.129	1.216	4.345	1.913
SURİYE	1.525	52	1.577	1.473
SİRBİSTAN	493	238	731	255
TUNUS	820	144	964	676
ÜRDÜN	836	128	964	708
İSRAİL	2.699	1.673	4.372	1.026
ŞİLİ	188	283	471	-95
MALEZYA	357	1.339	1.696	-982

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, * İSVİÇRE, İZLANDA, NORVEÇ, LİTEŞTAYN

TABLO.4 SERBEST TİCARET ANLAŞMASI OLAN ÜLKELER İLE YAPILAN DIŞ TİCARETİN TOPLAM DIŞ TİCARETİMİZ İÇİNDE YERİ 2015

ÜLKELER	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	DIŞ TİCARET (MİLYON DOLAR)	TİCARET DENGESİ (MİLYON DOLAR)
TÜRKİYE	143.935	207.203	351.138	-63.268
STA YAPILAN ÜLKELER	20.326	16.601	36.927	3.725
STA YAPILAN ÜLKELERİN PAYI %	14,1	8	10,5	+5,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

6

TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET POLİTİKASI

Avrupa Birliği son dönemde dış ticaret politikasını değiştirmiş ve çok taraflı müzakere ve anlaşmalardan ikili müzakere ve anlaşmalara yönelmiş ve bu kapsamda üçüncü ülkeler ile mal ve hizmet ticaretinde serbestleşme, kamu alımları, yatırımlar, fikri mülkiyet hakları gibi daha geniş kapsamlı yeni nesil anlaşmalar yapmaya başlamıştır.

Avrupa Birliği bu çerçevede halen ABD, Kanada, Malezya, Vietnam, Tayland, Japonya ve Hindistan ile yeni nesil anlaşmalar için müzakereleri sürdürmektedir. Singapur ile müzakereler sona ermiş olup anlaşmanın onaylanarak 2016 yılında yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Bu anlaşmalar içinde etkileri en yüksek olacak anlaşma ABD ile T-TIP müzakereleridir. Bu anlaşmanın Türkiye'nin dış ticareti üzerinde de yüksek etkileri olacaktır. Türkiye müzakere sürecine katılmamış olmakla birlikte anlaşmaya eş zamanlı taraf olma girişimleri 2015 yılında da sürdürülmüştür. Türkiye'nin, Avrupa Birliği (AB) ile arasındaki Gümrük Birliği ilişkisi uyarınca, AB'nin Ortak Ticaret Politikasını üstlenme yükümlülüğüne bulunmakta olup, üçüncü ülkelere yönelik olarak AB'nin tercihli ticaret sistemi üstlenilmektedir. Bu kapsamda, Türkiye, AB'nin tercihli ticaret anlaşması akdettiği ülkelerle karşılıklı yarar esasına dayalı benzer anlaşmalar akdetmektedir.

Türkiye'nin Kosova, Moldova, Faroe Adaları ve Lübnan ile müzakereleri tamamlanmış olan STA anlaşmaları iç onay sürecinde, Gana ile müzakeresi tamamlanmış olan STA paraf sürecinde olup Singapur ile olan ve müzakeresi tamamlanmış olan STA ise imza aşamasını tamamlamış bulunmaktadır.

Bunlara ilave olarak 12 ülke/ülke grubu (Peru, Ukrayna, Kolombiya, Ekvator, Meksika, Japonya, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Kamerun, Seyşeller, Körfez İşbirliği Konseyi, Libya ve MERCOSUR) ile STA müzakereleri devam etmektedir.

Ayrıca, 10 ülke/ülke grubu (ABD, Kanada, Tayland, Hindistan, Endonezya, Vietnam, Orta Amerika Topluluğu, Afrika Karayip Pasifik Ülkeleri, Cezayir ve Güney Afrika Cumhuriyeti) nezdinde de STA müzakerelerine başlama girişiminde bulunulmuştur.

2015 yılı Mayıs ayında ise 1 Ocak 1996'dan bu yana işleyen Gümrük Birliği anlaşmasının güncellenmesi için ilk adım Brüksel'de mutabakat zaptının imzalanması ile atılmıştır. Bu güncelleme ile tarım, hizmetler ve kamu alımları sektörlerinin anlaşmaya dâhil edilmesi, AB'nin üçüncü ülkelere imzaladığı ve imzalayacağı Serbest Ticaret Anlaşmalarına Türkiye'nin otomatik olarak taraf olmasının sağlanması, Türkiye'nin karar alma mekanizmalarında yer almasıdır.

VI.5 DIŞ TİCARET DESTEKLERİ VE ETKİLERİ

Toplam İhracat Desteklerinin İhracata Oranı Düşük Kalmaya Devam Ediyor

İhracatın desteklenmesine yönelik olarak Ekonomi Bakanlığı tarafından uygulanmakta olan çeşitli destek programları bulunmaktadır. Ayrıca tarım ihracatında yapılan ihracat iddeleri bulunmaktadır. Bu iki kalem toplam ihracat desteklerini oluşturmaktadır.

Toplam ihracat destekleri Ekonomi Bakanlığı'na ayrılan mali yıl bütçe başlangıç ödenekleri verisi itibarıyla değerlendirilmektedir. Buna göre ihracat destekleri 2013 yılında 922,2

milyon TL, 2014 yılında 1.198,8 milyon TL ve 2015 yılında ise 1.185,4 milyon TL olarak görülmektedir.

Dolar cinsinden toplam ihracat destekleri 2013 yılında 482,8 milyon dolar, 2014 yılında 550,3 milyon dolar ve 2015 yılında ise 435,8 milyon dolar olarak hesaplanmaktadır.

Toplam ihracat desteklerinin ihracata oranı ise 2013 yılında yüzde 0,32 iken, 2014 yılında yüzde 0,35'e yükselmiş, 2015 yılında ise yeniden yüzde 0,30'a inmiştir.

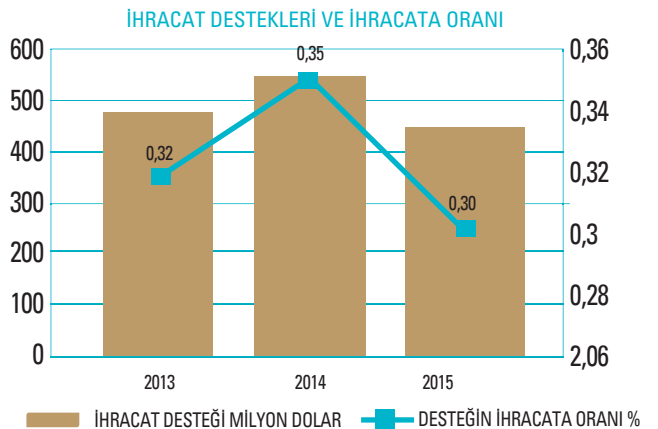
Toplam ihracat desteklerinin ihracata oranı gerilerken düşük kalmaya da devam etmektedir.

► TABLO.6 İHRACAT DESTEKLERİNİN İHRACAT İÇİNDE PAYI

	2013	2014	2015
TOPLAM İHRACAT DESTEKLERİ MİLYON DOLAR	482,8	550,3	435,8
TOPLAM İHRACAT MİLYON DOLAR	151.803	157.620	143.935
İHRACAT DESTEKLERİNİN PAYI %	0,32	0,35	0,30

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

► ŞEKİL.4 İHRACAT DESTEKLERİNİN İHRACAT İÇİNDE PAYI

UZUN VADELİ İHRACAT HEDEFLERİ İÇİN DEĞERLENDİRME

7

UZUN VADELİ İHRACAT HEDEFLERİ İÇİN DEĞERLENDİRME

VII. BÖLÜM UZUN VADELİ İHRACAT HEDEFLERİ İÇİN DEĞERLENDİRME

Türkiye'nin 2023 yılı strateji belgesi kapsamında 2023 yılı için öncelikli olarak Dünya mal ticaretinden yüzde 1,5 pay almayı hedeflemektedir. Değer bazında ise hedef 500 milyar dolar olarak belirlenmiştir.

Küresel ekonomide ve ticarete yaşanan eğilimler ve Türkiye'nin son üç yıllık ihracat gerçekleştirmeleri çerçevesinde 2023 yılı ihracat hedefleri bu bölümde değerlendirilmektedir.

VII.1 KÜRESEL EĞİLİMLER VE TÜRKİYE'YE ETKİLERİ

Uzun Vadede Geleceği Şekillendirecek 5 Eğilim Etkili Oluyor

Türkiye'nin 2023 yılına ilişkin hedeflerine yönelik gerçekleştirmeler ve öngörüler küresel eğilimlerden etkilenmektedir.

Bu çerçevede mevcut yaşanan küresel makro eğilimler, uzun vadeli iddialı hedeflere ulaşılmasını güçleştirmektedir. Gelece-

ği şekillendiren makro eğilimler 5 başlıkta toplanabilmektedir. Bunlar küresel ekonomi, doğal kaynaklar, inovasyon ve teknoloji, demografi ile tüketici davranışlarıdır.

Bu başlıklar altındaki eğilimler Türkiye'nin iddialı hedeflerine ulaşmasını güçleştirmekle birlikte aynı zamanda önemli fırsatları da içermektedir.

ŞEKİL.1 UZUN VADELİ KÜRESEL MAKRO EĞİLİMLER

KÜRESEL EKONOMİ	DOĞAL KAYNAKLAR	İNOVASYON VE TEKNOLOJİ	DEMOGRAFİ	TÜKETİCİ DAVRANIŞI
Kalıcı ve Dengeli Büyüme Endişeleri	Artan çevresel sorunlar ve endişeler	Ürün tasarımı ve imalatındaki yeni paradigmler	Küresel nüfus artışı	Artan tüketici çeşitliliği
Gelir Dağılımı Eşitsizliği	Paris İklim Anlaşmasının Taahhütleri	Yüksek üretim esnekliğine doğru ilerleme	Gelişmiş ülkelerde yaşanan nüfus	Müşteri bağımlılığı için yeni modeller
Bilgiye erişimin kolaylaşması	İstikrarsız Emtia Piyasaları	Yeni teknolojiler için sürekli araştırma	Küresel kentleşme eğilimi	Yeni müşteri segmentleri
Küreselleşmenin daha kapsayıcı bir hal alması	Ülkelerin enerji yoğunluğundaki azalma	Büyük veri ve siber güvenliğinin artan önemi	İşgücü yapısındaki değişiklikler	Karlılığın azaldığı yeni dönem

KAYNAK: AT KEARNEY

Bu küresel eğilimler içinde Türkiye'nin 2023 hedeflerine ulaşmasında kendi koşulları ile ortaya çıkan üç engel görülmektedir. Bunlar teknoloji ve inovasyon alanındaki açık, yurtiçi üretim yetkinliklerinin rekabetçiliği kısıtlaması ile bölgesel siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklardır.

Mevcut küresel eğilimlere ilave olarak 2023 hedeflerine ulaşıl-

masında belirleyici olacak yeni şekillenen bir eğilim ise Sanayi Devrimi 4.0'dır. Sanayi Devrimi 4.0'ın bireyselleşmiş ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenip, değer zincirini yeniden düzenlemesi beklenmektedir. Sanayi Devrimi 4.0 ile ilgili gelişmelerin ve trendlerin iyi izlenmesi ve anlaşılması yüksek katma değerli ihracat artışı için çok önemli olacaktır.

VII.2 KÜRESEL ÖLÇEKTE ÜLKELERİN İHRACAT PERFORMANSLARI

AB Ülkeleri ile Enerji ve Emtia İhracatçısı Ülkelerin Performansları Zayıflıyor

Küresel ekonomide ve ticarete ortaya çıkan eğilimler ve koşullar son üç yılda dünya mal ticaretindeki büyümede yavaşlamaya yol açtıktan sonra 2015 yılında keskin bir düşüş yaşanmıştır. Ülkelerin tamamı ihracattaki bu keskin düşüşten olumsuz etkilenmiştir. Ancak orta vadeli bir perspektifte 2008-2015 dönemi

değerlendirildiğinde ülkeler arasında farklı ihracat performansları görülmektedir.

Bu çerçevede ilk 30 büyük ihracatçı ülkenin 2008-2015 yılları arasındaki ihracat performansları 2008 ve 2015 yılında Dünya ihracatından aldıkları payın karşılaştırılması ile değerlendirilmektedir. 2008-2015 yılları arasında ülkeler farklı ihracat performansları göstermiş olup, küresel koşullardan farklı ölçüde etkilenmişler ve

► TABLO.1 İLK 30 İHRACATÇIDA 2008-2015 YILLARINDA İHRACAT PAYI VE DEĞİŞİMİ

SIRA	ÜLKE	2008 Pay (%)	2015 Pay (%)	Pay Değişim 2015-2008
1	ÇİN	9,09	13,70	4,61
2	ABD	8,19	9,07	0,88
3	ALMANYA	9,30	8,01	-1,29
4	JAPONYA	4,98	3,77	-1,21
5	HOLLANDA	4,03	3,42	-0,61
6	GÜNEY KORE	2,69	3,17	0,48
7	HONG KONG	2,35	3,08	0,73
8	FRANSA	3,85	3,05	-0,80
9	İNGİLTERE	2,92	2,77	-0,15
10	İTALYA	3,42	2,77	-0,65
11	KANADA	2,91	2,46	-0,45
12	BELÇİKA	3,03	2,40	-0,63
13	MEKSİKA	1,86	2,30	0,44
14	SİNGAPUR	2,15	2,09	-0,06
15	RUSYA	3	2,05	-0,95
16	BAE	1,48	1,77	0,29
17	İSVİÇRE	1,27	1,75	0,48
18	TAYVAN	1,63	1,72	0,09
19	İSPANYA	1,71	1,70	-0,01
20	S.ARABİSTAN	1,99	1,67	-0,32
21	HİNDİSTAN	1,13	1,61	0,48
22	TAYLAND	1,13	1,29	0,16
23	MALEZYA	1,27	1,20	-0,07
24	POLONYA	1,07	1,19	0,12
25	BREZİLYA	1,26	1,15	-0,11
26	AVUSTRALYA	1,19	1,13	-0,06
27	VİETNAM	0,45	0,98	0,53
28	ÇEK CUM.	0,93	0,95	0,02
29	AVUSTURYA	1,15	0,92	-0,23
30	ENDONEZYA	0,88	0,90	0,02
31	TÜRKİYE	0,83	0,87	0,04

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

kendi koşullarının da belirleyici etkilerini yaşamışlardır. Özellikle enerji ve emtia ihracatına bağımlı ülkelerin ihracat performansları bu ürünlerdeki önemli fiyat düşüşleri ile olumsuz etkilenmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinin ihracat performansı ise hem uzun süren ekonomik durgunluk hem de Euro'nun Dolar karşısına da gerilemesi ile zayıflamıştır.

► TABLO.2 İLK 30 İHRACATÇIDA 2008-2015 ARASINDA PAY ARTIŞI YÜZDE PUAN

SIRA	ÜLKE	Yüzde Puan
1	ÇİN	4,61
2	ABD	0,88
3	HONG KONG	0,73
4	VİETNAM	0,53
5	GÜNEY KORE	0,48
6	İSVİÇRE	0,48
7	HİNDİSTAN	0,48
8	MEKSİKA	0,44
9	BAE	0,29
10	TAYLAND	0,16
11	POLONYA	0,12
12	TAYVAN	0,09
13	TÜRKİYE	0,04
14	ÇEK CUMHURİYETİ	0,02
15	ENDONEZYA	0,02
16	İSPANYA	-0,01
17	SİNGAPUR	-0,06
18	AVUSTRALYA	-0,06
19	MALEZYA	-0,07
20	BREZİLYA	-0,11
21	İNGİLTERE	-0,15
22	AVUSTURYA	-0,23
23	S.ARABİSTAN	-0,32
24	KANADA	-0,45
25	HOLLANDA	-0,61
26	BELÇİKA	-0,63
27	İTALYA	-0,65
28	FRANSA	-0,8
29	RUSYA	-0,95
30	JAPONYA	-1,21
31	ALMANYA	-1,29

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

Türkiye İlk 30 İhracatçı İçinde 2008-2015 Arasında İhracat Payını Artıran 15 Ülkeden Biri Oldu

İlk 30 büyük ihracatçı içinden 15 ülkenin ihracat payı 2008-2015 arasında artarken, 15 ülkenin ihracat payı gerilemiştir. Türkiye sınırlı da olsa ihracat payını artırmayı başaran 15 ülkeden bir ol-

7

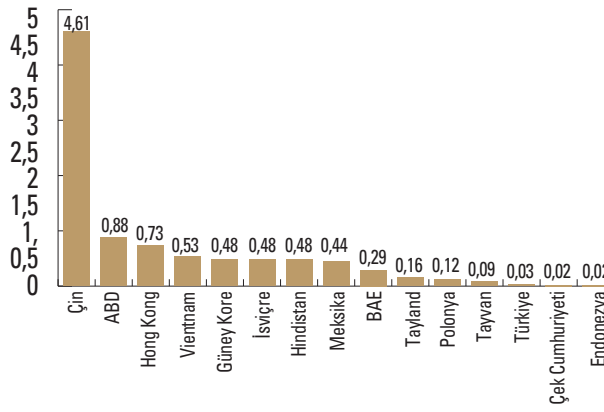
UZUN VADELİ İHRACAT HEDEFLERİ İÇİN DEĞERLENDİRME

mayı başarmıştır.

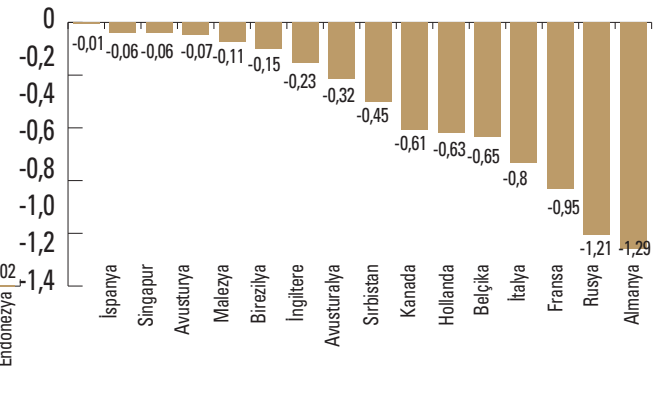
2008-2015 döneminde Çin 4,61 puan ile ihracat payını en çok arttıran ülke olmuştur. ABD küresel kriz sonrası uygulamaya koyduğu 5 yıllık ihracat stratejisi ile ihracat payını 0,88 puan arttırmıştır.

İhracat paylarındaki artışında Vietnam, Güney Kore, İsviçre, Hindistan ve Meksika göreceli yüksek artış sağlayan diğer ülkeler olmuştur. Hong Kong ve BAE ihracat paylarındaki artışları yükselen yeniden ihracat (re-export) satışları ile sağlamıştır.

ŞEKİL.2 2008-2015 ARASINDA İHRACAT PAYINI EN ÇOK ARTIRAN ÜLKELER

ŞEKİL.3 2008-2015 ARASINDA İHRACAT PAYI AZALAN ÜLKELER

VII.3 TÜRKİYE'NİN 2023 İHRACAT HEDEFLERİ VE GERÇEKLEŞMELER

2015 Yılında Gerileyen İhracat Hedefin Altında Kaldı

Türkiye, 2023 ihracat stratejisi ile 2023 yılına kadar yıllık ihracat hedeflerini belirlemiştir. Buna paralel olarak Hükümetin açıkladığı üç yıllık orta vadeli programlarda her yıl için ihracat hedefleri ortaya konulmaktadır.

Türkiye'nin ihracatı 2010, 2011 ve 2012 yıllarında 2023 ihracat stratejisi ile orta vadeli programdaki ihracat hedeflerine büyük ölçüde ulaşmıştır. Ancak 2012 yılında düzenli

olmayan yüksek bir altın ihracatının geçici katkısı olmuştur. 2013 ve 2014 yıllarında ise ihracattaki gerçekleştirmeler ihracat hedeflerinin altında kalmıştır. 2015 yılında ise ihracatta önemli bir gerileme yaşanmıştır. Bu gerileme Türkiye'ye özgü olmayıp küresel ticaretteki önemli daralma ile birlikte gerçekleşmiştir.

2015 yılı için ihracat strateji belgesinde 207,5 milyar dolar, orta vadeli programda ise 173 milyar dolar ihracat hedefi bulunurken, ihracat 143,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

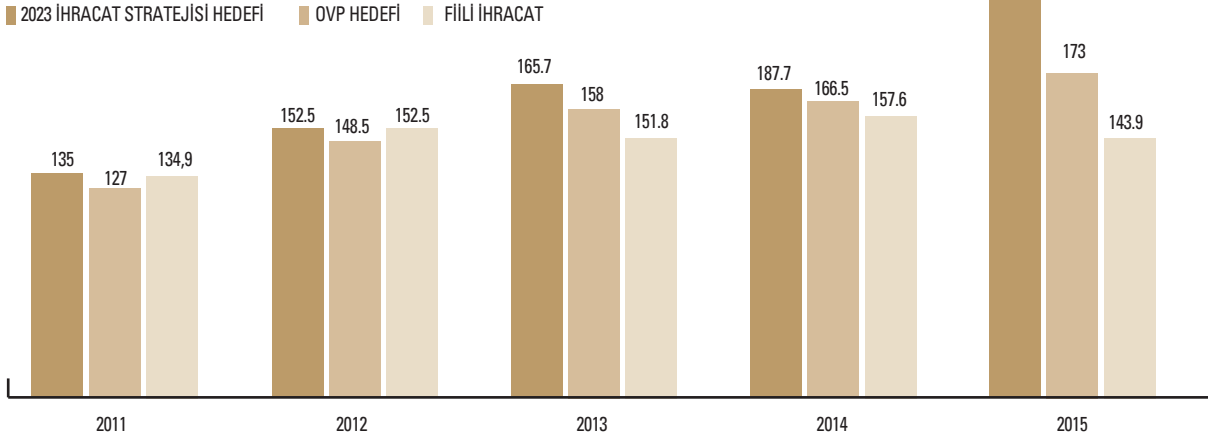
TABLO.3 TÜRKİYE'NİN İHRACAT HEDEFLERİ VE GERÇEKLEŞMELER 2010-2015

YILLAR	2023 İHRACAT STRATEJİ BELGESİ HEDEFİ (MİLYAR DOLAR)	OVP İHRACAT HEDEFİ (MİLYAR DOLAR)	İHRACAT GERÇEKLEŞME (MİLYAR DOLAR)
2010	115	107,5	113,9
2011	135	127	134,9
2012	152,5	148,5	152,5
2013	165,7	158	151,8
2014	187,7	166,5	157,6
2015	207,5	173	143,9

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, TC KALKINMA BAKANLIĞI ORTA VADELİ PROGRAMLAR

ŞEKİL.4 İHRACAT HEDEFLERİ VE GERÇEKLEŞMELER MİLYAR DOLAR

İHRACAT HEDEFLERİ VE GERÇEKLEŞMELER

Dünya Ticareti İçinde 2015 Pay Hedefinin 0,23 Puan Altında Kalındı

Türkiye'nin 2023 ihracat stratejisinde mutlak ihracat büyüklükleri ile birlikte Dünya mal ticaretinden alınacak pay da bir hedef olarak belirlenmiştir.

Buna göre Türkiye'nin Dünya mal ticareti içindeki payı 2008 yılında yüzde 0,83 iken 2010 yılında yüzde 0,75'e inmiştir. İzleyen yıllardaki toparlanma ile oran 2015 yılında yüzde 0,87 olmuştur.

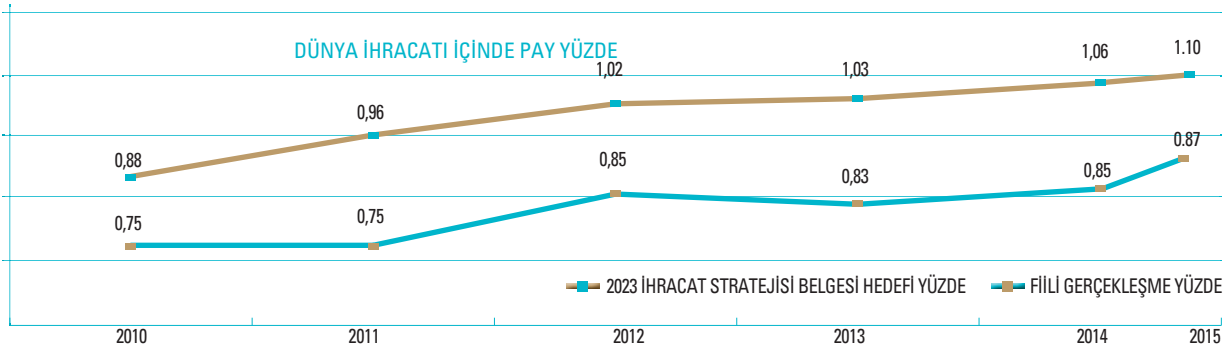
Bununla birlikte yıllar itibarıyla Dünya mal ticareti içinden alınması hedeflenen payın altında kalınmaktadır. 2015 yılında yüzde 1,10 olan hedefe karşın yüzde 0,87 gerçekleşme ile hedeften 0,23 puan uzak düşülmüştür.

TABLO.4 TÜRKİYE İHRACATININ DÜNYA TİCARETİ İÇİNDE YERİ İÇİN HEDEFLERİ VE GERÇEKLEŞMELER 2010-2015

YILLAR	2023 İHRACAT STRATEJİ BELGESİ HEDEFİ YÜZDE	İHRACAT GERÇEKLEŞME YÜZDE
2010	0,88	0,75
2011	0,96	0,75
2012	1,02	0,85
2013	1,03	0,83
2014	1,06	0,85
2015	1,10	0,87

KAYNAK: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ

ŞEKİL.5 DÜNYA İHRACATINDA PAY HEDEFİ VE GERÇEKLEŞMELER

İlk 30 Büyük İthalatçı İçinde İhracatımızın Payı Yüzde 0,54'den Yüzde 0,67'ye Yükseldi

Türkiye'nin 2023 ihracat stratejisinde ortaya konulan mutlak büyüklük ve Dünya mal ticareti içindeki pay hedeflerinin altında kalınmasının bir nedeni büyük pazarlara yönelik ihracatın ve alınan payın sınırlı kalınmasıdır.

Türkiye'nin Dünya ithalatının yaklaşık yüzde 85'ini ger-

çekleştiren ilk 30 ülkeye ihracatı 2014 yılında 84,2 milyar dolar olmuş, 2015 yılında ise 80,7 milyar dolara inmiştir. Ancak ilk 30 pazarın ithalatı içinde Türkiye'nin aldığı pay 2014 yılında 0,54 ile oldukça sınırlı kalmış iken 2015 yılında yüzde 0,67'ye yükselmiştir. Bu artışın önemli nedeni ithalatçı ülkelerin toplam ithalatında yaşanan yüksek gerilemeye karşın Türkiye'den yapılan ithalatın daha sınırlı ölçüde azalması olmuştur.

7

UZUN VADELİ İHRACAT HEDEFLERİ İÇİN
DEĞERLENDİRME

TABLO.5 EN BÜYÜK 30 İTHALATÇI VE TÜRKİYE'NİN İHRACATI

SIRA	ÜLKE	ÜLKELERİN İTHALATI (MİLYAR DOLAR)		TÜRKİYE'NİN İHRACATI (MİLYAR DOLAR)	
		2014	2015	2014	2015
1	ABD	2.409	2.308	6,3	6,4
2	ÇİN	1.960	1.682	2,9	2,4
3	ALMANYA	1.217	1.050	15,2	13,4
4	JAPONYA	822	649	0,4	0,3
5	İNGİLTERE	683	626	9,9	10,6
6	FRANSA	679	572	6,5	5,8
7	HONG KONG	601	559	0,4	0,3
8	HOLLANDA	587	506	3,5	3,2
9	GÜNEY KORE	526	436	0,5	0,6
10	KANADA	475	419	1	0,7
11	İTALYA	472	409	7,1	6,9
12	MEKSİKA	412	405	0,3	0,3
13	HİNDİSTAN	460	392	0,6	0,7
14	BELÇİKA	451	375	2,9	2,6
15	İSPANYA	356	309	4,8	4,7
16	SİNGAPUR	366	297	0,4	0,4
17	İSVİÇRE	203	252	3,2	5,7
18	TAYVAN	274	238	0,1	0,1
19	BAE	262	219	4,7	4,7
20	TAYLAND	228	203	0,2	0,2
21	AVUSTRALYA	238	200	0,5	0,5
22	RUSYA	308	194	5,9	3,6
23	POLONYA	218	193	2,4	2,3
24	BREZİLYA	239	179	0,8	0,5
25	MALEZYA	209	176	0,3	0,4
26	VİETNAM	149	166	0,2	0,2
27	AVUSTURYA	182	155	1,1	1
28	ENDONEZYA	178	143	0,2	0,2
29	ÇEK CUMHURİYETİ	152	140	0,8	0,8
30	İSVEÇ	163	138	1,1	1,2
TOPLAM		15.479	13.590	84,2	80,7

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ, TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

2015 Yılında Sektörlerin İhracat Hedeflerini Gerçekleştirme Oranı Yüzde 64,4

İhracat performansında belirleyici bir diğer unsur ise sektörlerin ihracat gelişmeleridir. 2023 İhracat Stratejinde 26 alt sektörün 2015 yılı için toplam ihracat hedefi 207,5 milyar dolar olarak konulmuş, buna karşın 133,6 milyar dolar ihracat yapılmıştır.

133,6 milyar dolarlık sektörel ihracat ile altın ihracatını da içeren 143,9 milyar dolarlık 2015 toplam ihracatı arasında da yine farklılık oluşmuştur.

Altın dışarıda bırakılarak konulan 207,5 milyar dolarlık 2015 yılı ihracat hedefinde gerçekleştirme oranı yüzde 64,4 olmuştur. 2014 yılında 6 alt sektör ihracat hedefine ulaşmış veya aşmış

► TABLO.6 EN BÜYÜK 30 İTHALATÇI ÜLKEDE TÜRKİYE'NİN PAYI YÜZDE

		2014	2015	
1	ABD	0,26	0,28	↑
2	ÇİN	0,15	0,14	↓
3	ALMANYA	1,25	1,28	↑
4	JAPONYA	0,05	0,05	→
5	İNGİLTERE	1,45	1,69	↑
6	FRANSA	0,96	1,01	↑
7	HONG KONG	0,07	0,05	↓
8	HOLLANDA	0,60	0,63	↑
9	GÜNEY KORE	0,10	0,14	↑
10	KANADA	0,21	0,17	↓
11	İTALYA	1,50	1,69	↑
12	MEKSİKA	0,07	0,07	→
13	HİNDİSTAN	0,13	0,18	↑
14	BELÇİKA	0,64	0,69	↑
15	İSPANYA	1,35	1,52	↑
16	SİNGAPUR	0,11	0,13	↑
17	İSVİÇRE	1,58	2,26	↑
18	TAYVAN	0,04	0,04	→
19	BAE	1,79	2,15	↑
20	TAYLAND	0,09	0,10	↑
21	AVUSTRALYA	0,21	0,25	↑
22	RUSYA	1,92	1,86	↓
23	POLONYA	1,10	1,19	↑
24	BREZİLYA	0,33	0,28	↓
25	MALEZYA	0,14	0,23	↑
26	VİETNAM	0,13	0,12	↓
27	AVUSTURYA	0,60	0,65	↑
28	ENDONEZYA	0,11	0,14	↑
29	ÇEK CUM.	0,53	0,57	↑
30	İSVEÇ	0,67	0,87	↑
İLK 30 ÜLKE TOPLAM		0,54	0,67	↑

KAYNAK: DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ, TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR

iken 2015 yılında ihracat hedefine ulaşan ve aşan sadece 2 alt sektör olmuştur. Yüzde 141,5 ile en yüksek gerçekleştirme yine Fındık sektöründe olmuştur. 2 alt sektör de tarım sektöründedir. 24 alt sektör ise 2015 yılı ihracat hedeflerinin altında kalmıştır. Tütün ve mamulleri yüzde 92 ve kuru meyve mamulleri yüzde

► TABLO.7 SEKTÖRLERİN 2015 İHRACAT HEDEFLERİ VE GERÇEKLEŞMELER

Sıra	SEKTÖR	2015 İhracat Hedefi (Milyar Dolar)	2015 İhracat Gerçekleşen (Milyar Dolar)	2015 Gerçekleşme Oranı (%)
1	Otomotiv	40	21,16	52,9
2	Hazır Giyim ve Konfeksiyon	22	16,97	77,1
3	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	19,9	15,41	77,4
4	Çelik	13,5	9,89	73,3
5	Elektrik-Elektronik ve Hizmet	14	10,49	74,9
6	Tekstil ve Hammaddeleri	10,7	7,96	74,4
7	Demir ve Demir Dışı Metaller	11,6	6,23	53,7
8	Hububat	7,9	6,13	77,6
9	Makine	19,8	5,53	27,9
10	Madencilik Ürünleri	6,6	3,90	59,1
11	Ağaç ve Orman Ürünleri	5,6	4,07	72,7
12	İklimlendirme	6,5	3,65	56,2
13	Çimento, Cam, Seramik	4,2	2,76	65,7
14	Mücevher	3,4	2,65	77,9
15	Halı	2,5	2,02	80,8
16	Yaş Meyve ve Sebze	2,6	2,9	111,5
17	Fındık	2	2,83	141,5
18	Su Ürünleri	2,3	1,81	78,7
19	Deri ve Deri Mamulleri	2,5	1,46	58,4
20	Savunma ve Havacılık	2	1,66	83
21	Kuru Meyve Mamulleri	1,6	1,35	84,4
22	Meyve Sebze Mamulleri	2,5	1,32	52,8
23	Gemi ve Yat	1,9	1,03	54,2
24	Tütün ve Mamulleri	1	0,92	92
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,6	0,2	33,3
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,1	0,08	80
Toplam		207,5	133,6	64,4

KAYNAK: TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

7 BÖLÜM UZUN VADELİ İHRACAT HEDEFLERİ İÇİN DEĞERLENDİRME

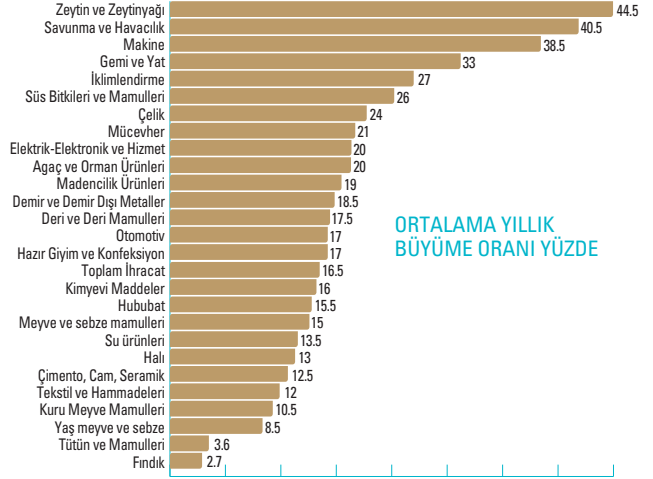
84,4 ile 2015 yılı hedeflerine en çok yaklaşan iki sektör olmuştur.

Sektörlerin 2023 Hedefine Ulaşması İçin İhracatın Yıllık Ortalama Yüzde 16,5 Artması Gerekliyor

2015 yılında ulaşılan ihracat büyüklükleri ile 2023 yılı hedefleri karşılaştırıldığında Türkiye'nin ihracatını her yıl ortalama yüzde 16,5 artırması gerekmektedir. En yüksek yıllık ortalama ihracat artışına ihtiyaç duyan sektör yüzde 44,5 ile zeytin ve zeytinyağıdır. 19 alt sektörde 2023 yılına kadar yıllık ortalama iki haneli ihracat artışlarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Yüksek ihracat hedefleri bulunan sektörlerden makine sanayinde yıllık ortalama yüzde 38,5, otomotiv sektöründe yüzde 17, çelik sektöründe yüzde 24, elektrik-elektronik sektöründe yüzde 20, hazır giyim ve konfeksiyon sektöründe yüzde 17 ve kimyevi maddeler ve mamulleri sanayinde ise yüzde 16 ihracat artışı sağlanması halinde 2023 ihracat hedeflerine ulaşabilecektir.

ŞEKİL 6 2023 HEDEFLERİNE ULAŞMAK İÇİN SEKTÖRLERİN İHTİYAÇ DUYDUKLARI YILLIK ORTALAMA BÜYÜME ORANLARI YÜZDE

ORTALAMA YILLIK BÜYÜME ORANI YÜZDE

TABLO 8 SEKTÖRLERİN 2023 İHRACAT HEDEFLERİNE ULAŞMAK İÇİN İHTİYAÇ DUYDUKLARI BÜYÜME ORANLARI

Sıra	SEKTÖR	2015 İhracat Milyar Dolar	2023 İhracat Hedefi Milyar Dolar	2016/2023 Gereken yıllık ortalama büyüme hızı (%)
1	Otomotiv	21,16	75	17
2	Hazır Giyim ve Konfeksiyon	16,97	60	17
3	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	15,41	50	16
4	Çelik	9,89	55	24
5	Elektrik-Elektronik ve Hizmet	10,49	45	20
6	Tekstil ve Hammaddeleri	7,96	20	12
7	Demir ve Demir Dışı Metaller	6,23	25	18,5
8	Hububat	6,13	19,2	15,5
9	Makine	5,53	75	38,5
10	Madencilik Ürünleri	3,90	15	19
11	Ağaç ve Orman Ürünleri	4,07	16	20
12	İklimlendirme	3,65	25	27
13	Çimento, Cam, Seramik	2,76	7,3	12,5
14	Mücevher	2,65	12	21
15	Hali	2,02	5,5	13
16	Yaş Meyve ve Sebze*	2,9	5,6	8,5
17	Fındık	2,83	3,5	2,7
18	Su Ürünleri	1,81	5	13,5
19	Deri ve Deri Mamulleri	1,46	5	17,5
20	Savunma ve Havacılık	1,66	25	40,5
21	Kuru Meyve Mamulleri	1,35	3	10,5
22	Meyve Sebze Mamulleri	1,32	4	15
23	Gemi ve Yat	1,03	10	33
24	Tütün ve Mamulleri	0,92	1,2	3,6
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,2	3,8	44,5
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,08	0,5	26
	Toplam	143,9	500*	16,5

* 2023 YILI İHRACAT HEDEFİ

STRATEJİK DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

VIII. BÖLÜM STRATEJİK DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

1. Dünya mal ticareti emtia fiyatlarındaki düşüşler ile gerilemiştir. Emtia ihracatçısı çok sayıda ülkenin ihracatı yüksek kayıplar vermiştir. Türkiye'nin ihracatı ise imalat sanayi temelli ihracat yapısı ile Dünya mal ihracatından daha sınırlı düşmüştür. Türkiye imalat sanayi temelli üretici özelliğini daha çok öne çıkararak gelişen ülkeler içinde avantaj sağlamalıdır.
2. Dünya mal ticareti önemli bir gerileme yaşamıştır. Dünya ekonomisindeki yavaş büyüme ve mal ticaretindeki gerileme Türkiye'nin ihracata dayalı büyümesi ile 2023 yılı ihracat hedeflerine ulaşmasını sınırlandırmaktadır.
3. Emtia ve girdi fiyatlarındaki önemli gerilemeler yaşanmakta olup üretim maliyetleri azalmaktadır. Türkiye imalat sanayi temelli ihracat yapısı içinde maliyetlerdeki düşüşü fırsat olarak değerlendirmelidir.
4. Çin ekonomisindeki dönüşüm ve atıl kapasiteler kısa vadede gelişen ülkelere baskı yaratacakken orta uzun vadede Çin'in kendi avantajı için kullandığı eşit olmayan rekabet koşulları ortadan kalkacaktır. Türkiye orta vadede özellikle imalat sanayinde daha eşit koşullarda rekabet olanaklarına sahip olacaktır ve bu nedenle mevcut kapasitelerini korumalıdır.
5. Gelişmiş ülke Merkez Bankalarının para politikaları ile negatif faiz uygulamaları küresel dalgalanmalar yaratmakta olup Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişen ülkeleri olumsuz etkilemektedir. Türkiye yeni koşullara iyi uyum göstermeli ve öngörülebilirliğini arttırmalıdır.
6. Türkiye, son dört yıldır ekonomide dengelenme politikaları uygulamakta olup büyümede iç ve dış talep arasında denge kurmaya çalışmaktadır. Buna rağmen son dört yılın ikisinde net ihracatın büyüme katkısı yine negatif olmuştur. Net ihracata dayalı daha hızlı büyümeler için ihracatta katma değerin artırılması gereklidir.
7. 2015 yılında Türk Lirasında önemli bir değer kaybı yaşanmıştır. Buna karşın ihracat da gerilemiş ithalat ise miktar olarak artmış ve daha çok ithal edilen ürünlerin fiyatlarındaki düşüş ile gerilemiştir. İhracatı destekleyen unsur zayıf Türk Lirası değil, öngörülebilir Türk Lirasıdır.
8. İhracat 2015 yılında küresel koşullara paralel gerilemiş olmakla birlikte çok sayıda yakın ve komşu ülkeye ihracat bu ülkeler ile yaşanan sıkıntılar nedeniyle çok daha kuvvetli düşmüştür. Türkiye dış politikasında normalleşmeye gitmeli, komşu ve yakın ülkeler ile ikili ilişkilerini iyileştirmelidir.
9. Türkiye'nin yakın ve komşu çok sayıda ihracat pazarı ülkesinin ekonomileri enerji gelirlerine bağımlıdır. Enerji fiyatlarının birkaç yıl daha düşük kalacağı öngörülmektedir. Bu nedenle bu pazarlarımızın performansları zayıf kalacaktır. Türkiye enerji gelirlerine bağımlı ihracat pazarlarına alternatif pazarlar bulabilmelidir. Bunun için sanayi üretimi yapan ülkelerin tedarik zincirlerine katılmalıdır.
10. İhracatta yüksek teknolojlili ürünlerin payı düşük kalmaya devam etmektedir. Ancak ihracattaki en sınırlı düşüş yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerde gerçekleşmiştir. Yüksek teknolojlili sanayilerde yatırım ve üretimler ihracat temelli olarak daha kapsamlı desteklenmelidir.
11. İthalat 2015 yılında değer olarak azalırken, miktar olarak artmıştır. Yatırım ve tüketim mali ithalatlarında gerileme ise çok sınırlı kalmıştır. Ekonomide ithalatı sınırlamaya yönelik alınan önlemlerin yurtiçi talebe yönelik etkileri yeniden değerlendirilmelidir.
12. Türkiye'nin ithalatı içinde yüksek teknolojlili ürünlerin payı artışı sürdürmektedir. Düşük teknolojlili ürünlerin de payı artmaktadır. Türkiye üretmediği ürünler ile fiyat avantajını kaybettiği ürünleri ithal etmek zorunda kalmaktadır. Her iki grubun üreticileri özel programlar ile daha etkili desteklenmelidir.
13. Türkiye en çok ikili dış ticaret yaptığı 25 ülke içinden 10'una karşı net ihracatçı konumundadır. Bu ülkelere net ihracatçı olmak için ikili ticarete konu olan çok sayıda fasılda net ihracatçı olunması gerekmektedir. Türkiye, daha fazla sayıda ülkeye karşı net ihracatçı olmalı, bunun içinde katma değeri artırarak daha az sayıda fasılda yoğunlaşmalıdır.
14. Türkiye, en çok ikili dış ticaret yaptığı 28 fasıl ürününden 10'unda net ihracatçı, 18'inde net ithalatçı konumundadır. Net ithalatçı olunan fasıllar yüksek teknolojlili fasıllar ile mineral, metal ve kimyasal temelli ürünlerdir. Net ihracatçı olunan fasıllar ise düşük teknoloji yoğunluklu fasıllardır. Türkiye fasıllar ticaretinde mevcut yapısını iyileştirmeli orta yüksek ve yüksek teknolojlili ürünlerde net ihracatçı konumuna geçmelidir.
15. Avrupa Birliği'nde ekonomik büyüme ve Gümrük Birliği'nin dış ticareti artırıcı etkisi sürmektedir. Bölgesel kuruluşlar ile ticaretin payı ise son dört yıldır gerilemektedir. STA yapılan ülkeler ile dış ticaretin payı ise henüz yeterli değildir. Türkiye dış ticaret politikaları ve diplomasisini bölgesel ve küresel yeni koşullara göre yenilemelidir. AB ile Gümrük Birliği'nin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için atılan adımlar önemlidir.
16. İhracat destek programları çerçevesinde ihracata verilen desteklerin toplam ihracata oranı 2015 yılında yüzde 0,30 ile yine çok düşük kalmıştır. Bu oran kısa vadede yüzde 1'e çıkarılmalıdır.
17. Yeni küresel eğilimler ve koşulların yanı sıra Türkiye'nin bölgesinde yaşanan jeopolitik gelişmeler yeni riskler yaratmakta ve 2023 ihracat hedeflerine ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Türkiye bölgesindeki jeopolitik risklere karşı yapıcı politikalar izlemeli ve ABD ve Çin gibi büyük pazarlara ağırlık vermelidir.
18. 2023 ihracat hedefleri çerçevesinde 2015 yılı ihracat hedefini gerçekleştirme oranı yüzde 64,4 olmuştur. Dünya mal ticareti içinden alınacak pay hedefinden de yüzde 0,87 ile 0,23 puan geride kalmıştır. Önümüzdeki yıllarda hedeflere ulaşılması için yatırım, üretim, ihracat aşamalarında destekler ve uygulamalar ile bunlar için çevre koşulları iyileştirilmelidir.
19. Dünya ithalatının yüzde 90'ını gerçekleştiren ilk 30 büyük pazarın ithalatı içinde 2015 alınan pay yüzde 0,67'ye yükselmiştir. Bu pazarlarda payın artması Türkiye'nin 2023 ihracat hedefleri için olumludur. Türkiye, ABD başta olmak üzere büyük pazarlarda payını daha da arttırmalıdır. T-TIP anlaşmasına Türkiye'nin eş zamanlı olarak katılımı bu çerçevede büyük önem taşımaktadır.
20. 2023 ihracat stratejisi hedefleri çerçevesinde 26 sektörden 2'si 2015 yılı ihracat hedeflerine ulaşmıştır. Bu sektörler daha çok tarım-gıda sektörleridir. 2023 hedeflerine ulaşmak için sektörler ihracatlarını her yıl ortalama yüzde 20 arttırmak zorundadır. Sektörel hedeflere ulaşmak için artık sektörler özel desteklere dönüşmelidir.

